

הַמִּשְׁכָּן הַגָּדוֹל

עדיקים במיתתן קרויים חיים

ניסן

מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכ"ה (כ"ה אב) יומם ולילה (יכמיהו ח)

רבינו הגה"ק רבי משה יוסף האפמאן ראב"ד פאפא בעל מי באר מים חיים זי"ע נולד בדונאסערדאהעלי - סלבי בשנת תר"ג לאביו הגה"ק ר' מיכאל ר"ם בסערדאהעלי זי"ע בן הגה"ק ר' משה יוסף זי"ע

הגה"ק ר' חיים יהודה לייב אויערבראך ר"ם ישיבת שער השמים ובית יהודה בירושלים בעל חכם לב זי"ע היה נוהג לעלות ביום החג השבועות למעונו של רבינו שהיה דר בסוף בעיה"ק ירושלים, לברכו בברכת החג, בשנה אחת ראה הגר"ל שפני רבינו מאירים ושמים עד מאוד, שאלו הגר"ל לשמחה מה זו עושה? נענה לו רבינו שאל היה דעתו לספר לו, אך מאחר ששאלו מעצמו יגלה לו רז חזות לילה: בשנות בחרותי למדתי בשיבת הרמה של הגה"ק אברהם שמואל בנימין סופר בעל כתב סופר זי"ע, והיה שגור צפי בחזורים משמיה דחכם סופר זי"ע שמי שילמד כל הלילה בליל ביסח דעת כלל, מתוך רציפות במחשבה, יזכה לגילוי אליהו, והנה רבים ניסו גם לעשות כן ולא עלתה בידם, ואף אני עצמי ניסיתי שנים רבות ללמוד כל הלילה בליל הסיוח הדעת, אך עדיין לא זכיתי לכך. בהאי שטר למדתי כל הלילה ברציפות המחשבה, והנה זה עידן ועידנים אשר מתקשה אנכי בהבנת איזה קטע בזוהר הקדוש, כלילה זה בא לפני זקן אחד ובאיר לי את הדברים באר היטב, אחר גמרו סגרת עיני להתבונן במחשבותי בפירוש, אך משפקחתי את עיני פרה לו איש האמת, הבטתי בשעון ורואיתי שכבר עלה השחר, והבנתי שזקן זה אליהו הנביא היה, וכי לא אעלוז ואשמה בכל לבי ונפשתי (באר הפרשה מהגה"ק ר' אלימלך בידערמאן שליט"א)

בהתזמנויות שונות כשהעלה בשיחתו עם תלמידים את גדלות רבו (רבינו) איין כי בכתבי יד קודש שלו מאל ראש: ושמעתי מפי אותו זקן כלילה, ומרגלך בפומיה עוד ענין נפלא ונשגב שאירע ברבו: כי פעם עלה בדעתו להמליץ בעד ראובן בן יעקב אבינו משבטי ה' ע"ה שאמר השליכו אותו אל הבור הזה אשר במדבר וגו' ונתלכטו בו מפרשי התורה מה הכלה היא זו להשליך את יוסף לבור נחשים ועקרבים? ויחלש שראובן בירר לעצמו בור מסוים במדבר אשר בחנו והכירו כי ריק הוא מנחשים ועקרבים, וזהו שאמר השליכו אותו אל הבור "הזה" אשר יאנר עליו כי הוא זה נקי מכל חיות רעות, ואליו האחים לא שמעו לעצמו אלא השליכו אותו "הבורה" סתם והבור ריק וגו', ובאותו לילה שחידש מליצה זו, זכה רבו (רבינו) כי בא אליו ראובן ע"ה בהקיץ ולא בחלום והחזיק לו טובה על כך. (נחלי ירושע)

מעשה שהיה באחד מבני משפחתו של רבינו שהתגורר בעיר פאפא ועלה לארץ ישראל לבקר את רבינו, ובעת הפרדו אמר לו רבינו: בבואך אל מקומך ואל עירך גש נא אל הרב דמתא ואמור לו בשמי שיבדוק את מזוזות ביתו. ותיקף הוסיף רבינו ואמא לבן שיחו: אל תחמר בלבדך כי בעל רוח הקודש אנכי, אין זה, אלא מפי אליהו הנביא זכור לטוב שמעתי זאת, היה זה כלילה אחד כשטיילתי עמו במזוזות העיר פאפא והתקשיתי בהבנת דברי תוספות ורמז"ם המוקשים, הלצתי בפניו שניכנס למרא דלתרא השוכן בקרבת מקום אשר לו ספריה גדולה, ונעניין שם בספרים הנחוצים לנו. אמר לי אז אליהו ז"ל: אמנם יעלה דעת ובחכמה, אולם עתך בלי להסכימה, הואיל ואין מזוזות ביתו כשרות ואינני יכול לבוא שם, וממני ידעתי כי מזוזות ביתו של הרב מפאפא פסולות המה. (רשומים בשמך)

וכיפר הגה"ק ר' יצחק שלמה אונגר ראב"ד חוג חתם סופר זי"ע: דודי הר"ר יצחק שלמה בערגר מפאפא ז"ל היה איש עשיר ועתיר נכסים, מעשה באחד מבניו ה"ה הר"ר מרדכי והוא נער כבר שיתסרי נפל ל"ע למשכב בחלותו במחלת השחפת וחיייו היו תלויים לו מנגד, נסע הר"ר יצחק שלמה לרבינו וחילה פניו למעון רפואת בנו. לא עברו

רבינו נתחנך על צרכי אביו הקדוש, והיה מתמיד נפלא ובעוד נער קטן נהג עצמו בקדושה וטהרה. וסיפר על התמדתו הגדולה בתורה שלא תופס כלל וכלל כי לא אפשר ליהודי ללכת לשון בכוונה תחילה, וכשהיה שומע כי מאן שהוא ישן על מיטה, היה מגיב: אינני מסוגל להבין, מילא אם תונה אדם בשניה, מתוך עייפות של לימוד הרבה על הגמרא ניהא, השנייה אונסתו, אבל לסגור עיניים לכתחילה ועוד להשתמש במיתקן מיוחד לכך ומיטה? אינני תופס כלל וכללו! (סיפורים ירושלמים)

הגה"ק ר' עזרא אורף מסערדאהעלי זי"ע העיד עליו שהוא קדוש מרחם. והרה"ק ר' אשר זעליג מרגליות היה מרבה לספר בהתלהבות עלומה על רבינו שנקרא פאפאנער דיין ותמיד התלחו בפיו. פעם אחת שאל אותו הגה"ק ר' יצחק שלמה אונגר ראב"ד חוג חתם סופר זי"ע אם זכה להכירו ולראות פניו? תמה הרה"ק ר' אשר זעליג: מה מקום לשאלה זו? הן הייתי רץ במלוא כוחותי ברחובות עיר, כדי לזכות להביט בכורתו הקדושה אפילו לרגעים אחדים. (רשומים בשמך)

רבינו זכה לגילוי אליהו והיה בעל מופת גדול. מעשה שהיה ששלח גלוית דואר מארה"ק לחו"ל, לאחת מבנות משפחתו וכתב לה שדע לה שהיא מעוברת, וכאשר תלד בת במזל טוב תקרא את שמה "אלישבע". וכמו כן מסיפור כי לאחר שנות מלחמת העולם הראשונה התפשטה מגפה נוראה שרבים חללים הפילה ועלומים כל הרגויה, המגפה נוצרה על ידי וירוס [נגיף] שהיה תוקף את האדם לפתע ל"ע, ובחלוף יום או יומים היה החולה נופח את נשמתו ולא היתה בנמצא שום תרופה למחלה. וכיפר הגה"ק ר' יצחק שלמה אונגר ראב"ד חוג חתם סופר זי"ע: גם זקנתי הצלחת מרת בתיה לוינשטיין ע"ה חלתה מהגיף הקטלני הזה, ותיפול למשכב והיתה נוטה למוות, כשהזכירו אותה אלל הגה"ק ר' יואל פלנר ראב"ד בעלעז זי"ע הורה להוסיף לה את השם "בתשבע" כסגולה. אולם שערי תפילה ננעלו והיא נסתלקה לבית עולמה ב"י ניסן תר"ף. כעבור ימים ספורים בימי חוה"מ הגיעה טלגרמה ומברק מרבינו שכבר התגורר באותו הזמן בעיה"ק בירושלים תובב"א מזה כעשר שנים, ובמבקר כתוב לאמר: חקקו על מצבת קבורתה את שתי השמות "בתיה" וגם "בת שבע" וכן עשו. היתה זו רוח הקודש גלויה, כי המצבת נשלח בטרם היה סיפק להוטידיע על פטירתה לירושלים עיר הקודש, בתנאי הדואר של אותם הימים. (רשומים בשמך)

פעם שאל תלמיד אחד את הגה"ק ר' ירושע בוקסבוים ראב"ד גאללנטא הי"ד זי"ע אם נכונה היא השמועה כי רבו הדיין מפאפא היה בעל רוח הקודש, התרגש הגה"ק גאללנטא זי"ע והשיב לו: רוח הקודש לא ידעתי אבל גליהו אליהו זכור לטוב שהיה לו ידעתי ודידי הוא עובדל: בעודי בחור לעיר שימחתי את רבי ובהזדמנות נסע מביתו לדבר מאוה, ובאותו עת נטלתי לידי בוקר אחד את סידור התפלה על פי כוונות הארז"ל שממנה התפלל רבי, ובו הגהות רבות על הגליון בכי"ק שמות וכוונות וכיוצא באלו, התפללתי בו ושוב הנחתיו על מקומו הראשון בכתחילה. כשחזר רבי לביתו פנה אלי באומרו: ירושע'לע, ידעתי שהתפללתי הסידורי: אליהו ז"ל גילה לי הדבר, והן אמנם נהגו בשמים מתפלחך אף על פי כן הנח זאת כעת בעודך לעיר לימיא: (נחלי ירושע)

עודנו בחיים ולומד אותנו, אבל כשמתו בני צדיקים ותלמידים אז באותו זמן מתו גם אביהם ורבותם, ואיתא בגמ' (מסכת בבא מציעא פ"ד) אמר ר' יוחנן אנה אישתיירי משפולי דירשלים (ענין בעין יעקב שם) ואיתא שם דשפורי דרב כהנא מעין שפולי דרב אבוב ושפורי דרב אבוב מעין שפורי דיעקב אבינו ושפורי דיעקב אבינו מעין שפורי דאדם הראשון ואילו לר' יוחנן לא קחשיב דהדרת פנים לא היה לי ופי' רש"י ז"ל זקן ע"כ משם נראה דגם לר' יוחנן הו' מעין שפורי מעין יעקב אבונן אלא דלא חשיב ליה משום דהדרת זקן שחסר לו נמצא כל זמן שהיה לר' יוחנן קיים כשהעולם רואים אותו היו זוכרים את יעקב אבינו ומעורר היראה וחשקת התורה ועבודה בלבם, נמצא האי שופל' דר' יוחנן עשה פעולה גדולה בעולם ועל זה בכי לראיעיוז על האי שופרא דבלי בארעא דהיינו על תכלית שופרא הנ"ל דקבלי ופסק מעלמא ע"כ דברי קדשו. (מי באר מים חיים)

מותרו של רבינו

רבי אליעזר חלש על גבי ר' יוחנן וכו' אמר ליה להאי שופרא דבלי בארעא קא בכינא אמר ליה על דא ודא דקא בכית ובכי תרווייהו, (מסכת ברכות ד') וקשה דלפי פשוטא משמע דבכי על שהגוף בלי בארעא אמאי בכי הא עיקר החיות היא הנשמה שנהנה מזיו השכינה ואדרבה אחר שבלי הגוף אז יכול הנשמה לחזור למקורה ממקום שנחצבה כדאית' בספרים שהראשונים היו שופכין סיד על הגוף כדי שיכלה מהיר הגוף ויחזור הנשמה להנות מאול גדול? ושמעתי ממור"ו הגה"ק ר' יהודה אסאד זי"ע דכל זמן שבני צדיקים ותלמידי גאונים קיימים וחיים וכל אחד ואחד נוהג במידות טובות של אביו ושל רבו, וגם מזכירים ומספרים מידת והנהגות אביהם ורבותם הרי הוא כאלו רבם ואביהם

רבינו הגה"ק רבי משה יוסף האפמאן ראב"ד פאפא בעל מי באר מים חיים זי"ע נולד בדונאסערדאהעלי - סלבקי בשנת תר"ג לאביו הגה"ק ר' מיכאל ר"ם בסערדאהעלי זי"ע בן הגה"ק ר' משה יוסף זי"ע

והרה"ח ר' יונה לעפקאוויטש ז"ל. והגה"ק ר' יוסף חיים זונענפעלד ראב"ד העדה החרדית ירושלים בעל שלמת חיים זי"ע ראה את עצמו כתלמידו, והיה בידידות רב עם הגה"ק ר' שצתי שעפטל ווייס ראב"ד שימאני זי"ע

כ"ז שנה יצב על כסא הוראה בעיר פאפא ומשם עלה בשנת תרס"ט לירושלם עיה"ק ששם גם כן הרביץ תורה ברבים זקנים ונערים באו לשמוע תורה מפיו בנגלה ובנסתר, כל היום יצב בבית המדרש ולמד בטלית ותפילין ולא פח שחת חולצין. הרבה ח"ת בנגלה ובנסתר נשאיר ממנו ובשנת תרס"ו נדפס ספרי מי באר מים חיים על מסכת והלכות ברכות שעשה כאן דבר גדול במינו, שכמעט לא בא כבוסם הזה על מסכת ברכות. דרך לימודו הוא קצ ונקי, מסולח בפז טהור, והוא נוהג למעינו זהב טהור מזוקק שבעתים.

כשעמד רבינו לעלות לארץ ישראל שלח שאלה להגה"ק ר' שצתי שעפטל ווייס ראב"ד שימאני זי"ע. הנה יש לי ברשותי ספר תורה מהודר, ברם אייני יודע על הסופר שכתבו אם קידש עצמו כראוי בכתיבתו, אם רחץ בשרו במים בטרם כתוב כל שם, האם כיוון בכל הכוונות הראויות, ואם כן ספק הוא בידי האם כדאי וראוי הוא להעלותו עמדי לארץ הקודש, או שמע עדיף להשאירו כאן בפאפא מפני גודל קדושת ארץ ישראל? השיב לו הגה"ק משימאני זי"ע: יעלה נא לארץ ישראל, וספר התורה יבוא על תיקונו בטובלה שיטבול מעצמו. וסתם ולא ביארן והיה בעלות רבינו ארצה, בהגיעו לחוף ימה של ארץ ישראל בנמל העיר יפו, באו הרבה מיקירי ירושלים להקביל את פניו ונשאו משאותיו וחפציו מסיפון האונייה לכירה קטנה סמוכה, מאחר והאוניה לא הגיעה בעוגנה עד סמוך לחוף, והנה, בהעבירם את החבילות והחפצים לפתע נשמט ספר התורה מידי האוחז בו ונפל ללוד מי הים, תיכף גחון רבינו ומִסָּהוּ מן המים, מיהר לבדוק את מצב הכתה, והנה פלא, הספר נותר בשלימותו ולא אונה לו כל רע. ו אז נוכחו הכל לראות כי דברי הגה"ק משימאני קוימו במלואם, אשר הספר טבל מעצמו בטהרת מי הים, ונשאר ספר תורה כשר ומהודר לקריאה, ולא נפל מדבריו ארצה! (רשומים בשמך)

עברו מספר שנים ורבינו החליט להגשים את שאפתו לקבוע אהלי תורה בירושלם עיר הקודש וניגש להקים בית מדרש נוסף בשכונה. לפי המסופר בשם תלמידו רבי יונה לפקוביץ ז"ל, נתגלה בעל החתם סופר ז"ל בחלום לרבינו, ובקשו שיקרא את בית המדרש על שמו. לטענת רבינו שכבר קיים בית מדרש אחד בשם זה, השיבו ההתם סופר: אף על פי כן, ואכן קבע רבינו לבית מדרשו את השם חתם סופר תנינא. (קונטרס מי האישי)

וסיפר הגה"ק ר' אברהם שטערנר דומ"ץ ניייהייזל בעל מליאי אש זי"ע: קודם נסיעתו לארץ הקודש זכיתי ששמך אותי צב' ודיו הטורקים בסמיכות הוראה, ואז שמעתי ממנו מאמר כמה גדול זכות זקני עיר פאפא שרובם מתים בחדש ניסן וזה זכיה גדילה היא— הוא אמר וכן היה כמבוקשו גם הוא נסתלק בארץ הקודש בראש חודש ניסן שנת תרפ"ח בן פ"ה שנים ומנחתו כבוד בהר האיחית

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ימים רבים והנה יום אחד הופיע רבינו בבית הר"ר יצחק שלמה, והורה לו להעמיד לרשותו עגלה עם עגלון גברתו וצריא בשר, מפני שבכוונתו לטייל באחד היערות שבקרבת מקום. לא הסתפק רבינו בלאת בעצמו לדרך, אלא שאיווה לדרך גם את הבחור החולה מרדכי אליו לטיולו, וכדבריו כן עשו. יאלו שניהם לטייל והעגלון עושה את מלאכתו, בהגיעם ליער הקרוב ירד רבינו מן העגלה, לקח עמו את הבחור מרדכי, ויאל עמו להליכה רגלית של כמהצית השעה, בתום ההליכה הראה רבינו באצבעו לבחור מרדכי על העגלון הנכרי שלא מאחינו הוא, אשר היה צריא וחסון ובעל כח, וישאלהו ואמר: האם אין מן הראוי שנכרי בריון זה יבוא תחתיד במחלתך, ואתה תיכנס ותלך לחיים טובים ארוכים ולשלוש? בוא נא והגיד עמי: זה תליפתי, זה תמוקתי, זה פפתי וכ"ו. ואכן תיכף התקברו שניהם אל העגלון הנכרי, ואמרו יחד בכוונה גדולה שלש פעמים את הנוסח זה תליפתי, זה תמוקתי, זה פפתי, זה הגוי ילך למיתה, ואני אלך לחיים טובים ארוכים ולשלוש. והיה בלאת ולמופת, כי למרות שאותו הנכרי היה גברתו וצריא כח, כעבור שעה שבעות נפח את נשמתו וימת, ואילו הבחור מרדכי יאל מכלל סכנה, והצריא כליל ממחלתו, ואף האריך ימים רבים עד גיל זקנה ושיבה, ובפטריתו היה כמעט בן מאה שנה. (רשומים בשמך)

וכשלמד רבינו בישיבת רבו הגה"ק ר' יהודה אסאד בעל שי"ת מהרי"א זי"ע עטרו רבו בהתרת הוראה כשהיה בן ח"י שנים וכתב עליו שבחו כל כך גדול בתורה ובחוראה וצריאה שראוי לסמוך עליו אפילו בעניני אישות החמורות. משם עלה לפרעשבורג לישיבת הגה"ק ר' נטע זאב וואלף ליבער ראב"ד פרעשבורג ואלל הגה"ק אברהם שמואל בנימין סופר בעל כתב סופר זי"ע. וכתב רבינו אודות הישיבה בפרעשבורג: וכשהייתי בן י"ט שנים הלכתי לישיבה הרמה לישיבת מורי ב"מ תשו' כתב סופר, ומלאתי שם חברים לדיקים וחסידים מתמידים וחרופים, ד' מלות בחורים, כולם אהובים כולם צרורים, והיו עומדים לפופים בבית המדרש הישן על מקום קטן, מי שלא ראה לא יאומן כי יסופר, ושם מלאתי ונראה כבוד התורה, ומורי ז"ל למד השיעור בסוגי' הש"ס בחריפות והיו דבריו נחמדים כנתינתן מסיני, והיה משגיח על תלמידיו בהשגחה גדולה, והיו שומרים שרואים בחדרי חלונות הבחורים, ובעת הזאת לא היה אפילו חד שלא היה מתמיד בתורת ה', כאשר ראו תלמידים, ואי אפשר בענין אחר אלא שגננץ בו רוח הקודש, והיי מייסר ורודף מי שהיה בו מידות שאינם טובות, והיה מרחיק אותם מבין תלמידיו, עד שהיה הישיבה הרמה בלי שום סיג ופסולת, ואמר לאלאמ"ו והג"ר מיכאל פאפא ז"ל שימאני לו שגם החתם סופר לא זכה לישיבה כזו, כי בישיבת הח"ס החסידים לא היו חריפים, והוא זכה לתלמידים חסידים וקדושים וחרופים, ומורי ז"ל היה לומד עם הישיבה בהתמדה גדולה. בחנוכה כל יום הייה לומד בענין אחר. אשרי מי שזכה לשמש בישיבתו ולנשק את ידו (בהקדמתו לספרו מי באר מים חיים)

אמר רבינו בשם רבו הכתב סופר זי"ע: שמי שהיה בחולי עצום וסכנה גדולה ר"ל וניול, ליוה שילמוד בכל שנה שתי מסכתות כריתות ותמורה כל ימי חייו. (זכרון למשה)

כשהגיע לפרקו כבן עשרים נשא להרבנית מרת שיינדל ע"ה בת מוה"ר משה ווייס ז"ל מק"ק דונאסערדאהעלי. וישב אחר חתונתו בקדושה וטהרה על התורה ועבודה ונהל ישיבה גדולה ואשתו עסקה במסחר והוא הקדיש כל רגעיו לה' ולתורתו

בשנת תרמ"ב בחורוהו לדיין ומו"ץ בעיר פאפא (ארץ הגר) ולמד בהתמדה שלא יאן משבת לשבת במטה ורק איזהו שעות יאן במעל"ע בלילה עסק בסתרי תורה והיה בעל מקובל גדול והכל בהלכע לכת, היה עמוד ההוראה, לא היה לו בנים, לכן אהב מאד בחורים קטנים והי' משתעשע עמם באהבה ובחבה ובשמחה רבה, היה עוזר דלים ואמר על בחורי עניים שלמדו בישיבות שונות שהם בניו ועזרם בזמנן בעלות ובכל דבר כבניו ממש. ובין תלמידיו היו הגה"ק ר' יהושע בוקסבוים ראב"ד גלאטא הי"ד זי"ע,

רבינו הרה"ק רבי אלימלך שפירא מגראדזיסק בעל אמרי אלימלך ז"ע אחי הרה"ק ר' יעקב יצחק מבלענדוב ז"ע נולד בשנת תקפ"ד לאביו הרה"ק ר' חיים מאיר יחיאל השרף ממאגליניצא ז"ע בן הרה"ק ר' אבי עזרא זעליג שפירא אב"ד גרעניץ ז"ע, בן הרה"ק ר' משה יצחק שפירא ז"ע מצאצאי הגה"ק ר' נתן נטע שפירא בעל מגלה עמוקות ז"ע ומגזע רבינו רש"י הקדוש ז"ע. ולאמו הרבנית הצדקות מרת גיטל ע"ה בת הרה"ק ר' אלעזר מליזענסק ז"ע בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך ז"ע שעל שמו הק' רבינו נקרא

קומען א יוד מיט א קוויטעל ב'ס פלוני ופלוניצונקבו באיזה ס'סן זאלסט מתפלל זיין און אויס בעטען אן ישעיהו? תיכף לאחר כן הגיע לרבינו יהודי באותו ס'ס, ורבינו קרא את הפתקא, ומאז החל רבינו לנהוג העדה. (ומות עולם)

פעם אמר רבינו: א רבי מוז קענען פראווען א מופת, אבער אז מען ווייזט אלמופת מוז מען נאך נישט זיין קיין רבי. (מאמר מרכזי)

פעם הוכיח רבינו לאחד אשר חטף לאכול איזה מאכל ב'צת ואמר שכונתו לכבוד ב'צת, והוכיח לו ואמר: כי כל עוד שלא תיקון מדותיו שהגשמיים יהיו נמאס חליו, אז נדמה לו שאוכל לכבוד ב'צת, אבל באמת אינו כן.

איך אחד מחסידי רבינו היה לו משפט קשה, נסע לרבינו ונתן לו פתקא ופדיון ובכה הרבה לפניו. אמר לו רבינו "נראה סעיני ש'סע לווארשא, ולא אמר לו מה לעשות ס'ס. ונסע האיש לווארשא, וכאשר שבב בשוק תפוס ברעיוניו, כי לא ידע ל'קית ע'רת בנפשו אנא לפנות, והנה נער ערל אחד נושא כ'תבים, ויאמר להאי'ש: עברי, קנה לך את הכ'תבים, ולא ר'נה האיש, אולם כאשר הפ'ליר צו הגער הערל, התצונן בהכ'תבים וירא והנה הם הכ'תבים של משפטו, ויאמר להגער: הכ'תבים אינם ש'ים כלום, אולם אתן לך בעדו דבר מועט וא'קרופ א'ותם תיכף ומיד לעיניך, וכן היה כי קיבל הגער ממנו דבר מועט, והאיש שרף תיכף את הכ'תבים. והמעשה היה, כי נש'או את הכ'תבים מבית המשפט לתתם בבית אחר, ונ'אצדו בד'ך, וממילא לא היה לו שום משפט. (ספרו של ד'יקוס)

נסתלק לגנזי מרומים א' ניסן ראש חודש ניסן ב'שנת תרנ"ב ומונ"כ בבית החיים בגראדזיסק.

נשאר אחריו בניו הק' הרה"ק ר' קלונימוס קלמן שפירא הי"ד ז"ע נראה עקה"ש ביום ד' מרשון תש"ד, הרה"ק ר' ישעיהו שפירא ז"ע, בתו הרבנית ה'דקקות מרת שרה דבורה ע"ה אשת הרה"ק ר' יחיאל יעקב הופשטיין מקאזניץ ז"ע בן הרה"ק ר' אלעזר מקאזניץ ז"ע ונפטר בצעירותו לאחר ש'טבע בנהר רח"ל בעת שהלך לטבול צו ב'ל' סיון שנת תרכ"ו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו הי' קדוש וטהור מאוד בז'ינא דנהורא חסידא ופרישא עסקן גדול ל'רכי בני ישראל, ובעל מופת גדול ונורא, והי' מפורסם שכל מה שגזר נתקיים ומחשובי האדמו"רים דורו, והיה נחשד כזקן האדמו"רם צ'ולין תלמיד מאביו הק' ותלמיד הרה"ק ר' י'סכר צער הסבא מראדל'שיץ ז"ע ומהרה"ק ר' נתן דוד משילובל'א ז"ע ומהרה"ק ר' ישראל מרוזין ז"ע, אלפי'ם הלכו לאורו הטהור, ומתם ג'אונים וד'קיים הקדושים כמו תלמדו המובהק הרה"ק ר' מאיר יחיאל האל'שטוק מאוסטרובל'א ז"ע נשאר אחריו ספרו אמרי אלימלך וספר דברי אלימלך.

וכיפר רבינו כי בימי אברכותו הי' אלל רבו מרוזין ז"ע, ובעת שנסע רבו במרכבתו לטייל ישב גם הוא א'חו בהמרכבה, והתחיל רבו לדבר מטוב כוסיו ויודיע כי היה בזה א'פון סודות גדולים ואחר כך אמר לו רבו: המצין אתה אלימלך על כוסים כי טובים הם מאד? וענה רבינו: אני אינני מצין על זה א'ך חותני הקדוש הרבי ירחמיאל | הוא הרה"ק ר' ירחמיאל מפשיסחא ז"ע| הי' מצין על כוסים. אז ענה הר'יזינער: גם נחמיאלי שלי היא מצין על כוסים |הוא הרה"ק ר' נחמיה מב'אחוב| וסיים רבינו: מסתמא אם אמר הר'יזינער הקדוש כן עליו הי' מצין ומצין גדול. (נחלי אמונה)

כשהגעו לפרקו נש'א להרבנית ה'דקקות מרת חיה מרים ע"ה בת הרה"ק ר' ירחמיאל מפשיסחא ז"ע בן הרה"ק ר' יעקב י'חק הי'ו' הקדוש מפשיסחא ז"ע ובזו"ש נש'א להרבנית ה'ד' מרת חנה ברכה ע"ה בת הרה"ק ר' חיים שמואל הורוויץ מחענ'טשין ז"ע נכד הרה"ק ר' יעקב י'חק הורוויץ בעל החוזה מלובלין ז"ע והרה"ק ר' יוסף ברוך הלוי עפשטיין מניישט'אט הנקרא דער גוטער יוד ז"ע

בספר ספרן של ד'יקים סיפר: שפ"א בא הרה"ק ממאגליניצא ז"ע עם שני בניו, רבינו ז"ע וא'חו מבלענדוב ז"ע להרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן ז"ע, אמר הרה"ק מפרימישלאן ז"ע הנה שני בני מלך היו מדיינים על דבר המלוכה, הבכור אמר: לי נ'אה למלוך כי אני הבכור, והשני אמר: לי י'אתה המלוכה שאני נולדתי בעת שהיה אבי מלך, ונ'אה השני, לכן רבינו ש'נולד בעת אשר אביו הנהיג כבר נש'א'ותו הוא ישב ראשונה.

כשנסתלק אביו ביום ט"ו אייר שנת תר"ט מי'אן רבינו לקבל עליו הנש'א'ות, ולכן קיבלו את א'חו מבלענדוב ז"ע לרבי ומנהיג, עד ש'אמר הרה"ק מרוזין ז"ע לרבינו: וואס ארט לאס דיר אויב עם וועט מתורתו של רבינו ז"ע

איתא (שבת ס"ג) אין מקרא יוצא מידי פשוטו: מפשטות אין יוצא מקרע רעה ח"ו. (מאמר מרכזי סלונים)

ונפש כי תקרב: כי כשאדם מקרב עצמו לה' במדת יראה, הבטיח הכותב שיבא בודאי גם למדת אהבה, וזהו נפש כי תקרב, כאשר מקרב עצמו לה' בבחי' נפש היא יראה, תגיד הכותב קרבן מנחה לה', שיתקרב להש"ת במדת הויה-הוא אהבה. (דברי אלימלך)

חודש ניסן החודש אשר ישועות בו מקיפות (בפיוט של מוסף לפרשת החודש) אמר רבינו: מלשון החנוני המקיף על פנקסו, שמקיפין ישועות גם למי שאינו ראוי, וכיון שע' פנים לתורה אפשר גם לומר, מלשון תורם שלא מן המוקף היינו מלשון סמוך, ישועות בו מקיפות שהישועות בו סמוכות וקרובות מאד. (אש קודש - פיאסצנא)

ג' ניסן תקפ"ב

רבי בנימין זאב וואלף מזבארין

רבינו הרה"ק רבי בנימין זאב וואלף מזבארין הנקרא רבי וועלוועלע זבארישער זי"ע אחי הקדושים הרה"ק ר' יצחק ראש שושלת ראדוויל בעל אור יצחק זי"ע הרה"ק ר' מרדכי מקרעמניץ זי"ע הרה"ק ר' משה ראש שושלת זוועהיל זי"ע הרה"ק ר' יוסף ראש שושלת יאמפולה זי"ע כולם בני המגיד הרה"ק ר' יחיאל מיכל ראש שושלת זלאטשוב זי"ע, המגיד היה רגיל לומר עליהם: חמשה ארזים נטיעות טובות אשר נטע והאירו בכל העולם, שעליהם נאמר כי הם נגד חמשה חומשי תורה. רבינו נולד לבן שלישי לאביו הק' זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק מדראהביטש זי"ע בן הרה"ק ר' יוסף ספראוידליוור מפיסטיץ הנקרא רבי יוסף איש אמת זי"ע בן הרה"ק ר' משה מזבריש זי"ע ולמעלה בקודש עד הגה"ק רבי יצחק חיות ראב"ד פראג בעל אפי רברבי זי"ע מגזע רשי"ה הק' זי"ע ומגזע דוד מלך ישראל חי' וקיים, ולפי המקובל ע"י מסורת המשפחה היו אבותיו ע"ב דורות כולם בעלי רוח הקודש. אמו היתה הרבנית הצדקת מרת מרים ע"ה בת הגה"ק ר' מאיר פופריש זי"ע

בעל אהבת ישראל מקאסוב זי"ע עם בנו הרה"ק ר' חיים מקאסוב בעל תורת חיים זי"ע הרה"ק ר' נפתלי צבי הורוויץ בעל זרע קודש מראפשיץ זי"ע עם בנו הרה"ק ר' אליעזר מדשיקוב זי"ע הרה"ק ר' צבי אלימלך שפירא בעל בני יששכר ראש שושלת ליטוב זי"ע הרה"ק ר' דוד שלמה אייבשיץ זי"ע.

מתלמידי רבינו הי' הרה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב בעל עטרת צבי זי"ע הרה"ק ר' אלכסנדר סעגנר מקארמנא זי"ע.

כתב בס' שפתי דלקים בשם רבינו: ויסתר משה פניו: פ' שהסתיר פנימיות שלו מפני בני אדם, כי ירא לגלות עצמו, ויבטו עליו בני"א וזה מהביט אליו בני"א כי יעשוהו אלוקות וזה אל אלקים שיעשהו אלקים עכ"ל.

נסתלק לגנאי מרומים זכהה רבה בקדושה וטהרה ג' ניסן בשנת תקפ"ב בעיר וואלטשיסק ונקבר בעיר זבארין.

נשאר אחריו בניו הק' הרה"ק ר' יחיאל מיכל זי"ע שנפטר בצעירותו, הרה"ק ר' שלום אליעזר זי"ע וספריו הק' ספר ריון לאוריינתא וספר תפארת צבי זאב.

הרה"ק ר' ישראל צבי ראטענבערג בעל אור מלא מקאסאני זי"ע סיפר כי הרה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב בעל עטרת צבי זי"ע היה דרכו לנסוע לזבארין לשבוע בש"ק בכל רבינו זי"ע ובכל פעם שנסע התאכסן בבית רבינו זי"ע באש"ל. ופ"א בשבוע שם בעת תפלת שחרית של יום הש"ק חלש לבו של העטרת צבי מחמת רעבון וחשב כי תיכף אחר התפלה יקדש ויטעום, אבל אחר התפלה התחיל רבינו לומר תהלים, חשב העטרת צבי שצדו"א אחר סיום אמירת תהלים יוכל לקדש ולאכול, אך כאשר גמרו כל התהלים התחיל רבינו לומר תהלים עוה"פ, והרגיש העטרת צבי שיותר אינו יכול לכתוב בשום אופן, והלך החוצה אולי יזדמן לו איזה בית שיוכל לקדש שם ולאכול להחיות את נפשו. אבל בכל בית שביקש שם שיתנו לו מידי לקדש ולטעום אמרו לו שכבר קידשו, ואין להם במה לכבדו כזי זבארין היתה עיר מגורי אנשים עניים, ולא נשאר להם כלום אחר סעודת שבתו וככה הלך העטרת צבי מבית לבית עד שהגיע לקצה העיר, שם מלא בית אחד שדרו שם זוג שהיו חשוכי בנים ל"ע, אשר להם היה קצת יין לקדש, וגם געקנעטענע קוגעל לאכול, העטרת צבי קידש וטעם מן הקוגעל ותשד רוחו ואמר על הקוגעל: גבורות!! גבורות!! אחר שסעד לבו הלך חזרה לבית המדרש של רבינו וחשב בלבו שמן הסתם עומדים עדיין באמירת תהלים, ומה מאוד נשתומם כאשר בא לביהמ"ד וראה כי כבר התחיל עריכת השלחן דסעודתא דעתיקא קדישא, ותמה דעתו האריך בזמן קצר כזה כבר השלימו אמירת כל התהלים! אמר לו רבינו: עד עתה לא היה לי רשות לספר לך, אבל כעת אספר לך גופא דעובדא היכי הוי, הזוג הזה שהחיו את נפשך לא נפקדו עדיין בבנים ל"ע, והיו כריכין שקוקא אתה תפעול ישועה למענם, כי זה שייך לך, אמנם לא יכולתי לגלות לך בהדיא לכך סיבב הקב"ה שתבא עתה לשבוע אללינו בש"ק וסיבבו מן השמים שיחלש לך בעת התפלה כדי שתלך מביהמ"ד ותגיע אל אותו הזוג לאכול שם ולברכס, אחר התפלה כשראיתי שלא הלכת, התחלתי באמירת תהלים כדי שתחלש לך יותר, וכאשר גמרנו לומר כל ספר תהלים וראיתי שעדיין לא הלכת מביהמ"ד, הוכרחתי להתחיל עוד הפעם מרישא עד שיאכלת מביהמ"ד, ואז יכולני כבר להתחיל בעריכת השלחן, וע"י שאכלת שם הקוגעל ואמרת גבורות!! גבורות!! פעלת אלכלם גבורות אנשים שזה היה חסר לו, וע"י זה נשעו. (עבודת עבדה) זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו אמר שהיה פעם בעולם הזה בגלגול אחר והיה לדיק גדול וקדוש, אך לפני הסתלקותו אמר על עצמו: נא נישט שלעכט געווען! דהיינו שהיה לדיק גדול בעולם הזה, ועל דיבור זה נענש, והיה לדיק לירד עוד הפעם לזה העולם.

רבינו היה איש קדוש מאוד זקן ולדיק הדור פועל ישועות, מפורסם בתמימותו, הרה"ק ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב בעל בני יששכר זי"ע אמר על רבינו: על תמימות כזה רכיכים חכמת שלמה המלך.

ולפי רמזו של אביו הק' היה מכוון על רבינו כנגד חומש ויקרא שעוסק בקודש ובקרבנות שפריכים להיות תמימים. היה ענוותן גדול וספל בך, ובאהבת ישראל המופלגת שלו אף לרשעים גמורים, עבד הש"ית בכל כחו וכל רמ"ח אבריו נזדעזעו בתפלתו, הי' פרוש קדוש וטהור ולא שח שיחת חולין, היה קורא את כל יאודו בשם לדיק, ועובדתו הקדושה היה עד להפליא, ולאפי ישראל הלכו לאורו.

סיפר על רבינו בהיותו ילד היה ככל הילדים בני גילו, כמותם למד, וכמותם השחובצ ושיחק. כאשר התקרב לגיל שלוש עשרה, פנה אביו לסופר סת"ם מומחה, בבקשה כי יכתוב תפילין עבור בנו יתירו. ניגש הסופר למלאכה בבקושה ובטהרה וברוב רגש, לא בכל יום מזדמן לו לסופר לכתוב תפילין לבנו של לדיק הדור. כאשר סיים, בא הסופר להרה"ק מזבזבז זי"ע והראה לו את הפרשיות. שמח המגיד בפרשיות המהודרות, אולם בקשה אחת הייתה בפיו לפני שתכניס את הפרשיות לבתיים, הבא אותן אלי שוב. כעבור זמן בא הסופר ובידיו הבתיים והפרשיות. נטל המגיד את הבתיים בידיו והחל בזכה, כפי חרישי מעומק הלב. והדמעות, דמעות קודש, גולשות לתוך בתי התפילין, והסופר רואה ומשתומם. כאשר נרגע המגיד מבכיו, היו בתי התפילין מלאים מדמעותיו. רוקן המגיד את הבתיים, ייבש אותם פנה ואמר לסופר, עתה ראשי אתה להכניס את הפרשיות אל תוך הבתיים. בהגיע היום והנער זאב החל להניח תפילין, הל שינוי בנער ללא הכר, ליבו התמלא באהבת תורה ויראת שמים, ומאז עלה ונתעלה עד שהיה לאחד מלדיקי הדור.

כשהגשו לפרקו נשא בת הרה"ק ר' אשר צבי מפגריביץ זי"ע בן הרה"ק ר' זאב וואלף משארנז זי"ע וכוונתו שמרן רבינו הבעש"ט הק' זי"ע נסע להר"ר וואלף זי"ע כדי לקיים מצוות שימוש תלמידי חכמים

כמה שנים ישב רבינו סמוך לשלחן חותנו ועסק בתורה ועבודה, ולא ידע כלום מהוויות העולם, ברבות הימים אמר לו חותנו: עד מתי תישאר בטלן והישען על שלחן אחרים, הגיע הזמן שתאך ליריד לסחור, ונתן לו כ"ה רובל ושלחו אל היריד, וכשהגיע רבינו שם פגש במוכר ספרים, וראה בידו ספר אחד וביקש לקנותו, ושאל המוכר כמה תימן לי הספר, והתנלל בתמימותו שאין לו כי אם כ"ה רובל, והסכים המוכר למכרו ברוב שמחה, וכשהזכר רבינו לביתו שאלוהו איזה סחורה הביא? הושיא את הספר והראה להם בשמחה שנקנה את הספר בלבה, ופרלו בני ביתו בצעקה שהמוכר רימה אותו ולקח ממנו כסום ומכופל עבור הספר, ותמה רבינו: וכי הוא רימה אותי, מה אתם מבינים בזה, הלא הספר זה יקר שווה הרבה יותר.

רבינו הסתופף בלל הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע ובכלל הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע וכשהסתלק אביו הק' בכ"ה אלול בשנת תקמ"ז החל רבינו לנהג עדה הק' ורבים הלכו לאורו וכמו כן נסעו אליו לדיקים רבים ביניהם הרה"ק ר' מנחם מענדל האגער

ד ניסן תרפ"ג

רבי פנחס חיים ב"ר שמואל שמעלקע זי"ע אב"ד סעלעש

רבינו הגה"ק רבי פינחס חיים קליין אב"ד סעליש זי"ע אחי הגאונים הגה"ק ר' אליהו קליין אב"ד האלמין זי"ע הגה"ק ר' יעקב אב"ד בילקע זי"ע הגה"ק ר' שלום אב"ד האלמין זי"ע הגה"ק ר' משה אב"ד סילאדיטשע זי"ע כולם בני הגה"ק ר' שמואל שמעלקא אב"ד סעלעש בעל צרור החיים זי"ע שהי' נין ונכד להגה"ק ר' צבי הירש מטשארטקאב זי"ע, ולאמם הרבנית הצדיקת מרת דבורה ע"ה בת הגה"ק ר' שלמה הכהן מאלאש זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים ד' ניסן תרפ"ג והספידו כמה רבנים גדולי הדור וזיניהם הרה"ק ר' חיים כזי טייטלבוים מסיגעט בעל עזי חיים זי"ע והגה"ק ר' אליעזר דוד גרינוואלד בעל קרן לדוד מסאטמאר זי"ע והגה"ק ר' שאול זכאך מקאשוי זי"ע והרה"ק מרן רבינו יואל טייטלבוים בעל דברי יואל מסאטמאר זי"ע. ומונ"כ בעיר סעליש ליד קבר ר' אביו הק' זי"ע, וחתנו הגה"ק ר' יוסף נחמיה קורניר אב"ד סעליש קראקא זי"ע מילא מקומו.

נשאר אחריו בנו הק' הגה"ק ר' שלמה ישראל קליין אב"ד סעליש הי"ד זי"ע. וחתנו הגה"ק רבי יוסף הכהן כ"ץ שענפעלד אב"ד סעליש בעל כסף ישיב הי"ד זי"ע.

וסיפר מעשה פלא, פעם אחת היה הרה"ק ר' יצחק אייזיק מספינקא בעל חקל יצחק זי"ע בכפר בערעזניק על שנת קודש בשנת תרפ"א, במולאי שנת נסעו אליו איש אחד עם אשתו למסיבת מלואה מלכה שאין הבנים מתקיימים אלכלם שלאחר ג' חדשים נסתלקם מן העולם רח"ל, ונקשו שרואה להתבדק בזן זכר שיחיה, ולעקה האשה: בעלי נוסע כל כך הרבה שנים להרבי, והרבי אינו יכול לפעול עבוריו בזן זכר שיחיה? שחק

הרה"ק כמה רגעים, וא"כ אמר בזה"ל: איך זאג אייך או אז פון איצט איבער א יאר וועט איר געהאלפן ווערן מיט א בן זכר אום לעבן וכן היה. כשנולד לו בנו נסע להרה"ק החקל יצחק זי"ע לבשרו בצשורה הטובה, אמר הרה"ק: בעת הברית תקרא שמו אלטר, ובעוד שנה תבוא אלי ואגיד לך איזה שם להוסיף.

בית המדרש סעליש

לשנה הבאה נסע להרה"ק, וילו עליו להוסיף לו שם פנחס חיים על שם רבינו מסעליש זי"ע והבן נולד בשנת תרפ"ב ורבינו נסתלק בד' ניסן תרפ"ג, וכנראה דמטעם זה אמר שיחזור אליו אחר שנה ויסיף לו עוד שם, כי רבינו עדיין חי' אז בשנת תרפ"ב בעת שנוכל לו בנו

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון מפורסם לדיק יסוד עולם הרביץ תורה וקדושה לתלמידים הגונים, ורבנים מובהקים יאלו מנזית מדרשו, וזיניהם הרה"ק ר' פינחס שלום ראטענבערג מקאסן זי"ע.

היה תלמיד מאביו הק' והלך בדרכו והתהלך עם בני הקהלתו בדרכי נועם, והשתדל שלא להיגרר אחרי מחלוקת, אף בעניינים שמוץ לעירו.

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת חנה שיינדל ע"ה בת הגה"ק ר' ישראל ב"ר אברהם רוז זי"ע

והנה רבינו היה דר מקודם בעיר ט' אילאק, והיה סוחר ויצרכהו ה' כי בכל אשר פנה הלכיה מכל מקום עיקר עסקו היה בתורה הקדושה, והיה תופס ישיבה ולמד עם

בחורים, ובט' אדר שני שנת תרל"ה נסתלק אביו הק' ורבינו נבחר כממלא מקומו. וסיפר כאשר ראו לתקן בעסליש אצפארטייגרנגעלד [תשלום מקופת צדקה] לעניים, והעניינים הפסידו על ידי כך שצדקה משותפת היתה פחות משיעור אשר היו יכולין לקבץ נדבות, והרע לרבינו זה, אמר על זה בדרכה על הפסוק שבתהלים (ק"ב ט) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד. שאם אדם אחד עושה מלואה לעלמו אז הקב"ה כותב שאדם זה עשה מלואה, ואם אדם עושה מלואה בכלל נכתבה המלואה בשמים שנעשה בכלל.ומה חשובה יותר? ודאי אם נאמר בשמים שזה עשה מלואה לעלמו ובפרט אם יבא פחת והיזק למלואה ע"י הכלל, בזולאי מלואה שבפרט חשובה יותר. פזר נתן לאביונים: דהיינו שלא ליתן מכלל, מקופה

של האיבור, אלא שעניים יתפזרו וילכו בעיר אל בתי ישראל השוכנים בפזורה, אז צדקתו" של היחיד עומדת לעד, דייקא צדקתו של יחיד, שהוא חשובה יותר מבאם על הכלל יזכר שמו על הצדקה.

בשנת תרס"ז בהיוסד כולל מונקאטש נבחר הרה"ק ר' כזי הירש שפירא בעל דרכי תשובה זי"ע להגשיא הכולל ורבינו לסגן נשיא הכולל.

רבינו הוליא לאור את חיבורו של אביו ספר המפורסם כרור החיים חידוקי סוגיות על הש"ס.

אשר לא הלך בעצת רשעים, אף עצה הייא נכונה, אם מבטן רשעים יצאה ירחק ממנה, ובדרך חטאים לא עמד: אף אם הדרך בעצמותו טוב וישר הוא. ובמושב לצים לא ישב: ללמוד מהם כל נחת טוב, כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יגהה יומם וליילה: הפך בא והפך בה, ובה ימצא מרגניתא דלית בה טימא.

מתורתו של רבינו זי"ע

אשר האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וג'ו (תהלים א' א') א"פ דחויגן דיש אופן דרשאי ללמוד גם מרשע אם הוא גדול ויודע להבחין בין טוב לרע, ואין לו לירא שילכד בפח יקשו לו דברי הרשע, אז רשאי הוא ללמוד ממנו. (מסכת חגיגה דף ט"ו- בקטן דעביד כדעתיה דרביה דחיישיגן דלמא מפיק ליה לתרבות רעה, אבל גדול דכדעתא דנפשיה קא עביד הט אונן ושמע חכמים וכ"ו) אמנם המלך החסידי ע"ה התחיל ספרו במוסר השכל: שאם אמנם הותר הדבר עפ"י הכרח, אבל הדרך המובחר שבדרכים שנתאמץ ללמוד דבריו מפה קודש ממקור מים חיים, מעין לא אכזב אשר יסודתו מהררי קודש, ולא לחבק אשפתות בחיק נכריה, גם אם ימצא מהם דעה ברה ויפה. וזה שאמר: אשרי האיש

ד ניסן תרנ"ה

רבי יוחנן טווערסקי מראכמיסטריוקא

רבינו הרה"ק רבי יוחנן טווערסקי מראכמיסטריוקא זי"ע, אחי הקדושים הרה"ק ר' אהרן מטשארנובל זי"ע הרה"ק ר' משה מקורסטשוב זי"ע הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע הרה"ק ר' מנחם נחום ממקורב זי"ע הרה"ק ר' אברהם המגיד מטריסק זי"ע הרה"ק ר' דוד מטולנא זי"ע והרה"ק ר' יצחק מסקוורא זי"ע, שמנה אחים הללו היו צדיקי הדור מפורסמים בפרישותם וקדושתם כולם בני הרה"ק המגיד רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע בן הרה"ק רבי נחום ראש שושלת טשארנובל זי"ע, ולאמם הרבנית הצדיקת מרת פייגא ע"ה בת הרה"ק ר' דוד לייקס זי"ע מתלמידו של מרן רבינו הרה"ק רבי ישראל בעל שם טוב זי"ע. ומרגלא בפומיה דאבוהון למימר: כי שבעה מבניו המה נגד שבעה נרות של המנורה, והגדול שבהם הוא בנו בכרו הרה"ק ר' אהרן זי"ע שהוא עומד ומדליק את שבעת הנרות. רבינו נולד בעיר טשארנובל בשנת תקע"ו

אומנים מופלאים היותר גדולים במדינתו, לימים נתהווה קלקול האחד מהכותלים, והאומן שעשאו לא היה חי, ושלא אחר בנו שהיה גם כן אומן שיצא לתקן ולצייר שנית הכותל שנתקלקל. האומן הזה כשראה גדול האחריות המוטל עליו להמליא כותל למלך כמו הראשונה, עלה פחד ומורא בלבו שאין בידו לעשות כן ואינו כדאי לעבודה כזו. מה עשה, לקח מראה (שפיגעל) ונתנו על כל אורך הכותל ההוא, ועל ידי זה עלה על כותל ההוא לורות המופלאות שהיו על ג' הכותלים ביחד. ועל ידי זה המשיך האומנות המופלא של אביו גם על הכותל ההוא, כך מי שידע שאינו כדאי לעצמו אז הוא כמו המראה ההוא, עם שפיגעלט זיך אפ אין אים אבותיו הק'. (שמן ראש)

רבינו היה איש חלקים בעל מופת מפורסם, זקן ויושב בישיבה, אחד המיוחד שצדליקו זורו וקדושתו היה עד להפליא.

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת חנה ע"ה בת הרה"ק ר' פנחס מקולק זי"ע בן הרה"ק ר' זאב וואלף מזיטומיר זי"ע,

אחר הסתלקת אביו הק' בכ' אייר תקל"ז החל רבינו לכהן כמדמו"ר ברחמיסטריוקא.

רבינו נודע בענוותנותו, מסיפר שלכל אחד מהבנים הק' הוריש את אביהם הרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע אחר פטירתו את אחת ממידותיו הקדושים, ורבינו ביקש ליטול את ה"גארנישט" אך אחיו הרה"ק ר' משה מקארסטשוב זי"ע כבר הקדימו, נענה רבינו ואמר: כי הוא יירש את מידת "גארנישט" מיט גארנישט.

רבינו לא אמר דברי תורה בהטיש, שלא כמנהגם של אביו הק' זי"ע וזקנו הק' זי"ע.

פעם אחת עמד בנו של רבינו הרה"ק ר' נחום זי"ע כשהיה עוד ילד קטן בשעה שרבינו לקח קוויטליך, לקח ר' נחום גם הוא פתקא בידו, שאל אותו רבינו: נעשית רבי. והגך לוקח קוויטלעך? שאל ר' נחום את פי אביו רבינו, מה זה רבי? ענה לו רבינו: הוא יושב בראש השלחן ורואה סביביו יושבים אנשים חשובים ומכובדים וחושב דעתומוי הוא, הלך סביביו יושבים אנשים חשובים, ומזה נשבר לבבו למאה, ועל ידי זה נכנס בקרבו זכות אבותיו און דאס איז א רבי.

נסתלק לגנוי מרומים ד' ניסן בשנת תרנ"ה.

נשאר אחריו בנו הק' הרה"ק ר' דוד מזלטיפאלי זי"ע בנו וממלא מקומו הרה"ק ר' מרדכי מראכמיסטריוקא זי"ע והרה"ק ר' נחום מראכמיסטריוקא זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מתורתו של רבינו זי"ע

קדש ורחץ: קדש עצמך ותרחץ עצמך מחלאת העוונות, כרפס: כ'לל ר'אשון פ'ה ס'גור, שצריך שצריך לסתום פיו מלבדך, יחץ מגיד: אפילו מה שצריך להגיד, יגיד החצי.

וסיפר שהרה"ק ר' אהרן פלוב מקארלין השני בעל בית אהרן זי"ע בתחילת נשיאותו היה פעם אצל רבינו והתנצל לפניו שאינו כדאי למלאות מקום אבותיו לנהג החבורה. (אביו הרה"ק ר' אשר מטטולין הראשון זי"ע נסתלק כ'ו בתשרי ה'תקפ"ז) ענה לו רבינו בדרך משל: למלך שהיה לו חדר נאה ומפואר מצוייר ומרוקם בצורות שונות על ידי אומנים מופלאים היותר גדולים במדינתו, לימים נתהווה קלקול האחד מהכותלים, והאומן שעשאו לא היה חי, ושלא אחר בנו שהיה גם כן אומן שיבא לתקן ולצייר שנית הכותל שנתקלקל. האומן הזה כשראה גדול האחריות המוטל עליו

מתורתו של רבינו זי"ע
קדש ורחץ: קדש עצמך ותרחץ עצמך מחלאת העוונות, כרפס: כ'לל ר'אשון פ'ה ס'גור, שצריך לסתום פיו מלבדך, יחץ מגיד: אפילו מה שצריך להגיד, יגיד החצי.
וסיפר שהרה"ק ר' אהרן פלוב מקארלין השני בעל בית אהרן זי"ע בתחילת נשיאותו היה פעם אצל רבינו והתנצל לפניו שאינו כדאי למלאות מקום אבותיו לנהג החבורה. (אביו הרה"ק ר' אשר מטטולין הראשון זי"ע נסתלק כ'ו בתשרי ה'תקפ"ז) ענה לו רבינו בדרך משל: למלך שהיה לו חדר נאה ומפואר מצוייר ומרוקם בצורות שונות על ידי אומנים מופלאים היותר גדולים במדינתו, לימים נתהווה קלקול האחד מהכותלים, והאומן שעשאו לא היה חי, ושלא אחר בנו שהיה גם כן אומן שיבא לתקן ולצייר שנית הכותל שנתקלקל. האומן הזה כשראה גדול האחריות המוטל עליו

ה ניסן תק"ץ

רבי אשר זאלקי ב"ר ישראל צבי הירש זי"ע ראב"ד צאנז

רבינו הרה"ק רבי אשר זאלקי ראב"ד צאנז זי"ע נולד בעיר גראדיזסק בשנת ת"ק לאביו הרה"ק ר' ישראל צבי הירש ליפנער המגיד מגראדיזסק זי"ע

כמו כן סיפר הרה"ק ר' מנחם מענדל מדזיקוב זי"ע: פעם אחת נסע רבינו לרבו על שבת קודש לרומנוב, ומפאת שדהדר היה צימות החורף והסופות וסערות ושלגים היו נוראים מאד באין יולא ואין בא זולתו רבינו על שבת קודש, ובצית הרה"ק מרומנוב לא הוכן לכבוד שבת קודש כדת היום כנהוג או מפני שעת הדחק שהיתה גם מפני שלח היו אורחים מנאים לבא מפני יברת החורף קשה, או מפני שלח נמלא בשר ודגים וגורת כי נשמי המסילות וחדלו נתיבות ולא היה אפשר להביאם מן הכרכים שבסבבת בעיר רומנוב כאשר היו מקרים כאלה שכחים בימים ההם בעייירות הקטנות, כליל שבת קודש אחרי אשר סעדו סעודת ש"ק הדלה שהיתה מנזיה להם ואחרי אשר נכבו הנרות הקטנים אמר הרה"ק מרומנוב לרבינו: בא וצבה עמדי על מטתי ואשמע את החידושי תורה שמחזקים כעת הדליקים בגן עדן ואגלה אותם לך. וכה ישבו כל הלילה והרה"ק מרומנוב השמיע לרבינו מדי פעם בפעם את אשר תשמענה אזניו חידושי תורה מן הדליקים שבגן עדן. (עטרת מנחם)

דרכו של רבינו היה שהיה הולך בכל יום מימי החורף הקרים הסוערים ברוחות וגשמים בהשכמה לפני תפילת שחרית אל עבר הנהר שהיה קפוא והיה שובר כמו ידיו את הקרח מלמעלה והיה מתפשט ויורד לטבול ועולה ויושב בתוך המים הקפואים עם מגבעת על ראשו ועל גבי הקרח מלמעלה היה מניח את ספר התהילים והיה אומר את כל ספר התהילים מרישא עד גמירא בהשפכות הנפש ואח"כ היה יולא מן המים ומסתפג והולך להתפלל שחרית בהתפשטות הגשמיות והתדבקות ביוצרו. (בית מנחם)

נסתלק לגנזי מרומים ביום שני ה' ניסן בשנת תק"ץ ונטמן בבית החיים בעיר צאנז וסמ מנחתו כבוד ובנה אהל על קברו.

הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים זי"ע מילא מקומו

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' דוד פעלסקער ראב"ד צאנז זי"ע וחתנו הרה"ק ר' חיים לוי לאנגער דומ"ץ בבית דינו של הבעל דברי חיים זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש האלקי הקדוש והטהור הרב החסיד המקובל המפורסם המופלג בחורה וביראה ללא מלא ספרא.

גביל כעיר נעשה דומ"ץ בעיר צאנז, והוא הביא את הרה"ק רבי חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים זי"ע מעיר רודניק לשמש ברבנות בעיר צאנז ורבינו חתם על הקאנסעס שלו.

היה תלמידו של הרה"ק רבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זי"ע והיה חבירו וידידו המובהק של הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע, וכשנסתלק הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בכ"א באדר שנת תקמ"ז קיבל מרות מחבירו בעל החוזה זי"ע

דרכם היה בהיותם אצל רבם בעיר ליזענסק לטייל על גובה ההר (כי בליזענסק סמוך ונראה לעיר יש הרים ונקרא עד היום רבי ר' מלכעס טושעל או רבי ר' אלימלך'ס וועלדעל והמנהג לילך גם לטיול בל"ג העומר) והיו שניהם יחדיו מתבודדים בעמקות מחשבתם, פעם אחת בעת שהתבודדו יחדיו היה הולך הרה"ק מלובלין שקוע ברעיונותיו ובעמקות מחשבותיו הקדושים בעניני עגוה והתבטלות יתירה בתשובה עד שברוב קדושתו לא מלא ענה לנפשו רק למסור את נפשו לה', והחליט בדעתו כן והיה הולך ומתקרב אלל פאת ההר, להשליך עצמו מן ההר, רבינו שהרגיש במחשבותיו הקדושים של ידידו ותחב ידו בחגרותו של הרה"ק מלובלין ולא הגיח לו לעשות כראונו ומחזק לבו בעזרת ודיבורים קדושים, לימים כאשר נסתלק רבם הגה"ק רבי ר' אלימלך ונתקבל הגה"ק מלובלין להנהיג עדתו נסע הגה"ק רבינו אליו וכאשר בא לביתו תפסו הרה"ק מלובלין בשמחה ואמר לו בזה הלשון: רבי זאלקי לעב מיר האבין אייד זייער ליעב וואל דער פרידיגע רגול זענט איהר געוועזן מיין זוהן, נאר ווען מיר דערמאנן זיך וואס איהר האט אונז געטוהן בליזענסק קענין מיר אייד ניט אינגאנצן ליעב האבן. (נפלאות הרבי)

כבוד רב חלק החוזה לרבינו כאשר היה בא אליו, ודיבר יותר בפנמיות מכאשר דיבר אל אחרים שבאו אליו, ופעם אחת באמנע שהמתיקו סוד שיה התנכל החוזה אל רבינו ומגודל מרידות ליבו אמר לו: אני יודע רבני ומתכוין למרוד בו ומכעיסו בכל עת ואין לי שום תנחומין רק בעת שיבא עת פירוד היסודות ואלך לעפר ושם ינחו כל פועלי און ושם חדלו רוגז זהו תנחומתי. (רמתים טופים)

רבינו היה חסיד מהרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע. וסיפר פעם אחת היה רבינו בפרשת וישלח בעיר רימנוב, ושלג גדול נפל על עיר, ורבינו כבר היה שם לפני השלג, אבל לשאר אנשים לא היה באפשרות לבא, ותמיד כשהיו באים היו מביאים כסף לקנות נרות גדולות, אמנם כעת לא היו רק נרות קטנים, ורבינו היו יושב אלל השלחן, וכשכבו הנרות למד הרה"ק מרינוב בלי ספר (אויף אויסענוויניג) ואחר כך הלך אל התנור ואמר: נשמע תורה מהמלאכים, ואמר אז רבינו ששמע שמלאך אחד אומר לחבירו: נשמע מההיטוה בעולם הזה איך הוא לומד פשט, שמעו איך שתינוק אחד אומר: וישלח יעקב און יעקב האט געשיקט וכ"ו אמרו: אה, אזא פשט האב מיר נאך קיינמאל נישט געהערט. (שיח זקנים)

הוא היה אומר

העולם קוראים לאורחי פורחי עוברים ושיבים ואני אומר שהמה עוברים ולא שיבים ונחמד. (חמדה גנוזה)

ה ניסן תרפ"ד

רבי צבי אלימלך ב"ר דויד זי"ע בעל צבי לצדיק ראש שושלת בלאזשוב

רבינו הרה"ק רבי צבי אלימלך שפירא בעל צבי לצדיק ראש שושלת בלאזשוב זי"ע אחי הקדושים הרה"ק ר' ישעיהו הירץ בעל הנותן אמרי שפר זי"ע והרה"ק ר' מאיר יהודה מבוקאווסק בעל אור למאיר זי"ע. נולד בשנת תר"א בדינוב לאביו הרה"ק ר' דויד מדינוב זי"ע בן הרה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב בעל בני יששכר זי"ע ב"ר פסח שפירא זי"ע מצאצאי הרה"ק המקובל רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת רחל מינא ע"ה

רבינו היה גאון מפורסם כדיוק הדור, רבים הלכו לאורו. ומהם הרה"ק ר' אלימלך לאווי מטאהש זי"ע והרה"ק ר' אהרן ראהט בעל שומרי אמונים זי"ע

ומרגלם צפומיה של הרה"ק מהר"א מטאהש זי"ע לומר בזה"ל: וואס די רבי זכרנו לכרעה [היינו הרה"ק ר' אליעזר'ל מקאמארנא זי"ע] האט געקענט אריינלייגן אין מיר, האט ער אריינגעלייגט, וואס ער האט נישט געקענט אריינלייגן ווייל איך בין נאך געווען א יונג, האט דער בלאזשובער רב ערפילט.

והג הרה"ק מהר"א מטאהש זי"ע לנסוע בכל שנה בימים אלו אל רבו מצלאזשוב זי"ע, ששה בימים אלו בערי המרחלאות ומעיינות הרפואה, והיה רגיל לומר: צדימים אלו ראה דברו דברים נשגבים יותר מבשאר ימות השנה. (עבודת עבודה)

כשהגעו לפרקו בשנת תרט"ו נשא להרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה בת הרה"ק ר' משה מראזוואדוב זי"ע בן הרה"ק ר' אליעזר מדקוב זי"ע בן הרה"ק ר' נפתלי צבי מרופשיץ בעל זרע קדש זי"ע

פעם אחת נזדמן רופא גדול רופא המלך לעירו של רבינו, והביאורו הרופא לרבינו שיצדקהו, והיה אז ראש חודש סיון, ואמר הרופא שהלב אינו דופק כראוי, נענה רבינו אל הרופא: ושהיה יהודי שנתרחק מדרכי הישק רח"ל ואמר לו: וכי ידעת אדוני הרופא שהיום הוא ראש חודש סיון, והלא תזכור משנות ילדותך שבעוד ששה ימים יבוא חג השבועות וזמן מתן תורתנו, ולעת כזאת עדיין תלכה שהלב ידפוק כראוי? (אמונת עתיק)

בגיל צעיר נתמנה לאב"ד בלאזשוב והיה גם כן אב"ד בעיר ריבטיטש ובסוף ימיו תקע אהלו בעיר ירשא. חיבר כמה חיבורים מהם ספרו המפורסם צבי לצדיק.

נסתלק לגנוי מרומים ה' ניסן בשנת תרפ"ד ומנוחתו כבוד בעיר ירשא

רבינו נהג תמיד לחזור ולשגן משניות בעל פה, ואמר כי חזרת משניות בעל פה, מגינה על האדם לאחר פטירתו מכמה דינים קשים, ואין רשות למקטרגים לגשת אליו. (עבודת עבודה)

נשאר אחריו בניו הקדושים ה"ה הרה"ק ר' יהושע מריבטיטש בעל קרן יהושע זי"ע והרה"ק ר' יוסף זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

על אחד מחסידי רבינו ושמו ר' מאיר גאלדבערג ז"ל מעיר ריישא שקודם חג הפסח חלה ל"ע במחלה הידועה, ושכב על ערש דוי במצב רע קרוב לגסיסה רח"ל, ובלי פסח אחר הסדר או ביום ראשון דפסח חלם אודותיו איש אחד מעיר ריישא, שהרה"ק מבלאזוב צוה לו שיאמר לר' מאיר הנ"ל שישתה מכוסו של אליהו ויהיה לו לרפואה, הלך הלה והודיע את ר' מאיר, שאכן שתה מכוסו של אליהו, ובלי השני כבר הוטב לו כל כך עד שערך את הסדר בעצמו כאחד האדם. (זכור לאברהם)

רבינו נתן טעם על חציית המצה: כי איכלת אפיקומן הלא הוא זכר לקרבן פסח ולפיכך שוברים המצה של אפיקומן, כדי לעורר שבמהרה ישבר כובד עול הגלות מעל צוארינו, ונזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים במקום אשר יחבר ה', ורמז לדבר כי מצ"ה נוטריקון (ושבור עול) הגלות מעל צוארינו.

ומסוף על זה רבינו, דלפי ששכירת האפיקומן ואכילתו רומזים לגאולה העתידה, לכן נוהגין ישראל קדושים תיכף אחרי לפתוח הדלת, לרמז שבזכות זה נפתח הקץ הגאולה שהוא סתום ונעלם מעיני כל. (צבי לצדיק)

סגולה לבנים

במדרש רבא (פרשת כי תצא) שסגולת מצוה שילוח הקן הוא לפרות ולרבות להוליד בנים ובנות, שנאמר שלח שלח תשלח את האם, ומתן שכרה הוא ואת הבנים תקח לך. יי"ש. ובהיות שידוע שסוד שילוח הקן הוא רזא דסוכה, לכן ודאי גם מצוות סוכה שהוא בחינות הענן, מסוגל לבנים. (צבי לצדיק סוכות מאמר ב' ד"ה א"י)

מתורתו של רבינו זי"ע

איתא בגמרא (מסכת זבחים ק"ב) הלא אהרן אחיך הלוי, ודלא כהן הוא, אלא הכי קאמר אני אמרתי אתה כהן והוא לוי, עכשיו הוא כהן ואתה לוי: כותב רבינו: שלולא דמסתפינא לפרש דבר חדש בדרך אפשר, שקודם הסתלקותו רצה משה רבינו לברך את ישראל, ולפיכך חזר ונטל שוב לפי שעה את בחינת הכהונה כדי לברכם באהבה דומיא דכהנים, ששלמות הברכה היא על ידם, וכיון שמעיקרו היה עומד משה רבינו להיות הכה"ג, ורק בגלל סירובו לגאול ניטלה ממנו הכהונה, על כן העתירי כעת בתפילה ותחנונים שתשוב אליו בחינת הכהונה למען יוכל לברך את העם בשלום. (צבי לצדיק)

הכנה לקבל פני ה"עבודת ישראל" בחופה

בספר בישורן מלך הביא ששמע מפי חמיו ששמע מאדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע, שבחנות הרה"ק ר' אהרן מקאזניץ זי"ע ה"ד, נתכבד הרה"ק ר' צבי אלימלך מבלאזוב זי"ע בעל צבי לצדיק (שהיה קרוב למשפחת הכלה) לסדר קידושין, והיה מסתפק אם לסדר או לא, עד שאל שזהו זכיה לסדר קידושין בחופה כזו, כי זקיניו של החתן, ה"ה הרה"ק בעל עבודת ישראל מקאזניץ זי"ע, הבטיח כי עד עשרה דורות יבא לחופת בניו, כששמע זאת רבינו, נזדעזע מאד ואמר שמפחד לגשת לסדר קידושין, לאחר שהפצירו בו ביקש שיתנו לו מלבוש מהעבודת ישראל, נתנו לו גארטיל [אבנט] ונכנס לחדר ושהה שם איזה זמן, אחר יצא וסירב לסדר קידושין באמרו שהוא מפחד לסדר קידושין בחופה שהעבודת ישראל נמצא שם, כי היה לו להתכונן על זה כמה ימים, ועכשיו כבר מאוחר מדי.

סגולה לרפואה

בהרבה מקומות נהגו לחלק את כוס של אליהו הנביא לתוך כוסות שאר המסובין לשתיית כוס הרביעי. הרה"ק ר' אהרן ראהט מתולדות אהרן זי"ע אומר בשם רבינו שזה מסוגל לרפואה, וסיפר

ה ניסן תקפ"ה [א]

רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא

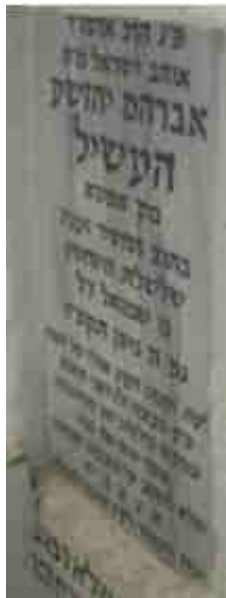
רבינו הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא בעל אוהב ישראל ז"ע נולד בשנת תק"ח לאביו הגה"ק ר' שמואל מזשימגראד ז"ע נין ונכד להשר הגה"ק ר' שאול וואהל ז"ע ולאמו בת הגה"ק ר' משה פרנס ז"ע נכד הגה"ק מהר"ם לובלין ז"ע ואמא של הר"ר משה פרנס היתה בת הגה"ק רשכבה"ג רבי העשיל מקראקא בעל חנוכת התורה ז"ע

העשיל, דיך לו אהבת ישראל כמו "אברהם אבינו ע"ה" מראהו כ"יהושע בן נון" וראשו חריף וגודל בתורה חוקנו הרבי ר' העשיל ז"ע.

חכמי דורו ודליקי הדור פארכו וינשאהו ביתר שאת ויתר עז וחשבוהו למאור הגולה. הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקארמנא ז"ע מציא בספרו היכל הברכה (פ' ראה) על הפסוק ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, בשם הרה"ק החוזה מלובלין ז"ע שאמר בזה"ל: "ברכה זו הרב ר' מענדלי מרומנוב, ברכה זה הרב מו"ה ישראל מקאזניץ, ברכה זה הרב מאפטא, וחשב בזה הרבה לדיקים שדורו, קללה זה וכו' וחשב, ודי בזה למשכילים עכלה"ק.

ואפילו הרה"ק ר' ברוך ממעזיבון ז"ע נכד מרן רבינו הבעש"ט ז"ע שהכה בקדקד כל דליקי דורו ולח' ה' נחשבים בעינו לחל' כקליפת השום, את רבינו הריס וכיבד עד למאלד ואמר עליו: שיש לו מאזני זהב בלשונו ולא גאלדן געוויכטעל אין מוילן ויודע לדבר חכמות ודברים יקרים, וכ"כ כבודו עד שמלאו הרה"ק ר' ברוך'ל לכהן תחתיו ולמלא את מקומו.

וכיפר הרה"ק ר' יוסקי ממעזיבון ז"ע בן הרה"ק ר' דוד ממעזיבון ז"ע שקודם ההסתלקות של הרה"ק ר' ברוך'ל ז"ע כתב לרבינו שיבוא למעזיבון, וכשבא רבינו לביאו אמר לו: חפצי ורצוני הוא שאתם תהיו ממלא מקומו, והסכים רבינו לזה. וכנסתלק הרה"ק ר' ברוך'ל ז"ע בי"ח כסלו תקע"ב לא הסכימו אנשי העיר לזה, ודיברו בינם לבין עצמם: הלל הרה"ק מאפטא הוא עוד זקן יותר מהר"ר ברוך'ל? והרגיש רבינו בדבר הזה, ואמר להם: שכמספר השנים שהיה הרה"ק ר' ברוך'ל ז"ע במעזיבון בתור אלדמו"ר, יהיה גם הוא בודלוי. וכן היה כי רבינו הי' ו"ב שנים במעזיבון כמספר השנים שהיה שם הרבי ר' ברוך'ל ז"ע וכמספר השנים שהיה שם הרה"ק ר' משה חיים אפרים מסאליקוב בעל גל מחנה אפרים ז"ע.

כנסתלק רבו הרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ע בכ"א אדר תקמ"ז, סיפר שארבעה תלמידי הגדולים קבלו את מדרגותיו הקדושים, הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין ז"ע קיבל את כח הראיה, המגיד הרה"ק ר' ישראל אפשטיין בעל עבודה ישראל מקאזניץ ז"ע הכח הלב, והרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב ז"ע הנשמה שצמות, ורבינו כח הפה.

רבינו היה גאון אליר שר התורה כאלד מן הראשונים, מפרק הריס בפלפלו וטוחנון זו בזו בסדרא שכלו כספין חד וחריף ובעל מקובל גדול וגורא, חסיד מופלג, ומפרסם בשלשלת ארוכה של דקה וחסד, והי' אוהב ישראל.

נכדו הרה"ק ר' משולם זושא מוינקוב ז"ע כתב בהקדמת לספר אוהב ישראל: יען כי הוי מרגל' בפומי רבינו אשר במדה זאת יוכל להתפארה אפי' לפני צי"ד של מעלה, אשר אהבת ישראל תקועה בלבו. ומפני רוב חכמתו וקדושתו היו מכנים אותו בלשון חיבה "דער פוילישער חכם" בפרט בצוף ימיו כאשר זכה להאריך ימים יותר מחבריו הדיקים נפרסם שמו ביותר כי היה זקן הדור(עבודת עבודה)

פ"א אמר הרה"ק ר' חנוך העניך מסאסוב ז"ע שרבינו התפלל זמני זמנים, עד שזכה של' לראות שום פגימה ורע על בני ישראל עם ה' בני אברהם יצחק ויעקב.(עיר חנוך)

הרה"ק ר' ישראל מריזין ז"ע אמר על רבינו: כי כבר בנערותו התחילו חבריו לאמר לו עתידות והתפלל אל ה' שיטול ממנו מעלה זו. וכמו כן כתב הרה"ק ר' אייזיק'ל מקארמנא ז"ע בספרו נתיב מלוכה (נתיב אמונה שזיל ה' אות ב') כי רבינו אמר על עצמו שבימי נעוריו היו עשבי השדה ופסיעות גלי אדם מגידים לו עתידות, והתייאר של' יבוא ע"י מדריות חלו ליד טעות, והתפלל אל הקב"ה שיטול ממנו מדריות אלה.

הרה"ק ר' אהרן מצעלזא ז"ע אמר בשם אביו הרה"ק ר' ישכר דוב ז"ע: דער אייבערשטער האט גענומען א שטיק פיער איינגעהילט אין א פעלץ, און געמאכט דערפון א אפטער רב!

רבינו הניח ברכה אחריו חידושים יקרים ונפלאים בשם אוהב ישראל בדרך פרד"ס על תנ"ך והגדה ש"פ וגם ספר תורת אמת עה"ת והרבה ד"ת מתוקים כדבש מובאים ממנו בספר שפתי דליקים ובכל ספרי קודש שנתחברו אחריו.

הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מלאנז ז"ע אמר: יעדער יוד איז מחויב לו פארזעען דעם ספאדיק און קויפן א ספר אוהב ישראל (כל הכתוב לחיים)

רבינו היה מתלמידי המגיד הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלצטוב ז"ע ותלמיד מצובה מהרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך ז"ע.

וכיפר שפ"א התארחו אלל רבינו הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב בעל קדושת לוי ז"ע עם הרה"ק ר' משה יהודה לייב מסאסוב ז"ע והם הביאו אותו להרבי ר' אלימלך ז"ע. רבו הרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ע אמר עליו: תנו כבוד לר' אברהם יהושע

וכמו כן כתוב בספר אור לשמים ב'פ' תולדות ד"ה ויעש להם משתה: שמעתי מכבוד אדמו"ר הרב ממעזבון [הוא רבינו ז"ע] כאשר האדם עושה איזה נישואין לבניו, משם בא לו פרנסה, ומצאתי רמז לזה הפסוק: ויעש להם משתה: דהיינו שעושה חתונה לבניו, ויאכלו וישתו: בא לו פרנסה וכל טוב.

רבינו ז"ע אמר: מי שידליק נר לטובת נשמתו וועל איך אים א טובה טאן. (אוצר ישראל)

אמר רבינו: רבונו של עולם! בימים שחשכים אלו, כשיהודי אומר "שמע ישראל" יהי נא בעיניך כצדיק גמור.(מאמר מרדכי)

ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה. (פרשת עקב י"ב) מצינו בגמרא (שבת לא.): "בשעה שמכניסים את האדם לדין שואלים אותו ואומרים לו: נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה וכו', ואפילו הכי, או יראת ה' אוצרו אין, ואם לא לא". הרי, שמכל מה ששואלים את האדם על מעשיו, העיקר הוא אם היתה לו יראת ה'. וזהו הרמז: "מה ה' אלקיך שואל מעמך" היינו, מכל השאלות שישאלוך ביום הדין, אפילו אם קיימת כל שאר הדברים שישאלו ממך, עם כל זה העיקר הוא: "כי אם ליראה" אי איכא יראת ה'. (אוהב ישראל)

סגולה בני חיי ומזוני

כתב הגה"ק ר' שאול רויזענבערג מראצפאט בעל חמדת שאול ז"ע שמעתי כמה פעמים מאדמו"ר הרה"ק מהר"ד מבעלזא ז"ע ביום אשר בו הילולא של איזה צדיק הוא כמו שעושים חתונה לצדיק ביום מיתתו, ועל החתונה נהגו בכל תפוצות ישראל ליתן דורון דרשה (ומקורו מהז"ק פרשת ויצא קמ"ט) ומסתמא גם בהאי הילולא דצדיקא יתיב ליה קוב"ה מתנות לצדיקא, ואיזה מתנה חשובה נותן הקב"ה לצדיקים? ואמר אדמו"ר הנ"ל בשם זקינו הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא ז"ע שנותן הקב"ה להם שיוכלו להשפיע בני חיי ומזוני לישראל עכ"ד זצ"ל. ומסתמא נוטלים חלק בראש אותן אנשים שהם מזכירין שמם וחיודשי תורתם שלהם, ומגלים דעתם שרוצים להוושע בזכותם. (מליצי אש)

הרה"ק ר' יחזקאל האלברשטם בעל דברי יחזקאל משינווא ז"ע אמר בשם רבינו ז"ע: אז מען מאכט חתונה און מען מאכט זיך נישט קיין מלבוש לאכען אויס אים די מלאכים, אז מען האט דיר געעפענט א טויער מפרנסה פארוואס כאפטו נישט עבורך ג"כ.

ה ניסן תקפ"ה [ב]

רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא

רבינו הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא בעל אוהב ישראל זי"ע נולד בשנת תק"ח לאביו הגה"ק ר' שמואל מזשימגראד זי"ע נין ונכד להשר הגה"ק ר' שאול וואהל זי"ע ולאמו בת הגה"ק ר' משה פרנס זי"ע נכד הגה"ק מהר"ם לובלין זי"ע ואמא של הר"ר משה פרנס היתה בת הגה"ק רשכבה"ג רבי העשיל מקראקא בעל חנוכת התורה זי"ע

ואמר הרה"ק ר' משה מסאווראן זי"ע בזה שרבינו האריך ימיו בעשרה שנים יותר מחבריו הגיע זמנו לכל המדריגות של רבו הרבי ר' אלימלך זי"ע (אוצר ישראל)

לפני הסתלקותו ביקש שיתנו לו מעט איינגימאכץ (מרקחת) עם מים וזיכר "שהכל" ואמר: זהו כדי להראות להבי"ד של מעלה אשר יש נפש שלא נהנתה משום דבר בזה העולם כל ימי חייה, ועכשיו שוב אינה יראה יותר מדברי עוה"ז. וגם כיוה שלא ירשמו שזכרים על מצבתו מלבד שהיה אוהב ישראל.

נסתלק לגנזי מרומים ה' ניסן תקפ"ה ומונ"כ צבית החיים מזיבזו אוקראינה בסמוך ציונו של מרן רבינו הבעש"ט זי"ע והרה"ק ר' זאב וואלף קילעס זי"ע.

סיפר הרה"ק ר' חיים אלעזר ממונקאטש בעל מנחת אלעזר זי"ע: אשר נודע כי אחרי פטירת רבינו זי"ע פתאום הקישו בדלתות המשמש שבידו המפתח של מקום מקדורת המתים בעיה"ק טבריא שיצא לקבור את המת, וכבואו והנה אימה חשיכה גדולה נופלת עליו כי ראה הרבה מתים לאלפים שהלכו אחרי הנפטר ואמרו לו כי הוא הקדוש הדיק מאפטא שנפר במעזיבזו ונקבר שם, ופעל בקדושתו שיביאו אותו ממרומים לבעיה"ק טבריה תו"ב (מסעות ירושלים)

אחרי שנות הזעם לא היה אפשר לנסוע לעיר מעזיבזו, אחרי כמה שנים יכלו אנשים ספורים לבד ליסע לשם בקבלת רשות מיוחדת, ואז נסע גם הרה"ק ר' יחזקאל שרגא מערץ זי"ע וסיפר: כי כאשר הגיעו לבית החיים חיפשו זמן רב את מקום מנוחת הדיקים ולא מצאו, עמדו בקרן זיית ושפכו שיחתם לפני ה' שיזכו למצוא את המקומות הקד', ומיד כאשר סיימו תפלתם, הבחינו בגג קטן העומד על עמודים, שמאחיל מעל הציון הקדוש של הרה"ק מאפטא זי"ע וכן ראו גג מעל הציון הקד' של הרה"ק ר' ברוך'ל זי"ע ולפי זה ידעו לשער גם מקום ציון קדוש של הרה"ק בעל מחנה אפרים זי"ע ומרן הבעש"ט זי"ע. אבל עדיין לא ידעו לציין את המקום המדויק, רק אחר שנים רבות הלכחו לציין את הציונים בדיוק רב ע"פ עדותו של הגה"ק ר' משה ביק זי"ע שהיה ילד מעזיבזו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

סגולה לפרנסה

אמר הרה"ק ר' יחזקאל שרגא האלבערשטאם משינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע בשם רבינו זי"ע: שסגולה לפרנסה ללמוד שער הבטחון מספר חובות הלבבות. (ילקוט אוהב ישראל ערך פרנסה)

פעם באו לרבינו איש ואשה שרוצים להתגרש, שאל רבינו מהו הסיבה? אמרה האשה כי נולד להם בן והיא רוצה ליתן השם לרך הנולד אחר אביה, ובעלה רוצה לו השם אחר אביו. שאל רבינו את הבעל: מה היה שם אביך? אמר: משה, ואחר כן שאל רבינו להאשה: מה היה שם אביך? אמרה גם כן משה, שאל רבינו את הבעל: מה היה מעשי אביך? אמר שהיה תלמיד חכם ומלמד, ואחר כן שאל את האשה: מה היה מעשי אביך? אמרה שהיה שואב מים. פסק רבינו ליתן השם לרך הנולד משה, ואם יהיה תלמיד חכם יקרא על שם אביו של הבעל, ואם לאו יקרא על שם אביה של האשה, ונתפרשו ביניהם ולא נתגרשו. (אוצר ישראל)

רבינו הרה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א בעל שומרי אמונים נולד בסוף שנת תרנ"ד בעיר אונגוואר לאביו רבי שמואל יעקב זצ"ל (על אביו לא ידוע רבות, רק מה שרבינו העיד עליו שהיה קם כל לילה בחצות, ושעסק כל ימיו במשא ומתן באמונה), ולאמו הרבנית הצדקנית מרת יענטא ע"ה. שמו אהרן ניתן לו אחר שכשנתיים לפני שנולד הרה"ק, בא עובר אורח ממדינת רוסיה להשתכן בבית הוריו, האורח אשר לא דלה פרטים אודותיו כלל רק גילה להם ששמו אהרן, הרבנית מרת יענטא מסרה נפשה עבור האורח הזה במשך שנתיים ימים, כאשר במשך כל הזמן נתברר הדבר אצלם שמדובר מאחד מה"ו צדיקים שבדור, וכאשר נסתלק צדיק זה גמרה אומר בדעתה שבנה שיוולד לה אח"כ ישא את שמו. כשהיה רבינו כבן שנה נחלה מאוד במחלה מסוכנת ובא לידי סכנה רח"ל, עד שהרופאים כבר התייאשו ממנו, לילה אחת כאשר ישבה אמו הרבנית הצדקנית ע"ה ליד מיטת רבינו נרדמה, ותחלום שבא אליה הזקן הצדיק נסתר הנ"ל שרבינו נשא את שמו ואמר לה, אל תדאגי בתי היקרה, הנה קחי לך צלוחית רפואה זו שהבאתי לך מגן עדן, ובזה תשפשיפי היטב את גופת בנך הקטן ויתרפא תיכף, ובחלומה קמה הרבנית ועשתה כהוראתו, ומיד ראתה שהילד הולך ומבריא, ותיקץ והנה חלום, אמנם בהביטה על בנה הרך ראתה מיד שפניו נשתנו לטובה, וכעבור כמה שעות נתרפא רבינו לגמרי ושב לאיתנו

אחר חתונתם התגורר רבינו צעיר פעסט לזמן מה, ואמר רבינו על עצמו שהיה לרדיך ללכת דרך של שעה למקוה, ואח"כ חזר עוד שעה, אמר רבינו די פעסטער גאסן האבן מיר מער מטהר געווען ווי די מקוה אליינס, כאשר היה לרדיך לשמור עיניו במאוד, ואמר פעם לחתנו הרה"ק בעל דברי אמונה זי"ע שמעולם לא נכשל בצריכה אסורה אפי' בשוגג.

כבר מלעירותו התחיל רבינו צעודתו בקודש צפירוסוס קדושת הצורא בכל העולם, ואמר פעם רבינו בלחץ הסיחוס על עצמו שהיות נשמתו נועדה לרדת בעולם לפרסם הקדושה וללחום עליה, והשטן היה דבר זה לזניס בעיניו, ע"כ פעל השטן שרבינו יהיה חלש כל ימיו ושהספר טהרת הקודש לא ילא

בימי חייו, מחמת חולשתו היה לרבינו מיוחסים רבים רח"ל, פעם נחלה במאוד עד שהרופאים לא מצאו מזור לנפשו ואמרו נושא, אמר רבינו שברור הדבר אלא שהיה"ר רואה להדיחו מעבודתו בקודש, ע"כ נתאזר עוז ואמר א כפרה דעם גאנצן גוף פאר איין דרך איין עבודת ה', ולקח כל התרופות וזרקן מביתו, ונתחזק בצאמונה באלקי עולם, והמיוחסים נרגעו ויאל מכלל סכנה.

ככלל היה רבינו חזק בצאמונה ובתפלה לקל עולם, כמסופר שפעם אחת כאשר נאבד לרבינו הבתי עיניים, ביקש רבינו מהגבאי שילך לחפשם באיזה מקום ששם שהו לאחרונה, כאשר חזר הגבאי ראה שרבינו יושב עם הבתי עיניים, לפליאת הגבאי אמר לו רבינו בפשטות, אמרתי להקב"ה הרי לך ברור היכן מונחים הבתי עיניים, והנני מאמין בצאמונה שלימה שאתה יכול להמציאם לי כאן על אתר, ע"כ במטי מניח ראוני לעבוד אותך ונכרך אני לזה, אנא ה' עזרניו שאמלא זאת מיד, ותיכף אחר התפלה ראויה הבתי עיניים מונחים על השלחן.

היה קודם מקום מושבו צעיר סאטמאר ואחר כן בשנת תרל"ו עבר לדור צעיר צערענסאז. ושם ייסדו חסידי מונקאטש חברת דרכי תשובה והרה"ק ר' חיים אלעזר שפירא בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע היה רגיל לבוא לשם כל שנה כדי להשתתף עמהם בסעודת סיום הש"ס. הרה"ק המנחת אלעזר זי"ע קירב וחזק רבינו ושלח

מנערתו ראו על רבינו שלגדולות נוצר כאשר מקטנותו עבד כבר את צורא ציגועה עומוה, פעם כאשר אמר רבינו תהלים בקול גדול והתלהבות והוא אך בן חמש שנים, נכנס פעם אחת משפיעו לביטו וכאשר ראה את רבינו אמר לאמו, אל תדמי בנפשיך כי זה לך בן לדיק, אלא כך מורגלים הילדים בקטנותם להתפלל כך, ואח"כ נרגעים ובגדלם פג טעמם וריחם, רבינו שהיה אז ילד קטן כאמור נתעורר במאוד בשמעו זאת והתחיל לשפוך שיח לבורא עולם שאכלו ישר את עד עולם ובישק בחשאי מהש"ת מעומקא לדיבא שאל יתאמת הדבר אלא, אלא שיהיה לבו נכון ובטוח לפני ה' עד עולם.

בהיותו כבן ט' שנים נסע רבינו להסוּפּוּפּ בכל הקודש אלא הרה"ק ר' יהוסף מקאסאן זצ"ל על שב"ק, וכאשר ראה שם שאומרים ודו פסוק בפסוק בקול רם (והדו ערש"ק) כמנהג זידיטשויב, מלא הדבר חן בעיניו, ולימים הנהיג כן בקהלנו.

כשנכנס רבינו לעול המאוות נכנס ללמוד בישיבת ראדאוואונקא אלא הראש ישיבה הגה"צ ר' פנחס אדלר זצ"ל אשר מיד הבחין ברבינו שלגדולות נוצר, מסופר שבתפלת שמו"ע אחר שהראש ישיבה גמר להתפלל הורה להבעל תפלה שימתין עד שרבינו ג"כ יסיים והיה הדבר לפלא בעיני התלמידים, אמנם רבו זה כבר חזה מראש שיך לרבינו נשמה גבוהה כאשר ראה שצכל תפלה רבינו מזיעה מרוב עבודה התפלה ובגדיו נרטבים מדי יום ביומו, והעיד על רבינו שכבר מאז ראה שעתידי הוא להתעלות מעלה מעלה ולקדש שם שמים, וילהיב לבבות בני ישראל ויקרבו לרבינו שבשמים.

אח"כ נתקרב רבינו במאוד לרבו המובהק הרה"ק מבאלאזוב זיע"א אשר קרבו בקירוב אחר קירוב, כאשר העיר פעם אחד החסידים הוותיקים את הרה"ק שרבינו מואלו מאונגריה שהיה אז מדינה נאורה, ולא גדלו שם חסידים שבע חורים, אמר לו רבינו מה אעשה שחזור זה שואל אותי כאילו שאלות מעמיקות בעבודת ה' מה שלא שמעתי מעולם.

בהגיעו לפרקו נשא רבינו את זו' הרבנית הצדקנית מרת סימא ע"ה בת הגה"צ ר' יצחק כ"ץ (חתן הרה"ק רבי ישראל חיים ברוין - העברי זצ"ל)

בספרו של רבינו מאמר השגחה פרטית אמר: שכל צער שבא ח"ו על האדם, יהיה רגיל לומר נוסח זה, אני מאמין באמונה שלימה, שזה הצער והייסורים שבא לי הוא בהשגחה פרטית מעם ה', והנני מקבל עלי באהבה, וכל זה בא לי מסיבות עונותי הרבים, וצדיק אתה ה' על כל הבא עלי, כי אמת עשית ואני הרשעתי, ויהי רצון שיהיו אלו הייסורים לכפרה על עונותי הרבים, והנה מצד הדין הייתי צריך לפרוט ולשוב ולהתודות על החטא והעוון שבסיסתם בא לי אלו הייסורים, אבל גלוי וידוע לפניך שאין אתי יודע עד מה, לכן יהי רצון מלפניך אבי שבשמים, שתמחוק ותשרש החטא, ועוון ופשע שגרמו לי אלו הייסורים, וימתקו כל הדינים מעלי ומעל כל ישראל, ויתחפו כל הצירופים לטובה, וימשך חסדים טובים ומגולים לנו ולכל בית ישראל עד עולם אמן

ו ניסן תש"ז [ב]

רבי אהרן ראטה זיע"א בעל שומרי אמונים

רבינו הרה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א בעל שומרי אמונים נולד בסוף שנת תרנ"ד בעיר אונגוואר לאביו רבי שמואל יעקב זצ"ל (על אביו לא ידוע רבות, רק מה שרבינו העיד עליו שהיה קם כל לילה בחצות, ושעסק כל ימיו במשא ומתן באמונה), ולאמו הרבנית הצדקנית מרת יענטא ע"ה. שמו אהרן ניתן לו אחר שכשנתיים לפני שנולד הרה"ק, בא עובר אורח ממדינת רוסיה להשתכן בבית הוריו, האורח אשר לא דלה פרטים אודותיו כלל רק גילה להם ששמו אהרן, הרבנית מרת יענטא מסרה נפשה עבור האורח הזה במשך שנתיים ימים, כאשר במשך כל הזמן נתברר הדבר אצלם שמדובר מאחד מהל"ו צדיקים שבדור, וכאשר נסתלק צדיק זה גמרה אומר בדעתה שבנה שיוולד לה אח"כ ישא את שמו. כשהיה רבינו כבן שנה נחלה מאוד במחלה מסוכנת ובא לידי סכנה רח"ל, עד שהרופאים כבר התייאשו ממנו, לילה אחת כאשר ישבה אמו הרבנית הצדקנית ע"ה ליד מיטת רבינו נרדמה, ותחלום שבא אליה הזקן הצדיק נסתר הנ"ל שרבינו נשא את שמו ואמר לה, אל תדאגי בתי היקרה, הנה קחי לך צלוחית רפואה זו שהבאתי לך מגן עדן, ובזה תשפשי היטב את גופת בנך הקטן ויתרפא תיכף, ובחלומה קמה הרבנית ועשתה כהוראתו, ומיד ראתה שהילד הולך ומבריא, ותיקץ והנה חלום, אמנם בהביטה על בנה הרך ראתה מיד שפניו נשתנו לטובה, וכעבור כמה שעות נתרפא רבינו לגמרי ושב לאיתנו

קצרו של האור החיים הק' זיע"ה הלך הם הרה"ק ר' שלמיקע מזוויהל זיע"ה ורבינו בעל שומר אמונים זיע"ה והרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זיע"ה ועוררו רחמים על המלכ הגורל, כאשר חזרו משם אמר הרה"ק מהוסיאטין זיע"ה הגני מוצטח שהרשע לא יכנס לארץ ישראל. שאלוהו היאך הוא בטוח בדבר זה כל כך? אמר בעת שהתפללו על ליון האוה"ח הק' זיע"ה ראיתי את שם ה' ו-י-ה מאיר על קברו, וזה סימן שפעלנו בקשתינו ולא יארע לנו דבר.

במשך החורף האחרון אמר רבינו כמה פעמים שמתכוון הוא אחר הפסח להתחיל לדרכ חדשה להתעלות עוד ועוד להקב"ה, אמנם נגזרה הגזירה ולא זכה העולם לכך, ורבינו החזיר נשמתו הטובה ליוצרו ביום ו' ניסן שנת תש"ז, והוא לקבורה במרומי הר הזתים.

מדברי תורתו נלפסו בספרי שומרי אמונים, טהרת הקודש, שלחן הטוהר, נועם הלצבות, אסיפת מכתבים, תקנות והדרכות, ועוד.

זרעו אחריו: בנו כ"ק מרן אדמו"ר רבי אברהם חיים ראטה זצ"ל אדמו"ר משומרי אמונים (בעל חוקי חיים) חתנו כ"ק מרן אדמו"ר רבי אברהם יצחק הכהן קאהן זצ"ל אדמו"ר מחולדות אהרן (בעל דברי אמונה ועוד)

מחסידיו שיסתופפו בללו ושאלו כמה פעמים אחר רבינו ועל עבודתו בקודש, ומוצא בספר סדר שנה אחרונה ששאל הרה"ק המנחת אלעזר זיע"ה מאחד מחסידיו שצא אליו מצדעירעגסאז, לידע איך עבר עבודת בעל השומר אמונים בירח האתונים, גם מוצא שם שפעם אחת כשהיה רבינו צמוןקאטש על שבת קודש, אז כיבד המנחת אלעזר זיע"ה את רבינו לעלות לשישי בקריאה של יום שבת קודש, דבר שלא עשה לשום אדם אחר

באותם הימים הרבה רבינו להסתופף בכל לדיקוי זורו, כאשר מכל אחד לוקח רבינו דרך בעבודת ה', כמו"כ קבע רבינו לעלמו שכל שבת פרה נסע לויזניץ להסתופף בכל קדש של הרה"ק האהבת ישראל זיע"ה.

בשנות תרצ"ב (לערך) עלה רבינו לארץ ישראל, שם התחיל לבנות חבורתו בקודש, בימים ההם באו מזקני ירושלים שהכירו גדולת רבינו ורלו לקבל ממנו תורה דרך הקבלה, ורלו לענוד לראשו עטרת אדמו"רות שאר ינהיגם וידריכם, אמר להם רבינו לא בזאת חפני, אלא חפתי בתלמידים יקרים שאלקט בעלמי ואזנה אותם ביגיע כפי כפי ערכם.

תיכף ומיד חסף לו רבינו בחורים עוזבים לעיירים לימים, מכל חלקי הארץ, ובימים ההם אשר נגע הציונות והריסת הדת בערה בכל הארץ, קם רבינו והיה למגדל אור לכל דורש ומבקש את ה' בלמנת, כאשר הדריכם לעבוד את ה' במסיו"נ בעבודת התפלה, עד שבמשך הזמן גדלו הגערים והיו לפארי ירושלים.

בימים ההם אמר רבינו שא"א להיות בעולם כאשר יש ויזניע רבי ולא יסעו אליו, ע"כ קם רבינו ויאל את ארצו הק' ונסע להסתופף בכל הרה"ק האהבת ישראל מויזניץ זיע"ה, אשר קרבו במאור פנים.

סיפר הרה"ק האמרי חיים זיע"ה שזוכר כאשר הגיע פעם רבינו לבקר את אביו האהבת ישראל, כאשר ראה האהבת ישראל את רבינו מחלון חדרו שצא אליו, מיד קם מכסאו ורץ לפניו וחבקו בזהבה, כמו"כ מספר האדמו"ר מויזניץ מאנסי שליט"א שזוכר שבצב"ק אחר התפלה היה האהבת ישראל מסתובב לעבר רבינו וקורא אליו בקול גדול גוט שבת ר' אהרן, בכדי שלא להטריח את רבינו לעבור בין הקהל לאחל גוט שבת לרבינו, ודבר זה לא עשה לשום אחר.

עם הסתלקות האהבת ישראל, חזר רבינו לעבר חבורתו בארץ ישראל, כאשר את החבורה בחו"ל השאיר תחת הנהגת תלמידו יקירו הגה"צ ר' יוסף מאיר פאלאק מצדעירגסאז זצ"ל הי"ד, אשר המשיך להנהיג את החבורה כהדרכת רבינו, וכמו"כ היו בקשרי מכתבים עד שנעקד"ה בשנות הזעם.

כאשר חזר רבינו לא"י, המשיך ביתר שאת וביתר עוז להרבות פעלים לה' ולתורתו, עד שפקיע שמייה דחבורת 'שומרי אמונים' כסגל מיוחד הצמאים לדבר ה' ורוצים להתעלות יותר ויותר במסיו"נ ממש.

בעת המלחמה העולמית השנייה בשנת תש"ד, כבר עמדו חייליו של אותו הרשע ימ"ש במדבר מצרים, מוכנים ליכנס לארץ ישראל, ושליח לדיקים יאלו אז יחד להשתטח על

רבינו הרה"ק רבי יצחק מדראהביטש הנקרא "איש האמת" זי"ע נולד לאביו יוסף ספראוואדאוילער זי"ע (בלשון רוסיש = איש אמת כך קראוהו אפי' הגויים כי היה איש אמת מאוד) בן הרה"ק המקובל ר' משה מסווירזש זי"ע ה"ד שנהרג על קידוש השם. לאמו הצדקות מרת יענטא לימא הנביאה ע"ה היא נקראה בשם זה מכיון שכשהיתה מכבדת את הבית, היא היתה שומעת את קול המלאכים שאומרת קודש והיתה מצטרפת אליהם באמירת קדוש

בשמים, מהיכן בצה הרחבת הדעת ליצחק? ואז נודע הדבר, כי בתו של ר' יוזפא חלתה והיא מסוכנת, והוא חלק לדיקה ונתן גם לי סכום נוסף, ופקסו בשמים שזכות זו נתן עליה ותתפאל..

נסתלק לגנוי מרומים ז' ניסן בשנת תק"י.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' יחיאל מיכל ראש שושלת זלצטשוב זי"ע. לדיקים הק' אמרו: שבכל יום מכבדים את רבינו בשמים ממעל לדרוש בדברי תורה, בעבור שיש לו בן כהרבי ר' מיכל'ע מזלצטשוב זי"ע, ואת רבי מיכל'ע מכבדים בכל יום לדרוש, בעבור שיש לו אב כהרבי רבי איציק'ל.

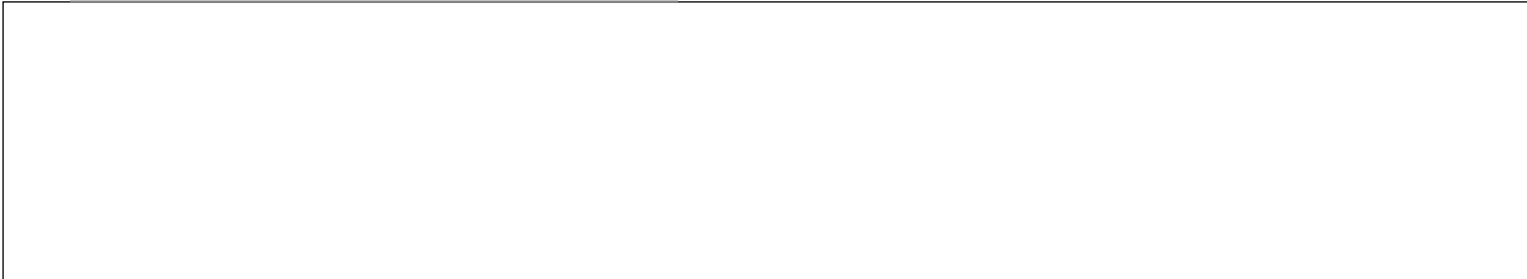
זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש קדוש מאוד לדיק הדור בימי רבינו מרן הבעש"ט זי"ע ונקרא בשם מוכיח כי נסע מעיר לעיר להוכיח ולעורר לזכות בני ישראל.

סיפר שבתו של הגה"ק ר' מאיר מקונסטנטיין זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב עמדון זי"ע היתה לדקניית גדולה, ובעלה היה עשיר ומופלג בתורה, וזכו לשני שולחנות, תורה וגדולה במקום אחד, פ"א השכימה בערב שבת וילאה עם המשרתת וסלה בידה אל השוק לקנות גדים לשבת קודש, מלאה אלל הדייג דג אחד גדול, שמשקלו כעשרים ליטרא, מיד קנתה אותו והניחתו בסל, כשראתה שהדג הוא חי ומפרכס בראשו וזנבו, שמתה שמתה גדולה, נתנה שבת והודאה להשי"ת, והתפללה ואמרה: רבש"ע! הנה חוננתי בדג חשוב כזה לכבוד שבת קודש, חנני נא גם באורח הגון, שיינה גם הוא מהדג הזה. ויהי אחרי חלות היום, עמד רבינו לפני הבית של הגאון, הבני הבית לא הכירו אותו, וגם רבינו לא אמר להם מי הוא, אולם מקלסתר פניו הכירו שהוא איש קדוש, וחרדו לקראתו, וקיבלו את פניו בכבוד גדול ועיכבוהו לשבות אללס. אחר הסעודה שלישיית הלך רבינו לחדרו לנוח מעט, ועשה שאלת שלום, שידיעו לו מן השמים על מה שלחו אותו לכאן, ואיזה דבר הוא צריך לתקן בעיר הזאת? השיבו לו: שאינו צריך לתקן כאן שום דבר, אלל שבעלת הבית היא מגזע קודש, בת תלמיד חכם גדול, וגם היא עממה לדקניית גדולה, ובעש"ק בבוקר התפללה להשי"ת שיצכה אותה באורח הגון לשבת שיינה מהדג שקנתה, ונתקבלה בקשתה, והיות שבדור הזה אין אורח הגון יותר ממנו, לכן הודיעו לו בערב שבת מן השמים שיסע לשבות שם. כשנפרד רבינו האורח מצני הבית אחרי סעודת מלווה מלכה, והם ליווהו החוזה אל מרכבתו, ביקש לקרוא אליו את בעל הבית ואמר לה: בבקשה ממך שלא חוסיפי להתפלל כך, כי אני הייתי במרחק רב מכאן, וע"י תפילתך הטריחו אותי לבוא לכאן לשבות עמכם.

נהג היה רבינו להתענות הרבה, כמה פעמים משבת לשבת וכמה פעמים התענה בכל יום ואכל בלילה אחר התענית, ואכילתו אז היתה תנור מלאה פת, וטבעת היתה לו אשר שם ה-ו-י-ה היה חקוק עליה, וכשקם הטבעת על אצבעו היה יכול לאכול בלי שיעור, ותיכף כשהוסירה מאצבעו, היה שבע שלא היה יכול לאכול עוד..

פעם חלתה בתו של הגביר מפורסם מעיר אוסטראה, בשם ר' יוזפא ע"ה שהחזיק עשרה תלמידי חכמים בבית מדרשו על חשבון, הלך לבית מדרשו ונתן סכום נוסף על לחם חוקם התמידי לתלמידי החכמים וביקש מאתם שיזמו ויאמרו תהלים ויבקשו רחמים על בתו שתתפאל. בין התלמידי החכמים היה גם רבינו, ולקח רבינו את הסכום שנתן לו ר' יוזפא והלך לביתו ואמר לאשתו הרבנית: היות שיש לי היום סכום מה יותר מההואאה הרגילה, לכן תלכי מיד לשוק ותקני בשך ודגים ושאר מטעמים ותכיני סעודה כסעודת שבת, והרבנית כן עשתה, לאחר שנתרפאה בתו של הגביר ר' יוזפא, עשה הגביר סעודת הודאה, ובלב תלמידי החכמים היתה טינא על רבינו שלא אום באותו יום, וסיפרו הדבר לר' יוזפא, ואף הוא תמה מאד על כך, בשעת הסעודה שאל הגביר את רבינו מה היתה כוונתו בזה? כי ידע שרבינו הוא איש גדול. השיב לו רבינו: אילו אמתי גם אני, לא היה הדבר עושה שום רושם למעלה, שכבר הורגלו שם עם התניתים והסיגופים שלי. אלל כשעשיתי פתאום ביום חול סעודה גדולה, נעשה רעש

ח ניסן תר"ח

רבי יהושע ב"ר יצחק זי"ע הגה"צ מקראלי

רבינו הגה"צ רבי יהושע פריינד מקראלי זי"ע נולד לאביו הגה"ק ר' יצחק אב"ד פאפא הנקרא רבי איצק זי"ע בן הגה"ק ר' אליעזר זי"ע בן אשר אנשיל ווינער אס"ד מישקאלץ זי"ע בן אברהם הנקרא ר' אברהם פאסלבערג דיין ונו"ש מפאסילבערג זי"ע בן הגה"ק ר' זלמן קדוש הי"ד פאסילבערג בן הגה"ק ר' אשר אנשיל ווינער ראב"ד דמו"ש בפראג זי"ע

עסטרייכער זי"ע, בימים ההם היה המנהג שכל רב בישראל הוארך ליקח הורמנא ממרן החתם סופר. מרן החתם סופר הו"ל גדר גדול היה שלא נתן הורמנא רק למי שהוא בקי בכל ד' חלקי שו"ע בעל פה. וכשנכנס הגה"ק ר' יונתן בנימין שאלו החתם סופר: אם הוא יוכל להגיד בעל פה כל ד' חלקי שו"ע? ענו הר"ר יונתן בנימין: שהוא בקי בכל הלכה והלכה איפא הוא נמלא בשו"ע, ואם ישאלו לו חיזה הלכה אזי יעיין חיפך באותו מקום ויפסוקו כדת תורה. אמר החת"ס סופר: אם כן עדיין אתם לריכין ללמוד! ענה רבינו: אני איני נלמד עוד ללמד את ההלכות. אמר החתם סופר: אם כן אתן לכם את ההורמנא ולא לגיטתכם, לשמע אזניו קם רבינו וילא לחוץ אחדו של החתם סופר. באותו יום הלך בתו של החתם סופר בשוק, ופגע באנשי חיל ואחס מהם קרע את הצעיף מעל ראשה, ואמר החתם סופר: לבקש את רבינו שימחול לו, ביקשו ולא מצאו בכל העיר. וגם לרבינו נקרע לו מלבושו באותה היום, והבין שזה אירע לו גם כן מהקפדות החתם סופר זי"ע. (הללו עבדי ה')

רבינו היה איש ישר ובחורת ה' היה חפלו שהיה גדול מפורסם בתורה וביראה ולמד יומם וגם לילות. מאם הרבנית והיה סוחר גדול ובעל אדקה.

פעם לפלל רבינו בדבר הלכה עם הגה"ק ר' משה סופר אב"ד פרעשבורג בעל חתם סופר זי"ע, ובאמצע הפלפול זעק רבינו: האדק אתי! והחת"ס סופר זעק לעומתו: שהדק אתו. וכשחזר החתם סופר לביתו עבר עוד הפעם על כל הסגויות ונתברר לו שהתדק עם רבינו. נענה החתם סופר על רבינו: ער לערענט וואויל אבער לעדרישט! לשלומד בטוב אבד מפלפל בדיחא לאורייחא, וריד לפלפל בנחת! (הללו עבדי ה')

פעם בליל הסדר אמר הרה"ק מרן רבינו יואל מסאטמאר בעל דברי יואל זי"ע משמו של רבינו בזה הלשון: א בעל הבית פון קראלי וכלומר לא רב או אדמו"ר! היה אומר: שכל מי שאינו זוכה לגליהו אליהו שני פעמים בשנה, פעם אחת בליל הסדר, ופעם בליל יום הכיפורים, אינו יהודי כראוי. (פרדס אליקים)

רבינו לא היה מן החסידים והיה אשכנזי עם כל זה כשהתפלל לעצמו לא לפני העמוד התפלל בסידור עבודה ונורה דרך טובתה ספרד. (הללו עבדי ה')

פעם זממו כמה מהמתנגדים מעיר קראלי להכריז חרם נגד תלמידי הבעש"ט זי"ע, והלכו לאסוף חתימות מגדולי הדור, ובאו גם לרבינו שיסכים וילךף חתימתו על החרם, והשיב להם: כי באמת אינני מכיר את החסידים ואינני רוצה להכריס, אמנם אם כולם הם כאותו אחד שהוא מכיר ה"ה המגיד מקאזניץ זי"ע לא שייך להכריז חרם עליהם. כאשר שאלוהו פשר דבריו ומה ראה אל המגיד מקאזניץ? סיפר שפעם נדמו לו להיות דעיר קאזניץ, וקראו לו ליכנס אל המגיד להטטרף למנין, והוא לא הכיר את המגיד מעודו, וכאשר נכנס ראה איש אחד שוכב במטה כחוש ודל בשר ומראה פניו חיוור כסיד וכ"ו, וחשב בדעתו שמו הסתם קראו לו לכירוף למנין אלל חולה שכיב מרע בעת יליאת נשמה וכידוע שהמגיד מקאזניץ היה מטבעו חלוש עד למאוד, והיה כחוש ודל בשר ועורו לפד על עצמותיו(הויט און ביין) עד שעלם חיותו היה ממש לפלא, ומסיבת חולשתו שכב רוב היום במטה אך כאשר התאספו מנין אנשים השתומם לראות איך שהמגיד קפץ ממטתו כאחד האדם ועמד להתפלל במסירות נפש ובהתלהבות כלפיד אש, ולפי שראה מחזה נפלאה זו כמו עיניו לא שייך לו להסכים על הכרזת חרם על אנשים כאלה. (י"ג אורות)

כשהגשו לפרקו נשא לבתו של הגה"ק ר' משה אריה עסטרייכער אב"ד קראלי זי"ע ובזוג שני בת הגה"ק ר' רפאל בטלהיים זי"ע

כשנסתלק חמוי בעש"ק י"ד אדר בשנת תק"פ, נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' יונתן בנימין זי"ע שהיה אז אברך בגיל עשרים שנה ואנשי הקהילה סירבו לקבלו בשל גילו הצעיר, ורצו שרבינו יהיה לממלא מקום חתנו, אך רבינו סירב בכל תוקף.

רבינו הלך אל החתם סופר זי"ע ליקח הורמנא לגיטתו הגה"ק ר' יונתן בנימין

נסתלק לגנזי מרומים בזקנה ובשיבה טובה פ"א שנה בח' ניסן בשנת תר"ח ומנחתו

כבוד צעיר קראלי רומניה.

נשאר אחריו בנו הרה"ח ר' משה אריה פריינד ז"ל ראש הקהל לעיר סיוגוט ור' טובי' גדלי' ועוד בנים ובנות. כן יואלי חלצו מפורסמים כחסידים גדולים ואנשי מעשה ומהם הרה"ק ר' אברהם יהושע פריינד אב"ד נאסויד זי"ע זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

צורתו של יעקב אבינו ע"ה וכשיבנה המקדש במהרה בימינו יחזיר הקב"ה צורתו של יעקב אבינו ע"ה שתהי חקוקה בכסא כבודו ית' וזה הוא דברי הכתוב, אבי אדום ראשי תיבות: אם בא יבא אדוננו דוד ומלך משיח וישב יעקב בארץ מגורי אביו, היינו שתחזור צורת יעקב לכסא כבודו יתברך. (מקוה ישראל ה')

מתורתו של רבינו

לשלב סוף פרשת וישלח עם תחלת וישב, עפ"י דברי המדרש על פסוק איכה יעיב באפו אדני את בת ציון השליך משמים ארץ תפארת ישראל ולא זכר הדם רגליו ביום אפו (איכה ב' א') שאמרו רז"ל [אמר רבי יהושע בר' נחמן: משל לבני מדינה שעשו עטרה למלך, הקניטוהו וסבלו, הקניטוהו וסבלו, אחר כך אמר להם המלך: כולם אתם מקניטין אותי? אלא בעבור עטרה שעטרתם אלי, הא לכוני טרון באפיוכו. כך אמר הקב"ה לישראל: כולם אתם מקניטין אותי? אלא בשביל איקונין של יעקב שחקוקה על כסאי, הא לכוני טרון באפיוכו (מדרש איכה)] שבשעת חורבן השליך הקב"ה לארץ

רבינו הרה"ק רבי מרדכי ראש שושלת נעשכ"ז בעל רשפי אש ז"ע הנקרא דער אלטער רבי פון נעשכ"ז, נולד בעיר נעשכ"ז בשנת תק"ח לאביו הרה"ק רבי דוב בער מטולטשין סופר וועד ארבע ארצות ז"ע מצאצאי הגה"ק רבי נתן נטע שפירא בעל מגלה עמוקות ז"ע ומהגה"ק רבי ישעיה מקראקא ז"ע ומהגה"ק השר רבי דון יצחק אברבנאל ממגורשי ספרד ז"ע בן השר הגה"ק רבי יהודה ז"ע ולמעלה בקודש מגדולי חכמי ישראל נצר למשפחת מלכות בית דוד מלך ישראל חי' וקיים ע"ה ולאמו הרבנית הצדקות מרת גיטל ע"ה

רבינו עסק בצעירותו במסחר, וסיפר בנו הרה"ק ר' יצחק מזעשכ"ז ז"ע: שאביו היה מקבץ מכל נסיעה של משא ומתן דבר מועט, עד שקיבץ לו על אחרונ של מלואה. פ"א נאספו לו קשה רובל כסף על זה, ונסע לקנות לו אחרונ בעיר בראד, ופגע בשאוב מים אחד שהיה מוזיל מים עם סוס ומת לו הסוס, והיה צוכה ומתאנח על זה, שאל לו רבינו: מה אתה צוכה? סיפר לו האיש המאורע, עמד רבינו ונתן לו הקשה רובל כסף, וקנה לו סוס אחר בעדס, ואמר: וכי מה הוא החילוק, אחרונ הוא מלאת ה' וזהו גם כן מלאת ה'! וי"א שאמר בדרך הלצה: כל העולם מצרכים על האחרונ ואני מצדך על הסוס ולבסוף זכה אז והביאו לו לביתו אחרונ יפה ומהדר עד מאוד.

נסתלק לגנזי מרומים בגיל נ"ב שנים ביום ה' פרשת לו ח' ניסן בשנת תק"ס ומונ"כ בעשכ"ז.

אמר רבינו: שיש לאדם להתפלל לפני התיבה תפלת ערבית שאחר היארצייט, כי תפלת ערבית שאחר יום ההילולא, הוא יותר תיקון לנשמה, מהתפלות שבעלם יום ההילולא. (עבודת עבודה-פתגמי קודש)

נשאר אחריו בניו הקדושים הרה"ק ר' יוסף קלענלבויוגן מרובשוב ואוסטילא ז"ע (החתנה המפורסם מאוסטילא היתה בנו ז"ל) הרה"ק ר' יעקב אריה מקובל ומקאוולא ז"ע ובנו וממלא מקומו הרה"ק ר' יצחק בעל תולדות יצחק הנקרא ר' איציק'ל מנעשכ"ז ז"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה איש חלקים קדוש, גדול בתורה הגלה והנסתר והתפרסם כבעל רוח הקודש ולאפי ישראל הלכו לאורו ועמד תלמידים אדירי התורה בעלי תרסים ומהם הרה"ק ר' אורי מסטרליסק ז"ע הרה"ק ר' אורי פייזיל מקריסנפאלי בעל אור החכמה ז"ע הרה"ק ר' ראובן הלוי אב"ד דזארנאוולא בעל דודאים בשרה ז"ע הרה"ק ר' מאיר הלוי מאפטא בעל אור לשמים ז"ע הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין בעל בית אהרן ז"ע הרה"ק ר' נתן נטע מחעלעס בעל נטע שעשועים ז"ע הרה"ק ר' משה דוד לידא אב"ד ווייסליטץ בעל מגדל דוד ז"ע הרה"ק ר' איתמר מקאנסקאאוולא בעל משמרת איתמר ז"ע והגה"ח ר' שמואל משינאווא בעל רמתים אופים ז"ע.

רבינו היה ממעט באמירת דברי תורה להבאים אליו. פעם אחת הפציר בו בנו הרה"ק ר' יעקב אריה מקאוולא ז"ע על אמירת תורה, אמר לו רבינו: וכי רבותא לומר תורה, אבל האמת שצריך להתקשר בשר התורה באופן שיספנו ממנו דברי תורה לפי המדבר. ותורה כזו נכנסת בלב השומעים לכל אחד ואחד לפי ענינו.

דרכו של רבינו להחמיר מאוד בעניני פסח, ובנו הרה"ק מקאוולא ז"ע ראה פעם אחת להקל בשאלה אחת מעניני פסח, ואמר: מהיכי תיתי לן להחמיר חומרא על חומרא כולי האי? והשיבו רבינו בזה הלשון: בני, וכי רואה אתה להתחכם יותר מן הקדמונים שלנו? שהם החמירו בפסח, הגה וודאי יש להחמיר. (תולדות יצחק)

רבינו היה מתלמידי של המגיד הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלצטשוב ז"ע ויחד עם רבו ביקר אצל המגיד הגדול הרה"ק ר' דוב בער ממעזריטש ז"ע

כידעו היה רבינו בעל מופת גדול, ופעם אחת אמר: ווען איך וואלט האבן דעם רעב'עס ר' מעכילי זלצטשובער'ס טיש. מיט דעם רבינ'ס צעכער וואלט איך מחיה מתים געווען! לימים שהה רבינו בבית רבו מזלצטשוב ושהה שם קאווע בכוס של המגיד על שלחנו, אמרה לו הרבנית של המגיד: הרי אמרתם שאם יהיה לכם הכוס והשלחן וכ"ו, ועשקו יסנה בעיר כלה אומללה הגוטה למוות! גרר רבינו קאת מעץ השלחן ושם לתוך הכוס הקאווע ואווה שיתנו מזה לשותת להכלה המסוכנות, וכן הוא ונתרפא.

וכמו כן מספרים על רבינו שפעם בא אללו רבינו הרמב"ם ז"ע בחלום, ושאל אותו: מדוע איננו לומד בספרו היד החזקה? והשיבו כי הוא מוטרד מאל מאנשים שצאים בצקויותיהם, על כן הוא לא יכול לפנות וללמוד בספרו. אמר לו הרמב"ם: שעל כל פנים יהיה מונח ספרו על שלחנו תמיד, ואם יקיים דברו הוא מצטיח לו שצכל פעם כשיבוא איזה חולה בצקשה לפניו, ויהיה נכרך לאיזה רפואה כשיפתח את ספרו ויבטי צו יתגלה אליו, ויודיע לו רפואה עבור החולה, וכך היה, שתמיד היה מונח ספר הרמב"ם על שלחנו ולא זז מאתו.

מדברי רבינו ז"ע: סגולה לבטל דינים: על הפסוק (תהלים כ"ג) מְזִמֹר לַדָּוִד ה' רֵעִי לֹא אֶחָסֵד: מביא הרה"ק ר' יצחק מנעשכ"ז ז"ע: אמר מר אבי הרה"צ הק' הגאון מוה"ר מרדכי [מנעשכ"ז] צוקללה"ה ז"ע ועכ"י: שביקש דוד המלך ע"ה שלא יחסר ממנו לדעת תמיד שה' רועי ומשיגה עלי תמיד. (תולדות יצחק)

השתדלות לפרנסה מי ימלל גבורות ה' וישמיע כל תהלתו. (תהלים ק"ו ב') מי ימלל גבורות ה', לשון מוללין מלילותו (ביצה י"ב) רצה לומר: מי ישבר ויפרד הגבורות והדינים, מי ישמיע כל התלתו, שעל ידי אמירת כל התהלים יוכל לבטל כל הדינים והגבורות שבעולם.

כתב על זה הרה"ק רבי מרדכי מנעשכ"ז ז"ע: על ידי עסק התורה והתפילה בפה, הוי השתדלות לפרנסה, ומיקרי בשם מעשה, כמו שאמרו חז"ל(בבא מציעא צ') עקימת פיו הוי מעשה, ומי שנפשו חשקה בתורה עוסק במעשה זה של תורה ותפלה, ועל ידי זה הקב"ה ממציא טרף לו ולבני ביתו, כי עסק התורה ממשיך כל השפעות. (עבודת עבודה-פתגמי קודש)

אמר לגדול אחד בלשון מוסר: אתה ישן והוא ער לך! לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת. (פרשת ויקהל ל"ה ג') רצה לומר לא תגרמו חס ושולם שיהא ביעור אש דהיינו שרפות חס ושולם על ידי היום השבת. שעונש השרפה רחמנא ליצלן באה על חילול השבת חס ושולם. (רשפי אש)

בכל עת שבני ישראל מתאספים יחד לדבר דברי תורה, צריכין לדבר גם מעניני יראת ה', והה פירוש הכתוב (מלאכי כ' ט"ז) אִז נִדְבְּרוּ יְרֵאָה ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֶׁב ה' וַיִּשְׁמַע: כלומר כאשר מדברים איש אל רעהו, צריכין לדבר גם מיראת ה', ואז ויקשב ה' וישמע. (עבודת עבודה-פתגמי קודש)

מה יתרון לאדם: (קהלת א' ג') וואס נאך וויל א מענטש פונעם באשפער. בְּכָל עֵמֶל: פאר זיין גאנצער הארעוואניע, תחת השמש: אנשטאט דעם, אז דער באשפער לאזט אים לייכטן די זון, אז עס נאך א קליינע זאך.

ט ניסן תרכ"ב [א]

רבי נתן פייטל ב"ר אברהם זי"ע בעל דברי רנ"ף אב"ד ה' מאד

רבינו הגה"ק רבי נתן פייטל רייניץ אב"ד ה' מאד בעל דברי רנ"ף זי"ע נולד בוויסקירכען לאביו הגה"ק ר' אברהם הנקרא ר' אברהם מורינו בעיר רייניץ זי"ע בן הגה"ק ר' אליהו זי"ע ולאמו מרת דבערלע דבורה ע"ה

בהקפה וילו החנוני אליו כי אינו מקיף לו ולא אצה ליתן לו, והיה צלילה כאשר שב ללמוד וההרגל אשר נעשה אליו טבע תבע את שלו ויישט תמיד את ידו בחיצת הטובאק והוסיטה אל אפו והיא ריקנית, וכן היה הרבה פעמים כי מחמת עיונו בתלמודו לא הרגיש כי אך חסר טובאחו, וצלילה כאשר ישן על כסאו והנה אציו עומד לפניו ויגער בו אציו ויאמר מה לך בני כי אתה מבטל הלימוד בעבור ריח הטובאק כי פושטת כל כך ידך הריקנית אל אפך? ויחל להתנצל לפניו ויקח, וילך בבית אנה ואנה לחפש את אציו כי נדמה לו שבאו נראה אליו בהקיצ, ומאז והלאה הרחיק ממנו גודל בעניות אשר היה בביתו, ואך טוב וחסד שורר אהו. (תולדות גאוני הגר)

בה' מאדע לא מש מתוך אהלו של תורה, והרבה פעל לטובת הכלל ותיקן תקנות הרבה וחזק את דבק העיר בפרט בצדקה רבי מאיר בעל הגם עשה ומעשה בכל המקומות האלו. והחזיק ושיבה רמה ולמד עם תלמידים הגונים, ואחד מתלמידיו היה הגה"ק ר' אליעזר דייטש אב"ד באניהאד בעל טובאות השדה זי"ע

היה תלמיד מהגה"ק רבי יהושע אב"ד פרוסניץ זי"ע ותלמיד מהגה"ק רבי ברוך תלומים פרענקל בעל ברוך טעם מלייפניק זי"ע, וכמו כן היה תלמיד מהגה"ק רבי משה סופר בעל חתם סופר מפרעשבורג זי"ע.

גדולי דורו כרחו אהו ברית אהבה וצפרט רבו הגה"ק בעל חתם סופר זי"ע עד כי פעם אחת בהיות רבינו צלל קדשו ודיבר עמו בדברי תורה אמר לו בצקשה מכס דברו נא דברי תורה עם בני ר' שמואל בנימין. ומה גדולה אהבתו עם הרה"ק רבי הערש'לע מליסקא זי"ע כי היה להם זמן מיוחד מידי חודש בחדשו שבאו להתראות פנים אל פנים.

וסיפר שאכל רבו הגה"ק בעל ברוך טעם זי"ע למד תורה הרבה עד כי נתעלה להיות בן משך בית של רבו זי"ע, ולמד עמו ביחד כמה שעות בכל יום וחיבה יתירה נודעת לו ממנו.

פעם אחת כאשר שב רבינו מבית רבו לבית אציו התודע עם מלמד אחד אשר היה דר בחצר אחד עם אציו, והמלמד היה מתלמידי הגה"ק רבי יחזקאל סג"ל לאנדא אב"ד פראג בעל נודע ביהודה זי"ע והנה בדברו איש על רעהו בדברי תורה מרבותיהם ופלפלו כל אחד על דברי זולתו עד כי נתהוה ריב ביניהם על אודות רבותיהם זה אומר רבי הוא חד דברא בפלפול, וזה אומר לא כי רבי הוא חד דברא בפלפול, והנה נזרק דבר מה שלא במכוון פני רבינו על הגאון בעל נודע ביהודה זי"ע, וכאשר גמרו הפלפולים ויהי אך יא יא מפתח בית המלמד באישון הלילה וילך בחצר אנה ואנה וילאה למלא הפתח מבית אציו ויפן כה וכה ולא

רבינו הרב הגדול המפורסם בעולם, היה גאון אמתי פאר הדור חסיד ועניו, בתחילה היה אב"ד טעטה, ואחר כך בעיר גיסונג, ובחר כן דביאנדליאש ולבסוף אב"ד ה' מאד וגליל סערנטש שעל שמה הוא נקרא עד היום הזה, למד בצקידה נפלאה וחיבר ספר דברי רנ"ף.

וסיפר בהיותו אב"ד בעיר גיסונג נקרא רבינו לעיר בעלגראד אשר על גבול ארץ ישמעאל, וכאשר היה שם שמע לא רחוק משם יש הר גבוה אשר העולה ראש ההר הזה רואה ארץ ישראל, ולאשר כי היה מחווצי ארץ הקודש הלך רגלי אל ראש קוק גבוה ההוא וכאשר בא אל ראש ההר ממש עיף ויגע ולא ראה מאומה כי מרחק רב הוא, רק שהיודע יוכל לשער מקום ארץ הקודש איה, והכה התמרמר מאוד כי בכל כחו הלך כל המרחק וספוע ההר הוא ועתה לא יראה מאומה, וישב לו מנגד וישא קולו ויבך וישכב וירדם והנה הרואה את כל הארץ לגבולותיה סביב ואת כל המקומות הקדושים אשר בקרבה ויקץ והנה חלוס וישמח מאוד על החזון אשר חזה וילך לדרכו, ואת בעלגראד לא אה למושב לו. (תולדות גאוני הגר)

כאשר שכן בעיר דיאנדליאש אירע כי עריצי העיר בקשו לקבל בעל תפילה על ימים נוראים מלמד לאומי אחד אשר רוחו לא נוחה ממנו כי לא הלך בדרכי ה', והרעיש רבינו מאוד על זה, אמנם לא הטו אוזן קשבת לדבריו והתפלל האיש ההוא, אמנם רבינו מן השמים סבבו כי קראוהו בישוב אחד מגלילותו על ברית מילה כי רבינו היה מוהל אומן נפלא והברית מילה חל בראש השנה ועזב את העיר על ימי הגוראים אלו, ועל יום הכיפורים נתהווה איזה סבה אחרת שלא היה שם בבית הכנסת בעת תפלת המתפלל ההוא, ויהי לתקופות הימים והנה קבל ראש הקהלה שוב את האיש ההוא למתפלל, וילו רבינו כי כל יעשה הדבר, ואחרי בקשות רבות לא שמע לדבריו ויתן ציוו אחר ציוו ולא הטו אוזן. ויהי היום פעם אחת כאשר סר הראש הקהל לביתו אשר נסע לרגלי מסחרו וטרם בואו העירה נשתגעו הסוסים עד כי זרקוהו מעל גגלתו ונתרסקו איבריו והובל לביתו, ושלא לפיים את רבינו ויאמר לא כי בזה אינינו מוחל ואולי צדא יעשה לו איזה טובה ובזמן קר מ

הראש הקהל ותהום כל העיר וחרדה גדולה נפלה עליהם מאימת רבם. (תולדות גאוני הגר)

כי בא עירני הלחץ זו הדחק גם כן שורר בביתו, ואין כסף ללדון זה בניו ובני ביתו כל פעם היה עטופים ברעב ובקשו אוכל למו בהקפה בחניות עד שהגיעו ימי חנוכה, וכי מלא ומקדם היה המנהג אשר הרב סבב בני הגליל והם צימין לקדם תמכוהו והיה לו מזה קצת משען לחם פעם אחת שלח לחנות אחד לקנות אצק הטובאק בעד שלש ל"ל

סגולה רבינו אמר: מי שיטבול לעילוי נשמתו הגה"ק ר' נתן פייטל ב"ר אברהם זי"ע בערב שבת ימליץ בעדו. (זמירות לשבת קודש דברי אבהן קדישין)

ממנהגו רבינו וסיפר שפעם אחת שאלוהו מדוע הוא מרבה כל כך ללכת למקוה ואפילו בימות החורף בקור גדול, הלא הוא כבר איש זקן וחולה? והשיב רבינו: בפרשת וישב כתוב: פי בן זקנים הוא לו (ל"ז ג') אומר הבעל הטורים: זקנים. נוטריקון זרעים קדשים נשים ישועות (נוזיקין) מועד: והכתוב רוצה לרמז שכל

ט ניסן תרכ"ב [ב]

רבי נתן פייטל ב"ר אברהם זי"ע בעל דברי רנ"ף אב"ד ה' מאד

רבינו הגה"ק רבי נתן פייטל רייניץ אב"ד ה' מאד בעל דברי רנ"ף זי"ע נולד בוויסקירכען לאביו הגה"ק ר' אברהם הנקרא ר' אברהם מורינע בעיר רייניץ זי"ע בן הגה"ק ר' אליהו זי"ע ולאמו מרת דבערלע דבורה ע"ה

בחורף שנת תרכ"ב כתב רבינו לוואתו הקדושה המחזיק כמה דפיס, ובו פוקד לבניו ובני בניו ללמד עבורו ביום היארצייט משניות מסכת שבת. כי שבת הוא מעין עולם הבא.

וכמו כן פקד רבינו שניחוחו בבית החיים הישן בין הנפלים הנקברים שמה, ושלח יבנו אוהל על קברו.

זכותו הגדול והקדוש יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ידע הדרך בשגם לא רחוק היה, והגה פתאום ילא אציו לקראתו כי הוא הרגיש בדבר ויקראוהו הביתה ורמז לו כי כבר קיבל עונשו בזה. (תולדות גאוני הגר)

כשהגעו לפקדו נשא להרבנית הצדיקה מרת רייזל ע"ה בתו של הגביר האדיר מו"ה יצחק דוב ז"ל הגודע צפי כל אשר ביתו היה פותח לרוחה ופזר מהונו הרבה לטובות כלל ישראל, ושלשה פעמים היה לו אוידיענץ אצל המלכות עבור כללית ישראל. (תולדות גאוני הגר)

נחלק לגני מרומים ט' ניסן בשנת תרכ"ב צעיר מאדע ושם מנוחתו כבוד.

וסיפר שהרה"ק רבי הערשעלע ליסקער זי"ע פתח ספדנא אמר: כי כלילה חלם כי הודיעהו שישכים להספיד אחד מל"ו לדיקים שנאסף בואתו לילה, ובהקילו והגה צא עגלה ממאד שיצא להספיד את הרב מרא דאתרא שנפטר לעולמו.

נשאר אחריו בניו הקדושים ה"ה הגה"ק רבי יהושע ברוך אב"ד טשעטשאווין בעל ספר המכתבים זי"ע הגה"ק ר' משה אב"ד בית הכנסת תהלים שוהל ליד הכותל המערבי זי"ע, הגה"ק ר' יוסף שלמה אב"ד קהל ספרדים מישקאלץ זי"ע והגה"ק ר' אברהם יעקב אב"ד באלקאן קאפוש זי"ע הגה"ק ר' קלמן אב"ד בק"ק לעלם זי"ע.

כאשר נשא בנו הגה"ק רבי יהושע ברוך זי"ע להרבנית הצדיקה מרת חנה ע"ה בת הרה"ק ר' אשר אנשיל הלוי יונגרייז בעל מנוחת אשר מ'טשענגער וסיפר הגה"ק רבי יהושע ברוך: בחתונה שלי היתה בחודש טבת בקור ובשגל, כשעמדי ללכת לחופה, לא מלאו את אבי הגה"ק ר' נתן פייטל זי"ע והיו מחפשים אותו הכל בישוב, עד שמלאו

אותו במקוה, כשהחזירו אותו למסיבת

החתן היה מלא קרה, עמד על רגליו חותני

בעל מנוחת אשר זי"ע והטיח כלפיו דברי

מסור, והוכיח אותו בדברים קשים ואמר:

האם כך מתנהג יהודי שומר תורה ומצוות,

אשר מסכן את בריאותו על ידי טבילה

במים קרים? כן הוא מקיים מה שכתב

במורה: ונשמרתם מאוד לנפשותיכם! על

זה ענה לו אבי מחותנו: האם יהודי

שכמותך שישב בתענית משבת לשבת, כן

הוא מקיים את המורה: ונשמרתם מאוד לנפשותיכם? ! והסיף על זה הגה"ק רבי

יהושע ברוך בדך בדיחה: הגה במעמד זה נודע לי שישן עוד שתי עבירות בעולם

והיינו ללכת למקוה ולהתענות, לכן מאז אני נזהר לא לעבור על העבירות

הללו. (עולמו של אבא)

אירון הקודש

בית המדרש מאדא

בית המדרש מאדא בניים

פהם בחג הסוכות עמד רבינו בפתח הסוכה ואמר הלא ביום הכפורים אמרתי: משול פְּחָרְס הַנְּשָׁבֵר, אם כן פוסל את הסוכה כי אסור להכניס בה כלי חרס? אבל היות וחז"ל אמרו: כלי חרס אין להם תקנה אלא שביורה לכן צריך אני קודם לשבור את לבי, ולב נשָׁבֵר וְנִדְבָה אֶלְקִים לא תִּבְזֶה (תהלים ק"ד) (עולמו של אבא)

חז"ל אמרו: רבי אֶלְעָזָר בֶּן שִׁמְעוֹן אָמַר: יְהִי קְבוֹד תַּלְמִידֵךְ חָבִיב עֲלֶיךָ כְּשֶׁלֶךְ. (מסכת אבות ד' ז"ב) רצונם על דרך מאמרם זכרונם לברכה: וְאֵין קְבוֹד אֶלָּא תוֹרָה, (מסכת אבות ו' ג') שְׁנָאֵמַר "קְבוֹד חֻקִּים: יִנְחָלוּ וְתַמִּימִים יִנְחָלוּ טוֹב (משלי כ"ח י') התלמיד כמו בן ניתח מרבו כמו הבן מאב מגופו כן התלמיד בנפשו מרבו על כן אמרו חז"ל: כולם מקנאים חוץ מאב לבנו ורב בתלמידו כי הם חשובים כגופו ופני משה כפני חמה ופני יהושע כלבנה שהלבנה היא חומר עכור ומקבלת אורה מן החמה לפיכך אין שייך קנאה אם אחד אמר שנהנה יותר מאור הלבנה מאור החמה באשר שהאור הלבנה גם כן מאור החמה הוא בא, אשר על כן גם כן אם יחדש התלמיד חידושי תורה מדעתו זכותו יחשב גם כן לרבו וכאלו הוא מחדש אשר על כן אמרו חז"ל: בא לפניו רבי יעקב בר אידי ואמר לפני רבי יוחנן: "כתוב בתורה כאשר צוה ה' את משה כן עשה יהושע בן נון. וכי כל דיבור ודיבור שהיה יהושע יושב ודורש, אמר כך אמר משה? אלא יושב ודורש, והכל יודעים שהתורה של משה היא. אף אתה רבי אליעזר יושב ודורש, והכל יודעים שהתורה שלך היא! (מסכת יבמות) הגם שחידוש יהושע מדעתו אפילו הכי נקרא על משה כמו כן ר"א תלמידך שפתותיך יהיה דובבות בקבר אף גם שיחדש מדעתו כי התורה שלך הוא. (דברי רנ"ף)

זה לימודו יעקב אבינו ע"ה ליוסף הצדיק, וקשה מאי טעמא לא אומר נמי טהרות? ויש לומר כי טהרות אי אפשר ללמוד מן האב ומין הרבי, אלא האדם בעצמו צריך לבוא למדרגות טהרה, ואם הוא חלש בזה, עוזרים לו מן השמים, כפי שאמרי חז"ל: הבא לטהר מסייעין אותו. (מסכת שבת ק"ד) (עולמו של אבא)

פזר נתן לאביונים בסתר שלא ידע המקבל ממי קבלו.

בימי פסח היה נזהר מאוד ולא אכל שום תבשיל רק מה שנתבשל קודם פסח בגליו המיוחדים לו לזה. פעם אחת כאשר חממו קדירתו בפסח נשברה לרסיסים ויבוקש הדבר וימצא כי הגיסו התבשיל בכף אחת שלא בכליו המיוחדים לו, ומן השמים עכבוהו שלא אכל ממאכל זה.

לא שתה משקה המשכר מימיו זולת במקום מצוה טעם מעט.

ארבעים שנה קודם פטירתו לא אכל בשר בהמה, ולא ישן במטה רק בכסאו אשר ישב עליו היה מוטה על צדו וישן.

מתורתו של רבינו

ט ניסן תקפ"ה

רבי יעקב צבי יאלעס ב"ר נפתלי זי"ע בעל מלא הרועים אב"ד דינוב

רבינו הרה"ק רבי יעקב צבי יאלעס בעל מלא הרועים אב"ד דינוב הנקרא יעקלי פרעמישלאר זי"ע נולד בשנת תקל"ח בערך לאביו הרה"ק ר' נפתלי זי"ע

יאמר, וזה רמוז באמרו את לא תעשה שבתורה היינו שאינו עושה בתורתו שאמר מאומה עב"ז יאמר במקום כבוד הבריות. (עשר לחלחלות)

רבינו היה איש האלקים גאון חריף ואדיר מקובל נורא בקי בכל חדרי תורה והיה גדול בנסתר כנגלה והרביץ תורה בישראל והיה שוקק על התורה ועל העבודה יום ובלילה ממש לא פסק פומיה מגירסא כרגע, כמו שהעיד עליו הרה"ק ר' צבי אלימלך שפירא בעל בני יששכר ראש קושלטה ליוזב זי"ע.

רבינו היה תלמידים הרבה ומהם תלמידו החביב הרה"ק רבי ישראל דוב בער גילערנטער אב"ד סטאטשעט יאשיניאל בעל רביד הזהב זי"ע

הרה"ק ר' יעקב משולם אורנשטיין אב"ד לבוב בעל ישועת יעקב זי"ע כתב על רבינו בהסכמת לספר מלא הרועים: שהוא החריף ובקי המפורסם בתורתו וזיראתו הקודמת לחכמתו ידו בכל נגלות ונסתרות מופלג בחכמה לו עשר ידות שושן עדות.

חיבר ספרים יקרים ומפורסמים: ספר מלא הרועים ג' חלקים על סוגיות הש"ס וכללי הש"ס. גם כתב רבינו בהקדמה לספרו שיש לו כ"ז ספרים כתובים בחכמה אלקית וחכמת הטבע ומכל מקצועות התורה. וגם חזר שאר ספרים הקדושים, ה"ה: חינוך בית יהודה, ספר קהלת יעקב: ששם הקהיל רבינו כל דבר גדול וקטן משמות ודרכי הכנויים של כתבי האר"ז ל וזהר הקדוש. וספר פרשת דרכים זוטא, ועוד שאר ספרים יקרים.

הרה"ק ר' יוסף שאול נאטנזאן בעל שאול ומשיב אב"ד לבוב זי"ע אמר על רבינו איש טהור וקדוש קדוש השם מכבוד הרב הגאון המובהק בנגלה והנסתר.

נשתלק לגנזי מרומים ביום ט' ניסן בשנת תקפ"ה ומונתו כבוד צעיר רישא

והרה"ק ר' מרדכי זאב וואלף אורנשטיין זי"ע קרא רבינו: רבן של ישראל וחסיד המפורסם.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' יהודה ליבוב זי"ע. זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

והרה"ק ר' אברהם המגיד מטריסק בעל מגן אברהם זי"ע קרא רבינו הגאון הקדוש הקים עדות ביעקב כי ידיו רב לו בנגלה ובנסתר וניכר מתוך מעשיו בחזקתו הנפלאים שם הראה עולם גדולתו וידו החזקה בנגלה.

רבינו היה תלמיד מובהק מהרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע והסתופף בכל המגיד הרה"ק ר' ישראל מקאזניץ בעל עבודה ישראל זי"ע ובכל הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע ובכל הרה"ק ר' נפתלי צבי מרופשיץ בעל זרע קודש זי"ע.

וסיפר שפעם אחת היה רבינו אצל הרה"ק מרופשיץ זי"ע וכבדו שיאמר דברי תורה בסעודה ולא ראה רבינו מפני כבודו של הרה"ק מרופשיץ עד שהפליז בו מאד אמר אח"כ: מלינו הגמרא (נסכת ברכות י"ט) גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה, כי העיקר באמירת התורה שיהיה אומר ועושה היינו שבאמרתו יעשה תיקונים בעולמות עליונים משא"כ אמירה בלי עשיה אינו חשיבות כ"כ, אבל גדול כבוד הבריות כאשר מוכרח לומר ד"ת, דוחה שאף שאין עושה כלום באמירתו ג"כ

סגולה די תפילות זאל אנגענומען ווערען

מתורתו של רבינו זי"ע

ועינת ואמרת לפני ה' אלקיך, (כי תבוא) וענית, נאר ווען א איד איז בענוה, ער האלט זיך קליין, ואמרת לפני ה' אלקיך, קען ער רעדן און מתפלל זיין פאר השי"ת, און זיינע תפילות ווערען מקויים. (אמת ליעקב)

פרשת מצורע: ובא אשר לו הבית: הענין שאנו רואים כמה בני אדם שעוברים בימים ובמקום סכנה עבור פרנסתם ולו חכמו ישילו זאת שהכל כפי אשר נקצב עליו מן השמים אז היה יושב בבטח בביתו והש"ת היה מזמין לו בביתו וכמבואר בחו"ה בשער הבטחון מפרוש א'. וזה ובא אשר לו שהיה בא לו אשר נקצב לו מהש"ת הבית ר"ל בביתו, ולא היה צריך להטריח עליו. וגם ירומז אשר לו הבית השי"ת שכל העולם ומלואו שלו והוא הבעה"ב יבא ב"ב והיה ה' למלך על כל הארץ. (אמת ליעקב)

לע"נ רחל בת משה אהרן ג"י

י ניסן תמ"ז

רבי שמואל שמעלקא ב"ר מאיר זי"ע אב"ד אוסטראה

רבינו הגה"ק רבי שמואל שמעלקא אב"ד אוסטראה הנקרא הרש"ש מאוסטראה זי"ע אחי הגאונים הגה"ק ר' אברהם אב"ד באר זי"ע הגה"ק ר' מרדכי אב"ד ברעזאן זי"ע הגה"ק ר' יהושע אהרן זי"ע הגה"ק ר' בונם בלאדמיר זי"ע הפרנס הגדול הגה"ק ר' משה זי"ע וכשמת אחיו בכבוד הר"ר אברהם אב"ד באר זי"ע נולד לאביו בן שנקרא על שמו הוא הגה"ק ר' אברהם השני מנכבדי הארץ פוילן זי"ע. כל אלו הז' בניו היו אדירי התורה תוספי ישיבת גדולות ופרנסי הדור, כלום בני הגה"ק ר' מרדכי ז"ק אב"ד ור"מ בלבוב זי"ע. המשפחה נקראת ז"ק שהוא ר"ת ז'רע ק'דש [המשפחה נקראת ז"ק על שם הגה"ק ר' מרדכי אחי אביו של הגה"ק ר' מאיר זי"ע שנהרג על קידוש השם בי' מנחם אב שצ"ו ומשם קבלה המשפחה שם ז"ק] ולאמם בת הגה"ק ר' חיים אב"ד ור"ם קרעמניץ זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל זי"ע בן הגה"ק ר' העלמאן זי"ע אחי אבי הגה"ק ר' יהודה ליווא ב"ר בצלאל בעל מהר"ל מפראג זי"ע

והאחד המיוחד שזין האחים הגדולים הללו הי' רבינו שמאיר לארץ ולדרכים עליה בתורתו ולדקתו ופרישתו.

שטח בית החיים בעיר אוסטראה של

רבינו

היו לו הרבה תלמידים ששחו בלמו את דברו והוראותיו נתקבלו בכל מקום.

היה אב"ד בעיר אוסטראה והעלה ברוחו הגדול להבנת שלהבת התורה בעירו ובנה מכספו את הקלוזי הגדולה שהיתה בית וועד לחכמים מאז ומקדם ושם היתה הישיבה הגדולה והחשובה של רבינו הגה"ק רבי דוד ב"ר שמואל הלוי אב"ד לבוב בעל הט"ז זי"ע, ובשנת ת"ח נחרבה עד היסוד, ורבינו בנה אותה מחדש בנין חומה ששם הרביץ תורה לתלמידים והאיר עיניהם בפלפולו והחזיר התורה האכסנאי שלט ומאז נקראת הקלוזי הגדולה על שמו דעם רבי רבי שמעלקעס קלוזי.

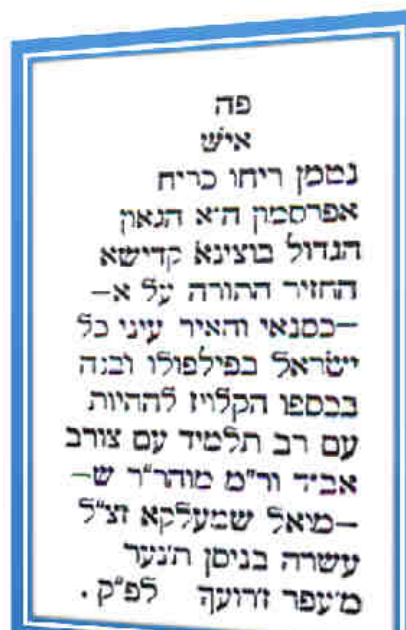
נסתלק לגנזי מרומים ביו"ד ניסן בשנת תמ"ז (וי"א בשנת ת"ס) ומנו"כ שם בבית החיים אוסטראה.

רבינו נזה לפני פטירתו לכל יקרב איש זר אשר לא מיוצאי חלציו הוא לשבת על כסא אב"ד ור"ם בהקלוזי הגדולה.

נשאר אחריו בניו הגאונים כולם גאונו ארץ ופרנסי הדור ה"ה הגה"ק ר' מאיר מאוסטראה זי"ע הגה"ק ר' יצחק אייזיק אב"ד פרעמישלא זי"ע חתן הגה"ק רבינו יהושע אב"ד קראקא בעל מגיני שלמה זי"ע הגה"ק ר' נפתלי הערץ (הירץ) זי"ע וחתניו הגה"ק ר' יוסף גינזבורג בעל ליקוטי יוסף זי"ע הגה"ק ר' נפתלי הכהן ב"ר אב"ד אוסטראה ופזנא בעל סמיכת חכמים זי"ע הגה"ק ר' משה מאיר הכהן ראפפארט פרנס ומנהיג בלבוב זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

נוסח המצבה

י ניסן ב' אלפים תפ"ז

מרים הנביאה ע"ה

מרים הנביאה ע"ה אחות משה רבינו ואהרן הכהן נולדה בשנת ב' אלפים שס"א פ"ז שנים קודם יציאת מצרים לאביה עמרם ולאמה יוכבד, ושמה מרים כי בימים ההם מררו מצרים את חיי בני ישראל ולענ"ד מר"ם ר"ת י'ולד מ'שה ר'בינו מ'ושיע שהיא ניבאה שבן יולד מעמרם ויכבד והוא יהי' מושיען של ישראל וכשמוע עמרם נבואתה וילך ויקח את יוכבד בשנה ג' לגירושיה ואז היתה מרים בת ו' שנים, והיא היתה מצלת בני ישראל מלהשליכם לנהר לכן זכתה שבזכותה הי' באר הולך עם ישראל וכן הצילה משה אחיה ממים שעמדה על היאור ואמרה לבת פרעה שתקרא מניקת וקראתה את אמו

מרים היא משבע נביאות שקמו בישראל: סרה, מרים, דבורה, חנה, אזיגיל, חולדה, ואסתר (מגילה י"ז).

מרים היא פועה המילדת העברית שלא שמעה לגזרת פרעה(סוטה י"א) כלב בן יפונה היה בעלה ובנם הי' חור ונכדם בצלאל, ולפרקי דר"א אחר מיתת עמרם לקח אליאפן בן פרנך את יוכבד לאשה ונולד מהם אללד ומידד א"כ הי' אללד ומידד אחי מרים אהרן ומשה מאם אחת,

מרים אמרה שירה לנשים בצאתם ממצרים ובשנת ב' אלפים רפ"ח כשנת בני' בקדש מדבר סין בשנת מ' ליאתון ממצרים מתה שם מרים בשנת קכ"ז לימי חייה ב' ניסן ובארה של מרים נטבע בתוך ימה של טבריה (מליוי א"ש)

בספר לב שמת מהרה"ק מאלעסק זי"ע כתב בשם חותנו הרה"ק השר שלום מצעלזא זי"ע מה שאמרה מרים שירה, מחמת שהי' עיכוב מהמלאכים שבקשו לומר תחלה, אמר הקב"ה יקדימו בני תחלה ולכן אז שר לא נאמר אלא ישרי, שהקב"ה אמר שישיר משה ובני"ה תחלה כמבואר במדרש, וזה שאמר דוד המע"ה קדמו שרים אלו ישראל, אחר היינו אח"כ, נוגנים המלאכים, בתוך עלמות תופפות, הנשים אמרו ג"כ קודם המלאכים, שהן אמרו באמצע, ולכן אחר השירה של האנשים בקשו המלאכים לומר שירה, אמרה מרים להנשים שירו להשם היינו אחת תיכף, כי גאה גאה, ואין המלאכים יש להם כח זה מה שהשירה פעלה של משה וישראל ע"כ

ובספר אורח לחיים מהרה"ק ר' אברהם חיים מזלצטשוב זי"ע כתב: דעל כן לקחה התוף בידה וכן כל הנשים כי קול באשה ערוה ועל ידי קול התוף לא ישמע קולן.

הגה"ק המקובל רבי כבי הירש קאיינדנאוור זי"ע כתב בספרו קב הישר: כי כל יום עומדות רצבות נשים עם יוכבד ומשכחות להקב"ה וז"ל: בהיכלא אחרא שם יוכבד אמה דמשה ואהרן ומרים וכמה אלפים ורצבות נשים עמה ובכל יום עומדות ומשכחות למאריה עלמא אלקי וכל הנשים מזמרות שירת הים, ואחר כך איהי בלחודא מנגנת פסוק ותקח מרים הנביאה את התוף בידה וכמה כחות של מלאכים שומעים לקול נעימות שלהן.

נפטרה לגנזי מרומים ביו"ד לחודש ניסן בשנת ב' אלפים תפ"ז.

זכותה יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

יודע מחשבות לכן יכול לומר בקול רם. זוהי הכוונה בסוף תפלת הקנה: שועתנו קבל ושמע צעקתנו יודע תעלומות.

בענין אם יכולין להתפלל בקול רם

איאת בספר טעמי המנהגים: עוד טעם דזיל בתר טמעא למה לא יתפלל בקול רם, מפני שאז אינו מאמין בהקב"ה שהוא יודע מחשבות, אבל אם הוא מודה בזה בהתחלתו יכול להתפלל בקול רם. ואפשר לזה תקנו חז"ל בנוסח התפלה של ר"ה וי"כ: לפניך נגלו כל תעלומות והמון נסתרות, ואתה יודע רזי עולם ותעלומות סתרי כל חי. ואם כן אנו מודים שהקב"ה יודע מחשבות, לכן אנו מתירין להתפלל בקול רם. ובזה יובן הפ' (בהעלותך י"ב) ויצעק משה אל ה' לאמר, וא"ת הלא אסור להתפלל בקול רם? ומתוך הפ' קל נא רפא נא לה, ר"ל שלא הזכיר שם מרים רק אמר בנסתרי, ובזה הודה שהקב"ה יודע מחשבות ויודע על מי שהוא מתפלל. וגם יובן בזה פירש"י בפ' ביכורים: וענית ואמרת לשון הרמת קול, וגם ונצעק אל ה' וגו' לטובה, וא"ת הלא אסור להרים קולו? ומתוך רש"י: ארמי אובד אבי וגו' ובשביל שחשב לעשות חשב לו המקום כאילו עשה, ר"ל שהוא מודה שהקב"ה

יא ניסן ה' ל

רבינו משה בן נחמן מגרינדו בעל הרמב"ן ז"ע

רבינו משה בן נחמן מגרינדו בעל הרמב"ן ז"ע נולד בגירוני קטלוניא בשנת ד' אלפים תתקנ"ה הי' מבני בניו של רבינו יצחק ב"ר ראובן אלברצלוני ז"ע ואמו היתה אחות רבינו אברהם ב"ר יוסף ז"ע

ועתה בני דע וראה, כי המתגאה בלבו על הבריות - מורד הוא במלכות שמים, כי מתפאר הוא בבוש מלכות שמים, שנאמר: "ה' מלך גאות לבש", וגו'.

ובמה יתגאה לב האדם? אם בעשר - "ה' מוריש ומעשיר" ואם בכבוד - הלא לאלהים הוא, שנאמר "והעשיר והכבוד מלפניו", ואיד מתפאר בכבוד קונו? ואם מתפאר בחכמה: "מסיר שפה לנאמנים, וטעם יקנים יקח" נמצא: הכל שונה לפני המקום, כי באפו משפיל גאים, וברצונו מגביה שפלים. לכן השפיל עצמו, וינשאף המקום.

על כן אפרש לך איד תתנהג במדת הענוה, ללכת בה תמיד: כל דבריה יהיו בנחת, וראשך כפוף; ועיניך יביטו למטה לארץ, ולבך למעלה; ואל תביט בפני אדם בדברך עמו. וכל אדם יהיה גדול ממך בעיניך; אם חכם או עשיר הוא - עליך לכבדו. ואם רש הוא, ואתה עשיר או חכם ממנו - חשב בלבך כי אתה חייב ממנו, והוא זכאי ממך, שאם הוא חוטא - הוא שוגג, ואתה מזיד.

בכל דבריה ומעשיה ומחשבותיה, ובכל עת - חשוב בלבך כאלו אתה עומד לפני הקדוש ברוך הוא ושכינתו עליך, כי כבודו מלא העולם. ודבריה יהיו באימה וביראה, כעבד לפני רבו.

ותתביש מכל אדם. ואם יקראך איש - אל מענהו בקול רם, רק בנחת כעומד לפני רבו.

והיו זהיר לקרות בתורה תמיד, אשר תוכל לקימה. וכאשר תקום מן הספר - תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקימו. ותפשפש במעשיך בבקר ובערב, ובזה יהיו כל ימיך בתשובה.

והסר כל דברי העולם מלבך בעת התפלה, והכן לבך לפני המקום ברוך הוא. וטהר רעיוניך, וחשב הדבור קדם שתוציאנו מפיו.

וכן מעשה כל ימי חיי הבלך בכל דבר ודבר, ולא תחטא. ובזה יהיו דבריה ומעשיה ומחשבותיה ישרים; ותפלתך תהיה זכה וברה ונקיה, ומכוננת ומקבלת לפני המקום ברוך הוא, שנאמר "תכין לבם - תקשיב אזניה".

תקרא האגרת הזאת פעם אחת בשבוע ולא תפחת, לקימה וללכת בה תמיד אחר השם יתברך, למען תצליח בכל דרכיך, ותזכה לעולם הבא הצפון לצדיקים. ובכל יום שתקראנה - יענוף מן השמים כאשר יעלה על לבך לשאל, עד עולם. אמן סלה.

מקום מנוחתו של רבינו שנוי במחלוקת. יש אומרים כי נקבר בעכו, ויש אומרים בזכרון, יש אומרים בטבריא ויש אומרים בחיפה.

זכרון:

סמוך למערת המכפלה מזחוז, קבלה מזקני עשר שקבור הרמב"ן סם חיפה:

חיפה. סם בית הקברות בתחתית הר הכרמל. סם קבורת הרב הגדול רבינו שמשון משאל"ץ ז"ר אצרכם מצעלי הרוספות הנקרא גם השר תוספות ז"ע. והרב רבינו יחיאל מפאריש ז"ר יוסף הלוי מצעלי הרוספות ז"ע

טבריא:

נקבר סמוך לקבר הרמב"ם רבינו משה בן מימון ז"ע

עכו:

"תחת השער עכו הנקרא שער חשמונאי.... ומתחתיו אכל ההר רבינו יוסף ארמלי בן רבינו יחיאל מפאריש ז"ע

אגרת הרמב"ן

"שמע בני מוסר אביך, ואל תטש תורת אבך"

תתנהג תמיד לדבר כל דבריה בנחת, לכל אדם ובכל עת, ובזה תנצל מן הפעם, שהיא מדה רעה להחטיא בני אדם. וכן אמרו רבותינו ז"ל: כל הכועס - כל מיני גיהנום שולטים בו, שנאמר: "והסר כעס מלבך, והעבר רעה מבשרך". ואין "רעה" אלא גיהנום, שנאמר "וגם רשע ליום רעה".

וכאשר תנצל מן הכעס, תעלה על לבך מדת הענוה, שהיא מדה טובה מכל מדות טובות, שנאמר "עקב ענוה, יראת ה'".

ובעבור הענוה, תעלה על לבך מדת היראה, כי תתן אל לבך תמיד: מאין באת, ולאן אתה הולך; ושאתה רמה ותולעה בתיך, ואף כי במוותך; ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון, לפני מלך הכבוד, שנאמר "הנה שמים ושמי השמים לא יכללוך", אף כי לבות בני אדם ונאמר: "הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, נאם ה'".

וכאשר תחשב את כל אלה, תירא מבוראך ותשמר מן החטא, ובמדות האלה תהיה שמת בחלקך. וכאשר תתנהג במדת הענוה להתבולש מכל אדם, ולהתפחד ממנו ומן החטא - אז תשרה עליך רוח השכינה, וזו כבודך, וחי עולם הבא.

שיצא משם כראוי בלא נס ואני תמה במדרש ההגדה הזה כי האומות שלא היו מאמינים שעשה הקב"ה נס לאברהם בראותם נסו של מלך סדום לא יסיפו אמונה בהקב"ה כי מלך סדום עובד עבודה זרה היה והנה נסו או יחזק ידי עובדי עבודה זרה או שיאמינו בכל הנסים שיהיו בכשפים או מקרה באפשרות רחוקה ונסו יתן ספק בלב המאמינים בנסו של אברהם ואולי יפרשו ויצא מלך סדום לקראתו שיצא מן הבור כשעבר אברהם עליו כי נעשה לו נס לכבוד אברהם שיצא לקראתו לכבודו ולברכו ואפשר כי אברהם בשובו הביט בבור ההוא כי חפץ להציל המלכים ולהשיב להם רכושם והנה נעשה הנס על ידו ואם נעשה למלך סדום נס לכבוד אברהם כל שכן שיש להאמין שיעשה נס לאברהם להציל ממות נפשו ונאמר כי מלך עמורה כבר מת כאשר עבר אברהם עליו או שנפל בבור אחר כי שמה רמז לעמק. (רמב"ן על התורה)

ענין הקויטל שנוהגין החסידים לתת לצדיק שכותבין שמו ושמות בני ביתו, יש סמך על זה מרבי רבינו הרמב"ן בפרשת במדבר (ארמ"ה) ז"ל: כי הבא לפני אבי כל הנביאים ואחיו קדוש ה' והוא נודע אליהם בשמו יהיה לו בדבר הזה זכות וחיים כי בא בסוד העם ובכתב בני ישראל וזכות הרבים במספרם וכו' עכ"ל (מנהג ישראל תורה)

ועמק השדים בארת חמר וניסו מלך סדם ועמרה ויפלו שמה והנשארים הרה נסו. (פרשת לך לך ז"ד) בארת בארת חמר: בארות הרבה היו שם שנטולין משם אדמה לטיט הבנין ומדרש אגדה שהיה הטיט מוגבל בהן ונעשה נס למלך סדום שיצא משם לפי שהיו באומות מקצתן שלא היו מאמינים באברם שנוצל מכבשן האש וכיון שיצא זה מן החמר האמינו באברם למפרע לשון רש"י ואין ספק כי פירוש בארות חמר בארות אשר בהם רפש וטיט כענין שכתוב: ובבור אין מים כי אם טיט ויטבע ירקמיהו בטיט. (ירמיהו ל"ח ו') וכתוב: ויעלני מבור שאון מטיט הגון. (תהלים מ' ג') ויתכן

הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יואל משה זי"ע זסקינד מסטריא

בשנת ה'תקמ"ה בעיר גאליגור זרחה שמשו של הרה"ק רבי מרדכי זסקינד מסטריא זי"ע, ויקרא שמו בישראל 'מרדכי זסקינד' על שם זקינו הגדול הגאון המופלג מוהר"ר רבי מרדכי זסקינד רוטנבורג בעל מחבר ספר "ש"ת מהר"ם זסקינד" זצוק"ל אב"ק לובלין ובריסק והורדנא, זך וזוהר אפפו את נשמה עילאית זו אשר יסודות מחבבתה ב'עלמא דאתכסיא' {כעדות רבו הקדוש מסטרעליסק זי"ע - ראה להלן} אשר העפיל בסולם המדרגות עד רום המעלה, ובד בבד האפיל בצניעותו על הליכותיו בקודש לעשות כל עבודתו בסתר המדרגה. נצר קודש לאשלי רברבי קדושי ומצוקי ארץ מעלה בקודש ל' דורות אוחזים בשבט הנהגת ישראל במקומות מושבותיהם גדולי ישראל התפייטו בקולמוסיהם אודות משפחה רוממה ונעלה כל אחד לפי צחות לשונו "משפחת לנדא, שהיתה קבועה כגלגל חמה בריקיע היהדות והיתה מעוטפת בתגא של גדלות ואיצטלא של חכמים ואראלי התורה", "מגזע אראלים ותרשישים, פאר מקדושים, שלשלת היוחסים, גן הדסים, מפוארים בנימוסים, מכלל יופי לה מקלסים, בניהם של קדושים, ובנוי לחשים, חוטרי מגזע ישישים, עתירת הנכסים למשפחות מפוארות שבישראל, משפחה רמה ונשגבה, המוכרת שבשבט הלוי, משפחת סגל - לנדא" - חרט עלי גליון הגאון האדיר רבי יעקבא זצ"ל בן הגאון האדיר בעל הנודע ביהודה זצ"ל, "כל היודעים לספר מקצת יחוסי המשפחות בישראל לא נעלם מעיניהם עוצם קדושת זאת המשפחה אשר מעולם המה אנשי השם גדולי הזמן בתורה יראה ומידות, ואך למותר להאריך בפרטי יוחסיהן כי מלאו פני תבל בתפארת הילולם צור מחצבת קודש של משפחה נעלית זו טמונים יסודותיה כבר מתחילת האלף השישי ומאז ועד עתה לא פסקה תורה וקדושה מאב לבנו ומבן לבן בנו, ותורה מחזרת אחר אכסניה שלה

כזית מדרש זה נקשרו אל רבינו זי"ע בעצמות האבה גדולי תלמידי הגאון בעל התיבות המשפט זצ"ל אשר נחודעו לעולם מעלתו, הרה"ק רבי שרגא פייבל זצ"ל מגריאל - אבי שוקלת בית אלכסנדר, הרה"ק רבי זשא מפלוק זצ"ל בעל ה"תורת כהן", הגאון רבי יעקב אהרן זצ"ל אב"ד אלכסנדר בעל ה"בית יעקב", ועוד.

שמעו הכביר בא עדי אחנו של הגאון המופלג רבי אברהם יוסף תאומים זצ"ל אבדק"ק בארשטין הרצים יאלו לחופים אל אבי רבינו זי"ע, עד כי באו בקשרי שידוכין צבת גדולים וקדושים מגזע אראלים ותראקים לענגי עולם כגהה"ק בעל החכם צבי זצוק"ל, הגאון בעל הקקון ליונה זצוק"ל הגה"ק בעל הלבנוס זצ"ל, והגה"ק רבי העשיל מקראקא זצ"ל, הגאון הקדוש הרמ"א זצ"ל, הרה"ק בעל הגנלה עמוקות זצ"ל, ועוד רבים, אשר על שולחן אביה הגאון התאגדו שני שולחנות של תורה ועשיית.

לעמא דאתכסיא. בארות ימים ילא טבעו של הרה"ק השקף רבי אורי מסטרעליסק זי"ע בעולם, רבינו זי"ע אשר התקפה אחר הליכותיו בקודש חש כי נפשו נמשכת אל השקף הקדוש זי"ע, בלא להתממה נטל רבינו זי"ע על עצמו מקל הגדודים והחל להיעלגל בדרכים בואכה סטרעליסק.

רבינו זי"ע החל מדבק רביו הקדוש וקונה הימנו את קניני עבודת ה', אף את הנהגותיו הקדושים של רבו השקף זי"ע החל רבינו זי"ע מסגל בקרבו עד אשר נכנסו בכל רמ"ח איבריו וסם"ה גייו, ודרכיו הקדושים של הרה"ק מסטרעליסק זי"ע היו ממלאים את כל ימותו, כפרט קנה הוא את עבודת התפילה אשר היתה בהתלהבות ודכפשי אף קודש עד אשר היו כל איבריו בוערים כלפיו אש, גופו הטהור של רבינו זי"ע היה רוחה ממש צבת התפילה וכל מלאכה היה מפיץ הוד והדר כנוצרי השמש, כאשר כל כולו נע וגד לכל עבר ביקוד האש אשר בקרבו.

חה לעומת זה אהבת רבו הקדוש לרבינו זי"ע היתה ללא מילרים, בעיתות מלא היה מתבטא בדימויים נעליים אודותיו וגדל נשמתו, באהבתו אותו היה רגיל לכתוב על פי שמו 'א זים קינד', אשר משמעותו הוא 'צן מתוק', כאב אשר יכנה את בנו בשלל כניווי אהבה.

אף היה מדבר גדולות בעולם נשמתו ושורפה, כך הודיעו כי שורש נשמתו הגבוהה נובעת מנשמת הגאון הקדוש רבי מרדכי יפה בעל ה'לבנוס' זצ"ל, ולכן אף נסחוב מן שמואל אשר בעת ליתר קרא אבדק"ק הגדול את שמו בישראל בשם 'מרדכי' על שמו הגדול של אותו לדיק, מאותה העת ואילך היתה דרכו בקודש של רבינו זי"ע ליישב כל דבריו הסתומים בספרי הגאון בעל הלבנוס זצ"ל אשר נתקשו בו המפרשים.

בעת מלאו אחר גילה לו רבו הקדוש, אשר נשמתו נלקחה היא מעולם מהעלמות הגבוהים הנקרא 'עלמא דאתכסיא', וכך היא דרך ההגהה באותו עולם, להיות הכל באופן של הסתרה גדולה הסתר בתוך הסתר, והלכך לא יגלה רום קדושתו וגובה מעלתו לבני דורו, אלא אם כן יאריך ד' ימיו ושעותיו עלי ארמות יותר ממצבם שנה או יתפרסם שמו הגדול בעולם, כי אז הוא בחינת עולם אחר.

איש על העדה. עוד בשחר נעוריו נקרא רבינו זי"ע על ידי הגאון האדיר רבי משולם איגרא מטיסמענין זצ"ל לכהן פאר דרצנות העיר סטריא, אשר היתה עיר גדולה לאוקוס, עיר של חכמים וסופרים, באותה העת כיהן בעיר זו הגאון הגדול מר"ה"א עניאל זצ"ל אשר בד צדד עם גאונותו העלומה טרע אף בהתנגדותו העזה לדרך החסידות בתחילה, ולא חסך חילי לשנוי מהם, החסידים הרבים אשר דרו בעיר זו חשו כי חוב קדוש להביא לעינים אדם גאון וקדוש לנתבם בדרך ד' ויביא מזור ללמחמת רבם בחסידות, אך רבינו זצוק"ל בעצמותו חמק עבר לו.

כאשר נסתלק חותן רבינו זי"ע לא מלאו ראשי הקהל נחמה, ועל כן נחתנו בפני רבינו זי"ע אשר כחון יכהן פאר על מקום חותנו, בזוכים ימים מקדם אשר כל ימי חותנו הוא אשר עמד לזיוו כאשר רבה המשא שלח את שואליו דבר אל חתנו הגדול אשר נהיון ליה כל צדיקי ארויחא, באין בריה נטל רבינו זי"ע על שמו את עול הנהגת העיר.

גאונותו וקדושתו של רבינו זי"ע אשר היו כתרי ריעין ללא מתפרשין סחפו אחריו את המוני בני העיר, ואתם מקרוב מרחוק החלו רבי ממרחבי פולין וגאליציה לשלוח אגרותיהם לרבינו זי"ע להורותם הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו, רבינו זי"ע החל להיות מגדולי המשיבים בדורו, כאשר גדולי וגאונים עולם חרדים למשמע דברו, אף הגאון האדיר בעל השואל משיב זצ"ל מעלה בין שיטי אגרותיו חיודש אשר שמע משמיה לרבינו זי"ע בהדרת וחרדת קודש.

מראש הרצי קדם. אביו הגה"ק רבי יואל משה אבדק"ק גאליגור זצוק"ל נולד בשנת ה'תק"ג בימי הזוהר והדעת עת האיר פני תבל באורו הזרח בחיים חיותו של מרנא אור שבעת הימים רבי ישראל בעל שם טוב הקדוש זי"ע, ונתקרב לזכרו על ידי ש"ב הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, וכך הוא עובדא, אמו הרבנית פעסיל ע"ה היתה ש"ב של החוזה הק', בהזמנות מידי עובדו בעיר לובלין החליט בעצמו לנסו לבייתו של ש"ב החוזה הק' ולתהות על נקנתו, ונכנס הגה"ק רבי יואל משה זצוק"ל לחדרו של החוזה הק' ולא הודיע את מי מבני הבית כי קרוב הוא, ואף שמו לא הוזכר כלל, והיפך כאשר ראה החוזה הק' עמד מכסאו וקרא את זוגתו הרבנית ע"ה, ואמר, "לאם מיר האבן איין טעיהיין גאסט, אונזער פעסילים זוהן איז געקומן" - יש לנו אורח יקר, הבן של פעסיל שלנו הגיע, נפעם הגה"ק רבי יואל משה זצוק"ל מן הרוח הקדוש הגלויה העוטפת את החוזה מלובלין זצוק"ל, והתקרב לזכרה של החסידות.

הגה"ק רבי יואל משה זצוק"ל הסחופף בלל קודשם של ראשוני התלמידים של מרנא אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זי"ע מייסד החסידות ומחוללה, ויפך מים על ידי ממשכי דרכו בקודש אשר השפיעו עליו מלא חפנים של עבודת הש"ת בסילודין, כך גם היה הגה"ק רבי יואל משה זצוק"ל מן הדין עם ההבדל קדישא גדולי החסידות של אותו הדור בקשר אמיץ וחזק, הוא פקיעה שמייה על פני כל ארץ, הן בתורה - אשר היה משיב אגרות על שאלות חמורות אשר נידונו בין גדולי הדור ולא באו לכלל הכרעה, והן בעבודת הש"ת - אשר נשא עמו את רוחה הטהור של החסידות אשר פשטה יותר בחלקה השני של ארץ פולין, אל ערי כהונתו גאליגור ולינסק אשר בגאליציה.

כבוד גדול רחשו לו גדולי דורו, ומבין המוכתבים הרבים אשר נשלחו להכרעתו נותרו מעט לפליטה אשר בהם נראה התארים המופלגים בהם כיונה בראש דבריהם, מעט הגהה מגדלותו יש לנו ללמוד מן התארים הגדולים אשר כיונה בחיי חיותו בהדרת קודש, וכן פונים אליו לדיקים אחרים באגרותיהם כנותם אותו בשם "איש אלוקים", הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע העיד עליו ועל מחברתו הטורה ע"ה כי המה צבחינת אדם הראשון וחיה קודם החטא.

פלא גדול ארע בהסתלקותו אשר לפתע החלו נוראים יונים וזיפורים רבים פרחו כולם ונתקצבו כאלו על גג ביתו של הגה"ק רבי יואל משה זצוק"ל והיו מציאים בקולות רמים, לכל שומעיהם היה נשמע הדבר אשר היקום כולו מאטרף לבחיית הבריות על אודותו של לדיק מופלא זה, וכך ליוו את כל משך הלוייה, נוסף על כך תיפך אחר קבורתו גדל שיח שושנים הדור על ליונו הקדוש.

פרשת גדולת מרדכי. משחר ילדותו ניכרו בו כשרונות נדיים אשר אינם מציים אצל בני גילו, ורבים ניבאו לו עתיד מזהיר אשר עתיד הוא להיות גדול בישראל, אך רבינו זי"ע לא נסתפק בה אלא העביר כל גופו בשלל לבבן את כל איבריו ולזככם וכך זהה לכל מדרגותיו הנשגבות, בראשית דרכו היה רבינו זי"ע לומד אצל אביו הגה"ק רבי יואל משה זצוק"ל, והיה יושב בין החכמים המקשיבים לשיעוריו העמוקים האלולים בים התלמוד של אביו זצוק"ל, על אף אשר היו המה גדולים בגינם שנים הרבה מרבינו זי"ע, היה נראה צענייהם כמו היה בשנת גילם הוא מחמת עומק תלמודו ופאישותו לעמוד על כל קונו של יו"ד בלימוד התורה הקדושה.

רבינו זי"ע שם פעמיו לבית מדרש של הגאון האדיר בעל ה"נתיבות המשפט" זצ"ל לשאוב ממעינות חכמתו, בבואו שמה קבע מקומו בקצה בית המדרש והחל שוקק על תלמודו בשקט והאנע, לאחר ימים אחדים שם הגאון בעל הנתיבות המשפט זצ"ל את ליבו על האציר ועינו הבחינה בזך פניו הטהורות צבת לימודו, קראו והכניסו לפניו ולפנים לשיעוריו העמוקים אשר נאמרו ליחידי סגולה האריות שבחבורה, לזרוע עליו מים טהורים ממימי הדעת של תורה בעמקות העיון בפלפול ובסבא, דברים אשר לאו כל מוחא סביל לא, בצעד נדיר עיטרו הגאון בעל הנתיבות המשפט זצ"ל בהורמנא למלכא להורות את ישראל בעודו עול לימים, וזאת על אף אשר היה נמנע בטוהה תחילה מליתן כל עיטורי הוראה ועל אחת כמה וכמה לזכרים לעינים.

הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יואל משה זי"ע זסקינד מסטריא

לדור אחריו בראותו זאת נגלה לעין הבן ואמר לו, בני, אם במילא איך נושא ונותן באמונה, כבר יכלה להיות רב גדול, והגשמי כל הרה"ק אינו חפץ שישראל היו בגלות ורק שלום לבין האומות להעלות נילוות קדושה, והרה"ק בראותו כי לא זו שאין מעלים נילוות עוד נטמעים בהם, א"כ כבר יכולים להיות יחד ולהתעלם באהבים, והפליא הרה"ק מאבדלוטוב זי"ע את זה עד מאד.

קשרי ידיות עזים שרר בין רבינו זי"ע להרה"ק בעל ה"דברי חיים" מאלנא זי"ע, אשר היה מעריכו ומפאר שמו בקהל עם ועדה, וכאשר בא אליו אנשים מחבל גאליציה היה מרגלם בפומיה לשון צפניהם על גדלותו של ענק שבנקים השוכן עמום הוא רבינו זי"ע, כאשר באה השמועה המרה על הסתלקותו של רבינו זי"ע להרה"ק מאלנא זי"ע מיידר בכבי ואמר בזעקה "היום נלקח מאתנו שר התורה וחסד אור התורה".

אך – כבתיא דרבי. רבינו זי"ע הרבה כל ימיו להעלות על הכתב אמרות טהורות דברי אלוהים חיים אשר דרוש דרך בפני קהל און מרעיתו, וכן חידושים עמוקים שבבילי ים החלמוד, ללד אמרות תשובות רבות אשר השיב שאליו דבר ד' זו הלכה, היו מוחזקים כל כתביו תחת יד נכדו הרה"ק רבי יחזקאל סג"ל לנדא ז"ל בן הרה"ק רבי נפתלי הירץ מסטרעליסק בעל החקר הלכה זי"ע בן בנו הרה"ק רבי יואל משה מיאברוב זי"ע, ונאבדו במלחמת העולם הראשונה יחד עם כתביו אביו הרה"ק בעל החקר הלכה זי"ע, וחבל על לאבדן ולא משתכחין, אמנם זעיר פה זעיר שם הובאו אמרי קודש בין שיטי ספה"ק אהבה ליון על מגילת איכה לנכדו הרה"ק רבי נפתלי הירץ מסטרעליסק בעל החקר הלכה זי"ע, ובאשר ספרי הקודש תלמודיו ותלמודיו תלמודיו.

ביום שבת קודש י"ב לחודש ניסן שנת תרט"ו בהיות קודם מלחמת ימיו שבעים שנה עלה רבינו זי"ע ותעלה בכרכי אש בסערה השמימית, ולמחרתו ביום ראשון בשבת ליוו רבנות אלפי חסידים וגדולי הדור את מיטתו, ונעמו בבית החיים העתיק בעיר סטריא, והיה מקום ליונו הקדוש למקום עליה לרגל ציומא דהילולא ובאשר ימות השנה לכל דבר ישועה ורחמים, עד שנת העש"ט אשר פקדו את הארץ במלחמת העולם השנייה אשר נעקרה מצבת ליונו הקדוש והנחש שדה בית החיים לעיי חרבות.

רבינו זי"ע הגיה אחריו זע קודש, בנו הגדול הרה"ק רבי יואל משה מיאברוב זי"ע, הרה"ק רבי נפתלי ז"ל דומ"ץ לבלין, הרה"ק רבי יוקל ז"ל אבדק"ק דוקלא, הרה"ק רבי מאיר סג"ל לנדא ז"ל, בכו הרבנית האדוקה מרת חיה סאשיא ע"ה זו הרה"ק רבי אריה לייבוש קאנער מרימטוב זי"ע.

מלחמת אש דת השערה. תקופתו של רבינו זי"ע היתה תקופה סוערת לדרך החסידות, טענות שונות לא ועלו על ידי מקנטרים שונים, ומעשה שטן כלל כי לא פסח זה אף על בחי גדולי הדור, טענה חזרתה וגשנית היתה כי גדולי החסידות אינם בקיאים בצורת הגולה כלל, וכל עיסוקם אינו אלא בצורת הגשמי, טענה זו על אף אולייתיה הגלית לנרוד אחריה רבים מענקי הדור, מחמת כי כך היתה דרכם של גדולי החסידות להנעי כים בתוך כים את גאונותם וגדלותם בכל נבכי אוריתא.

רבינו זי"ע אשר פקיעה שמייה בגאונותו וחיפשותו העלומה בד בד לעבודת הקודש אשר עליו, הכניע תחתיו את כל משאגי החסידות, אשר נאלמו דומיה בראותם כי הגה טענת שוא ומדומים היא זו, שהרי בזאת אשר רבינו זי"ע הונו מקבניטוי דרך הקודש זו, מוכח כמאה עדים כי גדולים המה מנהיגיה, ללד מזאת רבינו זי"ע היה מן הלוותמים בפועל מלחמת חורמה למען דרך הבעש"ט הקודש.

אחד מגדולי המתנגדים היה ירידו ורעו הגאון רבי ענזיל לזמיר ז"ל אשר שימש יחד עם רבינו זי"ע בצבנות סטריא, ומה מלך חרה לו הדבר בירדעו כי רבינו זי"ע הונו תלמוד להרה"ק מסטרעליסק, אשר נחשב היה בעיניו לעם הארץ ממש, והיה מקניט את רבינו זי"ע על זאת, רבינו זי"ע אשר לא חת מאים היה משביי בחריפות גדולה מנה אפים על כל טענותיו.

בהזדמנות כאשר העלה מאן דהוא טענה מגוחכת זו על הרה"ק מסטרעליסק זי"ע כי אינו יודע ללמוד, עלה רבינו זי"ע לארון הקודש ופתחו בעמזו מול ספרי התורה קפץ ואמר – הריני נשבע אשר אני עצמי נוכחתי בנת מלאו לדעת אשר רבי הקודש מסטרעליסק יודע על פה את כל ספר י"ד החוקה' הרמזים עם כל נוסחי הכלים החונים עליו.

במקרה אחר אשר הגאון מהר"י ענזיל ז"ל לזל ברבו הקודש מסטרעליסק פתח רבינו זי"ע פיו ואמר: "אויף דער סטרעליסקער' וואס אייזר לאכט לאכ"ע איד אויף, נאר דער איז נישט און סטרעליסק, און זי דער סטרעליסקער' וואס איד פארה אייזר זאלט אייזר קענען ווייס איד זיכער אז אייזר וואלט מענה נאך געפארהן וויא איד – על הסטרעליסקער' אשר אחס לועגים עליו לועג אני גם כן, רק זה לא הוא הסטרעליסקער' אשר נמלא בסטרעליסק, אל הסטרעליסקער' שאני נוסע אליו ברור לי הדבר אשר אם הייתם מכירים אותו הייתם נוסעים אליו יותר ממנה שאני נוסע אליו.

אך בזאת לא תמו מלחמותיו של הגאון מהר"י ענזיל ז"ל נגד הרה"ק השקף מסטרעליסק זי"ע, עד מעשה שהיה פעם ביום י"ז לחודש ראה הגאון מהר"י ענזיל מחלון ביתו את רבינו זי"ע מקדש הלבנה והיה לפלא בעיניו שהרי עבר זמנו, לאחר ימים פגשו פנים בפנים ושאלו על זאת, השיבו רבינו זי"ע "כך מקובלני ממורי הגאון מסטרעליסק, והאל הלה אומה על אשר כינה את השקף מסטרעליסק בשם 'און', השיבו רבינו זי"ע יך גדולים הגאונים בחלק אורח חיים ויך בחלק יורה דעה וכן הלאה בשאר חלקי התורה, רבי הקודש מסטרעליסק הונו 'און' בחלק של 'ואהבת את ד' אלוהיך', בהתבוננו בעומק הדברים חלד הגאון מהר"י ענזיל ז"ל לחלוק על דרך החסידות.

לכך מזאת אנשי המקום נסחו כלהטו הגדול של רבינו זי"ע ונדבדו בשולי אדרתו, מנין התפלה צילא לרבינו זי"ע ללכ אורה חקקה בהתלהבות גדולה ובכשפי אש קודש, ובפרט צנת עריכת שולחנותיו הטהורות אשר לפני ה', בהם היה מדרוך את העם על פי דרכו הקדושה, ומכבם את נשמותיהם לפני אביו שבשמים.

לערך חמש או שש שנים שהה רבינו זי"ע בעיר 'בארשטין' עד אשר פנה האדו זיוו והדרו אל העיר 'סטאניסלאב' הקרוונה, שם נקרא על ידי ראשי הקהל אשר ביקשו להגות מנילוות האור הבהקים 'ב'בארשטין' ולהביא אור זה לעירם, רבינו זי"ע נענה לבקשתם וקבע את משכן קודשו וכל לקבוע את מקום משכנו בעירם הגדולה אשר היתה עיר מקדש ליהודי גאליציה, וכמעשה בראשונה כך מעשהו בשניה ואף בעיר 'סטאניסלאב' נאטרפו רבים מבני העיר על עדתו של רבינו זי"ע.

הרה"ק רבי מאיר מפארמישלאן זי"ע שם את עינו על רבינו זי"ע להביא רווח והאלה לקהילת סטריא המעטייה, ובאחד מן ההזדמנויות אשר בא אליו רבינו זי"ע נדבר עמו בענין נטילת עטרה לראשו את נזר העיר 'סטריא', רבינו זי"ע באומעו חסיבות הענין החליט בדעתו לעקור משכנו לעיר סטריא.

רבינו זי"ע כיהן בצבנות העיר 'סטריא' ללד הגאון הגדול מהר"א ענזיל ז"ל אשר על אף התנגדותו העזה לרכי החסידות העריך הערכה עזה את גדלותו העלומה של רבינו זי"ע, מפאת אשר עניו חזו מישרים אשר עבודת הקודש שעות ארוכות בתפילה בלבנת אש, אינה מגרעת מאומה מגאונותו העלומה בצורת הגולה אשר היתה להפליא עין כל רואה.

רבינו זי"ע סחף אחריו חסידים ומתנגדים כאחד, אשר קבעו מקומם בבית מדרשו הגדול בעיר סטריא, אשר עד מהרה הפך לתל תלפיות אשר הכל פונים אליו למוא דעת ד' הבן חלקי התורה הקדושה, והן בפנימיות עבודת השי"ת, אף משאר מחוזות גאליציה נמשכו רבים אחר אורו הבחיר של רבינו זי"ע ובאו להיות מרואי פני המלך מנין גדולי היכל קדישא לרבינו זי"ע, נודעים הני ענקי הרוח הרה"ק רבי יעקב יוקל הירש אבדק"ק ניימארקט ז"ל, והרה"ק רבי יעקב בעל שו"ת סוכב מיעקב אבדק"ק ריימלווב ז"ל, והרה"ק רבי בנימין זאב אבדק"ק זיימגראד ז"ל, ועוד.

קדוש יאמר לו. מעשה נורא אשר בה נראה עינו האופיות של רבינו זי"ע היה בעת אשר שבת בעיר בורשטין על שבת קודש אשר אשר עקר משכנו משמה, המונים נהרו להשתתף בשלחנותיו הטהורים ולחזות בזיו פניו המאיימים, לעת רעוא דרעיון הסהופ עם רב בעלטה חסיכה שעות ארוכות כאשר רבינו זי"ע משקה לעדרים אמרות טהורות דברי אלוהים חיים, לפתע עבר רבינו זי"ע ממארותיו, לאחר שניות אחדות החל מרעים בקולו ואומר "ש בין הקהל אדם עומא אשר מן המשכילים הוא, וברוח עומאחו הונו כוחם את פי מלומד דברים שבקדושה, כלפי מוא גליח אשר אין לו הגלה בחאי עלמא באצבע קטנה אך בזאת תהא הגאחי אשר הקב"ה יתן בידי את המשכילים והבופרים לעשות בהם משפט כרוב" לאחר מכן הורה להללי ד' נרות ולבדך ברכת המזון, בעת אשר החל החדר להאיר בצור הנרות נראה בין הקהל אחד אשר נודע בעיר לירא השם מסתלק בהשקט מהמקום, כמה מן האעירים אשר נראה היה להם הדבר לזר, עקבו אחריו עד כי ראו אשר הונו נכנס לבית אחד מגדולי המשכילים, ונתברר כי אין חוכו ככרו וחבר לאחם רשעים, לכך בא לשלוחו הטהור של רבינו זי"ע על מנת שיורכ להחלוץ עם חברי על הצדיקים, וברוח קודש של רבינו זי"ע נודע הדבר.

בקרב קדושים תהלה. הרה"ק רבי צבי הירש מרימטוב זי"ע היה מוקדש בעבודתו אהבה עם רבינו זי"ע, ופקד את מעון קודש לפריקים קרובים, והו נועדים יחדיו הני דריקים קדושי עליון לשון סבודות עמירין ועלמים, הרה"ק מרימטוב זי"ע היה גיול להפליא שבבחייה לרבינו זי"ע עד מאד.

בהסתלק על הרה"ק מרימטוב זי"ע בחו ע"ה אשר נשאה היתה להרה"ק רבי אריה לייבוש קאנער מרימטוב זי"ע, קרה הרה"ק מרימטוב זי"ע לחתנו ואמר לו "עד עתה הייתי כך לחותן ומיהים והלאה אהיה כך לאב, שך בביוו והיהה ממוך על שולחני ממקורם", לאחר זמן מה שבע הרה"ק מרימטוב זי"ע כי ברבינו זי"ע בת כלילה המעלות וביודעו את אבות אבותיה, האיע לרבינו זי"ע ליקח את חתנו זה אשר הונו כלי מפואר, בזה יחאבדו מעין קשר דמים כדוגמת מחותנים מחמת כי הא עומד מלד החתן, וכך היה.

קשר של קיימות היה לו לרבינו זי"ע עם הרה"ק רבי דוד מאבדלוטוב זי"ע, כן מסופר אשר בהזדמנות כאשר ביקר הרה"ק מאבדלוטוב זי"ע אל רבינו זי"ע שאלו על מה שאמר רז"ל "און בן דוד בא אלא בדור שטובו זכאי או בדור שטובו חיוב", ולבאורה הא חינה בדור שטובו זכאי פשיטא, אך "או בדור שטובו חיוב" אמאי, והשיבו רבינו זי"ע בדרך משל לרב תלמיד חכם גדול והיה לו בן מוכשר ותיב, וחפץ אביו אשר יא בנור הרבנות, אך הבן אמר לאבי דע אבי כי לא אשא במשרת הרבנות בראותי אשר הרבנים זריכים המה להחניף לעשירים בעבור ממונם ואני נדיך אנו ואני יכול להחניף את העשירים, והאיעו האב על כל פנים האעת מבזבת אחרות אך הבן פסלם אחד לאחד מחמת כי אינם סכרות בתכלית, ושאלו האב במה יעבור, השיב הבן, ברנתי להיות כלן אשר בה אין ריבך להחניף בה לעשירים ואני חשק של גזו בה, כאשר ראה האב אשר מוחלט הדבר אל הבן כלן מנוע מכך, לימים הזדמן האב אל העיר בה שימש את ככלן בבית המרחץ, ובערב שבת קודש בא אל בית המרחץ לטבול לכבוד שבת קודש, והיה המקום הומה אדם עשירים ונעמים כאלה אשר באו אל בית הטבילה, ובה רואה האב את בנו עומד וזועק על עני אחד "האיך רואה אשר אדם פלוני עשיר ומטוב הוא, האיך היך מעין

רבינו הגה"ק רבי שלמה זלמן ליפשיץ בעל חמדת שלמה אב"ד ווארשא נולד בשנת תקכ"ה לאביו הגה"ק ר' יצחק אייזיק מפוזנא הנקרא ר' איצק מפוזנא זי"ע

נשאר אחריו בניו הגה"ק ר' יואל זי"ע והגה"ק ר' שלום זי"ע

על מצבתו של הגה"ק ר' שלום ליפשיץ זי"ע בנו של רבינו נכתב: שבו א"ש לפי מהללו, מיום עמדו על דעתו לא מש מאהל תורה ועבודה, כאשר הורה אביו, וגם דימי חלישותו לא רגע חקי שיעורו הקבועים. (נחלת עולמים)

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה גאון האמיתי שחלחלו מלואה כל הארץ שכל עיני ישראל אליו בשאלות מכל תפואת ישראל והוא השיב דברים צורכים להלכה של תורה בדורו דור דעה החזיקו אותו למאור הגולה שמאיר עיני ישראל בתורתו, ובספרו שו"ת חמדת שלמה שקיל וטרי בפלפולא כמעט עם כל חכמי דורו בפרט עם חבריו ידידיו הגה"ק ר' יעקב מליסא בעל חות דעת זי"ע והגה"ק ר' עקיבא אייגר מפוזנא זי"ע.

היה א"ש שלום ורודף שלום, מאטער בצערו של כל אחד מישראל ואם היה אפשר עזרם בכל כחו.

כשהגועו לפרקו בגיל י"ז נשא לבתו של הגביר ה"ר יקיר מענדעלזאן מפוזנא ז"ר נבי הירש ז"ל, לאחר שנים אחדות נפטרה אשתו הראשונה, בנישואיו השניים התחתן עם אחותה, מרת פייגיל ע"ה

בשנת תקס"ד נתקבל לאב"ד נאשלבסק, בשנת תקע"ט לאב"ד פראג, ואחר כן נתקבל להיות אב"ד בווארשא.

שם בווארשא עשה כמה פעמים לתורה ועבודה והקים שם בית דין, וחד מבית דינו היה הגה"ק ר' שלמה מאפטא דיין בווארשא זי"ע

חוץ מזה שהיה שר התורה וחסידי מפורסם הולך חן בשפתותיו ויכול לדבר לפני השרים ולפני מלכים יתלצו והוא היה ראש המדברים בכל מקום.

כל פעם שהיה ישראל חלילה בצרה וכ"פ ישראל היו אריכים טובה מהמלכות הלך הוא במסירת נפש ממש וכמעט הלכיה בכל דרכיו.

חיבור ספרים יקרים מהם חמדת ישראל, וספרו חמדת שלמה ג' חלקים שו"ת ח"י סוגיות וח"י ש"ס מבהילין הרעיון בחריפותו ובקיאותו.

העמיד תלמידים חשובים מהם

הגה"ק ר' יעקב יהודה לייב לעווי אב"ד שלעשין - ודיין בירושלים בעל בית לאצות ומייסד כולל פולין בירושלים זי"ע, הגה"ק ר' נחום לעווי אב"ד שאדיק בעל אבני קודש זי"ע הנקרא ר' נחום שאדיקר, הגה"ק ר' נתן נתק"ה שפיגלעס דומ"ץ וראב"ד ווארשא בעל מאורות נתן זי"ע, הגה"ק ר' חיים יהודה לייב הלוי אפשטיין אב"ד קאלשין בעל פרי חיים זי"ע.

מספר תלמידו הגה"ק ר' חיים לייב אפשטיין זי"ע: בעת שלמד אצל רבינו, היה אז דימוי החורף והקור היה חזק מאד, והביהמ"ד שלו שהיה בנוי עץ ולא היה מוסק, התלמידים הוכרחו מחמת חוזק הקור לשבת בעת לימוד השיעור לבושים אדרות חורף, אבל רבינו יצא לבוש מלבוש דק וטחפות זיעה גדולות נזלו וירדו על גבי פאותיו. (חמדת שלמה, מתולדותיו)

נכתב לגנזי מרומים י"ב ניסן בשנת תקצ"ט ומו"נ בבית החיים ווארשא

רבינו הקדוש רבי משה אלשיך בעל ספר האלשיך דרשן בעה"ק צפת זי"ע נולד בשנת רס"ח באדריאנופולי לאביו הר"ר חיים זי"ע

וקיפר שבתקופות גזירות ת"ח ות"ט התגלה רבינו ליהודי שהתגורר בעיר אחת, והודיע לו שגזירה גזירת מוות רח"ל, על כל יהודי עירו, ואם ברצונו להינצל, שייקח את כל אשר לו ויברח עוד באותו לילה מן העיר. (שם הגדולים) ורבינו הוסיף ואמר ליהודי בחלוס: שנתנו לו בשמים קשותמיוחדת לגלות את אוזנו על הדבר הנורא, בגלל שהוא לומד בקביעות את פירוש האלשיך על התורה. וגם מפרש אותו לרבים ומעודד אחרים שילמדו פירוש זה. (טובך יביעו)

הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע כתב בהסכמתו לספר אור פני משה וזה לשונו הק': הגם שאין דרכי להתנהג בגדולות ליתן הסכמה על איזה ספר יאחזי ממנהגי בזה, כי ידעתי את הרב אלקי זונינא קדישא מ' משה סופר סת"ם מק"ק מפשוורסק שהניח אחריו ברכה, והיה הלנע לכת עד שלא נודע שהיה למדן, ואני ידעתי כי כשהייתי צילדותי הייתי סר למשמעתו ושתיתי מימיו הנאמנים, וידעתי שכל עניינו היה רק לשם שמים ולעשות נחת רוח ליוצרו, והיה לו מדרגה שהרב הגאון

מוהר"ר משה אלשיך זלה"ה נתגלה אליו וזה היה מנעוריו, ומה גם שמעתי ממנו בעלמא כמה דברים נעימים, על כן אמרתי ודאי למאווה גדולה תחשב והוא חסד של אמת שרונה הרבני הוותיק מו"ה מנחם נחום מחותנו להדפיס ספרו להיות דבריו נאמרים ולהיות שפתותיו דבבות בקברו. (אור פני משה)

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

קברו של רבינו

היה מתלמידי הגדולים של רבינו רבי יוסף קארו בעל בית יוסף שלחן ערוך זי"ע.

רבינו היה דרשן מפורסם בעה"ק לפת שבל גדולי העיר וגם רבו מרן הבית יוסף הלך צבל שבת קודש לשמוע דרשותיו והעיד עליו האר"י הקדוש זי"ע: שכיון אל האמת והיה קדוש ובעל מקובל נורא וגאון אדיר וחיבר פי' מתוק על כל התנ"ך וגם שו"ת וכתב החיד"א זי"ע: שחיבר גם ספר מאה שערים ונאצל. וכתב מר"ח וויטאל זי"ע על רבו מהר"ם אלשיך הקדוש: שרבינא מתגלגל בו עתה ור' שמואל בר נחמני הוא עתה בסוד העיבור, כתב בעלמא בהקדמת ספרו: צליה למד עיון וציוס הלכה ולא עסק בדרוש רק ציוס ערב שבת קודש, וכתב שם הגדולים שראה כתוב שצ'רת פולין נגלה בהק'ן לחכם אחד שהיה רגיל לומר דרשותיו והאלו מתוך ההפכה. הוא היה חברו של מהר"ם קורלנברג זי"ע ומהר"ם גאלאנטי זי"ע

נודע המעשה נורא ממרן רבינו אשר דרש ברבים והיה גם האר"י הקדוש ותלמידיו הקדושים שם לשמוע הדרשה, פעם אחת אירע שהאר"י הקדוש ז"ל הלך משם באמצע הדרשה לביתו, ותלמידיו אחריו. ואמר לתלמידיו שראה שכל הפמליא של מעלה היה שם לשמוע הדרשה, ואך באמצע הדרשה היה האלשיך הקדוש מחזיק טובה לעלמו באפס מה לזכר כי היה נאה דורש מאוד והוטב בעניו מאוד. והקב"ה מדקדק עם הנדיקים כחוט השערה (מסכת יבמות קכ"א) ולכן הלכו משם הפמליא של מעלה, ובצביל זה הלכתי גם אני משם. (בית יעקב)

וכמו כן סיפר הרה"ק ר' חיים אלעזר שפירא בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע כי האר"י הק' אמר, שראה שכל הפמליא של מעלה הלכו לשמוע דרשות האלשיך, ועל כן גם הוא הלך לשמוע אמרותיו הטהורים, ששעה שהחכם יושב ודורש ברבים. פעם אחת דרש האלשיך הק' בענין לבן הארמי, אשר החליף את משכורתו של יעקב אבינו עשרת מונים ואמר: עשרת מונים היינו עשר פעמים עשר, שהוא מאה פעמים, אשר לבן הלך בתחבולות שונות וערות עמוקות, אך לרמות את יעקב כה וכה, וחשב בזה האלשיך הק', מאה תחבולות אלו שחשב לבן הארמי, והעם בשמעם נתפעלו, והתענגו משוב טעמו, והאר"י עשה תנועות שחוק אז, ואחר כך חלף הלך לו באמצע הדרשה, ואמר האר"י ז"ל: כי ראה כאשר לבן היה שם בשעת הדרשה, ועל כל פנים ואופן שהזכיר האלשיך שחשב לרמות בזה את יעקב אבינו, הרכין לבן את ראשו ונענה לו, כי אמת יהגה חיכו, אשר גם בזה כיוון לרמות, וגם בזה וכו', ועל זה שחק האר"י הק' זי"ע. (מסעות ירושלים, מונקאטש)

רבינו נסתלק לגנזי מרומים באותו יום שנסתלק רבו מרן הבית יוסף זי"ע, ב"ג ניסן בשנת ש"ס ומונחתו כבד בעיר לפת.

נשאר אחריו ספריו הקדושים: תורת משה – אלשיך, מראות האובאות – על נביאים, עיני משה – ספר משלי, חב'לת השרון – ספר חיוב, רוממות אל – תהלים, דברים טובים – קהלת, דברים נחומים – מגילת איכה, משאת משה – מגילת אסתר, שושנת העמקים – שיר השירים, עיני משה – מגילת רות, יריס משה – אבות, רב פנינים.

לא טובה, מאיזה עוון שכבר עשה בתחילה, כי מי שאין בידו שום עוון של מזיד אין חטא של שוגג בא על ידו. כי אפילו בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם. וזהו שאמר הכתוב "נפש כי תחטא בשגגה מכל מצוות ה' אשר לא תעשינה", וכי תימא מהיכן נמשכה לו תקלה זו, הלא אפילו בהמתם של צדיקים וכו'?! לזה אמר "ועשה מאחת מהנה", שכבר עשה פעם מכל עבירה, שזה גרם להגיעו לשוגג זו. (אלשיך)

מתורתו של רבינו

והסיר את מראתו ונשליך אתה אצל המזבח קדמה אל מקום הדין (פרשת ויקרא א' ט"ז) רש"י: בשביל שניזון מן הגזל. אמרה תורה דבר זה אצל קרבנו של העני למדנו, שאפילו העני אל יורה היתר לעצמו לשלוח ידו אל ממון חברו. (אלשיך)

נפש פי תחטא בשגגה מכל מצוות ה' והן אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה: ויל"ד, שלכאורה מה שאמר "ועשה מאחת מהנה" מיותר הוא? ויל"פ דהנה באמת לא ה' צריך כפרה כלל על השוגג, דהרי עשה בלא דעת. אמנם באמת גם בלא דעת לא טוב הדבר, שאם חוטא בשוגג בעל כרחו נפשו

יג ניסן של"ה

מרן רבי יוסף קארו בעל בית יוסף ובעל שלחן ערוך

רבינו הרה"ק מרן רבי יוסף קארו בעל בית יוסף ובעל שלחן ערוך זי"ע נולד בטולידא ספרד בשנת רמ"ח לאביו הגה"ק ר' אפרים זי"ע בן הגה"ק ר' יוסף זי"ע בן הגה"ק רבינו אפרים קארו הזקן בטולידא ספרד זי"ע ולאמו הצדקות מרת בואינה ע"ה

וכתב בשה"ג ח"ב מערכת ספרים שצארתו הדור היו ג' רבנים ראויים לחבר כספר ז"י ושו"ע והמה הגה"ק ר' יוסף טיאטקאזי"ע, הגה"ק בעל הר"י בן לב זי"ע ומרן הבית יוסף, ומן השמים הסכימו שמרן ז"ל יהיה המחבר מפני ענותנותו שהיה משנתו משנת חסידים, והריב"ל היה מתחלה מתגמד להספר ז"י ושו"ע וגזר על תלמידיו שלא ילמדו מהם שממעט את הבקיאות ולבסוף חזר בו ואמר שמן השמים רואים שיתפשט ספרי ז"י ושו"ע בעולם.

כתב בספר דברי יצחק: שמעתי בשם אדמו"ר מצעלזא זלה"ה (הרה"ק ר' שלום רוקח בעל שר שלום זי"ע) שאמר, שכל היראת שמים שלו הושפע עליו מחמת התמדתו בלימוד הטורים עם פירוש הבית יוסף, ובפרטות בלמדו טור אורח חיים היה שאוב יראת שמים במידה גדושה. כן הוגד לי מאנשי אמת.

הרה"ק ר' יהושע"ל מצעלזא זי"ע שאל פעם את אביו הרה"ק בעל שר שלום זי"ע: האם אמת מה שמספרים על הלובלינער זי"ע, שבשעה שהיה לומד גמרא, היה רואה לפניו את התנא או האמורא בעל המימרא, כגון כשלמד מימרא של אביו ראה את אביו כשהוא עומד לפניו, וכן בכל התנאים והאמוראים. השיב לו אביו: "אויפי' לובלינער זי"ע איז אלץ אום גלויבען (על הרבי מלובלין ניתן הכל להאמינו), נאר איך זאג דאך נישט אז איך זעה (איני אומר שגם אני רואה), נאר איך בין געוועהן א יונגעראמאן ווען כ'האב גיגעטען קעסט אין סיקאהל (אך כשהייתי סומך לשולחן חותני בסקאהל), האב איך געהאט א שיעור יעדען טאג נאך'ן לאוועגען אין בית המדרש. אין טור בית יוסף (היה לי שיעור כל יום אחרי התפילה בבימה"ד בטור ובית יוסף), און ווען איך בין אונגעקומען א יעדען תנא, יעדען אמורא, וואס דער בית יוסף ברענגט, האב איך מרגיש געוועהן די קדושה פון יעדען צעזונדער" (וכשהגעתי לכל תנא ואמורא שהבית יוסף מביא, הרגשתי את הקדושה של כל אחד בנפרד). (עלים לתרופה)

כשמתה אימתו השניה לקח בת הגה"ק ר' זכריה בר' שלמה זעבלייש אשכנזי ז"ל.

חוץ מספרי בית יוסף ושו"ע וכ"מ חיבר עוד ספר דק הבית השמטות לספרו ז"י, שו"ת פי' על רש"י ורמב"ן עה"ת, פי' על משניות, כללי הגמ' שו"ת אבקה רוכל דרשות עה"ת ושה"ש, מגיד מישרים סודות שנתגלו לו על ידי המגיד המלאך הדובר בו.

וכתב בחידו"א לפי המשוער ספר מגיד מישרים הגדפס הוא אחד מחלק חמשים לבד.

מרן רבינו התקדש וטיהר עצמו כל ימיו והיה חסיד אמתו וחי פ"ז שנים

וכתב עליו הגה"ק ר' שמואל יהודה בן המהר"ם פאדובא זי"ע שבלי גזמא שמן הרמב"ם והרמב"ן לא נמצא כמוהו בישראל להגדיל תורה ולהאדירה.

והשלה"ק כתב על רבינו שהיה ממש כמלאך אלקים נתגלה לו מגידים מישיבת נביאים ותנאים והיה לו גלוי אליהו הנביא.

נסתלק לגני מרומים י"ג ניסן בשנת של"ה ומוני"כ בבית החיים לפת.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בשנת רנ"ב צעת שהי' הגירוש הגדול מספרד נדד רבינו אפרים הזקן עם בנו ר' יוסף ונכדו ר' אפרים וכן נכדו מרן הבית יוסף מספרד לפארטוגאל ואז הי' מרן רבינו כבן ד' או ה' שנים, אך בשנת רנ"ו גם מליסאבאן נתגרשו היהודים הזרים, ובשנת רנ"ח גורשו כליל מן הארץ, ומרן רבינו הי' כבן ח' שנה כשנתגרש אביו ר' אפרים מליסאבאן ובאו לקאנטאניטנאפעל, ושם נסתלק אביו אשר למד רבינו אלכו בימי נעוריו, עבר רבינו להתגורר בבית דודו אחי אביו הגה"ק ר' יצחק הראש ישיבה בעיר ליסאבאן בעל תולדות יצחק זי"ע שדלאג לכל מחסורו על מנת שימשיך לשקוד על לימוד התורה.

עוד בנעורו היה רבינו מלא וגדוש מש"ס ופוסקים ראשונים בפרט היד החזקה מהרמב"ם זי"ע ה' שעשועו תמיד והי' ספרו של הרמב"ם שגור על פיו.

ואז לקח רבי אשה בת רבי חיים אלבלג זי"ע שהי' נמי מגולי ספרד, אך אשתו הראשונה מתה עליו אחר שנים אחדים

ובשנת רע"ז לקח לו אשה פעם שנית בת ר' יצחק בן רבינו אברהם סבע בעל כרור המור זי"ע ואז הי' רבינו בעיר אדריאנאפאל והי' מפורסם בין גאוני וחכמי הדור

וכבן שלשים זכה לשם כנוי הכבוד "מרן; שאפי' גאוני זמנו קראו אותו בשם תואר הכבוד הג"ל

בן ל"ד שנה הי' רבינו בשנת רפ"ב כשהתחיל לחבר ספרו הגדול: בית יוסף על הטורים וייגע בו עשרים שנה ובעניני הוראה פנו מכל דד אליו והורא הוראה כמפי הגבורה, והאריה"ק ורדב"ז ורבינו אליעזר אשכנזי בעל יוסף לקח זי"ע באו עמו בבית התורה בפלפולים להלכה ולמעשה, בספרו הכריע עפ"י רוב להלכה כג' עמודי עולם הרי"ף רמב"ם והרא"ש. וכתוב בהג"ק החיד"א זי"ע בשה"ג: שקבלה הי' ביד רבינו חיים אבולעפיה זי"ע (הוא רבינו חיים ז"ר יעקב אבולעפיה הראשון אבי שושלת משפחת אבולעפיה בארץ ישראל) שעל כלל מרן הג"ל ללכת בפסק הלכה אחר ג' עמודי עולם האלו הסכימו קרוב למאתים רבנים מובהקים בדורו, ואמרו כי כל מי שיעשה כפסק מרן רבינו הגה הוא עושה כמאתים רבנים גדולי הדור.

בשנת רל"ו בחדש אלול בא רבינו לעיר לפת ומלא שמש את רבו המהר"י זירב זי"ע שלמד אלכו בליסאבאן שהי' אז אב"ד עי"ה' לפת ורבו שמח לקראת תלמידו הגדול והחזיקו בעשיית ספריו ונתמנה רבינו לאחד מדב"ץ של המהר"י זירב וסמכו רבו הגדול אז ונתן לו כה גם לסמוך אחרים, אז כבר הי' רבינו רבן של ישראל והחזיק ישיבה גדולה וגאונים וקדושים עמודי העולם למדו בשיבתו ומגדולי תלמידיו היו הקדוש ר' משה קורדאבארי זי"ע מהר"ם גאלאנטי זי"ע ומהר"ם אלשיך הקדוש זי"ע ור' יהודה גאליקי זי"ע וב' בניו של מרן רבינו הגאון ר' שלמה זי"ע והגאון ר' יהודה קארו זי"ע ואף המקובל אלקי רבי שלמה אלקבץ בעל הזמר לכה דודי זי"ע והרמ"ע מפאנו זי"ע אף שלא היו תלמידיו מ"מ שחו דברו והי' אהבה עזה ביניהם לבין מרן רבינו זי"ע, והרמ"ע מפאנו הדפים בוויניציאה הכסף משנה ממרן רבינו בשנת של"ד.

וכשיאל ספר השו"ע נתמלאה כל הארץ אורה ונתקבלו ספר בית יוסף ושו"ע אלל כל חכמי הספרד אך רבינו הרמ"א בהגותו על שו"ע יאל כנגדו כי מרן הב"י בכ"מ פסק כמנהג ספרד ובטל מנהגי אשכנז ורבינו הרמ"א יאל לישע האשכנזים ופסק כהאחרונים שחלקו על הרי"ף ורמב"ם, מרן הב"י היה אז כבר זקן בא בימים והרמ"א איש בכתו בימי נעוריו וכל כך גדלה עניויות מרן הב"י שאף שהיה זקן ורבן של כל ישראל היה מכבד מאד את הרמ"א ומאה אדומים שילם בעד ס"ת אחד שכתב לו הרמ"א.

בענין לכתוב דברי תורה שנתגלה לאדם

כתב רבינו בספרו אבקה רוכל סימן י"ד: וכי מה בצע שיטריח האדם ויטמינהו ויצפינהו ונמצא טרחו ופעלו ללא תכלית מאפס ותוהו יחשב לו.

ועיין עוד ביו"ד סימן ע"ה: הנותן מעות להדפיס ספר חדש הרי הוא בכלל וצדקתו עומדת לעד כדאיתא בכתובות נ'.

יד ניסן תר"ח

רבי ישעיה ב"ר יהודה זי"ע בעל סגי נהור מווילנא

רבינו הגה"ק רבי ישעיה אשכנזי מווילנא זי"ע הנקרא ר' ישעיה סגי נהור נולד ביום א' דחג הפסח שנת תקל"ב לבן יחידו לאביו הגה"ק ר' יהודה הלוי אשכנזי גראמער ראב"ד ווילנא זי"ע הנקרא הגרי"ה מווילנא בן הגה"ק ר' יעקב זי"ע בן הגה"ק ר' מנחם נחום הנקרא בשם הידוע ר' נחום חסיד זי"ע שהיה אב"ד בכמה קבלות בפולין גדול, מגזע הגה"ק ר' בצלאל אשכנזי בעל שיטה מקובצת זי"ע

רבינו המאור הגדול, היה לדיק מפורסם ביותר, חריף ודקי בכל חלקי התורה בנגלה ובנסתר.

כשהגעו לפרקו נשא לבתו של הגה"ק ר' משה ז"ר גרסם פאסוואלער זי"ע אחיו של הגה"ק ר' אברהם שלמה אב"ד פומפליאן זי"ע אבי הגה"ק ר' אברהם אבלי פאסוואלער לאב"ד בק"ק ווילנא זי"ע

בשנת תק"ע נוטל ממנו מאור עיניו ועל סם זה נקרא ר' ישעיה סגי נהור, אבל כבר קבל אור עולם באור שכלו, וכבוד ה' עליו זרה, כי כל חלקי התורה היו סגורים בפיו ונלמדים על דל שפתיו, והיה הוגה בהם יומם ולילה, ולא היה יאן כי אם שתי שעות בתחלת הלילה, וחכמתו עמדה לו למלאות את חסרון מאור עינו, להשכיל בכל ענין ולהשתמש בכל חושיו כפקח עינים.

כשמונה ושלשים שנה היה רבינו סגי נהור, התבודד עם קונו והוגה בתורתו, בסדר נפלא מאור, וזה דרכו בקודש לחזור בכל יום על התרי"ג מצוות, כל מצוה ומצוה שרשיה וענפיה, וכל הנחלה בה מראשון ועד אחרון, והוגה בתלמוד בבלי על פי דקיאותו הרבה הכל שיטות הש"ס, והלילה לו למשמר לספרי חכמת הקבלה, וזה דרכו כל הימים עד אותה שעה אשר שבת נפשו ממהשכי החומר לאור צאור עליון, באותו יום שנולדבו א' דחג הפסח בשנת תר"ח לפי מלאות לו מספר ימיו מיום ליום שצעים וקם שנים.

ונכון לזיין שלושים יום לפני פטירת אביו קרא לרבינו לבנו יחידו והגיד לו שבעבור ל' יום ימות. כמו שכתב נכדו: נאמן עלי אבא שצמים שכן שמעתי מאמ"ו הרב ר' ישעיה בנו יחידו של אב"ד הרב ר' יהודה ז"ל: שארבעה שבועות קודם פטירת אביו, מולאי שבת קודש אחר הבדלה קרא לבנו ר' ישעיה ואמר לו: בני! בני! הגיע עתי עת דודים, להכין לדך כעדי לילך באור החיים אל המלך מלכו ש"ע, כי ביום המחך נשלמו לי ששים שנה, וכל הארבעה שבועות היה צבריאותו כאחד האדם, רק לא הלך מפתח ביתו כי אם לתפלה, וכל יום ויום היה מדבר על לב בנו יחידו ר' ישעיה ומוכיחו: בני! ראה אתה נשאר לבדך בעולם הזה השפל אשר הוא ככל עוף הפורח (כי אמו מתה כמו שנה מקודם) חזק ואמץ והיה לבן חיל ללחום מלחמתה של תורה. ובהגיע יום האחרון מהארבעה שבועות הג"ל ביום א' כ' שבט בשנת תקנ"ב לעת מנחת ערב התפלל תפלה מנחה, ושלח אחר עשרה אנשים וישכב על המטה ויגוע ויאסף לגנזי מרומים.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לע"נ רחל בת משה אהרן ל"י

יד ניסן תרנ"ח

רבי פסח ב"ר אברהם זי"ע בעל זבח פסח אב"ד קירנדארף

רבינו הגה"ק רבי פסח זינער אב"ד קירנדארף בעל זבח פסח זי"ע נולד באונגריש בראד בשנת תקע"ו לאביו הגה"ק ר' אברהם זי"ע ולאמו הצדקות מרת שרל ע"ה

רבינו היה גאון גדול מופת הדור ליי"ע, גומל חסד וענותו כהלל, וכבר בנעוריו היה מפורסם לעילוי גדול ולקדושת ישראל, סגוף עצמו בתעניות, וכל היום למד בעמידה מעוטף בטלית ומעוטר בתפילין בשקידה נפלאה.

הגה"ק ר' אברהם שמואל בנימין סופר אב"ד פרשבורג בעל כתב סופר זי"ע אמר עליו: אין פסח שני בזה העולם, פירוש לא נמצא גאון וקדוש כמותו בזה העולם.

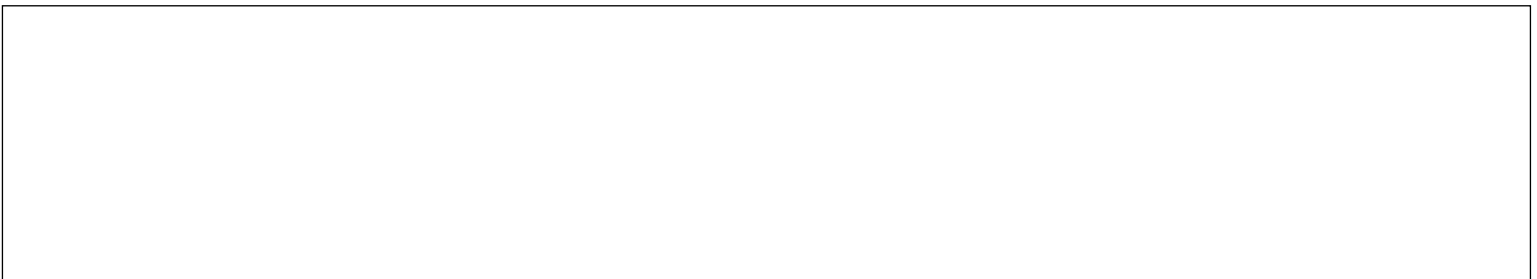
כשהגעו לפרקו נשא (שינדל) לבתו של הגה"ק ר' אהרן יוסף שמואל אב"ד טרענגשין זי"ע בן הגה"ק ר' יחזקאל סג"ל מאונסלארף בעל תורות יחזקאל זי"ע בן הגה"ק ר' יוסף ממיקאלאש זי"ע ולמעלה בקודש עד השל"ה הקדוש זי"ע.

חיבור ספרים יקרים ה"ה זבח פסח, שארית נחל, אלני פז, אמרי פז, ונקודות פז.

בשנת תר"ו נתקבל לאב"ד פלאטא אונגארן ובשנת תרל"א נתקבל לאב"ד קירנדארף, ובשנת תרנ"ח כשהיה בן פ"ב שנים והרגיש יום מיתתו קידש וטיהר עצמו בהכנה גדולה ונוראה, ונסתלק לגני מרומים בערב פסח י"ד ניסן בשנת תרנ"ח.

נשאר אחריו בניו הק' הגה"ק ר' אברהם אב"ד ווארפאלטא זי"ע והגה"ק בנימין זאב אב"ד מיקולש זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

הרה"ק ר' אשר ישעי' רובין זיע"א נולד בערך בשנת תקל"ז לאביו הצדיק נסתר הגה"צ ר' אליעזר ליפמאן ז"ל, ולאמו הרבנית הצדקנית מרת פרומט בת הרה"ק ר' אשר הורוויץ זיע"א מנאראל (נכד המהר"מ מטייקטין) אשר על שמו נקרא רבינו

עם פטירת חותנו ביום י"א אייר תקפ"ז, נתמנה רבינו זיע"א למלא מקום חותנו, מסופר שכאשר נפגשו פעם הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זיע"א גיסו של רבינו, עם הרה"ק ר' ישראל מרוזין זיע"א, שאלו הרה"ק מרוזין כאלו בניו הגדולים, ולא מינה אלא את חתנו למלא את מקומו? ענה לו הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זיע"א בניחותא, יא יא, אפי' אזעלכע זין, און דאך דעם איידעם, כלומר שגלה מעלת חתנו על מעלת בניו.

מיד עם קבלת הנשיאות נעשה לתל תלפיות, וכל החבריה קדישא תלמידי חותנו נסעו אליו וקיבלו מרותו, כך ניהל רבינו את רבנותו ביד רמה ותקיפה. וכל ימי חייתו על הארץ עורר תמיד את לבות בני ישראל ליראה ותשובה, ורבים השיב מעונו.

במשך השנים היה רבינו בקשרי ידידות אמיתיים עם גדולי דורו, ורוב גדולי דורו נסעו אליו, וכולם ענו אחריו מקודש מקודש.

בימיו החורף האחרון לחייו בשנת תר"ה, הראה רבינו לתלמידיו הרה"ק הדברי חיים מלאנו זיע"א והרה"ק רבי ארון מקראקא בן המאור ושמש זיע"א, כי נרשם בלוח השנה ביום ערב פסח האותיות ת"ב (תענית ביכורים) ושאלם בתמימה אמאי נרשם תשעה באב בערב פסח? תלמידיו תמרו על הדבר, אבל לא העיזו לשאול דבר, אמנם בערב פסח של אותו שנה תר"ה כאשר נלחו ארזלים את המלאכים ונשבה ארון הקודש באתו היום, הבינו התלמידים למפרע כוונת רבינו.

רבינו החזיר נשמתו הזכה והטהורה ליוצרו ביום ערב פסח י"ד ניסן תר"ה, ונטמן בעירו ראפשיץ, כאשר בנו אוהל על קברו.

זרעו אחריו, בניו: בנו בכורו ומ"מ הרה"ק ר' מנשה זיע"א מראפשיץ, הרה"ק ר' אהרן מרימאנוב-ראפשיץ זיע"א, הרה"ק ר' אלימלך מסוקולוב זיע"א, הרה"ק ר' מנחם מענדל מגלאגוב זיע"א, והרה"ק ר' יחיאל מקאלבסוב זיע"א

חתנו בעל בתו היחידה מרת חנה ע"ה, הרה"ק ר' משולם שרגא פייבוש מזרעזאן בעל שפת אמת זיע"א.

מנעיריו נודע כקדוש מרחם אמו, וכעילוי גדול, ומעולם לא ילא מד' אמות של תורה ועבודה.

בשנות לעירותו יסב על התורה ועבודה בעיר ווארשא, שם השלים עמו במכמני התורה.

בהגיעו לפרקו רלו רבים משועי ונגידי העיר להזיל ממון רב מהונם כדי לזכות בו לחתן, אך בהכוונת הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א בנה את ביתו עם הרבנית הצדקנית מרת רייזל ע"ה בת הרה"ק ר' נפתלי כ"ז מראפשיץ זיע"א, בגמר קשרי השידוכין קמו והלכו לקחת ברכת מז"ט מרבם הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א, נענה הרה"ק מלובלין זיע"א ואמר להרה"ק מראפשיץ על חתנו א שיינער קרבן פסח'ל, ולא ירדו לסוף כוונתו, עד עת כי בא מועד פטירת רבינו שהחזיר נשמתו בער"פ או אז הבינו כוונת הרה"ק מלובלין שאמר כבר שנים רבות מקודם.

רבינו הי' קדוש מאוד, ומסופר שבעת חתונתו כאשר זימר חותנו הק' את הזמר כי הנה כחומר ביד היוצר (ליל היום כיפור), זלגו עיניו דמעות לרוב, ולא הבינו הסובבים את כוונתו, נענה רבינו ואמר הלא לסיפא דהזמר כוונתו 'לברית הבט ואל תפן לילך', אמר לו חותנו, לא עליך כוונתי כי לא פגמת בזה כלל.

רבות ינק רבינו מרבנותיו הק' הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימאנוב זיע"א, ומהרה"ק החוזה מלובלין זיע"א שהרבה לחבבו וקרבו במאוד, פעם נתן לו הרה"ק מלובלין לבדך על הכוס ורבינו עוד נער לעיר, כמו"כ הסתופף בלל חתונו-זקינו הרה"ק ר' מנחם מענדל מלינסק זיע"א שמונו קיבל הרבה.

הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מלאנו זיע"א אמר בשם רבינו שהעיד על רבו הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א שהיה מן הנמנים על פסחו של אליהו הנביא שהביא לו כזית ללאת ידי חובה, ואחר אכילת האפיקומן היו רואים בחוש שהיו שערות שפמו משומנים משומן הקרבן פסח. וסיים הדברי חיים: כי הכי הוא גם אכל רבינו דלאחר שסיפר מענין אכילת קרבן פסח של הרבי מלובלין זיע"א היו ניכרים סימני שומן על שפתיו, כאילו אכל ממש עכשיו בשר שמן. (פרי לדיק)

עיקר תורתו קיבל רבינו מחותנו רבו הרה"ק רבי נפתלי כ"ז מראפשיץ זיע"א והיה דבוק ומקורש אליו ביותר וכמים פנים אל פנים, הראה לו חותנו פנים שוקות והעריכו וכדו וקרבו ביותר, עד כדי כך הוקירו חותנו עד שמינהו להיות רב האעיר בעיר ראפשיץ.

מתורתו של רבינו זיע"א

ישר לן שופרי' פ'י' אנו מתפללין לפני השם יתברך רבינו של עולם אתה אומר לנו שפרו מעשיכם לולא תעזור לנו לא נוכל לו כמאמר חז"ל (סוכה ב"ב) בכל יום יום יצרו של אדם מתגבר עליו ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו לא הי' יכול לו, ע"כ אנו מבקשין מאתך • ישר לן שופרי' אתה תשלח לנו שופריך שפר מעשינו לפניך. (אור ישע)

טו ניסן תרפ"ז

רבי זאב וואלף ב"ד אברהם אליעזר זי"ע בעל אגודת מהרז"צ אב"ד האידיא

רבינו הגה"ק רבי זאב וואלף ציטראן אב"ד האידיא דאראג בעל אגודת מהרז"צ זי"ע נולד ביישבת אדאמאש ט"ו ניסן א' דחג הפסח בשנת תרי"ז לאביו הגה"ק ר' אברהם אליעזר מאדאמאש זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה

ענין, אין לשער עד כמה תשתתף בלערו, וכאשר הלך האיש מזיתו התפלל בערו, ובפרט בעת המלחמה הגדולה שפך שיהו ונשבר לבו בקרבן מאוד, על אשר של ישראל ועל אשר העולם, ואשרי ארון ששמעו מתפלל לפני העמוד, בפרט בימים הנוראים בקול חוצב להבות אש, ובהתעוררת רגשי קודש, בגדיו נטפו מים מימי הזיעה, וקולו היה נעים וערב מאוד, אלקים ואנשים משמחות.

ביום ח' לחודש טבת שנת תרס"ח נפטרה זוגתו הצדיקת.

ויהי אין ויהי אלא לשון אשר בשנת תרפ"ז באיזה ימים לחודש ניסן פתאום נחלה בלילה, והיש מהר דקשו ברופאים מומחים, והוטב לו קלת עד שקם ממטותו, אמנם פקידת הרופאים היה שלא יעבוד עבודתו, כי אינו ראוי להפריע מנוחתו, אכן כאשר הגיע ליל התקדש חג הפסח הזדר והתחזק וישב אל השלחן לסדר הסדר, במסיבת בני ביתו, קיים המצות הנהוגים בלילה הזה, בתשוקה נפלאה, שפתותיו כרחשין שירות ותשבחות הלל והודאה, ואחר חצות לילה הלך לישן, וקודם אור הבוקר נחלש פתאום ועלטה נשמתו לגנוי מרומים, כן שבעים שנה מיום ליום.

דברי תורתו היה בספר אגודת מהרז"צ.

נשאר אחריו בניו הגה"ק ר' אברהם אליעזר זי"ע שמילא ממקומו. הגה"ק ר' יהושע אב"ד ביסערמין זי"ע ששימש ברבנות גם כ"ב שנה, ונתקבל אחר"כ כאב"ד שאפראן והגלילות ורח"כ לראב"ד דקה"י בודאפעסט, נסתלק ח' אדר שני בשנת תשי"ז. הגה"ק ר' יחזקאל שרגא אב"ד ענטש זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הגה"ק ר' אברהם אליעזר זי"ע אביו של רבינו עסק כל ימיו בתורה ועבודה, וכמעט רוב ימיו היה יושב בתענית, מספרים נפלאות מזדקתו ופרישתו הרב, מנח"כ בק"ק ערלא סענזארץ, ועוד היום הולכים על קברו להתפלל בכל עת ארה ר"ל, וכל באי שער עירם יודעים שאיש קדוש טמון שם. (הקדמה אהל לאה)

רבינו בילדותו כבר היה ניכרים בו סימני טהרה, ובהיותו כבר תרתי סרי שנין היה נמנה בין תלמידיו החביבים של הרה"ק רבי מנחם מענדל פאנעט מדעעט בעל מעגלי דקא זי"ע ואז כבר היה מפורסם בחריפתו ובהתמדתו הנפלאה גם נסע לשיבת הגה"ק ר' אברהם יחזקאל מקליינווארדיין בעל פני יחזקאל זי"ע ואז היה כבן טו"ב שנים וקנה לו ש"ס מייגע כפו באותו פרק, כדי שלא יבטל מלימודו כאשר יראה לעיניו באיזה מקומו, וכמה מסכתות היה אז שגורים על פיו.

כשהגיע לפרקו כבן עשרים שנה נשא להרבנית הצדיקת מרת לאה ע"ה בת הגה"ק ר' שמואל פרענקל ראש שושלת דאראג בעל אמרי שפר זי"ע הנקרא ר' שמואל קאמאדער בן הגה"ק ר' שרגא פייביש אב"ד ריסקא בעל תלת גוונים דשרגא זי"ע בן הגה"ק ר' אורי ליפמאן זי"ע לבית הגה"ק ר' אליעזר מפראג זי"ע בן הגה"ק ר' אורי שרגא פייביש אב"ד בומסלא ברודא בעל דת אש זי"ע מבית חלפן בן החסיד הגה"ק ר' אליעזר ר' מנלש מווינא זי"ע.

אחר חתנתו גם לילות כימים, וכמעט לא פסק פומיה מגירסא במלא מוצן המלה.

ט"ו מרחשון בשנת תרמ"ב נסתלק חתנו הקדוש והוא מילא מקומו כרב וראש ישיבה בדאראג, ואז היה כבן כ"ד שנים, ונהרו גם אליו תלמידים מקורב ומרחוק והרביץ תורה ברבים, בכל ימיו היה נחבא אל הכלים, ולא משתדל בשום אופן להתפרסם בעולם בעולם חריפתו וזקיאתו בש"ס ופוסקים, ומועטים היה בדורו בקיאים בש"ס וראשונים כמותו, והי הננע לכת מואל, ומחמת גדול פשטותו היה מקום שקמה לא ידעו להעריך את ערכו הרם ונשא, כי במקום גדולתו גם אהה מואל ענותנותו, כל דיבוריו היה בפלם, ואפילו כשהיה לי איזה שיהי במילי דעלמא, היה מעוטפים בדברי חכמה, ומעולם לא נשמע מאתו שום דיבור ללא הועיל. (הקדמה אהל לאה)

רבינו היה נערץ וחביב בעיני כל לדיקי ומנהיגי דורו, ובא בקשר מכתבים אס הגה"ק ר' יהודה אלטמאן אב"ד מ' טשאט בעל מי יהודה זי"ע, שכתב על רבינו: אהווי יודי הרב המאורה"ג המפורסם לשבח ולתהלה חו"ב חו"ש לדיק וחסידי. ואס הגה"ק ר' שרגא אב"ד טענענבוים אב"ד טשאטה בעל נטע שורק זי"ע, שכתב על רבינו: אהו' עדני העלני הוהתיק חריף ונקי כש"ת וכ"ו.

מעולם לא נראה בו שום עצבות ח"ו ואדרבה אפילו בימים של אשר היה פינו עלוים ושמיים, והסתיר לערו מבני אדם, וכאשר בא לפניו בעל הבית בהתנלות על איזה

מתורתו של רבינו

לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה, כי מרדכי ציווה עליה שלא תגיד (מגלות אסתר ב' י') וכתב המלבים הטעם: כי חשש שאולי ימצא בא אחשוורוש איזה עון וחסא יהרוג אותה ואת עמה, כאשר עשה לושת, ולכאור יקשה: הלא לא הרג אלא את ושתי ואם כן למה חשש שיתרוג את עם מולדתה? אמנם הנסיון מעיד כי בישראל אם אחד יחטא אז תולין החטא בכל העם והיא פלא? אמנם יש לומר: שזהו מחמת שישראל ערביים זה לזה והם עם אחד וחשובים כאחד, לכן מובן שפיר שלא הגיד אסתר את עמה. (אגודת מהרז"צ)

והיה זרעך פצפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ונגרבו כל בך משפחת האדמה ובזרעך (פרשת ויצא כ"ח ד') יש לומר עפי הכתוב: ויגוים יירשו ארץ והתענגו על רב שלום (תהלים ל"ז י"א) מי שמחזיק עצמו בעניויות יזכה לירש את הארץ, וזהו והיה זרעך כעפר הארץ, אם יחזיקו עצמם במידת עניות, כמו שאמר אברהם אבינו ע"ה: ואנכי עפר ואפר (פרשת וירא ל"ח כ"ז) אז ירשו ארץ בהבטחת ופרצת ימה וקדמה וגו'. (אגודת מהרז"צ)

רבינו הגה"ק בעל האשל מלובלין ודיין בלבוב רבי אשר יעקב אברהם קלמנקס (קלמנקש) נולד לאביו הגה"ק ר' אריה לייב זי"ע בן הגה"ק ר' יוסף קלמנקש בפראג זי"ע שהיה אחיו של הגה"ק ר' אליהו קלמנקש בעל אדרת אליהו זי"ע בני הגה"ק ר' אברהם קלמנקש מלובלין זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה הגאון הגדול עין הגולה חמדת ישראל חיבר ספר האשך לרשות על התורה וספר מעיין חכמה מפתח וכללים לחכמת הקבלה מלוקט מכתבי האריז"ל ועל סוד מעשה בראשית.

והנה לא נודע לנו פרטים אודות רבינו ומשפחתו ואודות קורות חייו ותולדותיו, רק מה שכתב הוא בעצמו בהקדמתו להספר כאשר יראה המעיין.

אמנם ניכר מתוך ההסכמות שהיה נערץ מאד על חכמי דורו ושזיכרונו רבנן בתוארי כבוד כהחד מן הגדולים.

וכנראה שהמחבר היה ממשפחת רבנים וגאוניו יושבי על מדין ובפרט זקנו הגאון מוהר"ר יוסף קלמנקס זי"ל מלובלין שכתב עליו רבינו בסוף ההקדמתו שהיה רבן של כמעט רוב בני הגולה אשר היו בימיו, וזה תואר נפלא של רבנים יושבי לכתוב בזמנו על כל אורבא מרבנן, ורבינו מזכירו כמה פעמים בתוך ספרו ומביא פסטים נעימים ממנו.

וכנראה גם רבינו בעצמו היה רב ותופס ישיבה, כאשר כתב עליו אחד מן המסכימים בתואר ר"ג ור"מ, וגם חתם את עצמו בסוף ההקדמתו לעיר הרועים מעט האלף אשר עמדי.

ויכר מתוך דבריו כי סבל הרבה טלטולי דרד וכמה הרפתקאות ערו עליו,

ועל זמן מסויים נתיישב בעיה"ק ירושלים, ושבו הלך בגולה והדפיס חיבורו, והיה ברצונו לעלות עוד להתיישב בעיר ה' שמה כאשר הביע בהקדמתו, ולא ידענו אם נתמלא בזה רצונו או לא.

הנה רבינו חי בתקופה שבה נדפסו כמה ספרים ע"ד החידוד והפלפול, וגם הוא עקב בדרך זה, וכלל במים אדירים בעמקי ים התלמוד, וחידש חידושים נפלאים בדרך דרוש ופלפול לתרץ פסוקי הפרשה וכמה מאמרי חז"ל התמוהים בטו"ד.

וגם תורת הנסתר לא נעלם ממנו, וכמה פעמים בונה את חידושי ע"פ ההקדמות האריז"ל ועוד בעלי קבלה. ובפי יורא הזכיר רבינו ספר מעיין החכמה שהוא מפתח לחכמת הקבלה ע"פ כתבי האריז"ל, וכתב שהביאו לבית הדפוס.

והנה כתב רבינו בהקדמתו בספרו האשך שהיה לו עוד חיבור בכת"י "זכרת אברהם" ע"ד החידוד, ומביע תשוקתו שזכה ה' להדפיסו. אמנם ללאזינו לא עלתה בידו ולא זכה להדפיס את חיבורו, חבל על לאבדין ולא משתכחין.

נסתלק לגנזי מרומים ט"ו ניסן בשנת תמ"א

וחרות על מזבתו: ט"ו בחדש ניסן, נגנז אנלנת המן המאיר באספקלירא המאירה כבוד מורינו ורבינו ומאורינו וכו' מהגאון האלוף עין הגולה וכו' אשר כלל במים אדירים של תורה וחיבר ספר אשך אברהם על שמו וכו'

טז ניסן תרכ"ח

רבי אברהם יצחק גייר מדיינא

רבינו הגה"ק רבי אברהם יצחק גייר מדיינא רבא דעיר לבוב זי"ע נולד בעיר בראדי לאביו הגה"ק ר' יעקב זי"ע

רבינו היה גאון חריף ובקי שם לילות כימים בהתמדה נפלאה וישב והורה הוראה כחזק מן קמאי יותר מכ"צ שנה ישב על כסא הוראה כלבוב תוך העיר והרביץ תורה צדיקים.

נסתלק לגנזי מרומים ט"ז ניסן בשנת תרכ"ח.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

יז ניסן תל"ג

רבי ראובן הכהן כ"ץ בעל ילקוט הראובני מפראג

רבינו הגה"ק רבי ראובן הכהן כ"ץ בעל ילקוט הראובני מפראג זי"ע נולד לאביו הגה"ק ר' יהושע הנקרא ר' האשקי כ"ץ סופר זי"ע נכד הגה"ק רבי שלמה אפרים מלונטשיץ בעל כלי יקר זי"ע

רבינו הוא היה סופר מהיר וכהן גדול לקל עליון גאון וקדוש ובעל מקובל גדול, חיבר ספר ילקוט הראובני על חמשה חומשי תורה מלקוט מכל ספרים מדרשים וזה"ק כתבי האריז"ל ומכל מארי קבלה, וראשי התיבות: ילקוט ראובני: ילקוט רזי אורייתא וקבלה בכתיבה נעימה יהבית. וז"ל פ' נדפס בליוון ספר שכחת לקט מהרה"ק המקובל רבי נתן ז"ר יעקב זי"ע, וכן חיבר ספר עונג שבת בפרד"ס על עניני שבת וספר דברים שפקדושה מוסר השכל.

וכשהגוע לפקדו נשא לבתו של הדרשן הגדול הגה"ק ר' אפרים שלמה לונטשץ מפראג בעל עוללות אפרים זי"ע בן הגה"ק ר' אהרן איש לונטשץ זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים טו"ב ניסן בשנת תל"ג

על מצבתו חרות: ראש המדברים בכל מקום אז כל החכמים והסופרים ובחוקים וכו'

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו זי"ע

כתב רבינו בפרשת שמיני הם(נדב ואביהו) נכנסו מחוסרי בגדים ואליהו נתאבל על זה ונ=הי' לו אזור עור תחת מתניו וידוע שאותו עור הי' מעור אילו של יצחק.(ילקוט הראובני)

יה ניסן תרס"ו

רבי עזריאל ב"ר אברהם הלוי זי"ע בעל נחלת עזריאל ר"ם ומגיד

הגה"ק רבי עזריאל הלוי ליטש ראזענבוים ר"ם ומגיד מישרים בפרעשבורג בעל נחלת עזריאל זי"ע נולד לבן יחידו לאביו הגה"ק ר' אברהם דומ"ץ נייטרא בעל שושנת אברהם - בן יהודה זי"ע הר"ר אברהם ברכו ה' בעושר רב, והיתה לו מרכבה, והגה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר מפרעשבורג בעל כתב סופר זי"ע היה דרכו לצאת בכל ראש חודש מחוץ לעיר לשאוף אויר צח, במרכבתו של ר' אברהם, והיו מפלפלים יחד בפלפולא דאורייתא מבוקר עד ערב. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת אסתר ע"ה בת הרבני הנגיד מוה"ר מאיר לאשיץ ז"ל בן הגה"ק ר' יהודה זי"ע

פרעשבורג

רבינו היה גאון מפורסם בזמנו כחד מגדולי ישראל שוקד על דלתי בית המדרש יום וילנה.

בלעירותו למד בישיבת הגה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר בעל כתב סופר זי"ע בפרעשבורג, ועשה חיל בלימודו, והיה ממאייני הישיבה, וכבו הגאון העריכו מאוד, היה מתמיד יוצא מן הרגיל, וכל ימיו היה שקוע בעומקה של הלכה, ולוחם מלחמתה של תורה בפלפולא דאורייתא עם גדולי דורו שהיו מתכתבים עמו.

כמו כן למד אצל הגה"ק רבי יחזקאל בנעט אב"ד נייטרא זי"ע

שמך בתור מגיד מישרים בקהלה המפורחת ק"ק פרעשבורג, והיה דורש בבית מדרשו בכל שבת ויום טוב, והיה מוכיח את העם ומעוררם לתורה ולמעשה חסד, — וכמו כן היה עסקן ציבורי ומראשי ההנהלה של התלמוד תורה ומוסדות החסד שבעיר.

העמיד דור ישרים יבורך, ובניו היו תלמידי חכמים מופלגים, והוצאו בתשובותיו בספרו נחלת עזריאל.

זאת לדעת שאף שרבינו נודע לגאון בתורה, וכל גדולי הדור העריכוהו, לא התפרנס מן הציבור, וכמה שנים עסק במסחר, וסיפר: שאף בהליכותיו ליריד עם בנו הגה"ק ר' יעקב ז"ל לא הסיח דעתו מלימודו אף רגע, ובלכתו בדרכי היה חוזר בעל פה על התנ"ך, ופסוקי התנ"ך היו שגורים בפיו שהיה רגיל בהם בתור מגיד, ובערב אחר עסקם ציריד היו חוזרים לאכסניא ולנים בעומקה של הלכה, ומשיבים תשובה לשאליהם ומעלים חידושים על ספר.

נסתלק לגנזי מרומים י"ח ניסן ב' דחול המעוד פסח ג' בעומר בשנת תרס"ו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

יה ניסן תרס"ג

המקובל האלקי רבי ששון בכ"ר משה זצ"ל

הרב המקובל האלקי רבי ששון בכ"ר משה זצ"ל המכונה פריסיאדו ("יקר" בשפת הלאדינו), הידוע בין חכמי המקובלים כבעל 'שמן ששון', נולד באורג'וק שבבוסניה בסביבות שנת תקפ"ה, ועלה לחונן את עפר ארץ הקודש בסביבות שנת תק"ץ. ידועים לנו על שני אחים שהיו לו, אחיו המקובל רבי אפרים בכ"ר משה זצ"ל, ואח נוסף שהזכירו הרב ששון בשער ספרו 'שמן ששון' על עץ חיים ח"א בשם "רב אחי סניור אהרן ב' משה נר"ו

הוא בעלנו ריך לטרוח" (מדרשו של סס', ירושלים תש"ל, אות סח)

הרב ששון נתבקש בישיבה של מעלה בחוה"מ פסח, י"ח ניסן שנת תרס"ג, ונטמן בהר הזיתים בחלקת המאג'ארים (מתחת שתי לנורות בטון עבים היוצאות מתוך הסלע). וזה נוסח מצבתו:

מ"ק

הרב הבר' כמנה"ר
ששון הגמ' פריסיאדו
ב' משה זצוק"ל ראש
חסידיו ק"ק בית אל
יב"ץ צעהמ"ח ס'
שמן ששון ופחה
ענים שנתבקש
בישיבה ש"מ בח"י
לח' ניסן תרס"ג
תלצ"ה

הרב המקובל האלקי רבי ששון בכ"ר משה זצ"ל המכונה פריסיאדו ("יקר" בשפת הלאדינו), הידוע בין חכמי המקובלים כבעל 'שמן ששון', נולד באורג'וק שבבוסניה בסביבות שנת תקפ"ה, ועלה לחונן את עפר ארץ הקודש בסביבות שנת תק"ץ.

ידועים לנו על שני אחים שהיו לו, אחיו המקובל רבי אפרים בכ"ר משה זצ"ל, ואח נוסף שהזכירו הרב ששון בשער ספרו 'שמן ששון' על עץ חיים ח"א בשם "רב אחי סניור אהרן ב' משה נר"ו".

בעודו צעיר לימים אהו למושב לו במדרש החסידים "בית אל" שבכרובע היהודי בהעיר העתיקה, שם קיבל תורת הנסתר מפי רבו המקובל רבי וידאל קואינקא זצ"ל מחשובי מדרש "בית אל" ומראשי ישיבת "חסד אל". בשיתוף פעולה עם אחיו רבי אפרים הדפיס בירושלים מספר קבלה של מקובלים שקדמו להם.

בשנת תרמ"ג, נתמנה הרב ששון לראש חכמי בית אל ולראש המכוונים בסידור הרש"פ לפני התיבה. והעידו עליו שכאשר היה מתפלל את תפלת העמידה היה עומד ללא תנועה כלל, ופניו מאדימות כלפיד, וכל כולו בסילודין ודיבקות בעילאין.

בספר 'ירושלים של מעלה' (ח"א, ירושלים תשמ"ג, עמ' 188-180) מובא סיפור מעניין שסיפר השותף הירושלמי רבי ברוך יעקב זיסרמאן, שפעם אחת חפצו כמה מבני עליה שבירושלים למצוא מקום שיוכלו לשפוך בו שיחם לפני הקב"ה, ולכן סומדו למעיין השייכות אלל המקוה של רבי ישמעאל כהן גדול, מצאו חורבה לנוע בגויה וסמויה בחצר לפניו מחצר, ונקיי הדעת בירושלים שהיו בטוחים בעצמם שהם מושלים על יצרם ולא פגמו מעולם בראיה ובמחשבה, קבלו זכות כניסה לחדר סודי זה שקראו "מסתרים", וניתן להם מפתח נחושת לפתוח בו שער החדר, אשר בו נכנסו והתייחדו עם קונם והורידו בו ביחידות כנחל דמעה על שכינתא בגלותא, ואיש לא ידע על זה זולת שלש עשרה האדיקים עצמם. כל זה סיפר רבה של ירושלים הגאון רבי שמואל סלאנט, שבבעה של האדיק רבי הירש מיכל שפירא בעל 'איץ הקודש', שהיה מייחדי ק"ק בית אל -ל, ובשעת העברה מצאו אנשי הח"ק על מתניו חגורה ועליה מפתח מנחושת, ולא ידעו פשרו של דבר, וכן מצאו על הרב ששון ששון בפטירתו, וכן אלל רבי נחום משאדיק ורבי מאיר אויערבאך בעל 'אמרי בינה', ופתרון התעלומה היה כאמור ע"י רבה של ירושלים הגז'.

ספריו ששון ששון בארבעה כרכים, כולל י"א חלקים, ובהם פרשנות המקיפה את רוב תורת האריז"ל, עשו לו מוניטין בעולם הקבלה. כל הרואה להחכים בפנימיות התורה חייב להשתמש בספר 'שמן ששון' כפירוש מקיף ויסודי. בספריו רואים מיד את גודל בקיאותו בכל ספרי הקבלה וגם בש"ס. הוא העמיק במיוחד בסידור הרש"פ, לזה פירושים נפלאים ופיענח דברים סתומים בספרו 'פתח עינים'.

על הנהגתו שהיתה בפשטות ובענוה, תעיד העובדה שמעולם לא שינה את מקומו בבית מדרש בית אל-ל, ובמקום שישב כשצב בתחילה, שם נשאר גם כשנבחר להיות ראש הישיבה.

"זקני ירושלים מספרים, כי כאשר ביקר בעיר הקודש ירושלים הרב הקדוש ר' יחזקאל שרגא האלבערשטאם משינאוה, בנו של הגאון הקדוש בעל 'דברי חיים' מאלאנו זי"ע, הלך לבקר את הרב 'שמן ששון' בביתו, אולם לא מצאו כי הלך לשוק לקנות כרכי ביתו, הרה"ק המתין עליו עד שחזר לביתו ובידו שתי קופות מלאים פירות וירקות וכדומה, ומאד נשתומם על זה לראות כי איש גדול וקדוש כזה אינו משתמש עם משרת, אלא

הר הזיתים

ל"ג רזול בת ששה אהרן ג"י

יז ניסן תרמ"ה

רבי יצחק ב"ר מרדכי זי"ע ראש שושלת סקווירא

רבינו הרה"ק רבי יצחק טווערסקי ראש שושלת סקווירא זי"ע נולד בשנת תקע"ה לאביו הרה"ק ר' מרדכי המגיד מטשערנאבעל זי"ע בן הרה"ק ר' מנחם נחום ראש שושלת טשערנובל בעל מאור עינים זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה בת הרה"ק ר' אהרן הגדול מקרלין זי"ע

סגולה לישועה

אמר פעם לאחד שהיה צריך לישועה, ואמר לו אתה צריך לישועה תאמר לשון המאור עינים בפרשת נשא. וזלה"ק: וזהו תשועת ה' כהרף עין. ואין חכם כבעל הנסיון שכמה פעמים הרגשתי בעצמי שהיה לי יסורים גדולים ופתאום כהרף עין באה תשועת ה' ואיני יודע אנה הם באים.

סגולה להנצל מן הצבא

פעם בא לפני רבינו אחד וביקש ברכה שיתפטר מלשרת בעבודת הצבא, ציוה עליו רבינו שיחזור תמיד דברי רש"י הק' ז"ל על הפסוק: תמים תהי' עם ה' אלקיך (פרשת שופטים י"ח י"ג) התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו. (ילקוט מאורי אור)

מסוגל לתשובה

"ביום השמיני נשיא לבני מנשה גמליאל בן פדהצור" (פרשת במדבר ז' ד'). שמעתי מאבי הרה"ק ר' שמעון נתן נטע מלעלוב זי"ע בשם הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זי"ע או בשם אחיו הרה"ק רבי דוד מטאלא זי"ע: "ביום השמיני" - היינו זאת חנוכה, "נשיא" - התרוממו והתנשאו, "לבני מנשה" - היינו הבנים הנשכחים מאביהם שבשמים [על דרך הכתוב: "כי נשני אלקים מכל עמל"י - נשני מלשון השכיחי, ועל כן נקרא מנשה בן יוסף בשמו], אם בניס אלו אומרים "גם לי אל" - היינו שמקבלים עליהם עול מלכות שמים, אזי "בן פדהצור" - נהיים הם בניס הפודים את בוראם, פדה צור. (קדושת מרדכי - לעלוב)

רבינו היה קדוש מרחם אמו כמו שהעיד עליו אחיו הרה"ק ר' אברהם המגיד מטריסק בעל מגן אברהם זי"ע ואביו הק' אמר פעם שהיה נשמת רבי ישמעאל כהן גדול.

וסיפר שזהו חינוכו בעריסה התקיימה שמתחילת נישואין צבית אביו להרבנית הצדיקת מרת רחל ע"ה בת הרה"ק ר' דן מראלווייל זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק מראלווייל זי"ע. ונעלתו אמו עמה וככה כל הית ולא עלתה בידה להרגיעו, ושלחה אמו הרבנית לומר לאביו שאין באפשרות להרגיע את החינוק ויאמר נא כדת מה לעשות? והציב שילחשו לו באזנו שזה מנהג ישראל, וכשאמרו לו כן נרגע מבכיו, כי הפריע לו ריקודי הגסים צעת שמחת הגיטאות. (מילין קדישין)

כשהגיע לגיל י"ב כחצי שנה לפני הבר מצוה היתה החתונה גדולה, וממנה נולד הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל מסקווירא זי"ע והרה"ק ר' מנחם נחום משפיקוב זי"ע, בערך בשנת תקכ"ה - לו מיתה עליו אשתו ונשא בזוג שני להרבנית הצדיקת חיה מלכה ע"ה בת הרה"ק ר' ישראל מרזין זי"ע, אך בשנים מעטות נפטרה זו בלא שהיו להם ילדים. ואמר אז הרה"ק מרזין זי"ע: שאין הוא מתאבל כל כך על המלכה"ה אלא על המלך דהיינו שיתר ממה שמצטער על פטירת בתו מלכה מצטער הוא על חתנו מסקווירא שצב אז הוא חלק ממשפחתו. בזיווג שלישי נשא להרבנית הצדיקת מרת חנה סימא ע"ה בת הרה"ק ר' לבי מסקורא זי"ע בן ר' אהרן זי"ע בן הרה"ק ר' לבי זי"ע בן מרן רבינו הבעל שם טוב זי"ע

כשנסתלק אביו הק' בכ' אייר בשנת תקל"ז סירב רבינו מרוב ענותותו לעטרו ככתר רבנות, אך לאחר הפטרות רבות כהן כאלדמו"ר לחסידיו.

רבינו קנה בהון רב ספר תורה מאחד מנכדי הבעש"ט זי"ע שכתבם הרה"ק ר' לבי סופר זי"ע וכיבד את ספר תורה זה במדה יתירה, והפליג מאד בצבחו, עד שהצטער פעם: שכלאי לנסוע שמונים פרסאות כדי שיזכה לעלייה בס"ת קדוש זה.

פעם נכנס אחד לרבינו בצקשה שיברכו בזש"ק, שלחו רבינו שיבקש לבנו הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל זי"ע ואמר שהוא לומד תורה לשמה. צעת הוא זקוק היה ר' אברהם יהושע העשיל לסכום גדול לרכוש עבור אחד מבניו שעמד ליכנס לעול המזנות זוג תפילין שנתקבו על ידי סופרו של הבעש"ט זי"ע. כשנכנס יהודי הג"ל להר"ר אברהם יהושע העשיל בצקשה שיברכו בזש"ק, אמר לו: שיתן לו הסכום נדרוש עבור תפילין ייושע, האיש הסכים והוא הבטיח לו זש"ק. כששמע רבינו אביו מזה שאלו על זאת? השיב: הרי כתיב (פרשת ואחחן ו' ח') והיה לטוטפות בין, אם נותנים מעות עבור תפילין זוכים לבן, וכן היה שנושע בזש"ק.

פעם אחד נזדמנו חסידים שהיו נוסעים אל רבינו, ומחמת עיכובים הוכרתו לשבות בדרך וכו' אחר שבת וסיפור זאת לפני רבינו. אמר להם: פעם היה כך אלל זקני הרה"ק ר' נחום זי"ע אשך החסידים שלו שצחו בדרך ואחר שבת באו לפני זקני ואמר להם אשך תשוקתו היה גם כן להם, וזהו סוד קשר של תפילין שני לתי"ן דלית לי מגרמי' כלום, תשוקתו דל"ת אחד ותשוקתם דל"ת שני, וזהו מאמר חז"ל (מסכת תענית דף ז') ומתלמידי יותר מכולם. וזהו סוד קשר של תפילין אשך הקב"ה הראה למשה, וזהו דור וזרועיו שני לתי"ן. (נחלה יעקב)

נסתלק לגנוי מרומים י"ז ניסן בשנת תרמ"ה

בית המדרש סקווירא

מתורתו של רבינו

רבינו לא אמר תורה ברבים. וסיפר שפעם פגשו חסידי חב"ד לרבינו בדרך, ובקשו שיאמר להם תורה, אמר להם שאבותינו נהגו לא לדבר 'תורה' בציבור, ואמר להם שכתב בתהילים (ל"ט ד') חם לבני בקרבי בהגיגי תבצר אש דברתי בלשוני. שבעבודת ה' צריך להיות בהבערה "קאכך" בעצמו "אין זיך". וכל הדברי תורה צריכים לחזוק בהלב ולא כמו שאתם מבקשים לאמר תורה.

סיפר רבינו כי פעם פנה הרה"ק ר' ברוך ממזיבו זצ"ל אל זקינו הרה"ק ר' מנחם נחום ראש שושלת טשערנובל בעל מאור עינים זי"ע ושאלו מה אתם אומרים עלי, השיבו המאור עינים אני אומר שאתם ירא שמים באמת. לאחר מכן נזדמן הרה"ק ר' ברוך זצ"ל להיות בצוותא עם הרה"ק רבי לוי יצחק מבראדיטשוב זצ"ל, פנה אף אליו ושאלו, מה אתם אומרים עלי, השיבו הרה"ק מבראדיטשוב אני אומר שאתם ירא שמים באמת, נענה הרה"ק רבי ברוך, עתה יודעני בבירור כי ירא שמים אנכי, יש לי על כך שני עדים נאמנים. המשיך רבינו, מצינו בחז"ל (מסכת ברכות ל"ג) שהקשו אטו יראה מילתא זוטרתא היא? ותירצו, אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא, ואמנם אצל החסידים בני זמנינו היראה מילתא זוטרתא, כי בזיון להם לאמר על רבם שהינו ירא שמים, וכי לדעתם אין הגון לקרותו 'רבי' בשל כך, ואילו הרה"ק רבי ברוך התפאר בכך שמעידין עליו שהינו ירא שמים. (לעבדך באמת)

לע"נ ריוול בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי שלמה יהודה לייב מלענטשנא זי"ע נולד לאביו הרה"ק ר' ברוך מביקובסק זי"ע הנודע לצדיק נסתר

וכיים הרה"ק ר' יחיאל יהושע מביאלא זי"ע: שקבלת המטבעות (על ידי הסערה) היה מופת גדול יותר מהבאת המטבעות, להלא איתא בגמרא (חולין ס') גמירי מיהב יהבי משקל לא שקלי. (שיח זקנים)

קיבל על עצמו גלות בנערותו והלך נע ונד. ולא הגיח לכנוס לחדרו מי שהלך בצמר מחשש שעטנו. היה לו כלים מיוחדים שבהם אכל וסגורים בחיבתו, ואם אחד נגע זהו שוב לא אכל זהו כי אכל חולין בקדושה ובטהרה. מפת שלחנו הוחלפה בכל עת שהלך לאכול, ובגדיו היה תמיד אחרים וחדשים ולא נמאץ עליהם רב. ופעם אמר על עצמו: שהינו משיח בן יוסף. ושאל ע"ז הרה"ק ר' ישראל מרוזין זי"ע: אם רבינו מדקדק על נקיין מלבושיו ויפייס? ואמרו לו: שכן. אמר: אם כן יכול להיות שהינו משיח בן יוסף. (מאמר מרדכי)

חיבב את המלכות, את אחריו חיבב ונישק בכל פעם בעת אמירת הלל, וכל ימי החג הסוכות לא ירד האחריו מעל שולחנו. וכן היה נוהג בשופר שהיה מונח לפניו כל ימי אלו, וגם היה נוהג בעת שישיב על השולחן בליל שבת קודש הביט בהחלות, ומחמת חיבוב המלכה לא עזר כחו מלגשק בהם.

הי' תלמיד מהרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה בזבולין זי"ע, ותלמיד הרה"ק רבי יהושע לעב אבדק"ק דינוב זי"ע, ותלמיד מובהק מהרה"ק ר' יעקב יצחק מפרשיסחא הנקרא היוד הקדוש זי"ע.

רבינו היהודי הקדוש העיד על רבינו: שכל פעם שצא לחדרו הרגיש קדושה. וגם העיד עליו שהוא אחד מהל"ו לדיקים בדורו.

הרה"ק ר' נפתלי צבי מרופשיץ בעל זרע קדש זי"ע היה מתנגד גדול לרבינו, ואמר הרה"ק רבי יהושע לעב אבדק"ק דינוב זי"ע לאשת רבינו: תדע שהמלאכים ושרפים מתקנאים בבעלך ולכן לטובתו חולק עליו הרה"ק מראפשיץ, שבה מילי את בעלך מקנאתם.

נסתלק לגני מרומים י"ט ניסן תר"ג

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' יהושע בעל תולדות אדם זי"ע שמילא מקומו.

רבינו היה לדיק יסוד עולם קדושתו ופרישתו אין לספר, חסידותו ונקיותו נשמע בכל הארץ, ובכל דרכיו עבד השי"ת במסירת נפש ממש, מעולם לא שח שיחה בטילה, ובשבת קודש לא היה מדבר דברי חול, כי אמר שקשם שאסור להפסיק בין ברכה לטעימה, כמו כן אסור להפסיק בשבת קודש בין ברכה להיטו קידוש לטעימה שעיקר הטעימה של שבת קודש הוא בסעודה שלישית (דברי שמואל) ומעולם לא הסתכל בצורת לזוזא, ולא החזיק בבית יד שלו שום מטבע, ולא פשט ידו לדבר רשות מעולם. והי' אובה ישראל גדול וקרא את כל אדם בשם בני או אחי.

מילדותו היה נשמר מלשמע דברים בטלים ומכ"ף דברים אחרים ח"ו, והי' דר עם חייט אחד ביחד ולא בא לביתו רק בעת שיטנו כלום ככל. פ"א אירע שקגרו הביהמ"ד מפני איזה טעם והוכרח לבוא לביתו, והי' כאשר קרב אל ביתו וראה שהחייט יצא במלכתו עם נערו כדרכו ומדברים דברי נבלים כדרכם ולא הלך לביתו מפני כך. ועמד בחוץ והלך אנה ואנה כי היה הקור גדול מאד עד שכמעט היתה יאלה נשמרו ושכב ארצה מחלישת כחו. ובכל זאת לא הלך שלא ישמע דברים בטלים, וכיון ששכב ארצה נעשה לו שנוי ונס שנכבזה הנר והוכרחו לילך לישן ואז הלך לביתו. ואמר רבינו ומאז והלאה אנשים כריתי לי לשמוע מרחוק מה שמלחשים. (קהל חסידים החדש)

מנהגו של רבינו היה שבתות היום ערב שבת קודש היה טובל במקוה, ומשם הלך תיכף לבית המדרש ולמד ואמר שיר השיירים, ולא היה חוזר לביתו עד אחר תפלת שבת.

והנה בתחילת ימיו היה חי בדחקות מאד, וכיפר הרה"ק ר' יחיאל יהושע מביאלא זי"ע: ופעם בערב שבת לא היה בביתו אפילו שוה פרוטה. והנה רבינו חש שהרבנית לא תעמוד בנסיון על כן אמר לה בבוקר: שלא תלך לשכנותיה ולא תספר לאף אחד וממנצה הדחוק. אחר כך הלך הוא לבית המדרש ובחצות היום הלך למקוה הכל כהג"ל.

כשחזר לביתו בליל שבת קודש ראה מרחוק שמאיר בביתו, וחשב לעצמו איך שייך שמאיר בביתו, הלא לא היה לו אפילו שוה פרוטה לקנות נרות, מסתמא לא עמדה זוגתו בנסיון? בהיכנסו לביתו ראה על השולחן חלות גדולות ובשר ודגים, וחשב על הפעם כנ"ל. אמנם הלא אסור לריב בשבת, דהא כתיב (שמות ל"ה) לא תבצרו אֵשׁ, על כן לא שאל כלום. ואמר שלום עליכם בהתלהבות בניגון של הרה"ק ר' מנחם מעדל מרימנוב זי"ע ואכל הסעודה ושר זמירות, ולא שאל אותה כלום במשך כל השבת.

במזאוי שבת שאל אותה איך היה לה בשר ודגים וחלות, הלא אמרתי לך שר לא תלך לשכנותיננו? וענתה שצאמת לא הלכה לשכנותיה, רק ניקתה את הדיקה לכבוד שבת והוליאה את הזבל בחגורתה (פארטעד), וכשעמדה בחוץ, היה סערה ופרחו מטבעות של זהב לחגורתה, ולקחה מטבע אחת אל האורף, ותמורת המטבע נתן לה מעות שהיה די לקנות כל צרכי שבת. אעק רבינו תיכף: "איך וויל נישט" "איך וויל נישט" "איך וויל נישט", ושאל אותה אם יש לה עוד מטבעות? וענתה: שיש לה עוד. אמר לה: הסערה היא שהביאה את המטבעות תקבל אותם בחזרה, והלכה לחוץ עם המטבעות בחגורתה, ובה סערה וקיבלה בחזרה את המטבעות.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כשהגיע אחר כך אמו לו רבינו: כתוב בפרשת (קאפיטעל י' ל"א) בהעלותך: ויאמר אל נא תעזב אתנו כי על פן ידעת חנתנו במדבר והיית לנו לעינים: והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך: ופנה אל האיש ואמר לו: ויאמר אל נא תעזב אתנו: לא היה לך לעזוב אותנו, כי על פן ידעת: בשביל שאתה יודע, חנתנו במדבר: שמה שיש לנו חן הוא בשביל הדיבור, והיית לנו לעינים: דו האסט געדארפט שטיין אונז פאר די אויגען] היה לך לעמוד בעינים שלנו] והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו: הטוב ששולח לנו השי"ת, והטבנו לך: היינו מטיבים אותך בזה. וסיים רבינו: בשביל שלא היית כאן בשעה שחיפשנו אותך, האסטו פארשפעטיגט! (שיח זקנים)

ולא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר (שמות ט"ז ח"ח) ליישב הקושיא, האיך היו מקיימים מצות צדקה בעת שירד המן, ואז היו שוין עני ועשיר? אך כי מי שהיה לו גלות השכל היה משפיע דעת ותבונה לקטני השכל. וזה עיקר הצדקה ללמד לחבירו לי=עשות בעיני ה'.

סיפר הרה"ק ר' מנחם מענדל האגער מווישאוו זי"ע שפעם אחת בא איש אחד שהיה זקוק לישועה לרבינו ונשאר אצלו על שבת קודש, והיה בליל שבת קודש אצל עריכת שלחנו הטהור, ולמחרת בשבת קודש אצל תפילת שחרית, וביום שבי"ק אצל עריכת השלחן נדרם באכסניא שלו ולא בא. כשהגיע רבינו להפשטידא (קוגעל) חיפש את האיש הנ"ל ורצה ליתן לו שירים ולא היה שם כנ"ל.

לע"נ ריזל בת טשה אהרן ג"י

כ ניסן תקס"ח

רבי יעקב ב"ר אלימלך זי"ע ממוגלניצא

רבינו הרה"ק רבי יעקב רויטמאן ממוגלניצא זי"ע נולד לבן הצעיר לאביו הרה"ק הרבי ר' אלימלך וויסבלוים בעל נועם אלימלך מלוזענסק ב"ר אליעזר ליפמן זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שפרינצא ע"ה בת הרה"ק ר' אהרן רוקח מרגליות זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל שמעלקא מקרקוב זי"ע

רבינו היה לדיק וקדוש שזדיקו דוכו הגדוהוהוה בשם לדיק נסתה. (אהל אלימלך) הרה"ק ישראל האפשטיין המגיד מקוזניץ בעל עבודת ישראל זי"ע אמר עליו: "רבי יעקב גדול וגבוה וממרחק יידע"

וכיפר הרה"ק ר' שמואל מסאקלוב זי"ע: כי פעם אחת נסע רבינו דרך עיר אחת, וידעו שחזרתו יסע גם כן דרך עיר זה, והיה שמה ברית מילה ושלחו השמש לעמוד על הדך שכאשר יבא רבינו יכבד אותו במלות סנדקאות. וכאשר אמר לו השמש זאת, רעה אחזתו ואמר: שיש לו קבלה מאביו הקדוש זי"ע: שמורה עם כבוד גרוע יותר מעבירת נואף רח"ל. (בית יעקב)

לידתו, תקופת ילדותו ומקום לימודיו לא נודעו. זאת ידוע שהיה מתלמידי אביו הק' ותלמיד מהרה"ק ר' משה סופר מפשעווארסק בעל אור פני משה זי"ע, וכמו כן ידוע שעקב הלשנה הולך להימלט מגליציה למוגלניצא, ואף שינה את שם משפחתו מווייסבלום לרויטמאן. במוגלניצא מינוהו לאב"ד ואדמו"ר, תפקידים בו שימש עד פטירתו.

נסתלק לגנזי מרומים כ' ניסן ד' רחל המועד פסח ה' בעומר בשנת תקס"ח ומנוחתו כבוד שם בעיר מוגלניצא. הרה"ק ר' חיים מאיר יחיאל שפירא השרף ממוגלניצא זי"ע מילא מקומו

נשאר אחיו בנו הרה"ק ר' חיים זי"ע חתן הרה"ק רבי אלעזר האפשטיין מקאזניץ בעל לקוטי מהר"א זי"ע בן הרה"ק ר' משה אליקים בריעה האפשטיין מקאזניץ בעל באר משה זי"ע בן המגיד הרה"ק ר' ישראל ראש שושלת קאזניץ בעל עבודת ישראל הגה"ק דער קאשנילער מגיד זי"ע בן הרה"ק ר' שתי כורך ספרים זי"ע. ובנו הרה"ק ר' שלמה רויטמאן זי"ע.

ותלמידו היה הרה"ק ר' חנוך ב"ר טוביה הכהן מווארשא בעל יסוד אמונה ומידת ענוה זי"ע נכד הרה"ק ר' משה אב"ד שדה חדש זי"ע נין ונכד הגה"ק ר' לבי הירש אב"ד זאריק זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בית המדרש במוגלניצא

ויבא משה ויקרא לזקני העם וישם לפניהם את כל הדברים האלה אשר צוהו ה'; ויגענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (פרשת יתרו י"ט ח') ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (פרשת משפטים כ"ד ז') היינו כיון דישראל אמרו נעשה קודם לנשמע והיה משה רוצה דהקב"ה יהיה גם כן בבחינה זאת, על דעת נהיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע (ישעיהו ס"ה כ"ד) לזה קאמר ויגד משה את דברי העם אל ה' (פרשת יתרו י"ט ט') שיהיה גם כן בזה הבחינה. (יסוד אמונה)

מתורתו של רבינו

וימצאנו איש והנה תעה בשדה וישאלהו האיש לאמר מה תבקש. ויאמר את אחי אנכי מבקש הגידה נא לי איפה הם רעים. (פרשת וישב ל"ז ט"ו-ט"ז) וימצאהו איש: (רש"י בשם מדרש תנחומא) זה גבריאל שנאמר (דניאל ט') והאיש גבריאל. ויאמר מה אתה מבקש, ירצה כשאדם מתפלל שואלין אותו מה אתה מבקש, ויש בזה ב' בחינות, אחד: שכל תפלותיו עבור כבוד שמים, וזה טוב מאוד. ויש שכל תפלותיו עבור בני ישראל וזה גם כן טוב. וזהו את אחי אנכי מבקש. (בית יעקב)

כניסן ד"א תשצ"ח

הרב האי גאון מפומבדיתא

רבינו הרב האי גאון מפומבדיתא ז"ע נולד בשנת ד' אלפים תשצ"ט לאביו רבינו ר' שרירא גאון ז"ע בן רב חנניא גאון ז"ע בן מר רב יהודאי גאון ז"ע בן מר רב שמואל ריש כלה מזרע רבה בר אבוה ז"ע שהיה ממשפחת ראשי גליות שיחוסם מבני זרובבל בן שאלתיאל מזרע דוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה

שיצבש לעתו עד שלח יחוש לעזיבת התפל', אבל אם ימסרו עצמם לתואה ויראה שמים יכר להם מזה כי ינהיגו את ההמון לאחרית טוב' בלי פקפוק ולא ישימו שום ספק בהקב"ה ולא תראנן שאתם בני אדם המתעסקים באתם הדברים דרכו הפילוסופיא יאמרו כך שהיא דרך סלולה ופזיזה ישיגו לידעת הצורא לא תשמע ולא תאצה להם ודע כי יכזבו כך באמת ולא תמנא יראת חטא וענוה וקדושה אלא באתם המתעסקים במשנה ובגמרא על כן הרי כך שרצו של כל ישראל שהכיר ואחז בכל חכמה יגנה ויבזו חכמת הפילוסופיא ויעז' להתרחק ממנו ושקר מדברים האומרים שהיא משענה לתוה"ק אדרבא זה המציא לסור מדרך התורה והיראה — ורוח קדשו זה גברה בזמן חייתו שצדי חזקה גירש חכמה זו מלב העם שעסקו אז הרבה בפילוסופיא והוא בעלמו מקונן בסוף ח"א של ספרו משפטי שבעות על מיעוט לימוד חכמת התורה — שיבאמת אחר פטירתו כמעט נפקס למוד התלמוד מארץ צבל ואף שאחריו מלך עוד חזקה דוד בן זכאי ריש גלותא אבל רק ב' שנים ואח"כ תפסוהו כבבלי ברזל ופסקו הגאונים והשיצות והרב' גרם עסק של חכמ' זו שגרם נזק גדול צעניני הדת ועל ידי זה נתרחקו לבדי ישראל מאביהם מבשמים.

רבינו האי חוץ מתשובותיו לאלפים חיבר ספר המשכון, משפטי התנאים משפטי הלוואה, משפטי שבעות הנקרא ג"כ שער השבעות או כתב השבעות, ספר מארנות, ספר מקח וממכר פי' על סדר טהרות ובערוך הביא עוד שיג מרבינו האי פירושים על י"ז מסכתות, שיריו כ' בספר מוסר השכל, בס' המאסף כ' פי' המלות, גם בקבלה חיבר כמו"כ חיבורים שמהם נאבדו ומהם נעתקו בספרי ראשונים ואחרונים הוא הי' נמי פייטן גדול ועשה פיוטים וחבור סדור התפלה, הוא חיבר ספר מתיבות פסקי דינים של ישיבות סורא ופומבדיתא, פי' על תנ"ך סדר תנאים ואמוראים, ספר גאולה ותה"מ ועוד ועוד על און מספר.

כתב הרמב"ן במלחמות פ"ה דכתובות: ורבינו האי שקול כרובה של סנהדרין, וקרא לו אביהם של ישראל, הוא הנקרא בדברי ראשונים "גאון" סתם וקראו לו אחרון הגאונים בזמן וראשון להם במעלה ואף שנקביר מלין לספר עוד המון מדות וגדלות רבינו האי שאין ספורות למו ונתנו כבוד לשמו אפי"ה לא נמלט מקנאת אויב ומתנקם כי בעוד אצו ר' שרירא גאון קיים פריצי ישראל הלשינו על ר' שרירא גאון וזנו רב האי ז"ל כי הם מורדים במלכות הישמעאלים, והאלפים תלמידים שנתקבצו אלכל הם חיילותיהם וכיוצא בדבר עד שתפסו אצ וזנו והיו במשמר והיו קרובים למיתה וה' עזרם וילאו נקיים צדיניהם.

נסתלק לגנזי מרומים זקן ושבוע ימים כבן כ"ט שנים כ' ניסן בשנת ד' אלפים תשצ"ח. על פי המסורת נקבר בבית העלמין העתיק בצפת סמוך למערת הניוקא, לעומת זאת קיימות מספר דעות נוספות האומרות שנקבר בהר סיני או בצבל. זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו האי היה חותנו של רבי שמואל בן חפני גאון בפומבדיתא שהי' נכד מר' כהן לרק, אחותו של הרב האי הית' אשתו של רבינו אליהו הזקן בעל האזהרות שאומרים באשכנז.

אותות כשרונים נפלאים נראו בו משחר טל ילדותו וכבר למד בשקידה נפלאה בימי נעוריו אצל הגאון רב אהרן הכהן המכונה גם כלב בן סרגדו ואסף בחפניהו מלא חפניים מכל מקצועות התורה ומכל חכמת ומדעים שבעולם, בן מ"ו שנה הי' כשעלה להיות אב"ד, בן נ"ט הי' =כשגהיג לעור גאון והי' גאון ארבעים שנה, וכ' בספר הקבלה יותר מכל הגאונים, הרביץ תורה בישראל ולחורו הלכו דורשי התורה ממזרח שמש עד מזרחו ואין כמוהו אחריו הוא אשר ללך ימלך להציל עשוקים מיד עושקהם הי' דיון אמת מכריע בין החולקים המתים גם החיים הוא מקפיד מאד להחזיק במעוז צמנהגי ישראל ולא התיר לנגוע בהם אפילו כחוט השערה, גדלו ותוקפו בתורה ובכל החכמות אין לשער ולערך.

הא פוק חזי בתואר שטרתוהו בני זמנו: גוף טהור ולב קדוש וזו לו כבן עמרסרבי שמואל הנגיד תלמידו עטרוהו כנזר ששנים והם המה רבותינו בעלי היראה ארזי לבנון גבורי התורה שאצבו מרחו חכמת רבם דעת ותבונה והגדולים מהם המה רבינו נסים גאון ז"ע, רבינו גרשום מאור הגולה ז"ע ורבינו חננאל ז"ע ומתלמידיו היה רב יעקב וזנו רב נסים (ועל ידו רב שמואל הנגיד בספרד), רב חננאל בן חושאל, ר' אלחנן בן שמריה, ר' בהלול בן יוסף, ר' אברהם בן יצחק ו' אוראי, ר' אברהם בן משה ו' גאמע, ר' יוסף בן ברכיה מקירואן, ר' יוסף בן עמרם מסנלמאסה, ר' מלכיה דיון מסייליא, ר' משה בן יצחק מערבי, ר' משולם בן קלונימוס מלוקא, ר' שמואל בן אברהם תאהרתי, בני בצרה, בני ואדי אלקרי, חכמי ירושלם, חכמי מארסי, התלמידים מקסטנטניא, חכמי קאבס, ועוד ועוד.

כתב בצדודרהם בסדר הפרשיות לכבוד שזכה רבינו האי לא זכה שום גאון ריש מתיבתא, שצבת אחר פטירת רב שרירא גאון וישב רבינו האי כל כסאו קראו באתו שצבת בספר תורה פרשת יפקה ה' אלקי הרוחות לכל בשר וגו' והפטירו ויקרבו ימי דוד למות ותחת הפסוק ושלמה ישב על כסא דוד אצו קראו והאי ישב על כסא שרירא אצו ותכון מלכותו מאד.

בכל דיני ישראל נשאל בכל הענינים בקשו עצתו הי' דיון נאמן, יועץ פלא וחכם חרשים מספר תשובותיו הוצאו בכל הראשונים אין להם מספר.

רבינו היה איש אמת ובהלכה לא נשא פנים לשום אדם וגם על הגאונים קדמאי חולק להלכה וביטל דבריהם ואפילו על חותנו שאהבו כנפשו הר"ר שמואל בן חפני חולק וגם על רבינו סעדיה גאון הנקרא מרגליות הגאונים.

רבינו האי הי' יחיד בדורו לא הניח דבר גדול וקטן מתורה ומכל חכמות ומדעות שלא הגיף כצבירה בזך שכלו והאיך הגדול הענק זה שלמד גם פילוסופיא.

בא להידיעה שכל הפילוסופיא הבל וריק והם רחוקים מדברי רבותינו חכמי ישראל, להר"ר שמואל הנגיד שהעיד עליו: שאחז רב האי בכל חכמה ויפיה כ' הרב האי תיקן הגוף ומישור הנהגת האדם הוא העסק במשנה ותלמוד ואשר טוב לישראל כי לימוד התורה יועיל לעלמו ולחכמים כמותו ואשר יסיר לבו מזה ויתעסק בדברים ההם (הפילוסופיא) יסיר מעליו תורה ויראה חטא ויפסיד עלמו באתם הענינים הכתובים בספרים חילונים ויסיר מעליו כל דברי התורה לגמרי ומזאת ההסרי יארכע לאדם

כתב רבינו האי גאון מובא ברבינו יונה (ברכות דף ב') שמתפלל עם הצבור בביה"כ ויקרא ק"ש כמו שקורא פסוקים כדי להתפלל מתוך דברי תורה כמו"ש בירושלמי ולא יקרא הברכות גם לא יענה אמן בכונה לצאת יד"ח אלא אם ירצה לאומרה עם הקהל בלא חתימה בלא פתיחה הרשות ביזו ולאחר יציאת הכתבים יקרא ק"ש עם ברכותיו לצאת יד"ח ואעפ"י שאינו סומך גאולה לתפלה שהרי מתפלל החלה וקורא ק"ש אח"כ עם ברכותיה לכונת חובה אפי"ה מותר לעשות כן כיון שמתכוין למצוה להתפלל עם הצבור שהתפלה נשמעת יותר ומקובלת לפני המקום וראיה לדבר מדרב צלי של שבת בערב שבת כלומר קודם שקיעת החמה ובודאי לא היה קורא ק"ש באותה שעה כיון שלא יצאו הכתבים נמצא שלא היה סומך גאולה לתפלה ולא היה חושש לזה כיון שהיה עושה כן למצוה להוסיף מחול אל הקדש שהוא מצוה גדולה ה"נ להתפלל עם הצבור מותר אפילו אינו מסמך גאולה לתפלה.

לע"נ ריוול בת משה אהרן ג"י

כא ניסן תרל"ט

ר' שמואל צבי ווייס

הרה"ק ר' שמואל צבי ווייס זיע"א דומ"ץ מונקאטש, נולד לאביו הרה"ק ר' אברהם זיע"א (שנתגדל בימי ילדותו אצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאלוב זיע"א, בסוף ימיו עלה לארץ ישראל, והיה דומ"ץ צפת וטבריה)

רבינו נסמך ע"י רבו מזידיטשויב והאלייל עליו מכוחו להיות פועל ישועות בקרב הארץ, כפי שמעיד אחיו מסוואליווא בספרו, עד מהרה יאל שמו בכל הסביבה, והרבה נתלקטו מסביבו, וכל הימים שיסב רבינו במונקאטש התקבלו אליו חסידים ומעריצים, ובשבתות היו באים ללל קורתו ועסקים עמו בלוחא בשירות ותשבחות.

רבינו נסתלק ביום שביעי של פסח שנת תרל"ט והוטמן בביה"ח במונקאטש

על פטירתו מסופר, שבנו הרה"ק ר' אהרן מצענעדיקאוויטש זיע"א פעם ביום שביעי של פסח קודם התפלה שלח לראות מה מצב הבריאות של הרה"ק ר' ישכר בעריש מווערלאקי זיע"א, בעל המלבוש לשבת ויו"ט, (בן הרה"ק ר' סענדר ליפא זיע"א בנו בכורו של הרה"ק מהרי"א מזידיטשויב זיע"א) שהיה אז חולה מאוד, והשתתה עד שקיבל תשובה מהשליח ששבע לו חיים בלייל שביעי של פסח, ומיד נכנס להתפלל, אחר התפלה בשעת הקידושא רבה שעשה לרגל היולדת לבנו רבינו זיע"א, אמר ר' אהרן בודאי יש לכם תמיה על שחיכיתי היום קודם התפלה, ע"כ אספר לכם דברים כהויתו, לפני יותר מחמישים שנה הייתי עם אבי זיע"א בזידיטשויב לימי פסח אצל רבינו הרה"ק מהרי"א זיע"א, בלייל שביעי של פסח דרש הרה"ק בסודות התורה רזי דרזין כדרכו בקודש, לאחר שאמר התורה פנה אל אבי שיסב בין גדולי תלמידיו ושאלו אם הבין את התורה שאמר, והשיב שכן, אמר לו רבו שאם יליאת נשמתו של אחד הוא בשביעי של פסח לריך לכוון את היחוד שהזכיר בתורתו, אח"כ פנה הרה"ק לנכדו הרה"ק המלבוש זיע"א ושאלו ג"כ אם הבין את התורה, ואמר לו ג"כ שאם יליאת נשמתו של אחד חל בשביעי של פסח, לריך לכוון יחוד זה. ואכן אחמו"ר נסתלק ביום שביעי של פסח כפי שחזה רבו מראש, הלילה ראיתי בחלומי כל מה שראיתי אז בזידיטשויב, ותפעם רוחי בקרבי, ע"כ לא יכולתי ליכנס להתפלל עד שאשמע ממאב הרבי מווערלאקי, שרבו חזה מראש גם יום פטירתו, ומסר לשניהם היחוד הנצרך.

זרעו אחריו הרה"ק רבי יוסף מאיר בעל אמרי יוסף מספינקא זיע"א, הרה"ק ר' אהרן אב"ד צענעדיקאוויטש זיע"א, הרה"ק ר' משה ממונקאטש זל"ל, והרה"ק ר' בנציון ממונקאטש זל"ל.

רבינו ינק תורתו מרבו המובהק הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשויב זיע"א, אשר חיבבו עד למאוד וכדו בכל עת, פעם אמר לו, שמעתי ממורי דודי הקדוש רבי צבי הירש מזידיטשויב זיע"א, שהבעש"ט הק' זיע"א לא ראה לירד לזה העולם עד שהבטיחו לו מן השמים שיתנו לו ששים גבורים, וכן אמר מורי דודי שלא ראה לירד מזה העולם עד שהבטיחו לו ג"כ משמים ליתן לו ששים גבורים, ואמר לי שאני אחד מהם, המשיך רבו מזידיטשויב ואמר, גם אני לא ראתי לירד עד שהבטיחו לי ס' גבורים, ואתה אחד מהם.

ובפעם אחרת התבטא עליו בחיבה, ומעשה שיהיה כך היה, שנכנס פעם עני בנש"ק להרה"ק מהרי"א זיע"א לבקש נדבה, ולא היה לו מעות ליתן לו, ע"כ מסר בידו הפמוטי כסף של שב"ק שהיה לו, והיה ביום השקיע כאשר הרבנית הצדקנית ע"ה ראתה שהפמוטים נעלמו והבינה שיד בעלה בדבר, הלכה לשאול את פ"ק מה נעשה עם הפמוטים, וזה הרה"ק למשמחו שיקרא לו את שני תלמידיו, רבינו זיע"א ואחיו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מסוואליווא זל"ל, ואמר להרבנית: דאם זענען מיינע זילבערנע לייכטער, שיינע לייכטיגע לייכטער.

כמו"כ קיבל תורה גם מרבותיו הרה"ק הבני ישכר מדינוב זיע"א, והרה"ק רבי יהודה צבי מראזלא זיע"א (בן אחיו וחתן הרה"ק מרן העטרת צבי זיע"א מזידיטשויב)

בדאיגו לפרקו הקים את ביתו עם זו הרבנית הצדקנית מרת ??? ע"ה בת הרה"ק ר' צבי הירש אסטרייכער זל"ל זכה רבינו, ורבו הבני ישכר זיע"א, ששהה אז בעיר חתונתו, היה המסדר קידושין בחתונתו, אחר החופה התבטא רבו בפני חותנו ואמר לו, אילמלא לא בחתי לכאן אלא בשביל זה, היה די לי. (לעת זקנתו של רבינו סיפר פעם מעשה זו לבנו הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זיע"א, ואמר לו ברוב ענוותנותו, הן מזלי לא הצנתי כוונתו, רק אולי היה כוונתו עליך, שראה שאתה תלא ממנו).

רבינו ישב והגה בתורה הק' במסירות נפש ממש, והתעלה בעליו אחר עליו, כמו"כ נכנס בחדר לפניו מחדר בתורת הח"ו, כפי שינק מרבו מזידיטשויב זיע"א, אבל בגודל ענוותנותו לא העלה על הכתב שום מחידושיו, כמו שכתב בנו הרה"ק האמרי יוסף זיע"א בהקדמה לספה"ק ליקוטי תורה והש"ס מהרי"א (לרבו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשויב) בזה"ל: אבי מורי זלה"ה היה תלמיד חכם גדול, ומגודל ענוותנותו לא חיבר שום ספר, ואע"פ שחידש כמה דברים בתורה. כמו"כ מעיד גם בנו, שרבו הרה"ק מראזלא זיע"א בחר ברבינו שהוא יעתיק את ספרו דעת קדושים, ומובן ממילא שהיה בקי בכתבי האריז"ל כי לולא זאת אי אפשר להעתיק ספר עמוק כזה.

גם העיד על רבינו הרה"ק משינאווא זיע"א, כאשר הגיע פעם הרה"ק ר' אהרן אב"ד צענעדיקאוויטש זיע"א בן רבינו, להרה"ק משינאווא כיבדו הרה"ק עד למאוד לעיני כל הקהל ועדה, כאשר התפללו המקורבים על גודל הקירבה שהראה לו הרה"ק, נענה הרה"ק ואמר לבני הדברי חיים זיע"א כותב בהסכמתו לספר דעת קדושים כי כמעט לא זכיתי להבין דבריו הק', לבנו של אורח זה סידר את הספר, א"כ בודאי הבין הכתוב זו, וכי מילתא זוטרתא הוא.

לע"נ רחל בת משה אהרן נ"י

כב ניסן תפ"ז

רבי יהודה רוזאניס בעל משנה למלך ופרשת דרכים

רבינו הגה"ק רבי יהודה רוזאניס בעל משנה למלך ופרשת דרכים ז"ע נולד בקושטנדינא בשנת ת"ז לאביו הגה"ק ר' שמואל ז"ע ממשפחה ספרדית ממדינת קטלוניא ז"ע כתב רבינו האור החיים עליו: (פרי תואר יו"ד סימן כ') עליך אני אומר אשריך אברהם אבינו ע"ה שרבי יהודה רוזאניס יצא מחלצ'ך

ובהיותו קרוב לשבעים שנה הרגיז בעצמו שקרוב יום פטירתו ואמר במליצה (פרשת ראה ט"ו ט"ז) הקצה קצת השבע קצת השמטה, וביום כ"ב לחודש ניסן בשנת תפ"ז נסתלק הוא לגנוזי מרומים.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה עוד נער קטן כשרש מעצמו בחריצות נפלא והי אחד מתלמידיו הגדולים של הגה"ק ר' שלמה הלוי הזקן ז"ע והגה"ק ר' יוסף מטראני הנקרא מהר"י מטראני ז"ע נכד המהרי"ט ז"ע

היה חתן דודו הגה"ק ר' אברהם רוזאניס ז"ע ומציא חידושיו גם כן בספריו ונראה שגם כן למד אצל דודו וחותנו הג"ל שהי' אב"ד קוסטא.

רבינו היה עניו מאד וצרכו ולא קיבל על עצמו שום רבנות ועסק במסחר והי' הלכה דרכו והלך וגדול עד שנעשה שלחני של הארמון והי' אחד מיועצי השרים והי' הולך בצגד האנשי חיל וחרכו על אדו ורכב על סוס ועם כל זה עסק בחורה יומם וליל.

בימי השולטן אחמד השלישי, נאלץ רבינו לנסוע לאדרינופל לרגל עסקיו עם שרי הצבא. לבש מדים, רכב על סוס, וכאשר הגיע לעיר לא היה לו פנאי להחליף בגדיו, והלך אל בית הכנסת להתפלל ערבית. ישב על ספסל ושמע ויכוח בין החכמים בדבר הלכה: חכם אחד שאל קושיא בתלמוד, ולא ידעו להשיבו. קם רבינו וזכר את העניין. השתוממו החכמים על האיש שהוא בקי בתלמוד, ואמרו לו את המליצה שאמרו לר' חנניא בן תרדיון בשעתו: "אי ספרא לא סיפא ואי סיפא לא ספרא" ואין אדם יכול להיות תלמיד חכם וגזוף כאחד (ועבודה זרה י"ז). והוא ענה במליצה תלמודית אחרת: "הספר והסייף ירדו כרוכים מן השמים" (דברים רבה פרשת ראה פ"ז).

רבינו היה גאון אדיר ואף העת שהורד לבטל אודות משאו ומתנו הי' הרבה לו ורצה להיות כולו לה' אחר שרכש רכוש מסוים השתתף במסחר עם אחיו ר' חיים ור' אהרן והתנה עמם שהם יעסקו במסחר והוא יעסוק בחורה, וכן היה ומאז והלאה קבע לעצמו ישיבה גדולה וכתובס לומדים מופלגים וכתובס הגה"ק ר' יעקב כולי בעל מעם לועז" ז"ע שהוציא לאור ספריו, וכנראה שם היה השר וגדול בישראל ר' חיים קמחי ז"ע נמי מתלמידיו, וגם הוא טרח להוציא ספרי רבינו לאור עולם על הוצאת שני אחיו ר' חיים ור' אהרן הג"ל.

רבינו הי' הלך וגדול עד שחכמי דורו תוארוהו בתואר הכבוד "התנא האלקי" (תולדות הפוסקים) הוא הי' אבי יתומים ומגן לכל קשה יום ביתו הי' בית וועד לחכמים היה רחיס ומוקיר דרבנן, והי' מקדים שלום לכל אדם בסבר פנים יפות ועושה חסד לאלפים (הקדמת פרשת דרכים) הוא הי' מן הראשונים שרדפו כת השבתי לבי ונחמיו חיון ימ"ש, תוקף גדלו בלימודו הי' מפורסם בכל העולם וחיבר ספרים רבים ונכבדים הראשון והראש את ספר משנה למלך על הרמב"ם ופרשת דרכים דרושים ודרך מלותיך על מנין המלות.

רבינו חיים בן עטר בעל האור החיים הק ז"ע העיד על רבינו: שלא ראה להדפיס חבוריו בחייו, לבל יחשבו שכונתו הייתה לחלוק ולבקר (פרי תואר פ"ד סי' קי"ג). רבינו חיים יוסף דוד אזולאי בעל חיד"א ז"ע כתב, ששמע מזקני קושטא, שלא עלה בדעתו רבינו להדפיס את ספריו מרוב ענותותו.

משנה למלך

מתורתו של רבינו ז"ע

לא הביט אוון ביעקב ולא ראה עמל בישראל (פרשת בלק כ"ג כ"א) מחסדי הבורא יתברך שמו דמה שנוגע לעונש אינו דן לישראל רק 'באשר הוא שם' ולא על שם העתיד שיחטאו, מה שאין כן לענין הזכות מצרף הקב"ה גם מה שיזכו לעתיד כדי ליתן להם שכר. (פרשת דרכים בדרך מצרים דרוש ד')

כג ניסן תרע"ח

רבי אברהם ב"ר יהודה זי"ע בעל זרע אברהם מווראשא

רבינו הגה"ק רבי אברהם לופטביער בעל זרע אברהם מווראשא זי"ע נולד לאביו הגה"ק ר' יהודה לייבל הנקרא ר' ליבל מוהל זי"ע

ונכון לזי"ע מה שכתב על ספרו רבינו הגה"ק רבי מאיר יחיאל הלוי האלשטוק מאוסטרובצה בעל מאיר עיני חכמים זי"ע: והיה תועלות גדול ללומדים.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו

וכן הרב המכה את תלמידו או שליח בית דין שהכה את בעל דין הנמנע מלצווא לדין והמיתו בשגגה פטור מגלות שנאמר לחטוב עינים לדברי הרשות יאל האב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח בית דין שהרי שגגו והרגו בשעת עשות המלות, (רמב"ם צפרק ה' מהלכות רוצח הלכה ו') והראב"ד השיג על הרמב"ם ללא מצינו אלא בשליח בית דין המכה יותר ממה שאמרוהו. ונראה דמקור דברי הרמב"ם מהא: וקלפתה את כפה (פרשת כי תלך כ"ה י"ב) פרט לשליח ב"ד (מסכת בבא קמא כ"ח) ועיין שם דרש"י מפרש לשליח ב"ד פטור מבזשת. אמנם הרמב"ם מפרש לה לענין גלות, וכן מבואר בפני משה בביאורו לירושלמי (פרק החובל) דמש"ה לא מייתי הרמב"ם דפטור מבזשת משום אפילו מגלות פטור כל שכן מבזשת, הרי דהרמב"ם מפרש לה לענין גלות וליף בזשת מיני בקל וחומר. ובאמת דברי הראב"ד תמוהים דהא מבואר (מסכת מכות כ"ג) הוסיף לו רצועה אחת ומת הרי זה גולה ע"י הרי דלדברא דבמכהו יותר ממה שאמרוהו גם שליח ב"ד גולה? אך נראה דהא דעת הרמב"ם צפרק ט"ז מה' סנהדרין דלהכי אינו לוקה כי אם ל"ט שאם יוסיף לו רצועה אחת נמלא שלקה מ' עי"ש ואם כן באמרוהו לעשרים פשיטא דאינו לוקה כי אם י"ה, דהא עשרים

א
פ
ש
מ
א
י
ו
ל

ונמלא שלקה יותר מהאומד ואם ילקה י"ט הרי צענין מלקות הראוין להשתלש על כן אינו לוקה כי אם י"ח, ולפי זה נראה דבכהאי גוונא דהוסיף לו רצועה אחת ומת אינו גולה דהא דבין הוא שיקלה עד עשרים אלא משום דצענין שראוין להשתלש וגם מחשש הוספה יותר על העשרים לוקה י"ח, ויש לומר: דבכהאי גוונא כיון הראב"ד ז"ל, אבל אה"ג דאזיל ומודה היכי דהכהו יותר מהאומד דגולה וכש"ס הג"ל. ואולם כריך עיון לפי זה היכי משכחת לה להא דהוסיף לו רצועה אחת הרי זה גולה כיון דלעולם פותחין לו שמה יכהו יותר מהשיעור ונמלא דבהוספת רצועה אחת לא הכהו לעולם יותר מן מה שאמרוהו. (זרע אברהם)

רבינו נודע בשערים לגאון אדיר בקי עמוס עיניו כיונים על אפקי הש"ס והראשונים סיני ועוקר הרים אנא מלא ספריאל. אולם פנימיות שלו לא נודע על פני הכל כי היה איש לנוע ומעודו היה נחבא אל הכלים כי היה ענוותן טובא, ואך ידליו אשר היו מקורבים עמו המה ידעו אותו כי היה ירא שמים אמיתי מודה על האמת רך המזג וישר באלם ואם כי היה עתיר נכסין לא משך מאהלה של תורה והיה חזר לכל תלמידי חכמים ירא ה' ועסק הרבה בהרמת קרן התורה הן בגופו והן בממונו, ואם כי היה מעונה ביסורין היה להלה בפניו והיה מקיים מה שאמרו חז"ל: הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות (מסכת אבות פרק א' משנה ט"ו) ולא ראה לילך בגדולות ובנפלאות.

כשהגיע לפרקו נשא להרצניית הגדיקת מרת אסנת ע"ה בתו היחידה של הגה"ק רבי מאיר שמהה הכהן אב"ד דווינסק זי"ע בן הרב המפורסם רבי שמשון קלונימוס זי"ע בן הגאון המפורסם דורו רבי חניניה כהן זי"ע, וזמן קצר אחרי הגישוואים חלתה אשתו במחלה חשוכת מרפא ונפטרה דמי ימיה.

רבינו בא מקשרי מכתבים עם גדולי דורו ומהם חותנו הגדול זי"ע הגה"ק רבי מנחם זעמבא מפראגא הי"ד זי"ע, הגה"ק רבי מאיר יחיאל הלוי האלשטוק מאוסטרובצה בעל מאיר עיני חכמים זי"ע. ונכון לזי"ע מה שכתב על רבינו: הן מכיר הייתי היטב כמעט מתי שהייתי בווארשא פלפלו, והיה בקי בש"ס וגם בפלפול.

נסתלק לגנזי מרומים אסרי חג של חג הפסח ביום כ"ג ניסן שנת תרע"ח ונטמן בבית העלמין ווארשא ליד האהל של הגה"ק רבי שלמה זלמן ליפשיץ בעל חמדת שלמה אב"ד ווארשא זי"ע

רבינו לא נשאר אחריו זרע של קיימא אך נשאר אחריו צרכה ספרו זרע אברהם. שרשם לעלמו מדי שומטו רעיוניו בש"ס ופוסקים, אשר חידש הקיזר נפלא וגם לא עשה שום סדר לחדושו היקרים והיה מפוזרים הרבה ענינים הדף אחד. אגב רוב כתבי רבינו זי"ע נותרו בכתב יד ואבדו רק חלק קטן מכתביו נדפס על ידי חברו הנאמן הגה"ק ר' נחן ב"ר יחזקאל שפיגעלגלאס זי"ע שצרכונו היה לעשות לזכר נשמתו הטהורה של רבינו כי לא הגיח שום שארית אחריו.

לע"נ רזל בת משה אהרן נ"י

כג ניסן ש"ם

רבי משה די טראני המכונה המבי"ט מצפת

רבינו הגה"ק רבי משה די טראני המכונה המבי"ט מצפת זי"ע נולד בשנת ר"ס בשאלאניקי לאביו הגה"ק ר' (ישעיה) יוסף די טראני זי"ע ממגורשי ספרד

רבינו היה גאון הגאונים סיני ועוקר הרים, הרביץ תורה בתלמידים רבים.

ובנערותו למד באנדרינופול אלכ דודו הגה"ק ר' אהרן די טראני זי"ע שהי' חבר להגה"ק ר' יוסף פאסי זי"ע ונשא ונתן עם רבינו הגה"ק רבי יוסף קארל בעל הבית יוסף זי"ע, וכשהי' רבינו בן ט"ז שנה למד בצפת בישיבת הגה"ק ר' יעקב בירב זי"ע,

בשנת רפ"ה לא היה רק בן עשרים שנה כבר הי' רבינו רב מפורסם בצפת, ונתמנה לחבר בית דינו של הר"י בירב בצפת. וזכה להיסמוך על ידי רבו זי"ע בסמיכת חכמים ביחד עם הגה"ק רבינו הבית יוסף זי"ע.

ולאחר פטירת רבינו הבית יוסף זי"ע ביי"ג ניסן בשנת של"ה, שימש רבינו כראש בית דין במשך חמש שנים.

בשנת רל"ה כבן שלשים עלה לעיה"ק ירושלים ושם חבר ספרו קרית ספר על התורה ש"ס רמב"ם, ספר התחיה והפדות פירוש וחי' על ס' האמונה והדעת להרבינו סעדי' גאון זי"ע וספר בית אלקים מוסר נספח לו ספר נחמד על פרקי שירה, וכן שו"ת ב' חלקים.

לעת זקנותו בן ס"ח שנה בשנת של"ג נולד לו בן הגה"ק ר' יוסף די טראני בעל אפנת פענח זי"ע.

הנה הספרים מלאים מגודל חשיבות ומעלות פרק שירה שעשה דוד המלך עליו השלום ברוח הקודש. וכתב רבינו המבי"ט זי"ע שישתכל האדם ויחשוב שכל אחד מהגבראים הנזכרים בפרק שירה אומר לו דע שאני גבראתי להנאתך ולטובתך ותלמוד מעמנו לעבוד בוראך ותהלל ותשבח גם אתה את בוראך ביותר וביותר.

איתא בפרק שירה: עקרב מהו אומר "טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו" אמר רבינו, ואף שעקרב יש לו עקיצה שהוא רע לבדיות, אינה אלא לרשעים הראויים לכך, ולא לטובים. לכן העקרב משורר ואומר: טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו – המכירים שהם מעשי ה', ומחזיקים בדבריהם, עכ"ל.

נסתלק לגנוי מרומים כבן שמונים שנה בכ"ג ניסן אסרו חג' בעומר בשנת ש"מ ומנ"כ בעיר אפת בבית החיים העתיקה.

נשאר אחריו בנוו הק' הבכור הגה"ק ר' שלמה רב במצרים זי"ע והגה"ק ר' יוסף די טראני מהר"מ"ט בעל אפנת פענח זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו זי"ע

כתב רבינו בקרית ספר מובא בדברי שאול: על הא דאמרו ז"ל (ברכות ז') דנשים במאי זכיין באקרויי בנייהו לבי כנישתא ובאתנויי גברייהו ב' רבנן ומנטרן לגברייהו עד דאתו מבי רבנן דאף דאי אפשר לקיים כל התורה בשלימות כל אחד בפ"ע מכל מקום כיון ישראל ערבים זה בזה נתקיים בכללית וגם על ידי הלימוד נחשב כאילו קיימהו, אך נשים דל"ה בכלל ערבות כמ"ש הרא"ש פ"ג דברכות, וכן בכלל לימוד תורה ליתנהו, לכן פריך גמרא: נשים במאי זכיין? שתחשב להם כאילו קיימו כל התורה? ומשני תורה של בנייהו ובעליהן עולה להם.

לע"ג יוזל בת משה אהרן נ"י

כד ניסן תרע"ג

רבי יוסף הכהן פרידמאן מרימנוב

רבינו הרה"ק רבי יוסף הכהן פרידמאן מרימנוב זי"ע הנקרא בלשון חיבה רבי יוסילי מרימנוב ממלא מקום אביו קרוב ליובל שנים הרה"ק ר' צבי הירש הכהן מרימנוב זי"ע בן הרה"ק ר' יהודא לייב הכהן כ"ץ מדומברובה זי"ע, הנקרא ר' הערש משרת בשביל שהיה משרת אצל רבו הקדוש רבי מנחם מענדל מרימאנוב זי"ע לימים רבי. אביו הק' נולדו לו שמונה עשר ילדים ושישה עשר מתוכם נפטרו בחייו רח"ל ורבינו נולד בזקנותו. וסיפר בספר צדקת הצדיקים: כשנולד רבינו והגיע זמן להניק לא רצה לינק, אז אמר לו אביו: יוסף הצדיק צריכים מזה העולם גם כן ליהנות. והתחיל לינק

אמר על הפסוק הנני ממטיר לכם לחם מן השמים וגו' למען אנחנו הילך בתורתו אם לא (פ' בשלח ט"ז) כלומר שהקב"ה אומר להמטיר לחם בין אם ילכו בתורתו ובין אם לא! וכששמע זאת הרה"ק מסדיגורא זי"ע נרגעה רוחו והבין כי רמו הוא מן השמים שזימנו לו לשמוע דבר זה עכשיו כדי להמתיק, ואכן יאל אליהם וברכס שירלו גשמים ויתברכו בכל טוב ועורר אותם על שמירת התורה והמצוות. (קובץ תפארת ישראל)

בעת אשר בקשהו למלאות מקום אביו ברימנוב ולא רצה רבינו, כי אמר: מי אנכי אשר אהיה להן למלאות מקום אבי ולישב על כסא קדוש? וזהו אדמו"ר מסאדאגורא זי"ע שיקבל עליו עול הרבנית, ושאל החסיד המקורב הר"ר אבי צבי בליג ז"ל את האדמו"ר מס"ג: האם רבינו הוא בעל מדריגה? השיבו האדמו"ר מס"ג: כי בן לדיק כשנותנים תחת ידו התמנות שניהג איזה דבר אזי נותנים לו בפעם אחד כל המדרגות. (לדקת הצדיקים)

כמו כן מסופר: שבהזכירו את שם אביו הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב לא היה אומר 'אבי' אלא היה אומר 'הצדיק מרימנוב'. וכששאלו אותו למה אינו אומר 'אבי', ענה מרגיש אני בנפשי שאיני ראוי להתייחס אחר אב קדוש כל כך. (מפי האדמו"ר מבאליאן שליט"א)

נסתלק לגזי מרומים כ"ד ניסן ט' לעומר בשנת ה' תרע"ג ומנ"כ בעיר רימנוב ליד אביו הק'.

נשאר אחריו בתו היחידה הרבנית הצדקת מרת רחל לאה ע"ה, אשת הרה"ק ר' חיים דוב מזל מלבוז זי"ע מלאאל של הרה"ק רבי משולם זשא מאניפולי זי"ע. וסיפר שאמר לבתו ביום חתונתה וביום שמחת לבה כי באם תרצה יכולת בידה כעת הזאת לשאול מאת ה' שלא תהיה בת יחידה.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כשנתמלא לו ז' שבועות והיא החייט החלוק שעושין לילד בן ז' שבועות והיא מרוקס בו יוסף זה הקטן גדול יהיה, וקרא זאת אביו הק' צפה מלא ובמתינות כדרכו וזנה וקלש בקריאתו ואמר כן יהיה בלכות ה', ונתן להחייט בעד שכרו י"ב פערציקער לגדול חביבתו עליו ואחר כך קרא להרבנית וראה עליה שגם היא תתן להחייט ונתנה לו פערציקער אחד וראה שתוסף עוד והוסיפה עוד אחד וראה שתוסף עוד וכן הלך אהה בדבריו כפעם בפעם עד שהעלה אותה על י"ב פערציקער, ואמר לה שהיא היתה אריכה ליתן עוד יותר. (לדקת הצדיקים)

רבינו היה איש לדיק וקדוש צניא דנהורא חסידא ופרישא ומפרסם לבצל מופת גדול ורבים הלכו לאורו וביניהם הרה"ק ר' משה ראזווילאווער זי"ע והרה"ק מסטיטשין זי"ע.

הרה"ק ר' ראוב' לע דעמבילער זי"ע בן הרה"ק ר' אליעזר מדזשיקוב זי"ע אמר על רבינו שאינו חידוש שברכותיו מתקיים, שעל כל ברכה שמברך יושב אביו הרה"ק ר' צבי הירש זי"ע בן עזר, מיט די ליפען, ואומר אמן. (שיח זקנים)

רבינו נתייתם מאביו ל' מרחשון בשנת תר"ז, וכאשר אמר קדיש אחר אביו אמר בלחש וזאתה אמו להמשרת שלו שידחפהו שיאמר בקול ויהי כאשר פתח לאמר הקדיש אמר בלחשה ובקול נמוך כמקדם, ודחף בו המשרת וכאשר דחף בו הפחיד את עצמו ומתוך הפחד גלה את אזני המשרת ואמר לו: הלא אבי עומד לנגדי! וספר זאת המשרת לאמו ורצתה לשמוע זאת בעצמה ועשה כמה תחבולות שיוציאו מפיו מלין ולא יכלו כי היה זהיר בדבורו. ואחר כן נישאת אמו ע"ה עוד הפעם להרה"ק ר' ישראל מריזשין זי"ע ורבינו נתגדל שם אצל הרה"ק מריזשין זי"ע, עד יום פטירתו ג' מרחשון בשנת תרי"א, והשתעשע בו והיה קוראו יוסף הצדיק.

מדי היותו בסאדאגורא והרה"ק מריזשין היה אהוב וחביב כבן ולא זז מלחבבו, ובכל יום השבת הלך רבינו להרה"ק מריזשין לומר לו שבתה טובא. פעם אחד חש לו בראשו ולא היה יכול, והלך הרה"ק מריזשין אליו ואמר לו שבתה טובא. (לדקת הצדיקים)

בהיותו אז בסאדאגורא התחבר רבינו למאור מאוד עם בני אדמו"ר מסאדאגורא וביתו עם הרה"ק ר' נחום דוב מנחם נחום דוב בער הנקרא ר' נחום בעריניו זי"ע בן הרה"ק ר' שלום יוסף זי"ע, פעם אחת בחנו אותו הרה"ק ר' שלמה זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם יעקב מסדיגורא והרה"ק ר' נחום דוב זי"ע והקניטו אותו למען יראו אם יכעוס או יקפיד כי הוא כהן, והקניטוהו שבועות שהים שהם הרבה ונמאל שלם בנסיונו. (לדקת הצדיקים)

סיפר הגה"ח ר' אפרים פישל רבינוצ'ין ראש ישיבת תפארת ישראל רוזין זי"ע: פעם הגיעו איכרים בני כפר אל הרה"ק ר' אברהם יעקב מסדיגורא זי"ע והזכרו עצמם לפניו היות שהיה שם עליית גשמים וזקוקים בדחיפות לגשמים לזורך פרנסתם וביקשו שיעתיר בעדם שיושעו. נענה אליהם הרה"ק מסדיגורא זי"ע ואמר להם: נו, הרי התורה אומרת אם בחוקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם! ונענה אחד מהם בגודל בורותו ופשטותו וללא הבין מה הכוונה בדברי הרה"ק מסדיגורא זי"ע. ואמר: יא בחוקתי נישט בחוקתי אבער רעגן דארפן מיר, בשמעו זאת הרה"ק מסדיגורא זי"ע נדמם מאוד והתהלך בחדרו והפסיק דבריו, והיה נראה כאילו שהוא רוצה לפעול טובה בדבריו והלה בדבריו קלקל. והנה בעודו מתהלך אנה ואנה הגיע לסאדאגורא מרימנוב, רבינו זי"ע, וכמוכן שהכניסוהו מיד אל הרה"ק מסדיגורא זי"ע, וביקשו מרבינו שיאמר איזה דבר תורה מאביו הרה"ק ר' הערש' לע מרימנוב זי"ע, ונענה רבינו ואמר: אבי זי"ע

כ"ק אדמו"ר מפשעוורסק זי"ע היה נוהג לספר מידי שנה ביום ההילולה: על איש אחד שמסר פעם קויטל להרה"ק רבי יוסף מרימנוב ובין שאר הבקשות הזכיר גם שהוא רוצה לזכות ליראת הרוממות, וכאשר הסתכל הרה"ק רבי יוסף בקויטל, עלה בת שחוק על פיו, והבחינה בזה הרבנית שהייתה נוכחת שם ושאלה את האדמו"ר לפרש השחוק, וענה לה: "איש זה מבקש דבר שגם אנחנו יש לנו חשק לכך."

כו ניסן ב' אלפים תקט"ז

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

יהושע בן נון ע"ה עבד ה' משבט אפרים משרת ותלמיד משה רבינו ע"ה שלא מש מאהלו נולד בשנת ב' אלפים ת"ו ולראב"ע ב"א שצ"ג

איתא בילקוט: כשראה יהושע במלחמה צרתן של ישראל ועש"ק ה' ושלח יחללו ישראל שבת, וגם הרגיש שחכמי הגוים עורכים מלחמתם כפי חשבון עפ"י המזלות לזכר על ישראל, פשט ידיו לאור השמש וירח ועמד כל אחד במקומו ל"ו שעות עד מולאי שבת ולח ה' כיום הוא לפניו ולאחריו לשמוע ה' בקול איש כי ה' נלחם לישראל (יהושע י').

כ' בסדר"ר בכפר קדש ה' בית מדרשו של יהושע ושבע שנים שחלק את הארץ כלו בשנת ב"א תק"ג.

בשנת ב"א תקי"ד שנת ס"ו לליאתם ממלכים ויהושע בן ק"ח שנה ויקרא יהושע לכל ישראל לזקניו ולראשי ולשוטרי וזקנים מאד לשמור ולעשות את כל הכתוב בספר תורת משה לכלתי סור ממנה ימין ושמאל, ואמר להם: עתה יראו את ה' ועבדו אותו בתמים ובאמת, ויאמר אל העם עדים אתה בכס כי אתם בחרתם לכם את ה' לעבדו אותו ויאמרו עדים, ויכרות יהושע ברית לעם ביום ההוא וישם לו חוק ומשפט בשכם.

ובשנת ב"א תקט"ז וימת יהושע בן נון עבד ה' בן מאה ועשר שנים ביום כ"ו ניסן (טור אר"ח ס' תק"פ בשם בה"ג) ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרה אשר בהר אפרים ויעבדו ישראל את ה' כי ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר הארכו ימים אחרי יהושע ואשר ידעו את כל מעשה ה' אשר עשה לישראל. והימים אשר שפט את ישראל ל"ח שנה. (בסדר"ר איתא כ"ח שנה)

זכותו הגדול והקדוש יגן עלינו ולכל ישראל אמן

ויחלץ יהושע את עמלק לפי חרב ואז ה' בן מ"ב. צפרת שלח ויקרא משה להושע בן נון יהושע פרש"י שהתפלל עליו יה וישעך מעצת מרגלים. יש לרמז בזה המעשה שהוצא בספר רב שלום: וליתר שאת אספיה למו אחי וערעי עובדא שהיה בעת שנסע כבוד הרה"ק ר' יקותיאל יהודא מסיגוט בעל זי"ע לב זי"ע אל אל"ה הרה"ק מוהרי"א מזידיטשוב זי"ע. ונסעו עמו איזה נגידים מעיר סיגוט על ש"ק אצל הם היו מנוסים מאד, והיו נלכדים להתעוררת תשובה. לכן ביקש הייטב לב את אל"ה זלה"ה בשעת לקיחת שלום בעש"ק שיאמר להם איזה דברי מוסר לעוררם לתשובה, אצל אל"ה מזידיטשוב השיב לו בזה הלשון: אונזער גרעסטער מוסר, איז דער הכל יודוך, און וועמען דער הכל יודוך ניטט נישט, וועט קיין שום מוסר בעולם נישט ניאלע! אח"כ ביום הש"ק כשכל הקהל הקדוש התפלל בתהלהבות פסוקי דזמרה יחד עם רבם הקדוש מזידיטשוב, השיב הייטב לב את פניו לאחור להסתכל על אותם הנגידים מה הם עושים כעת, אצל לא ראה אלכס שום השתנות לטובה, אך מה מאד נפתח כשהרבי מזידיטשוב פתח בקול קול עוז בנוסח הידוע הכל יודוך והכל יצחוך וכ"ו, אז ראה הייטב לב כמו עיניו שכרגע נשתנה פניהם של אותם המנוסים באופן נורא עד שזלגו עיניהם דמעות שליש, ונוכח לדעת בכחו של אותו זקן לדיק וקדוש, שדיבוריו בתפלתו בהכל יודוך, עשה רושם כה גדול שגרש את ה"ה"ר מלבם עכ"ל. והנה ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא ויש לנו לזכר שגם ענין הג"ל מרומזת בתורה בפסוק שלפנינו, דהנה האותיות י"ה נטריקון ה"כ יודוך, ורמזו לו משרע"ה שחנלל מעצת המרגלים שהם בחינת ה"ה"ר ע"י התפלה של הכל יודוך שכתו גדול לגרש את ה"ה"ר כנזכר. (חיי צני)

ואחרי מות משה רבינו ב' אדר ב"א תפ"ח ויאמר ה' אל יהושע בן נון קום עבד את הירדן והי אז בן פ"ב שנה(ולכראב"ע ז"ה) ועוד בחוף ימי אצל משה שלח יהושע מן השיטים ב' מרגלים הם פנחס בן אלעזר וכלב בן יפנה ליריחו וכבש ירוחו. בענין שליחות המרגלים: ז"ל למה הוצרך לשלוח מרגלים הלא שמע מהשי"ת שיתן להם את הארץ? שמעתי כי דרך הדלוקים שאינם רואים לטרוח להשי"ת לעשות להם נס ע"כ עושים כל החבולות שיהא ג"כ עפ"י דרך הטובה.(נפלאות חדשות)

ואיתא במגילה י"ד: ליהושע גיירה לרחב ונסבה לאשה שהיא לא הית' מז' אומות, ואז הית' רחב בת נון'ן וזכו שח' נביאים ילאו מהם: נירה, ברוך, שריה, מחסיה, ירמיה, חלקיה, חנמאל, ושלום, רי"א אף חוללה והם מצנות יהושע ורחב כי בניס לא היו להם.

וכתיב בסדר"ר בשם ג"נ אות ב': יהושע ה' גלגול יוסף ורחב גלגול אשת אדוניו ואז לא לקחה ועתה נסבה ובהיות' מבחינת ירח הית' ביריחו. יהושע מל את ישראל שנית כי ארבעים שנה שהיו במדבר לא מלו. יהושע הכה כל המלכים אשר מעבר לירדן ויתנם לנחלה לט' המטות וחל'י. ומשך מלחמות שעם המלכים ה' ה' שנים ושבע שבע שנה כלו בשנת ב"א תל"ו.

עשרה תקנות טובות תקן יהושע לישראל (בבא קמא פ"א) גם תיקן ברכת הארץ (ברכות מ"ח).

הענין מה שצריכין לנסע להצדיק, ולא די בספרי מוסר.

מפרש בתורה: ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע, (שמות י"ז) כי אף שאמר לו לכתב בספר, אף על פי כן לא הסתפק בזה, וצוה לו, ושים באזני יהושע, שידבר עמו פה אל פה. כי העקר מה ששומעין מפה הצדיק, וכמו שאמרו במדרש (דברים פרשה ג') על פסוק שמע ישראל היום אתה עובר את הירדן וכ"ו מה ראה לומר להם כאן שמע ישראל, רבנין אמרי למה הדבר דומה, למלך שקדש מטרונה בשני מרגליות, אבדה אחת מהן. אמר לה המלך אבדת אחת, שמרי את השניה. כך קדש הקב"ה את ישראל בנעשה ונשמע, אבדו את נעשה עששו את העגל, אמר להן משה אבדתן נעשה שמרו נשמע, הוי שמע ישראל. עד כאן לשון המדרש. ועל כן כשולמד מתוך הספר שהוא בחינת עשיה, שהוא בחינת נעשה, אין בזה כח כל כך לעורר אותו, כי ישראל אבדו את הנעשה. אבל כששומע מפה הצדיק, הוא בחינת נשמע, שזה הכתר נשאר להם לישראל.(לקוטי מהר"ן)

ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרה: (יהושע כ"ד ל) וכתב רש"י: ובמקום אחר קורא אותה תמנת חרס על שם שהעמידו תמונת החמה על קברו לומר זה הוא שהעמיד חמה וכו' [ויקרא יהושע בן-נון...ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת חרס בהר אפרים- (שופטים ב', ח'ט"ו)] ונ"ל כשמסר משה המלוכה ליהושע אז"ל (בבא בתרא ע"ה) שאמרו זקנים שבאותו הדור פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, ונ"ל שדייק זקנים שבאותו הדור דוקא? ר"ל באותו דור שקבל יהושע המלוכה ממשה ה' יהושע רק כמאור הקטן נגד משה כהלבנה שמקבלת אורה מהשמש כן יהושע ה' כתלמיד למשה, אבל רק באותו הדור ה' כן אבל במשך זמן שנהג יהושע נשיאתו נעתלה בחכמה ובתבונה וביראה כ"כ שהי' ראוי' לתוארו בשם שמש שכבר ה' ראוי' מצד עצמו להיות מנהיג ישראל ואז כבר הוא השפיע מאורו וחכמתו לאחרים לזקנים שבדורו, כמ"ש משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים והי' פני יהושע בסוף ימיו כפני חמה ופני הזקנים כפני לבנה ולכן העמידו על קברו תמונת השמש ולא תמונת הלבנה אף שהוא העמיד תרומתו השמש והירח להורות עלה במעלה להיות כשמש ולא רק כירח. (מליצי אש)

כז ניסן תקע"ג

רבי אריה יהודה לייב ב"ר שלום הלוי זי"ע הרב מוואלטישיסק בעל אוהב תורה

רבינו הרה"ק רבי אריה יהודה לייב הלוי הורוויץ מוואלטישיסק בעל אוהב תורה זי"ע אחי הגה"ק ר' ישעיה הלוי מזבארז אב"ד האלוויניבסקא זי"ע. נולד בעיר זבראז בשנת ת"ק בערך לאביו הרה"ק ר' שלום סג"ל מזבארז זי"ע

כן את כוסו. ומלאו עוד צ' כוסות, וגם נתנו להחסידיים מי דבש עד שנעשו מבושמים, והתחילו לנגן. והרב ר' סענדיר נעשה מבושם. אמר לו רבינו: נעשה ריקודין לכבוד שבת קודש, והלכו מהשולחן ועשו ריקודין, והחסידיים היו מנגנים, ונתמלאו שמחה. אחר זה אמר הרב ר' סענדיר לרבינו: תחיו מאה שנים כי החייתני, כי מעולם לא הרגשתי טעם שבת כמו היום, השיב לו רבינו: אם אינכם מרגישים טעם שבת, האידך אחס יוכלון להרגיש טעם בחוספות שבת? וד"ל. (שיחות דליקס)

בקיץ תקס"ב נסע רבינו עם בנו הרה"ק ר' פנחס לארץ ישראל. קודם שנסע לארץ ישראל ביקש רבינו מהרה"ק ר' פנחס שפירא מקארין בעל אמרי פינחס זי"ע שילמדו עבורו בכל יום איזה שיעור ולהתפלל בעדו עד שיזכה לבוא עם לשלום, נענה הרה"ק מקארין ואמר: ראו נא איך יהודי מחזיק כל כך בתורה. (אמרי פינחס)

על אם הדרך עיכבו אותו אנשי יאסי, וקיבלו אותו כרב ואב"ד שם, והיה ביאסי לערך שתי שנים, ואמר כן נסע הלאה. וכנסע משם קיבלו את בנו הרה"ק ר' יוסף יוסקא לדומ"ץ ואב"ד שם, אך הוא נפטר צעיר למאוד בחיי אביו כבן מ"ו שנים בלבד בטר שצטת הקס"ו, ועל מצבתו חרות: והיה יוסף בית אדוניו. הנקודות מעל האותיות והיה יו בגימטריה מ"ז, נקשמו לרמז על מספר שנות חייו.

כמו כן נתן הסכמה על ספר טהרת הקדש על אם הדרך, ומנכו לניין שהוא מזכיר שם בזה"ל: הולך ונוסע לארץ הקדושה לחיים ושלוש.

נכתב לגנאי מרומים יוס ג' ז"ך ניסן תקע"ג. מנוחתו כבוד בעה"ק אפת על בית החיים בדרך היורד ממקום מנוחת האריה"ק למקום מנוחת הרה"ק בעל בית יוסף זי"ע, נמאלת שם מעברה הנקרא עד היום על שמו מערת הרב מוואלטישיסק, ופתחה לדרום, ורבינו היה הראשון במעברה ההיא שנתחמה ונמאלתה קודם הסתלקותו, ומקום קבורתו המקובל מזרחית לפניה, ונכתב על מצבתו: הרב אוהב תורה, שכך זיה לכתוב. ואחר כן נקברו עם הגה"ק ר' דוד שלמה אייבשיץ בעל לבושי שרד זי"ע, והרה"ק רבי אברהם דוב אורעבאך אב"ד אוריטיש בעל בת עין זי"ע, וקבור שם גם בנו הרה"ק ר' פנחס זי"ע עם אשתו הרבנית הדייקת מרת מרים ע"ה בתו של הרה"ק ר' נחמן מברסלב זצ"ל ר"י קו"ט ור"י מו"ה ר"י ז"י ע נשאר אחריו בנו הקדוש: הרה"ק ר' יוסף יוסקא אב"ד דומ"ץ יאס זי"ע, הרה"ק ר' חיים אורי פייוויש זי"ע, הרה"ק ר' משה אב"ד וואלטישיסק בעל עמק השיידים זי"ע, הרה"ק ר' פינחס אב"ד זי"ע [לא השאיר זש"ק] הרה"ק ר' שלום זי"ע, חותנו צוור"ר הרה"ק ר' דוד קאפיל הורוויץ זי"ע, חותנו הרה"ק ר' ישעיה לייב אב"ד קראסנא זי"ע, חותנו הרה"ק ר' כבי היש הורוויץ זי"ע בן הרה"ק החוזה מלוצלין זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו המאור הגדול חריף ובקי, סיני ועוקר הרים המפורסם לגאון הגדול האמיתי אספקלריא המאירה איש אלפי קדוש יאמר לו, ועניו וחסידי, כמו שהעיד הרה"ק ר' פנחס שפירא מקארין בעל אמרי פינחס זי"ע על רבינו: שהוא בטבע עניו. (אמרי פינחס)

היה מגדולי תלמידי המגיד הגדול הרה"ק רבי דוב צער ממעזריטש זי"ע, והיה בידידות רב עם הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלוצלין זי"ע שהיה גם כן מחתנו, וקרא עליו: מרא לדרעא ישראל. וכמו כן היה בידידות עם הרה"ק ר' נחמן מברעסלב בעל ליקוטי מוהר"ן זי"ע, וכמו כן עם הגה"ק ר' דוד שלמה אייבשיץ בעל לבושי שרד זי"ע, כמו שכתב רבינו על הסכמתו לספרו ערבי נחל: אשר אותה נפשו לשכון כבוד בארצו, והוא מנאשי שלומינו מעומק האהבה.. דברי המדבר באמת ואלך ומתגעגע לראות ברב טוב לבית ישראל הקרוב דב"א.

כשהגיע לפרקו נשא לאשה הרבנית הדייקת מרת מארגאסי [שרה] ע"ה בת הרה"ק ר' יוסף יאסקא מאליק זי"ע

רבינו נקלע פעם לעיר אחת, שם היתה התוועדות של גאוני אודות יין מסויים אם מותר לשתותו, ורבינו היה הרוח החיה בהתוועדות ולדל בהיתר, והוכיח זאת מסברא שאלו היה היין אסור לא היה צו טעם יין. ורבינו נשאר צעיר בהוא בשבת קודש, לאחר התפילה נגד להרב דמתח לומר לו שבתא טובא, הפאיר צו הרב באתה הזמנות שיבוא להתאחר אכלו ולסעוד על שלחנו בסעודות השבת? השיב לו רבינו: כי קשה לו להיענות לבקשתו היות ועל שלחן הרב אומרים תורה ופולסו, והוא רוצה שרק יזמרו צעת עריכת הסעודה. הרב בלזנו העז שרבינו יהיה בין אוכלי שלחנו הבטיח לו שכל עת הסעודה יזמרו זמירות של שבת. ונשאר רבינו אכלו. בתוך הסעודה התלבה רבינו צעת זמרו את הזמירות ומרוב ההתלהבות חפס את הרב ואלא אתו במחול ורקדו זמן רב. צעת הפרדו אמר לו הרב: מה אומר לכבודו: מימי לא חשתי טעמה של שבת זולת השבת הזאת, ומעונג שבת כזה לריתם למנוע אותי? (אור הגליל)

סיפר הרה"ק ר' ישראל לייפער מקאליש זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק מקאליש זי"ע"א הנקרא ר' אייזיקעל קאלישער: מעשה שהחסידיים הגאוניס החירו למינתק להגשא, והחסידיים ההם היו בראשם הרה"ק ר' ארון קליוואנער זי"ע והסני הרה"ק ר' יעקב שמשון שפירא משפטייווקא זי"ע והשלישי רבינו זי"ע והסכימו ביניהם ליתן להאשה היתר על פי תורה, אמנם בכתב לא היו עוד מראים לה. והלך הרה"ק ר' ארון קליוואנער זי"ע וסדר קידושין להאשה הנ"ל ואמר על זה הרה"ק ר' יעקב שמשון שפירא משפטייווקא זי"ע הלך הוחלט הדבר, כבר הוכה זקן. והתחיל מחלוקת גדול מהגאוניס, ובראשם הגה"ק רבי יחזקאל סג"ל לאנדא אב"ד פראג בעל נדע ביהודה זי"ע ועוד כמה גאוניס, והם הראו איסור מהספר תוספות שבת. ובזמן לא כביר בא רבינו על שבת קודש לק"ק סאטינוב, ושם היה אב"ד הגה"ק ר' סענדיר מסאטינוב זי"ע נכד הגה"ק רבי אלכסנדר סענדיר שור אב"ד זאלקאווע זי"ע"א בעל תבואות שור, כבור שור, ושמהל חדשה זי"ע, והוא היה גם כן מבעלי המחלוקת נגד החסידיים הנ"ל. אך היה ירא שמים גדול. ובשבת אחר התפילה הלך רבינו להרב ר' סענדיר כהנו, וראה הרב ר' סענדיר ליתן לו קידוש, אמר רבינו: אני חפץ לשמוע מכם פשעטייל. ואמר הרב ר' סענדיר פשעטייל, ורבינו נכנס עמו בעומק הפשט והפירי את הפשעטייל שלו לפירוקו, אמר הרב ר' סענדיר לרבינו: אני חפץ לשמוע מכם פשעטייל, ופתח רבינו ואמר פשעטייל לפני הרב ר' סענדיר, והוטב בלבו מאור, וראה לנשק את רבינו על פיו. והתחיל לבקש מרבינו שיאכל אכלו היום, אמר לו רבינו: הלך אני אוהב את החסידיים ואחס שונאים להחסידיים, אמר לו הרב ר' סענדיר: אשלה להחסידיים ויבואו תיכף, אמר לו רבינו: אני אוהב מי דבש טוב, אמר לו הרב ר' סענדיר אצית לכם מה שתאמרו אלי, רק שתאכלו אכלי. הרב ר' סענדיר שלח להחסידיים וצאו תיכף, וגם שלח אחר מי דבש טוב והיו מביאים בקנקנים הרבה. יעמדו צ' כוסות נגד הרבנים הנ"ל. רבינו שתה את כוסו, והרב ר' סענדיר לא שתה מעולם. אמר לו רבינו: הלך פשעטיילך אמרנו בשרה, מוכרחים אחס לשתות עמי בשרה ומחמת ההוכי שעתה גם

מתורתו של רבינו
גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכניה. (מסכת שבועות ל"ה) מה שאמר הכתוב: וַיִּשְׂא עֲנִיּוֹ וַיָּרָא וַהֲנֵה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיֵּרָץ לִקְרָאתָם מִפְתַּח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה. (פרשת וירא ו"ח ב') וירץ לקראתם, שכיון שהמלאכי השרת הלכו מלהטריחו (לאברהם אבינו ע"ה) היה צריך לומר וירץ אחריהם; אך כיון דהולך מלפני רבו צריך לילך לאחוריו בפניו אל רבו היו מהלכים כן אל פני השכינה הקדושה שהיתה לפני אברהם אבינו ע"ה. ולזה אמר חז"ל: גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכניה, כי אברהם אבינו ע"ה בריצה הלך מלפני השכינה הקדושה. (ברכת דוד)

לע"נ ר' יצחק ב"ר משה אהרן נ"י

כז ניסן תקע"ט

רבי יהודה הכהן כהנא בעל קונטרס הספיקות

רבינו הגה"ק רבי יהודה הכהן כהנא בעל קונטרס הספיקות אב"ד סיגוט זי"ע אחי הגה"ק ר' אריה לייב הכהן העלער בעל קצות החושן זי"ע ואחי הר"ר מרדכי מאנגוואר ז"ל. נולד בקאליש לאביו הגה"ק ר' יוסף הכהן מקאליש זי"ע בן הגה"ק ר' יחיאל מיכל הכהן זי"ע בן הגה"ק ר' יהודה הכהן זי"ע בן הגה"ק ר' יוסף הכהן כהנא ראב"ד טריסק זי"ע שהי' חתן הגה"ק רבינו ר' יום טוב ליפמן העלער בעל תו"ט אב"ד קראקא זי"ע מצאצאי דוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה. ולאמו הצדקות מרת ניסל ע"ה

כשנתקבל רבינו לאב"ד סיגוט שאלוהו אנשי סעלליץ למה עוזב אותם והולך לסיגוט? שמכירין כל לא מחמת בלע כסף עושה זאת. והשיב רבינו בחכמה: שאז"ל מי שעולה לגדולה מוחלין לו עונותיו הגה מי שעונותיו מועטין די לו בגדולה ורשאות בעיר קטנה, אבל מי שעונותיו מרובין כריך לעלות לעיר גדולי רבתי עם כדי שימחלו עונותיו. ופירוש זה הפסוק: **פִּי עֲוֹנוֹתַי עֲבָרוּ רֹאשִׁי** (תהלים מ"ג). כ"כ עונותיו רבו שראשות עלי בעיר קטנה סעלליץ לא די למחילת עונותי. (שיחת חולין של ת"ח):

בשנת תקס"ה נקרא רבינו לעיר גראסווארדיין לשמש אלכס כרב ואב"ד אולם לא הטא אזנו להם.

רבינו זכה לבנין וחתנין רבנין וגבירים אדירים שהי' אלכס תורה וגדולה במקום אחד, וזכה ששלה מבינו היה רבנים מובהקים, האחד המיוחד הגה"ק ר' נחמן זי"ע שמיכל מקומו בסיגוט, והשני הגה"ק ר' יחיאל כהנא אב"ד מאטע סאלקא זי"ע והגה"ק ר' יוסף מרדכי כהנא דומ"ץ בסיגוט זי"ע.

וסיפר שלפני פטירת רבינו קרא לבנו ר' יוסף מרדכי זי"ע ואמר לו: בניו כך בחרתי בין הבנים למלא מקומו, והנני אשלח אחרי ראשי הקהלה לבקשם לחתום על שטר הרבנות... אולם הוא מאן בזה בחרתי: אב"ד! זכור נא מה שכתבו גדולי ישראל: מה שעל החולה לחשוב טרם הפרד מארץ החיים, מחשבות יותר נחולות מלהגחיל כס הרבנות לבנו, גם מי יודע אם לא תכלס עמי בצרף החיים על כן הדף מזה... ולא ראה להשתמש בכתר הרבנות, על כל זאת יקירי עיר סיגוט בחרו בו להיות דיין דמתא. (זכרון לראשונים)

נסתלק לגנזי מרומים כ"ז ניסן י"ב לעומר בשנת תקע"ט ומונ"כ באוהל הכהנים בבית החיים בעיר סיגוט.

נשאר אחריו בניו הק' בלבד בניו הג"ל הגה"ק ר' שמעון זבי זי"ע הגה"ק ר' זאב וואלף מטשארדע זי"ע הגה"ק ר' לייבוש הכהן זי"ע הגה"ק ר' יעקב יוקל זי"ע. מאלה השלשה האחרונים לא נשאר זש"ק.

וביום זה נסתלק גם כן נכדו הגה"ק ר' שמואל פרוכטער מאויבערווישא זי"ע בשנת תרל"ז חתן הגה"ק ר' נחמן כהנא זי"ע בן רבינו זי"ע.

ונכדו השני הגה"ק ר' שמואל זאנוויל כהנא בעל זכרון שמואל זי"ע נקטף ר"ל בצאי ימיו בשנת תרע"ה בן הגה"ק ר' יהודה יעקב כהנא העללער זי"ע בן הגה"ק ר' יחיאל כהנא אב"ד סאלקא זי"ע בן רבינו זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פעם ישב הגה"ק ר' ישראל מאיר הכהן מראדין בעל חפץ חיים זי"ע בסעודה שליטת בעידן רעוא דרעוין, ופתח וסיפר על יהודי צימים מקדם, שכנסם לבית המדרש אחר חרות היום, והחל בצאמירת תהלים דלמעט שליט ובהשתפכות הנפש. בצאותה שעב שהה בבית המדרש אחד מהמתפללים שנתלהב לבו מהמחזה שראו עיניו, איך שהלה שופך דמעות כמים, והחל גם הוא לומר תהלים בהשתפכות הנפש ובדמעות.

במוש"ק נישב אליו השני ושאלו: לבכיה מה זו עושה? כי לפי רוב הבכי והדמע נראה כי ברה ויגון היך נמלא, אבקש שתגלה לי מצפוני לבך, אולי יהיה בידי לעזרך. פתח היהודי את כגור לבו ואמר: בת לי בביתי היושבת וממתנת עד בוש לזיווגה, אך ורק מאחר שאין הפרוטה מזויה בכיסי, ואין בידי להתחייב על נדונייתה, והנה במשך ימות השבוע הנני טרוד על המחיה ועל הכלכלה, ואינני רואה אותה לנגד עיני, אך בהגיע השבת קודש, ופוגש אני בבתי נופל לבי בקרבי על הצרה הגדולה, לכן מיד אחר סעודת השבת נוהג אנכי לבוא בשערי בית המדרש לשפוך לב כמים אל האלוקים, שיחיש לנו ישועה בקרוב. נענה השני ואמר: אף אני יש לי בבתי בן עלם חמודות וירא שמים, ואף אני איני מלליח להביאו לבית השידוכין, היות והפרוטה כלתה מכיסי, על כן הייתי מייעץ שנתדך בינינו. ואכן השידוך ילא מן הכוח אל הפועל ומאותו הזיווג נולדו ארבעה אחים גדולי עולם, ושניים ידועים מהם הלא המה הגה"ק בעל הקצות החושן זי"ע והגה"ק בעל קונטרס הספיקות זי"ע. ולימד מכאן החפץ חיים: כי תפילת היהודי כשאינו סומך רק על ה' פועלת גדולות ונלוות, גדולי עולם הלכו שיצאו משידוך זה. (הגה"ר ר' אלימלך בידערמאן שליט"א)

ומסופר על אם רבינו, כי בערוב ימיה גרה בבית בנה הלעיר הר"ר מרדכי באונגוואר, ויהי היום ויבאו כל בניה לבקרה וכדרכם נשאו ונתנו כל האחים במלחמתה של תורה, והאח הלעיר גברה ידו והודו לדבריו, אמם בראותה זאת קפחה ממתנה והתחילה לרקוד משמחה, כנשאלה מה ראתה לשמחה מיוחדת עתה? השיבה: כי כל ימיה דאנה שמא בנה הלעיר הר"ר מרדכי אשר שלח במסחר ידו, נגרע חלקו בחורה ולא נגרע מאחיו, גרם לה הדבר לשמחה ולעונג רב עד שילאה לרקוד מרוה שמחה (זכרון לראשונים).

רבינו ה' גאון מובהק חריף עלום שכל גאוני דורו אמרו עליו ששכלו חד וחריף כסכין עמוק עמוק מאד. ושני ספריו שהניח אחריו מעידין על עולם בינתו הלא הם ספר קונטרס הספיקות שנספה לספר אחיו הגדול בעל קצות החושן זי"ע, והשני תרומות הכרי (כ"ת הרב ר' יהודה כהנא) על ש"ע חושן משפט.

בתחילת ימיו ה' אב"ד סעללאש ומשם נתעלה להיות ראב"ד במונקאטש בזמן שהי' הגה"ק ר' אברהם גאטעסמאן זי"ע אב"ד קס, ומשם לאב"ד סיגוט.

מיתותו של רבינו
סגולה נפלאה להשביט אויב ומתנקם (תהלים ח' ג) הוא היצה"ר המסית הורינו חז"ל באמרם אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש אי אזיל מוטב ואי לא לקרוא ק"ש ואי לא יזכור לו יום המיתה: יש לומר שכיווכו בה חז"ל להסיר ולרפאות ג' חולאי: סיבת החטא עפי"מ"ש בעוללת אפרים: כי הראשון לחטא הוא אשר חכם בעיניו ואיני שומע לקול מוריו ומוכיחיו, ועל זה רמז הנביא (ישעיהו ה' כ"א) הוי חכמים בעינייהם ונגד פניהם נבנים, והב' קלות החטא בעיניו ועל זה אמר (ישעיהו ה' י"ח) הוי משכי העון בחבלי השוא ובעבות העגלה חטאה. הג' חמודות העוה"ז ותאותו ועל זה אמר (ישעיהו ה' כ"ב) הוי גבורים לשתות יין ואנשי חיל למסך שכר. עש"ה. וזה שאמר הנני שלשה תרופות אם חטאו הוא מחמת שהוא חכם בעיניו, אמר משכהו לבית המדרש כי שם יובחן חכמתו כי התורה הוא כלילת בחינת החכמים דדא ב"י כולא ב"י וכאשר עיניו יראו שהיא ריק מתורה ידע נאמנה כי בינת אדם לו ורחוק מתואר חכם ואם חטאו הוא מקלות החטא בעיניו יקרא ק"ש דכתיב ב"י וסרתם ועבדתם (פרשת ואתחנן ו"א ט"ז) ופי' רש"י וסרתם לפרוש מהתורה וממילא ועבדתם אלקים אחרים. והוא עפי"מ"ש רש"י פרשת בחוקתי על פסוק ואם לא תשמע שפירש שם ז' מיני עבירות הקל הקל תחלה הראשון שבכולם פירש מדברי תורה והאחרון על זה יע"ש וזה שאמר כאן וסרתם ועבדתם ויראה בעיניו שכך הוא דרכו היום אומר לו עשה כך וכיו. ואם חטאו הוא מחמת חמודות העוה"ז ותאותו יזכור לו יום המיתה היות שאדם רואה כי יחד חכמים יאבדו כסיל ובער יתמו ואין נמלט יוחלש כח תאותו ואעפ"כ ישען בהבל משענת קנה רצון ויאמר רעה אליו לא יאונה ע"כ אמר יזכיר לו יום המיתה שגם עליו יעבור כוס המר ועל שלש אלה יפקח עיניו וישמר מהלכדו. (תרומת הכרי)

כח ניסן תקס"ה

המקובל רבי יחיא צאלח זצוק"ל בן הגאון המקובל רבי יוסף זצוק"ל

רבינו הגאון הגדול מאורן של ישראל רבי יחיא צאלח זצ"ל נולד בחודש מר חשון שנת ה'תע"ד לפ"ק לאביו מו"ה הגאון המקובל רבי יוסף זלה"ה תלמיד חכם וירא אלקים, בנו של הגאון רבי צאלח בן יחיא זלה"ה מחבר ספר פרי צדיק, הבדיקות, ועוד. ולאמו הרבנית הצדקנית בתו של הגאון רבי דוד קאפח זלה"ה, בעיר ואם בישראל צנעא בירת ארץ תימן. בבית גדולים אלה עלה ונתגדל רבינו והוסיף עשר מעלות בקודש עד שלימים יצא טבעו בעולם. על הולדתו של רבינו מסופר: כשהיתה אמו מעוברת בבנה זה הבכור, התאותה שיהיה זה בן זכר, צדיק ותלמיד חכם. כל הימים התפללה לה שתזכה, ויהיה בנה זה הנוולד לה, תלמיד חכם שיאיר את עיני ישראל בתורה. כאשר הגיעה העת ונולד בנה, לא היה קץ לאושרה של האם. אולם האשה הצדקנית לא הסתפקה בכך שחלקה הראשון של בקשתה התמלא. עקר רצונה היה בבן שיקדיש את ימיו ושנותיו לתורה. על כן לקחה את הרך הנוולד והניחה אותו בחצרה, תחת רקיע השמים. ועל ידו שמה פך שמן. ועמדה להתפלל, אמרה לפניו: "רבונו של עולם, עשה למען שמך הגדול והקדוש, ויהיה הבן הזה תלמיד חכם גדול, ויצא שמו וטבעו בעולם, וצדיק יסוד עולם. עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען תורתך, עשה למען קדושתך". באותה שעה הקיפה על הילד ועל השמן שבע פעמים, ומיד ירד ניצוץ של אש מן השמים ונכנס בתוך פך השמן, והבינה שנתקבלה תפילתה עמדה והשקתה את השמן לילד

לרוב צערו חיבר על מאורע זה כמה קינות. בתי הכנסיות נשארו בחרבן במשך שלושים שנה עד מות המלך הגז', ובנו שמלך תחתיו נתפיים ברכי כסף ליתן רשות לשוב ולטונן הריסותיהם.

בית הכנסת הגדולה והידועה בשם כנים בית כאלח על שם משפחת כאלח אבותיו של רבינו שישודו בשבט מגלות מוצ, מכונה בעליה מבני משפחתו של רבינו קודם חרבן בתי הכנסיות הגז' לנשיא השר שלום עראקי, ובעודה תחת רשותו נחרבה. ולאחר שניתנה הרשות לשוב ולבנות בתי הכנסיות, וכבר נפתר השר הגז', אז קם רבינו ואזר חיל וקנה מיורשי השר את זכותם בבית הכנסת, וחזר ובנה מממנו כרוב פאר והדר, והוא כבר לעת זקנותו. מיד קבע בה רבינו ישיבה, ובמהרה נתקבצו לשם גדולי רבני הקהילה, עד שהיתה זו הישיבה הגדולה והמפורסמת ביותר בכל תימן, ולכן נקראה גם כן בסתם הישיבה הגדולה, או הישיבה הכללית, או הישיבה. בישיבה זו ישבו ועסקו בתורה כל יום אחר סעודת שחרית עד קרוב לסעודת האחרים. שם גם כן היו נושאים ונותנים בשאלות המתעוררות, ודינים קשים ומקרים מסובכים שהופנו אליהם מכל קצוי הארץ, ומשם יולאה תורה והוראה לכל גלילות תימן.

בשנת ה'תקס"ה ביום שבת קודש סדר קדושים במנחה, יום כ"ח ניסן, נאחו ארזים את המזוקים ונשבה ארון הקודש ונקרא רבינו לשמו מרומים, ועלה השמימה לחיי נחל זקן ושבע ימים בהיותו כבן תשעים שנה, לדאוב כל בני דורו.

זה חלק מנוסח האוואה אשר כתב רבינו לבניו, דברים היואלים מלב טהור וקדוש, מלאים חכמה ודעת: בני הי"ו. אליכם המורה הזאת, חזקו בתורה ואמרו במעשים טובים וקונו אל ה'. תחלה דברי על עניני בית הכנסת אשר כוננו ידי להחזירה למעונה למען שם ה', בית זבול לשכינת עוזינו ומנוח לנפשות רבותינו הקדמונים אשר הורגלו להתפלל שם דור אחר דור מיום גלות קהל ה' ממדינת כנען. ועכשיו שזכיתו אני ואחס והקהלה הקדושה לראותה נוח שאנו, כריך שדעו כי ישובה תלוי בנמיכת רוחכם לפני קהל ה'. ותעשו עצמכם כאסקופה הנדרסת, ותחשבו הקהלה לאדוונים לכם ואחס לעבדים להם. ואפילו קטן שצביצור לפי מחשבתכם, דעו שהוא כאדון לכם. וכלל כל דבר, שהרשות בכל דרכי ועניני בית הכנסת מואלה ומובאה הכל על פיהם יחנה וישכון, כי שכינת אל על ראשם, והסכמתם הסכמת שכינה. וזוה יהיה שלום רב פרוש על הכל. ויום ג', ערב יום הקדוש כפור, ב"ק"ח ולמניין השטרות ה'תקמ"ז לזיירה:

דבריו אלה הם צבואה לידע כיצד התנהג רבינו בהנהגת עדתו וסבולותו כלפיהם, ולא כדלי זכה שהיה האב ומקובל על כל בני דורו כטודע.

זרעו אחריו בניו: בנו הגאון הגדול רבי אברהם אשר אביו מזכירו הרבה בספריו, אשר עם פטירתו אביו מילא הוא את מקומו. בנו הגאון רבי יהודה, ובנו הגאון רבי יוסף. (ועוד יו"ח).

מדבכי תורתו נדפסו ספרים חשובים, כגון: "עץ חיים", שו"ת "פעולת לדיק", זכה תודה", שערי קדושה", שערי טהרה", חלק הדקדוק" וכו'. אשר חלקם התחילו רבינו להדפיס בחייו, וחלקם יאלאו לאור אחר פטירתו

רבינו כבר מילדותו ניכר בגדלותו ולדקותו, התמדתו וחריפותו, ולא הגיע מקרא ומסנה ותלמוד, הלכות ואגדות, זוהר וקבלה, שלח למדס. ארבעים יום התענה כדי להעמיד טעמי תורתיו הקדושה על אמתתם. נבחר לראב"ד ומורה דק לכל גלילות-תימן, וזכה לייסד תקנות טובות והנהגות ישרות, ולהעמיד מנהגי תימן על בריים. רבינו התפרסם בגאון רבני תימן ותפארתם, וישמעו אליו כל ישראל, שאחרי פסקיו והכרעותיו הולכים להלכה למשה מסיני. כמוהו לא היה בתימן, ואחריו לא קם, שזכה ברוחב דעת ובונה יתירה, וזיכה את הרבים בעמלו ויגיעו.

בדבות הימים יאלה חכמתו ונתפרסם שמעו בכל המדינות. ובהיותו בן מ"ג שנים נתמנה ונבחר להיות ראב"ד ומורה דק בעיר ואם בישראל כנענא וכל גלילות תימן. מכל קצוי הארץ הקרובים והרחוקים הריעו לפניו שאלותיהם, והוא שתשובותיו היה מאריך ומבדר בכל מאמלי רוחו הוואלי דין אמת לאמתו, בעיון עמוק ובקיאות עזומה בכל ספרי הפוסקים שהגיעו לידינו, עד שהוכרה סמכותו בכל רחבי תימן ללא עוררין.

את כל עניני הקהילה הנהיג ביושר ואמת, בענות חן והבהה מופללה באופן יולא מגדר הרגל, ושמו נשא כהערכה צפי כל. המענין שתשובותיו ירלה גודל לאגותו לעם הקודש, איך באהבה ובחמלה רבה מדריכם לילך בנתיבות היושר ומקרב ליבם לאזיניהם שבשמים. פעל גדולות ונאורות להעמיד הדת על תילה ולחיות קהילות עם ה'. תיקן הרבה תקנות ועורר ומחה על פלרות שהיו בזמנו. במקום שהיה רואה שאחד מצעלי הדין נותן כתף סוררת ויש חשק חילול שם שמים על ידי שיפנה לערכאות של גויים וכדומה, היה מתאמץ לפשר בין בעלי הדין ולהשקיט את אש המחלוקה

ענין גדול היה רבינו, כפי שרואים בספריו באיזו ענוה ובאיזו יראת כבוד הוא דן בספרי הפוסקים, וגם אם היה מאחרוני האחרונים ואפילו מבני דורו. ואף כשהוא משיג או חולק עליהם, הוא מקדים לומר בענוה יתירה, "ואני עפר רגליו", "ואחר לחיכת עפר רגליו", "ולי עבדו קשה", וכהנה רבות. גם לחכמי דורו שהיו פחותים ממנו חלק הרבה כבוד ונזהר לשמור על כבודם. לא חפ על כבודו ואף את החולקים עליו כיבד עד למאד. ולא כדלי נתקבלו הרואותיו על הכל. והיה גדול בחכמת הקבלה ובעל מופת לרבים.

אולם למרות ענותותו המופלגת, במקום שראה חילול שם שמים וביזוי כבוד התורה, לא נשא פנים לאיש והיה תקיף על למאד עד כדי נידוי ושמתא, וכגיבור איש מלחמה יעיר קנאה נגד המתפרזים בעם. ואף אם ראה לאיזה חכמים בדורו שהורו שלא כהלכה, לא נרתע מלמחות בהם ולהוכיחם על פניהם, לרוב חרדתו ולדאגתו לשמירת גדרי התורה ומאזותיה. כרועה עדרו ירעה, כואב את כאבם ומנטער בלרתם. וה' עמו, שדבריו היו נשמעים על הכל, ובכל אשר פנה השקילו והכליה.

בשנת ה'תקמ"ב גזר מלך תימן להחריב כל הבתי כנסיות שברובע היהודי בצנעא. ונתפזרו כל הקהל להתפלל בבתיים. בתי הכנסת שבתימן היו מרכזי התורה והרוח, שמלבד היותם מקום תפילה, קבעו בהם כל לימודיהם. כל העם מקלה, נער וזקן, קטנים וגדולים, חכמים ופשוטי עם, היו נאספים שם והוגים בתורה יחד בתורה. ועבדו צנעא מרכזת הרוחני של יהדות תימן, מלבד סדר הלימוד הקבוע, היו מתקבלים גדולי הכנים והקובעים לימודם בכמה בתי כנסיות ידועות, אחר סעודת שחרית כל יום כמה שעות. חרבן זה הלאדי והשפיל את הקהילה עד עפר, רבינו

זה השער לה' צדוקים יבאו בר

ס פ ר שאלות ותשובות פעולת צדיק

חלק ראשון

את הספר רב עולים אביר הרוחנים מנת המצ' הירדים שבו נודע בעשרים המאגני כמחריי יחיא ברה"ק יוסף צאלח זצוק"ל פטרת רבני דורו וסדר בניו צנעא וכל שרי תימן בעל המבשר ובה תורה ודע' חיים סניי טהור וזולת הקדוק

ונלה אליו הנהגת יחינו
מאת הירי שלם חבני הרימני יחיא יצחק הלוי ויל
רב לעזת התימנים והבד' הרבנות בתיא רפח
ומאת הרבנים דיל התי' בעשירי ההקמה
יצא לאור ימי' מר' סמאל בן המנוח יחיא בריה' יצ'ל
בחדוולות הנהגות הירשית תליל הנהגות ישראל ופטרית הידי

כח ניסן ת"ך

רבי שבתי שעפטיל סג"ל ב"ר ישעיה זי"ע בעל ווי העמודים אב"ד פוזנא

רבינו הגה"ק המקובל רבי שבתי שעפטיל סג"ל הורוויץ אב"ד פוזנא בעל ווי העמודים זי"ע נולד בשנת שנ"ב בערך בעיר פראג לאביו הגה"ק רבי ישעיה הלוי איש הורוויץ בעל השל"ה הק' זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם בעל יש נוחלין זי"ע בן הגה"ק ר' שבתי שעפטיל זי"ע בן הגה"ק ר' ישעיה הזקן זי"ע

רבינו היה גאון אמת קדוש ישראל מנורה הטהורה הספקלריא המאירה חסיד מפורסם, קדושתו ופרישתו הי' לפלא,

חיבר ספר ווי העמודים, ולואחתו הנדפס בסוף ספר של"ה מראה על קדושתו הנורא ובמקום גדולתו שמה אתה מולא ענותנותו שספרו הגדול ווי העמודים שלא יקרא עליו שם ספר בפני עצמו קראו רק בשם הקדמה לספר אביו הקדוש זי"ע.

ואגב: רבינו אה שם בצוואתו, וכן הראוי שכל אשר הוא בא בימים ויעשה סדר יוחסין לזרעו ולזרע זרעו שיהיה לאות ולמשמרת, שתדעו מי הם ומי אביהם, ולא כתבתי זאת כדי להתגאות, הן אתה בני הן את בתי, רק מטעם הנ"ל שתדעו מי אתם וכן תלוי אתם לבניכם ובניכם לבניכם עד עולם, כי אין הקב"ה משנה שכינתו אם לא על ידי מיוחסים שבישראל.

היה תלמיד מאביו הגדול והקדוש זי"ע ותלמיד מהגה"ק ר' אפרים זלמן מרגליות בעל עוללת אפרים זי"ע.

כשהגעו לפרקו נשא בת הגה"ק ר' משה חריף אב"ד לבוב זי"ע בן הגה"ק ר' ישראל מלובלין זי"ע.

רבינו היה אב"ד בפוזנא ובפראנקפורט ובווען ותפס ישיבה גדולה שעמודי עולם ילאו מבית מדרשו, וחד מהם הגה"ק ר' שמואל אב"ד בזמבורג בעל נחלת שבעה זי"ע.

נחתק לגנזי מרומים בכ"ח ניסן י"ג בעומר בשנת ת"ך ומונ"כ בבית החיים הישן בעיר וויען.

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' ישעיה הורוויץ זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבי שם בן אברהם מרדכי זי"ע בעל אהלי שם מזלאשיץ

רבינו הרה"ק רבי שם קלינגבערג הי"ד זי"ע מזאלושיץ - קראקא, נולד בשנת תר"ל בערך לאביו הרה"ק רבי אברהם מרדכי זי"ע מזאלושיץ בן הרה"ק רבי מנשה יעקב זי"ע חתן רביה"ק מהר"א מקאמארנא זי"ע. ולאמו הרבנית הצדקנית בת הרה"ק רבי משה ראטטענבערג אב"ד סקאליע זי"ע שולחם אב"ד סקאליע מגדולי תלמידי הרה"ק מהר"א מזידיטשוב זי"ע. רבי אברהם מרדכי נתחנך על ברכי זקינו הק' מקאמארנא זי"ע ולאחר חתונתו ישב אצל חותנו בעיר סקאליע. בענין שמו של רבינו מסופר שבכל שנה בליל ראש השנה הי' זקינו הרה"ק מהר"א מקאמארנא זי"ע מגלה מי הוא הממליץ טוב על כלל ישראל בשמים בשנה זו, באותה שנה שנולד רבינו אמר זקינו בראש השנה שבשנה זו המליץ שם בן נח, והוסיף שהבטיח לו כי הילד הראשון שיוולד במשפחתי בשנה זו אקרא על שמו. לכן כשנולד בן לנכדו הרה"ק רבי אברהם מרדכי זי"ע ופנה אל זקינו בשאלה אודות השם שיקרא לו, הורה לו מיד לקראו "שם"

שני מדי יום זיומו.

לא רק בעיני חסידיו היה רבינו גדול ונערץ, אלא אף גדולי ישראל שהי' נפגש עמהם בעיר הרחלה מאריינבאד כיבדוהו, העריצוהו והרכיבו ראשם מול קדושתו וחיון ערכו הנשגב. ורבים מהם הזכירו עצמם לפניו, שכתבו שםם ושם אמוניהם שיעלה זכרונם לפניו לטובה, ומהם ששאלו בעצתו ודבריו היו להם כדברי האורים והתומים.

מחותנו האלדמו"ר הגאון הקדוש רבי אברהם מרדכי מגור זי"ל, אמר עליו כי רוח הקודש מתנוסס בו, וכן סיפר הרב החסיד המפורסם, הו"פ מוהר"ר שלמה יוסקוביץ זי"ל, חתנו של האלדמו"ר מגור זי"ל, ששמע זאת מפי קדשו, ותמיד הי' מזכירו ביצאת קודש, ובכתבו אליו הרבה בתוארים, ובכל מכתב לא חיסר את התואר "קדוש יאמר לו".

כמו"כ האלדמו"ר בעל מנחת אלעזר ממונקאטש התבטא עליו כמה פעמים כי מכל בני דורו אינו מואל שפת משותפת כפי שנאלץ עם רבינו זי"ל, האלדמו"ר מראדזין ומסוכטשוב חרדו לעומתו ביצאת הרוממות וכל לבם היו מגלים לפניו, גאוני אונגארין היו מזכירין שמו בסילודין, וכשהגאון רבי מנחם זמבא הי"ד שבת פעם בקראקא, נמנה על יושבי שולחנו של רבינו הק' וישב לפניו בדחילו ורחימו והיה משוחח עמו בדברי תורה שעות ארוכות, ואילו הגה"צ רבי שמעון מזעליחוב הי"ד שמע פעם דברי תורה מרבינו הק' והפץ וקרא: רק ברוה"ק יכולים לומר חידוש נפלא כזה!

עיניו הבדולחות של רבינו ראו את הבאות, עוד בטרם פרום העננים השחורים על שמי אירופה במלחמת העולם האיומה שהכחידה את כל קהלות הקודש שצאירותה, השם ינקום דמם, וכפה רבינו הק' זי"ע ברוח קדשו את החורבן המתחולל וצא והזעיק רבים מגדולי הדור להרעיש עולמות ולבטל רוע הגזירה, מחותנו האלדמו"ר הרא"מ מגור כתב אליו יומיים לפני פרוץ המלחמה שהוא יעשה כל מה שרבינו יאמר לו לעשות, אולם כבר נגזרה הגזירה, ובעוה"ר ניתכה השואה על ראשי עם קודש.

כשעיר מגוריו קראקא נכבשה בידי האזכרים ימ"ש ומטעם הגיסטאפו חיפפו אחרי רבינו, נמלט רבינו הק' והסתתר למשך שנהיים ימים בעיר נפולומיץ הסמוכה, מקום שהיה סמוי מן העין שם עסק בחורה ובעבודה, קידש וטיהר עצמו כשרפי מעלה, והתכוון לעקידה הנוראה. מאות אלפי יהודים הי"ד נטרפו ע"י הנאצים ימ"ש בשנת תש"ג, ואנשי עיר הקטנה נפולומיץ לא ידעו מכל זאת, אולם ביום אחד קרא רבינו לבנו נקש"ת הגה"צ רבי משה זי"ע א והראה לו דרך החלון באמרו הנה השמים מלאים דם, לימים סיפר בנו הגה"צ זי"ל שראה כמו עיניו שהיו הרקיעים אדומים מדם ממש, פשוטו כמשמעו, ורעדה אחזתו.

בימים טרופים הללו חילק רבינו הרבה לדיקה וחיזק את היהודים הנלכאים ועודדם להיות נכונים למסור נפשם על קידוש השם ואף אז לא חדל מעבודתו הקדושה. בהלכת נרות חנוכה שלו נכתו רק שני אנשים כי מחמת אימת האזכרים לא באו חסידים, והוא זי"ל שפך דמעות כמים ואמר תורה במשך שעה וחצי, באמרו: וכי לפני אנשים אני אומר תורה! הרי לפני השכינה הק' אני אומר, לכבוד קדושת נר חנוכה!

פעם אחת שאל אותו בנו הגה"צ רבי משה זי"ל, כלום אין בדורנו מי שיהיה מוכן להיות כפרכתם של ישראל כדרך שעשה דו"ז בעל העטרת כבי" מוזיטשוב זי"ע בימי מגפת ילדים ז"ע, שהניח ידו על המזוזה ואמר "הריני כפרכת כל ישראל" והמגיפה נעדרה והשיב לו אביו זי"ל: רבים היו מוכנים לכך, אלא שלא כל אחד זוכה מן השמים במתנה כזו שיהיה ראוי לכך!

עברו ימים מרים וקשים, ובנתיים הופיעה הגזירה שעל כל יהודי העיירות לעבור לערים הגדולות ורבינו הק' נאלץ שוב לחזור לבין חומות הגיטו בקראקא. כשתבשר בצורה מרה זו הסובב תפוס שרעפים שעה ארוכה, ופניו להבים, אח"כ אמר: נו, רבי אליעזר אומר: שוב יום אחד לפני מיתתך!

אל בין חומות הגיטו הוברח תודות למסירות נפשם של ההסידים. מזעזעת היתה פרידתו מיהודי העיירה, רבינו הק' פתח את ארון הקדוש ונפרד מספרי התורה בצביה גדולה, ביקש מהם מחילה

ממעליו יתכנר נער, עוד בהיותו תינוק קטן כבר נתגלה שהוא עליו נדיר, ומתנהג בחסידות ובינוני קדושה ילד נפלא שצנייה יתירה מצבצבת הימנו, ערום ביצאה יראת שמים והלגנע לכת ולא יאומן כמה מסירות נפש השקיע עוד בילדותו על קיום כל מצוה כלה כחמורה, מתמיד גדול וסקרן נפלא והגה בחורה לשמה יומם ולילה, וכבר בילדות רכש לו בקיאות בכל מכמני הש"ס ופוסקים, בד בבד בא גם כבוד שיש שרפי קודש אולם תדיר העדיף לדבר בחורה הנגלה אף שהיה מספר שמה ז' קנה במסירות נפש ממש

מילדותו זכר את זקינו הק' שחיבבו מאוד וניבא עליו גדולות ונאורות, ואם כי אך בן חמש שנים היה כשזקנו הרה"ק מהרי"א מקאמארנא זי"ע נסתלק ביום י' אייר שנת תרל"ה, זכר כל ימיו את ארת זיו איקונו ודיוקנו הטואר לא מש מנגד עיניו לנצח.

וכיפר רבינו בשם אביו שפעם אחת בליל ראשון דפסח, כאשר זקינו מהרי"א מקאמארנא זי"ע בידך ברכת על אכילת מצה, לא ראו ארתו הקדושה כמה רגעים, כי על ידי הברכה של אכילת מצה בא להתפשטות הגשמיות, והוסיף אביו: שדבר ברור אלנו מאוד, ומוכן לספרו אף בפני הבית דין של מעלה.(עבודה עבודה)

גם גדולים וטובים אחרים ראו בו קדושה יתירה וכזאת העידו עליו, בין הצדיקים אשר ביקר בילדותו הי' הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע וקיבל ממני סודות נפלאים.

כשהגיעו לפרק האיש מקדש נשא את הרבנית הצדיקה המפורסמת בחסידותי' ובמעשי' הטובים מרת שלאמצי ע"ה הי"ד (שם זה ניתן לה ע"פ הוראת ה"דברי חיים" מאלנא זי"ע שאמר לקרחה על שם המלכה שלמאיון - ראה ויק"ר פל"ה, ט) בת הרה"ק רבי ישראל הורוויץ זי"ע אב"ד וויסליץ ב"ר מנחם מענדל ב"ר אברהם חיים מלינסק זי"ע בן הרה"ק מראפשיץ זי"ע, ור' ישראל הי' חתן

הרה"ק משה אבא מליטאוויסק חתן הצדיק הק' רבי יוסף ברוך הגוטער יוד מניישטאט בן הרה"ק בעל מאור ושמש זי"ע.

אחרי נשואיו הוסיף תורה על תורתו וקדושה על קדושתו. עמלו בחורה והתלהבותו בעבודה שכלב זו תפלה הגיעו בתקופה זו לשיאים לא יתוארו. כל שעותיו ספורות ומנויות מראש לכל מיני שיעורים בחורה הנגלה ויותר מזה בחורת הנסתה. אף רגע מן הזמן היקר אינו הולך לאיבוד. כל כולו בוער בלהט החסידות של אהבת ה' ועבודת ה', ואינו יודע תחומים בין יום ולילה. אנשים תמהים לדעת היכן הוא נמלא, בשמים או על פני האדמה ואילו דודו הגה"ק בעל "דמסק אליעזר" מקאמארנא זי"ע אמר עליו כי בכל יום הוא מואל אותו בהיכל יותר גבוה. מוניטין ילאו לגאונותו וחיפוטו בחורה הנגלה, היה מפורסם בקראקא הגדולה שהוא היה בקי וזכר כמעט את כל הראשונים בעל פה, חידושים למכביר כתב בכל מקצועות ההלכה והאב"ד קראקא, הג"ר חיים לייבוש הורוויץ זי"ל שהסמיכו בצעירותו באורמנא דרבנן אחרי שחננו במשך ד' שבועות הפליא את גדלותו בחורה בפני בניו הרבניים.

על אף שהיה נזהר מלהתעטר בכתרה של תורה, אולם חכמות בחוץ תרונה, וטובי העילויים שבקראקא באו ללמוד אצלו ולשמעו לקחו וקבלו תורה מפיו יום יום. בעסקו בחורה היה לומד מתוך שמחה וחדוה והתלהבות הנפש, בקול רם. וכך היה נוהג בין כשלמד ביחידות, ובין בשעה שלמד עם תלמידים. והגיע לפעמים בעת לימודו לדרגות גבוהות בהתפשטות הגשמיות ממש.

כזה היה סדר יומו בצעירותו: תפלת שחרית התפלל כותיקין עם הגן החמה במתיקות ועריבות נפלאה שאין עלי עפר משלה, לא בתנועות וברעש גדול אלא עומד על מקומו בערצה וברעדה והמילים יולאות מפיו מלוטשות ונעימות כבן המתחטא על אביו, אחר סיימו את תפילתן הגה בשיעורים שונים בנגלה ובנסתר עד לחות היום ואז טעם פת שחרית, בשעה שחיים התפלל מנחה ואח"כ למד עם סגל תלמידיו עד שעה השע ומתאהב בערב והתפלל מעניי, אח"כ היה הולך לבית אביו לסעוד עמו על שלחנו ושם חזר לישיב על התורה ועבודה רוב הלילה, ובקומו בבוקר הי' עומד לכרך ברכת התורה בדביקות ובהשתפכות הנפש שעה ארוכה, זה היה דרכו שנים רבות בלי

לע"נ רחל בת ששה אחותי

כח ניסן תש"ג [ב]

רבי שם בן אברהם מרדכי זי"ע בעל אהלי שם מזלאשיץ

רבינו הרה"ק רבי שם קלינגבערג הי"ד זי"ע מזלאושיץ - קראקא, נולד בשנת תר"ל בערך לאביו הרה"ק רבי אברהם מרדכי זי"ע מזלאושיץ בן הרה"ק רבי מנשה יעקב זי"ע חתן רביה"ק מהר"א מקאמארנא זי"ע. ולאמו הרבנית הצדקנית בת הרה"ק רבי משה ראטטענבערג אב"ד סקאליע ב"ר מאיר שלום אב"ד סקאליע מגדולי תלמידי הרה"ק מהר"א מזידיטשוב זי"ע. רבי אברהם מרדכי נתחנך על ברכי זקינו הק' מקאמארנא זי"ע ולאחר חתונתו ישב אצל חותנו בעיר סקאליע. בענין שמו של רבינו מסופר שבכל שנה בליל ראש השנה הי' זקינו הרה"ק מהר"א מקאמארנא זי"ע מגלה מי הוא הממליץ טוב על כלל ישראל בשמים בשנה זו, באותה שנה שנולד רבינו אמר זקינו בראש השנה שבשנה זו המליץ שם בן נח, והוסיף שהבטיח לו כי הילד הראשון שיוולד במשפחתו בשנה זו אקרא על שמו. לכן כשנולד בן לנכדו הרה"ק רבי אברהם מרדכי ופנה אל זקינו בשאלה אודות השם שיקרא לו, הורה לו מיד לקראו "שם"

זרעו אחריו: בנו בכורו ומ"מ הרה"ק רבי משה מזאלאשיץ זי"ע א"ל נלב"ע ביום פטירת אביו הגדול כ"ח ניסן תשנ"ה. הגה"צ רבי מנחם מענדל קלינגבערג זצ"ל, הגה"צ רבי יצחק אייזיק קלינגבערג זצ"ל, וחתניו: הגה"צ ר' מנשה יעקב לעווערטוב זצ"ל, והגה"צ ר' נח יאסקאוויטש זצ"ל

דברי תורתו נדפסו בספר אהלי שם

ארץ אל יכסה דמם ואל יהיה מקום לזעקתם עדי עד יפקח ה' ויראה צרעת עמו ויגאלנו ברחמינו שנית לעיני כל חי בציאות גואל צדק צד"א

רבינו נשאל פעם מהו חסיד, ענה רבינו גארנישט מיט נישט שאל הלה כוונת הדבר, הסביר רבינו דהיינו ווער ס'האלט פון זיך אז ער איז גארנישט מיט נישט, הוא יכול להיות חסיד.

והחתן קימליו טוב על ישראל לפני כסא הכבוד, וכל הקהל געה צדכי מר וקורע לב. באתרו פרק הפסיק לזמר זמירות בשבתות, אמר "ישראל טובעים בים ואתם אומרים שירה". אך משיעוריו הקבועים בנגלה ובנסתר לא הפסיק אף ליום אחד. בשהותו בצונקער מתחת האלמה נהג כמנהגו והמשיך בעבודת הקודש במסירות נפש עילאית. בימים הללו עורר את היהודים שאיש ירחם על רעהו ויעשה עמו חסד, להמתיק הדינים, ובעלמנו שימש כסמל ומופת. אגדות מופלאות נקמנו בגיטו סביב מעשי החסד שלו בימי עזרה.

כעבור חדשים מספר הועבר רבינו הק' למחנה הריכוז "פלאשוב", הוא אחד ממדורי גיהנום העמוקים ביותר בגיא התופת. אז הפרדו האזרחים ימ"ש את רבינו מבנו הגה"צ רבי משה זצ"ל שמיים היוולדו ועד אז לא זיה ידו מתוך יד אביו הגדול מן רבינו כל הזמן, את בנו שלחו למחנה "קאבל" הסמוך. יום אחד הביא גוי אחד לרבי משה מכתב מאחיו הרה"צ ר' אייזיק'ל בו הודיע לו כי אמו ואחותיו "זקוקים לרחמים גדולים" כעבור ימים ספורים קבל רבי משה מכתב נוסף מאביו הק', בו הודיע לו על רציחתו של אמו ואחותיו הק' בידי הנאצים האזרחים ימ"ש תוך מס"י על צניעותו ושמירת טהרתו, שנעקדו רח"ל ביום כ"ד אדר שני יום ההילולא של זקנס הרב מוויסליץ זצ"ל ובקש ממנו ללמוד משניות ולומר קדיש לעי"י. ולא יכול משה להתאפק והתגנב את עצמו למחנה "פלאשוב" ושהה במחילת אביו הק' כל יום השבת. בשעת "רעוא דרעוין" פתח ואמר: דהמע"ה אמר "עד אבוא אל מקדשי א"ל אבינה לאחריהם", היינו כשיבוא משיח לרקינו אביו את סוד ההגהה העליונה בתקופה זו, את סוד הרליחות והשחיטות. יותר לא הוסיף וסירב לדבר אודות המצב, נשמר לא לבוא לידי הרהור אחר דין שמים וקבל הכל בזהבה.

אף כאן, על סף המות, המשיך בעבודת קדשו, בחינת "הן יקטלני לו אייחל", ובחג הפורים סידר קריאת המגילה וחילק במו ידיו מתנות לאביונים, לזה פרוסת לחם ולזה קומץ גריסים או פירורי ירקות.

בפרוס חג הפסח הורע המצב. יום יום נערכו סלקציות ויהודים הוצלו לטבח. רבינו הק' הוכנס לבית החולים לרגלי מצב בריאותו הרופף, אולם שרירי היהודים הוסיפו להתחמם לאורו. מגיעו באכזבי הבריחו בסכנת נפשות ממות לאכילה, ובליל הסדר ישב רבינו הק' ואמר את ההגדה בעל פה, בישבו בחדר חשוך, סביבו הצטופפו קומץ יהודים שצורים ורלוזים והוא ז"ל פירנסם ברוחניות, וחיקם שישענה ה' כהרף עין ועוד יזכו לשמוע פעמי גואל צדק, הוא הוסיף לעודדם באמרו כי עתה, במחילתם של האזרחים השפלים הצין צבאות כה גדולה את פירושם העמוק של הצרכה "שלא עשני גוי".

בחודש האחרון לימי חייו בוא אליו אנשים בשבת וסיפרו לו שחיללו ספרי תורה וחיללו יריעותיהם, ובכה מאלד ולעק מה חטאו הספרי תורה וראו שנזדעזע עד דיכדוכה של נפש על חילול הקודש.

ביום כ"ח ניסן תש"ג, היום המר והגמחר בו הוציאו הרוצחים הנאצים השפלים ימ"ש ובחרו ברבינו להוציאו להורג במיתת יריה לעיני כל עדת לאון מרעיתו הדוויים, היה זה מעמד עילאי ונשגב של קידוש השם בסילויו. כאשר אנשי הקהילה שנודעו שנגזרה הגזירה זעקו בצדי שהרקיעה שחקים באשר עולמם חשך בעדם, ולא יכלו לראות צרעה אשר ימלא את רבם, אמנם רבינו הק' הרגיעם והתחנן לפנייהם כי יקבלו דין שמים בזהבה ובשמחה. רבינו הופשט מבגדיו, אך ביקש מתלמידי רשות להשאר עטוף בכוונת ובטלית קטן שלו לשם אמירת וידוי. פלאות נעשו לו אז שמשאלתו נתמללה, אז התעלה רבינו הקה"ט גבוה מעל גבוה, לרום הפסגה של מקדשי השם, והיה נראה וניכר לעין כל, שמתעלה עילוי אחר עילוי במחשבותיו הרמות ופניו כלפידים, לכסוף התנער כהרף עין, האין בהבטה אחרונה ובחמלה רבה לעבר אחיו היהודים, נשא עיניו השמימה וקרא קריאה בוקעת שחקים "הריני כפרתם של ישראל" וביקש מהרוצחים ימ"ש לתת לו האפשרות לאמר וידוי וכשגמר כיסה פניו בטלית קטן ולעק שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד, באתה שעה היה רבינו אפוף שרעפים ופניו הק' קרנו בזוהר מופלא שלא מעלמא דין כלל, ובו במקום נורה בידי הרוצחים הטמאים ימ"ש. כך נגדע הארז בלבנון, הפה שהפיק אמני שפר ליחך עפר, ורוכב ערבות שש ושמא בבוא אליו נפש נקי וצדיק, ככתוב "בקרובי אקדש".

מצבת זכרון לקדושי קראקא

לע"נ רחל בת משה אהרן נ"י

כח ניסן תרל"ג

רבי יהושע מאוסטראווע בעל תולדות אדם

רבינו הרה"ק רבי רבי יהושע מאוסטראווע בעל תולדות אדם זי"ע נולד בחנוכה שנת תקע"ט לאביו הרה"ק רבי שלמה יהודה לייב מלענטשנא זי"ע בן הרה"ק ר' ברוך מביקובסק זי"ע הנודע לצדיק נסתר, ולאמו מרת שרה פייגא ע"ה

רבינו היה קדוש וטהור, לדיקי דורו והרבו לשבח, הרה"ק ר' לדוק הכהן מלובלין בעל פרי לדיק זי"ע העיד עליו שהוא נוטר ברית קודש, (עשר עטרות) ואביו העיד עליו כי אורתו הוא כלורת המגיד הגדול הרה"ק ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע

רבים הסתופפו בלילו, והוא הרביץ בהם תורה ועבודה, כיהן כאב"ד בסוסנוביץ, ובאוסטראווע שאל שמה הוא נקרא.

היה תלמיד מאביו הק' זי"ע ומהרה"ק ר' שלום רוקח בעל שר שלום מצעלזא זי"ע שחיבבו מאוד.

וסיפר שפעם אחת היה רבינו בכל רבו בצעלזא והיה גם שם הרה"ק ר' שלום מקאמינקא זי"ע תלמיד מהרה"ק ר' נפתלי לבי מרופשיץ בעל זרע קודש זי"ע (כידעו היה הרה"ק מרופשיץ זי"ע מתנגד גדול להרה"ק ר' שלמה לייב מלענטשנא זי"ע. ואמר הרה"ק רבי יהושע"לע אבדק"ק דינו זי"ע לאשת רבינו: תדע שהמלאכים ושרפים מתקנאים בצעלך ולכן לטובתו חולק עליו הרה"ק מרופשיץ, שבה מליך את צעלך מקנאתם). והנה בצעלזא היה שני כיבודים שכיבדו בהם איזה אדם חשוב. אחת ברכת הזימון על הכוס, ועליה לחורה. ושאל הרה"ק מצעלזא את הרה"ק מקאמינקא: כמה חפצו יותר אם בעליה או בברכת הזימון, כי אחד מאלה הוא רוצה לכבד את רבינו? ויאמר לו הרבה"ק מקאמינקא: רבי, הלל הרה"ק מרופשיץ הי' רודף את אביו, והוא אוחז בדרכי אביו ומתנהג במנהגיו ותהלוכותיו ומדוע יכבד אותו רבינו? אמר לו הרה"ק מצעלזא: אחד, איך ווייס נישט וואס מען האט געוואלט פון דעם פאטער האבען ואין אנו יודע מה היו ראוין מאביו והשנית, לא יומתו בנים על אבות. וכיבד את רבינו בכל מיני כיבודים.(עשר עטרות)

ובכלל נסע לבקר לכל לדיקי דורו ומהם הרה"ק ר' יצחק מווארקה זי"ע הרה"ק ר' מנחם מענדל מקאלק זי"ע הרה"ק ר' ישראל מרויזן זי"ע הרה"ק ר' מאיר מפרמיסלאן זי"ע הרה"ק ר' יצחק מנשכין זי"ע הרה"ק ר' משה מקאברין זי"ע שראה בו כרבו מובהק כמו שכתוב: את לבי מצאתי בקובריו. ועוד זי"ע. ואמר על זה אביו: מה פלא שהוא נוסע ללדיקים רבים, הרי נשמתו היא נשמת רבי יהושע בן פרחיה שאמר: עשה לך רב ! (אבות פרק א' משנה ו')

נסתלק לגנזי מרומים ערב שבת קודש כ"ח ניסן בשנת תרל"ג ומנוחתו כבוד בבית החיים ווארשא

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מתורתו של רבינו זי"ע

ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה ותלד את זמרן ואת יקשן ואת מדן, (חיי שרה כ"ה) ופרש"י ז"ל: קטורה זו הגר ונקראת קטורה ע"ש שנאים מעשיה כקטורת ושקשרה פתחה שלא נזדווגה לאדם מיום שפירשה מאברהם. פירוש ויוסף אברהם היינו שאברהם הי' בחינת החסד והי' הולך במדה זו תמיד ממדריגה למדריגה כמאמר הכתוב הלך ונסוע הנגבה ולזה אמר ויוסף אברהם אפילו אותו שהי' מבחינות גבורות קשות מ"מ קרבן אברהם אע"ה תחת כנפי הקדושה. וזה אמר ותלד לו את זמרן וכו'. כי גר שנתגייר כקטן שנולד דמי. זמרן ויקשן שמות הללו מודים על קשות הגבורה שהי' בהם, יקשן מלשון קשה, וזמרן לשון כריתה וכן כולם. מ"מ עשה עותם בבחינות הולדה כ"ל. וזה ותלד לו וכו'.(תולדות אדם)

כ"ט ניסן תש"ג

רבי נתן נחום ב"ר אברהם ישכר בער הכהן הי"ד זי"ע מקרימילוב - זאוורשא

רבינו הרה"ק רבי נתן נחום ראבינאוויטץ אב"ד קרימילוב הי"ד זי"ע אחי הקדושם הרה"ק ר' יחזקאל מראדאמסק בעל כנסת יחזקאל זי"ע הרה"ק ר' שלמה מעלקוש זי"ע הרה"ק ר' יעקב יוסף מקלאבוצק בעל אמת ליעקב זי"ע הרה"ק ר' משה אימלך הכהן זי"ע נולד בראדאמסק לאביו הרה"ק ר' אברהם ישכר בער מראדאמסק בעל חסד לאברהם זי"ע בן הרה"ק ר' שלמה הכהן ראש שושלת ראדאמסק בעל תפארת שלמה זי"ע בן הגה"ק ר' דוד צבי הכהן זי"ע מצאצאי הגה"ק רבי נתן נטע מקראקא ב"ר שלמה שפירא בעל מגלה עמוקות זי"ע ממשפחת קדושים מעיר שפייער הי"ד

ארץ אל יכסה דמס ואל יהיה מקום לזעקתם עדי עד יסקיף ה' ויראה בלכת עמו ויגאלנו ברחמי שנית לעיני כל חי צדיאות גואל לרק צב"א

רבינו היה איש קדוש וחסיד נודע בימיו כזקן האדמו"רים בהיותו מכהן כאלמו"ר שנים רבות קרוב ליוכל שנים יסד הרבה שטיבל'ך בערים ועיירות ברחבי פולין ואף במדינת גליציה נוסדו שטיבל'ך וכמו כן יסד כמה ישיבות בשם חסד לאברהם לחסידי קרימילוב על שם ספרו של אביו הק'.

רבינו היה תלמד מאביו הק' והיה מסתופף בכל הרה"ק ר' יחזקאל שרגא האלבערשטאם ראש שושלת שינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע וגם היה מסתופף בכל הרה"ק ר' דוד משה פריעדמאן מטשורטקוב זי"ע.

רבינו נתמנה לכהן כרב ואב"ד בעיר קרימילוב עוד בחיי אביו הק' ועם פטירת אביו זי"ג אלו תרנ"ב מינו רוב חסידי ראדאמסק את אחיו הרה"ק ר' יחזקאל הכהן בעל כנסת יחזקאל זי"ע לשבת על כיסא האדמו"רות בראדאמסק, והוא לא ראה למלא מקומו אביו בשביל שרצה שאחיו הנעיר הרה"ק ר' יעקב יוסף מקלאבוצק בעל אמת ליעקב זי"ע ישמש כממשיך אף הרה"ק יעקב יוסף סירב, עבר חלק נכבד מחסידי ראדאמסק לרבינו והכתירו אותו לאלמו"ר מיני אז נודע רבינו שמו כהרבי מקרימילוב.

ולכסוף הוכרע הענין על ידי הרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע בין הרה"ק יחזקאל זי"ע ובין הרה"ק יעקב יוסף זי"ע והרה"ק ר' יחזקאל נתמנה לאלמו"ר לבית ראדאמסק.

עם הימים עבר רבינו לעיר זאוורשא הסמוכה לקרימילוב. הסיבה לכך הייתה כרוזה בדרישת חסידיו שרצו להגיע להסתופף בצילו, והדרך לעיירה הקטנה קרימילוב לא הייתה קלה, לעמת זאת הדרך לזאוורטשא הייתה נוחה ונגישה יותר. על כן נעתר רבינו לבקשתם הטוב.

בשנות השואה שהה רבינו בגטו ווארשא, כדי להצילו העסיק אותו הרה"ח ר' אברהם שולץ ע"ה בחנות המנעלים שלו, יחד עם עוד כמה אדמו"רים ורבנים ידועים, אולם ביום כ"ט ניסן תש"ג נלקח רבינו למחנה ההשמדה טרבלינקא, ושם נרצח על ידי הגרמנים ימ"ש.

נשאר אחריו בניו הק' הרה"ק ר' שלמה אלימלך אב"ד זאוורטשא הי"ד זי"ע חתן דודו הרה"ק יחזקאל הכהן מראדאמסק בעל כנסת יחזקאל זי"ע הרה"ק ר' אברהם ישכר מאיר הי"ד זי"ע חתן הרה"ק ר' שמואל צבי דנציגר מאלכסנדר בעל תפארת שמואל זי"ע, הרה"ק ר' יעקב יחזקאל הי"ד זי"ע חתן הרה"ק ר' יצחק מנחם מאלכסנדר בעל עקדת יצחק זי"ע, הרה"ק ר' דוד משה הי"ד זי"ע חתן הרה"ק ר' שלמה חנוך הכהן מראדאמסק זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

חתימת יד קדשו מרבינו זי"ע
שלמה אלימלך אב"ד זאוורטשא הי"ד זי"ע

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

כח ניסן תרי"ח

רבי משה פאליער ראש שושלת קוברין

רבינו הרה"ק רבי משה פאליער ראש שושלת קוברין זי"ע הנקרא דער הייליגער קוברינער נולד ביום ט"ז כסלו שנת תקמ"ד בעיר פייסק לאביו הרה"ק ר' ישראל אליעזר פאליער זי"ע

ואמר כי חסד עשה עמו הקדוש ברוך הוא לעת זקנתו, שכיון שראה שצבכ ימיו היה גייל לישב בחצרת אנשים ודך הזקנים שישבים לדבם, על כן לעת זקנתו גרם הקדוש ברוך הוא שאנשים יימשכו אחריו וכך הוא יוכל להמשיך באורח חייו אליהם הורגל כשצבינו אנשים רבים.

ואף שהיה אדמו"ר גדול נסע בתור חסיד להסתופף בלל הרה"ק ר' ישראל פריעדמאן ראש שושלת רוזין זי"ע

פ"א ביקש הרה"ק מרוזין זי"ע מרבינו שגיגד לו איזה מימרא מרבו הרה"ק ר' מרדכי מלעכאוויטש זי"ע: אמר לו רבינו ששמע מרבו הק' שאמר בזה"ל: רוח הקודש איז קיין קונץ נישט, גילוי אליהו איז קיין קונץ נישט, פוקד זיין עקרונת איז קיין קינץ נישט, אמת'דיג מורא האבען פון גאט ב"ה דאס איז א קונץ עכלה"ק.

ביום הולדתו הע"ד בשנה האחרונה לחייו, קרא רבינו על עצמו את הפסוק מספר ויקרא, (ויקרא ה, א) והוא עד או ראה או יעד ולא יגיד וגש' עוונתו, עד כנגד ע"ד שנות חייו.

בשבת הגדול כשבועיים ויותר קודם פטירתו אמר רבינו על הפסוק, (תהלים קמ"ו א') הללי נפשי את ה': תמיד נפשי תהלל את הקדוש ברוך הוא, בכל מקום שיהיה, גם בעולם המלאכים וגם בעולם השרפים, אך מבקש אני מהקדוש ברוך הוא 'אהללה את ה' בחיי' בעולם הזה בחיי, זו חפצי להלל את ה'.

ביום טוב אחרון של פסח לאחר ברכת המזון עלה רבינו על מיטתו וקוב לא ירד ממנה, במוצאי החג נכנס לחדרו אחד מן החסידים ורבינו אמר לו את המדרש (תנחומא, ויקרא, פרק ט') ופתח אוהל מועד תשבו יומם ולילה' אמר להם משה לזהרן ובניו שמרו אצלות שבעת ימים עד שלא יגיע בכם, נתבהל אותו חסיד וסבר שרבינו מכון את דבריו עליו וחלילה הוא רומז לו רעה, אך רבינו הרגיע אותו ואמר לו כי לא אליו מכוונים הדברים. חלפו שבעה ימים בהם שכב רבינו על מיטת חוליו וביום כ"ט בניסן ערב ראש חודש אייר בשנת תרי"ח עלתה נשמתו הטעורה לגנוזי מרומים זי"ע.

ע"ד שנים חי' רבינו זי"ע את חייו בקדושה וטהרה וסימנך 'זיהי ידיו אמונה ע"ד בא השמש'. מתוך שנות חייו כ"ו שנה הנהיג רבינו את חכרו בנאמנות ובמסירות וסימנך 'זיהי' כאשר ירים משה את ידו.

וסיפר שלעת זקנתו אמר רבינו לנכדו: בני יגיע עת שתבוא לפניך לאידענה ותבכה ותאמר אשר הזכות של האדיק הקדוש יעמוד לי אז איך זאל געהאלפען ווערען, דע בני אשר אין דעתי נוחה מזה, אך בזאת יכולים להזכיר אותי אשר אני הייתי תמיד א אידישער גוטער פריינד דאס מעג מען זאגען.

שטח בית החיים קאברין

זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש קדוש ועניו מאוד כהלל, והיה אומר אשר המנהיג ישראל לא יחשב חלילה כי זו חצר המלך מלכו של עולם באשר הוא גדול ומסובח מכל, כי אם כשירצה המלך להניח כתר, באיזהו מקום בותר לזה, אזי תולה אותו על עץ יתד פשט על הכותל, האם יתחשב וישופת מזה היחד העץ פשוט מחמת שעליו תולה הכתר של מלך? כן מחויב כל מנהיג לשער בנפשו אשר הוא רק יתד פשוט והמלך תלה כתר עליו.

לדקתו ועבדתו היה למעלה מדרך הטבע, מסור נפשו על טבילה במקוה גם כאשר היה קר כקרת, ותפילתו היתה בהתלהבות גדול ונורא, ונדע בענותו שעל אוהל קברו נכתב שמי שיפריז בשבחו אקום ואטור זו בזה ובבא, אבל מותר לכל אחד להגיד עלי שהייתי אורב ישראל.

רבינו היה המשיך דרכו של רבותיו הק' מלעכאוויטש זי"ע ועשו רבות למען הישוב החסידי באה"ק והקימו בית מדרשו בטבריה.

כל ימיו עמל לעבוד את בוראו באמת ולשבר את מידותיו, העיד הוא על עצמו כי מטבעו הרי הוא קפדן ביותר ומקפיד עד כדי חוט השערה, אך עמל הוא רבות כל חייו על מנת לשבר מדה זו.

מנהגים רבים נהג רבינו בקדושה וטהרה אך ביותר הקפיד להתפלל תפילת שחרית עם שחר ולסיים את התפילה בזמנה.

העיד הרה"ק ר' יצחק מנעשכין זי"ע כי לאחר פטירת רבינו ראה את דמותו בחלומו והנה פניו מאירות באור יקרות ותואר לו כמלאך ה' כבא'ות, ואמר לו רבינו בחלום כי תואר זה שזכה לו הוא בזכות שהקפיד להתפלל תפילת שחרית בזמנה.

מנהג נוסף הנהיג רבינו בחכרו והוא להקביל את פני שבת המלכה מצעוד היום גדול ולהוסיף מחול על הקודש. החסידים הרבים שהיו נוהרים לחזר קדשו לסעוד על שולחנו את סעודות השבת היו יודעים כי בצית מדרשו של רבינו מקבלים את השבת בעוד השמש ברום הרקיע.

רבינו היה מתלמידי האדיק נסתר הרה"ק ר' משה משרשוב זי"ע ולאחר כן נעשה תלמיד מובהק מהרה"ק ר' מרדכי ראש שושלת לעכאוויטש זי"ע ולאחר פטירת רבו זי"ג שבט תק"ע דבק רבינו בבנו הרה"ק ר' נח מלעכאוויטש זי"ע וכשנסתלק רבו הר"ר נח זי"ע בח' תשרי תקצ"ג נתנו תלמידי וחסידיו לעכאוויטש את עיניהם ברבינו שימלא את מקומם, אך בענותותו הרבה לשרב ואמר: שאינו ראוי להעטר באצטלת האדמו"רות ולהנהיג חכר, ולאחר הפצרות מרובות משלל הניחו לו החסידים, הואיל להנהיג חכר חסידות, ואלפים נהרו אליו, וגם אחרי שהחל לכהן כאדמו"ר ואף לאחר שהנהיג את חכרו שנים רבות, הוסיף רבינו לנהוג בענותותו ופעמים רבות תמה על האלפים הרבים הפוקדים את חכרו, פעם אף קיין

מתורתו של רבינו

האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד: בעת מצוקה חייב אדם להאמין, שעוד יבואו עליו זמנים טובים, ועל היסורים של עכשיו יספר בזמן עבר. וזהו הפירוש: 'האמנתי' יהודי מחוייב להאמין, 'כי אדבר' יבואו זמנים טובים שאוכל לספר את עזרת השי"ת, לאחר ש"אני עניתי מאד.

ופ"א הָאֲמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר: (תהלים קט"ז פסוק י') אם חוזרים על האמונה בפה, ואומרים שוב ושוב 'אני מאמין' זוכים לאמונת הלב.

ל ניסן תקצ"ח

רבי יחזקאל ב"ר יוסף סג"ל זי"ע בעל תורת יחזקאל אב"ד טרענטשין

רבינו הגה"ק רבי יחזקאל סג"ל (ניקאלויער) הורוויץ בעל תורת יחזקאל אב"ד טרענטשין זי"ע אחי הגה"ק ר' אברהם אב"ד ראסנאוויץ זי"ע והגה"ק ר' שמשון זי"ע, נולד בשנת תקל"ד בעיר מיקולאש אונגארן לאביו הגה"ק ר' יוסף זי"ע (ב"ר ישעי הלוי ב"ר אברהם הלוי ב"ר ישעיהו הלוי ב"ר שבתי שעפטייל הלוי זי"ע) שהיה דור חמישי בן אחר בן נכד מרבינו הגה"ק רבי ישעיה הלוי איש הורוויץ בעל שני לוחות הברית זי"ע הנקרא השל"ה הקדוש, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שרל ע"ה

קודש הלך החתם סופר עם פו"מ ההקלה לשחרר פני דודי למלונו וכדוהו בגביע כסף גדול ומאוד מאוד, וזיוס א' קודם נסיעתו הפליר בו החתם סופר שיבכרהו, אבל דודי בעגותו מיאן מאוד מאוד לזה עד שאחז את שתי ידי דודי בחזקה והניחום על ראשו עד שנמר הבכרה, וכן קרא לבניו וחתניו לבית המדרש של שיעור לברכס, והליוה עד בית מלונו והתפללו כל הרואים על כבודו הגדול. (מטה יוסף)

נכתלק לגנזי מרומים זיוס רביעי ל' ניסן א' דראש חודש אייר בשנת תקל"ח ומנחתו כבוד צבית החיים טרענטשין.

צין מספידיו היה הגה"ק ר' משה סופר מפרעשבורג בעל חתם סופר זי"ע, הגה"ק ר' אברהם שאג אב"ד קארסדארף זי"ע.

- זוה נוסח מלכתו:
- יפה נוף משוש הדור האדו והדורו
- חכם לבב ואמיץ כח בגבורים
- זכו מפעליו כראי מואק חזקים
- קרנים מידו לו והלכו רבים לאורו
- אב לבנים אשר באו לחסות בלילו
- לשאוב מים חיים הטובעים ממעיניו
- הן בעדו באבו פארותיו האהילו
- להשביע נפש שוקקה ולרווח אמאנו
- וינהל עמו במסילה עולה על מי מנוחות
- יעטרף כמטר לקחו וסך...

האבו צלד השני: יאלה נשמתו בקדושה יוס ד' א' דראש חודש ונקבר ב' דראש חודש אייר תקל"ח לפ"ק.

רבינו הגיח חיודקים רבים ונשרפו בשריפה גדולה באונסדארף, וספרו תורת יחזקאל אוד מואל מאש.

וכמו כו נשאר אחריו בניו הגאונים ה"ה הגה"ק ר' אהרן יוסף שמואל זי"ע הממלא מקומו אב"ד טרענטשין, הגה"ק ר' פנחס אליעזר זי"ע שהיה דר בקעלעמעש, והגה"ק ר' אברהם וואלף זי"ע, וחתנו הגה"ק ר' בכוד מייזעלס זי"ע וחתנו הגה"ק ר' מרדכי שפיטץ זי"ע וחתנו הגה"ק ר' יעקב קליין זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון האמתי המפרסם בתורתו ובלקתו, עוד בימי בחירתו היה מפורסם שדקי בש"ס ופוסקים. וסיפר הגה"ק ר' שמואל ראזענבערג בעל באר שמואל אב"ד אונסדארף זי"ע שהגה"ק ר' משה סופר מפרעשבורג בעל חתם סופר זי"ע אמר על רבינו שהוא ראוי לשיב בראשי סנהדרין. וכמו כן כתב עליו בתשובה: כל רז לא ניס ליה.

למד בישיבת הגה"ק רבי שמואל הלוי קעלין בעל מחלית השקל מבאסקאוויטץ זי"ע, ובהיות שהגה"ק ר' משה סופר מפרעשבורג בעל חתם סופר זי"ע למד אז אלל הגה"ק ר' נתן אלעזר מפראנקפורט זי"ע שהיה צמנו אב"ד באסקאוויטץ, למדי החתם סופר עם רבינו ביחד מידי יום ויומו ואבהה עזה היתה ביניהם כל ימיהם, עוד נתקשר גם בעצמות האהבים עם שתי בחורים מופלגים ה"ה הגה"ק ר' חיים דייטשמאן זי"ע והגה"ק ר' סיני אב"ד מיקולאש זי"ע.

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת שינדל ע"ה בתו של הנגיד הצדיק הר"ר יצחק פריעד ראש הקהל מאונסדארף ז"ל שהיה נכד הגה"ק ר' יצחק חיות בעל זרע יצחק על ס"מ זי"ע שהיה נכד להגה"ק רכבה"ג רבי יצחק חיות אב"ד דק"ק פראג בעל אפי רכבה"ג זי"ע ולמעלה בקודש עד מגזע שפטיה ע"ה בן דוד המלך חי וקיים ע"ה

רבינו מאן לקבל עול רבנות ועסק במסחר ואף על פי כן התמיד מאוד בלימודו, אבל מאת ה' היתה זאת שנחמטוטו עמודי מסחרו, וזיוס ג' סיון בשנת תקע"ח כשנסתלק הגה"ק ר' יקותיאל זאב הנקרא ר' זלמן וואלף אב"ד אונסדארף בעל עמק המלך ב"ר יוסף יוזל זי"ע קיבלו אותו לאב"ד, ששם התקצו אליו מכל המדינות לשמוע תורה מפיו. והעמיד תלמידים גדולים ובתוכם הגה"ק ר' מאיר פערלס אב"ד קראלע זי"ע והגה"ק ר' דוב בער ווישניטץ מטרענטשין זי"ע והגה"ק ר' נתן צבי בלומגורנד אב"ד באלעשאוו זי"ע שנשא אחר כן נכדת רבינו, בת חתנו הגה"ק ר' מרדכי שפיטץ זי"ע

באונסדארף היה אנשי קהלתו יראי ה' ואוהבי תורה והחזיקו ותמכו את בני הישיבה הרבה יותר כפי יכלתם. וסיפר הגה"ק ר' אהרן יוסף שמואל זי"ע בנו של רבינו: שמעתי כי מר אב"ד בהיותו רב ואב"ד בעיר אונסדארף עמד פעם אחת בערב יום הכיפורים קודם כל נדרי לדרוש לפני ארון הקודש והרים את קולו ואמר: אמת הוא כי כל רב מחוייב בשעה הזאת לפני כניסת היום הקדוש לדרוש דברים כבוסים ולעורר את עדה ה' להתחרט על החטאים ולחזור בתשובה שלימה אל ה', אבל כעת נאלמתי דומיה ואין בפי מלא כי לא לדע בינה אוכיה אחת, כולכם אהובים כולכם כבוסים כולכם יראי ה' ועוסקים במצוות ומעשים טובים, אין בית בתוככם אשר לא נשמע בו דימי הסתיו קול התורה בכל לילות הארוכים, לכן במקום התוכחה קבלו ממנו הברכה: ה' ישמע ברחמים וכלתון את עתידותיכם וימלא משאלותיכם, ויבדך אחתם ואת זרעכם בחתימה טובה אמן כן יהי רצון אמן.

בשנת תקפ"ד נתקבל רבינו לאב"ד בעיר טרענטשין שהיתה אז עיר מלאה תלמידי חכמים וסופרים, למלאות מקום גיסו הגה"ק ר' אהרן סג"ל שפיטץ זי"ע שנסתלק בדמי ימיו כבן מ"ח שנים זיוס השוענא רבה.

מזן החתם סופר זי"ע חלק לרבינו כבוד גדול עד להפליא, כשהיה רבינו בעיר פרעשבורג הפליר בו החתם סופר שיבכרהו, ורבינו מיאן לעשות זה עד שאחז מזן הח"ס שתי ידיו של רבינו בחזקה והניחום על ראשו עד שנמר הבכרה, וכן קרא לבניו וחתניו לבית המדרש לקבל ברכת רבינו. (תורת יחזקאל הקדמה)

וכמו כן סיפר הגה"ק ר' יוסף פיש בעל מטה יוסף זי"ע בן אחות רבינו: ואגב אספר הכבוד הגדול אשר עשה רבינו החתם סופר זי"ע לדודי הגאון החסיד ועניו המפורסם מו"ה יחזקאל סג"ל ז"ל בנסוע דודי למרחץ באדען עבר דרך פרעשבורג וישבוח שם ויהי כאשר שמע החתם סופר שצא דודי רזה להקדים בשלמו טרם יצוא אליו, אבל לא הספיק כי דודי מיהר מאד לצוא אליו, וראינו בעינינו יותר ממאה בחורים איך הכריחו החתם סופר ללכת לפניו והוא הלך מאחריהו, ובחדרו הושיבהו בשתי ידיו על כסא כבודו, בשבת

טרענטשין שער בית החיים

טרענטשין בית החיים

ל ניסן תקע"ה

רבי נחום ב"ר יוסף זי"ע הסופר מטאחוב

רבינו הרה"ק רבי נחום הסופר מטאחוב זי"ע נולד לאביו הר"ר יוסף זי"ע

הקברות ואכן לאחר אימות המידע יאל יו"ר האגודה לעיירה טאכוב והקים מחדש מצבה על מקום קברו של הרב נחום סופר זיע"א.

נסתלק לגנזי מרומים ביום ד' ל' ניסן בשנת תקע"ה

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה אחד מצדיקים הנסתרים קדוש יאמר לו בעל רוח הקודש, שזכה ברוחו מה שיהיה לעתיד, מאה שנים מאחר פטירתו, כי בחייו בשנת חקק לעצמו מצבה על טס נחושת, ובס"ת שלו שורות מצבתו רמז לשנת תרע"ה (שנכתבו באותיות גדולה)

וכן כתב בהדיה בפנקס הקהלה לטאכוי משמו: לאחר מאה שנים לפטירתו יבאו שמה יהודים שיהיה בצרה גדולה ר"ל, והמתפלל על קברו, ימליץ טוב בעדו.

ובשנת תרע"ה בעת המלחמה הגדולה באו שמה באמת פליטי וגולי פוילען, ומאלו מצבת הקדוש איש חלקים זו, ומאז נוסעים לשם להשטתח על קברו הקדוש זה. (מליצי אש)

שנים רבות עברו מאז הגיע שמעה של העיירה טאכוב לאזניו של יו"ר האגודה הרה"ח ר' ישראל מאיר גבאי שליט"א, במהלך השנים חקרה וביררה האגודה אודות בית הקברות היהודי העתיק שבעיר זו נטמן הרב נחום סופר זיע"א וכל שעלה בידו הוא שבית הקברות נחרב ועל גבו נבנה בית למשפחת זוענים מהאיזור.

לפני כמה שנים, גילה הר"ר יואל לבי משקאוויטש מאנטווערפן הי"ו במפתיע, בספרייה עתיקה, כרך משניות יאן נושן, ובפתחו של ספר משניות זה מצאו כתוב כך: ר' נחום בן ר' יוסף הסופר מהעיר טאכוב – שנפטר בא' אייר תקע"ז הבטיח: שכל מי שילמד משניות לעילוי נשמתו ביום פטירתו – הוא ידאג לפעול עבורו לטובה, בעולם האמת!

החל הרב מושקוביץ לברר אודות מקום קבורתו והתברר לו שלפני מלחמת העולם השנייה היה ליונו מוקד עליה ליהודי האיזור שהיו מרבים לפרוד את מקום קברו כמו שניתן לראות בתמונות שהגיעו לידינו מהתקופה שלפני המלחמה, במהלך ביורוי נסע הרב מושקוביץ לטאכוב שם לאחר חיפושים הגיע למקום בית הקברות העתיק אך את קברו של האדיק לא מצא.

תוך כדי שהותו במקום יר קשר עם מנהל המוזיאון המקומי שאמר לו שהוא זוכר את מיקום הקבר בשטח עליו עומד הבית של הזוענים שננטש במהלך השנים, המצנה שעמד במקום היה בנוי מעץ ללא יסודות של ממש כך שמקום הקבר לא נפגע.

עם המידע שבידו פנה הרב מושקוביץ להרה"ל ר' אשר מרגליות שליט"א מוינה, הרב מרגליות הפנה אותו לרב ישראל מאיר גבאי ששמח לשמוע על ההתפתחות בעניין בית

ל ניסן ה' ש"ף

המקובל הרה"ק רבי חיים וויטאל

רבינו המקובל הרה"ק רבי חיים וויטאל ז"ע נולד ראש חודש מרחשון בשנת ה' ש"ג בצפת לאביו הרה"ק המקובל ר' יוסף קאלאבריס שהי' סופר סת"ם מפורסם ז"ע

בעשרה במרחשון נשא רבינו את בת הרה"ק ר' משה סעדיה ז"ע ללאה

ובשנת ה' ש"ף ביום ל' ניסן א' לראש חודש אייר סליק נשמתו הטובה לגנוזי מרומים לראינו שבשמים בן ע"ז שנה ומונ"כ בעיר דמשק.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' שמואל ז"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

רבינו למד בישיבת הרה"ק ר' משה אלשיך בעל מהר"ם אלשיך ז"ע ונסמך ממנו להוראה בכ' אלול בשנת ה' ש"ן, והיה גם תלמיד בתורת הנסתר מהרה"ק ר' משה קורדוביטו המכונה הרמ"ק ז"ע.

וכשהיה בן כ"ח בשנת ש"א הלך ללמוד לרבינו הרה"ק המקובל רבי יצחק לוריא מלפת בעל הארז"ל ז"ע חכמת האמת.

כשהיה רבינו בא אלל רבו הארז"ל ללמוד הימנו חכמת הקבלה אז כל מה שלמד ממנו היה שוכח ולא היה יכול להשיג שום דבר, עד שהלכו שניהם יחד לטבריה והאר"י הקדוש הוליד את רבינו בתוך היס של טבריה בספינה קטנה שהיה קם, וכשהיו הולכים בתוך היס כנגד עמודי בית הכנסת הישן לקח האר"י הקדוש כלי אחת ומלאו אותה מים מבין העמודים והיה משקה לרבינו, ואמר לו עכשיו תשיג החכמה הרבה כי המים ששתית היה מבצרה של מרים, ומשם ואילך התחיל לכוון בחכמה זו. וע"ז חיים שער הנהגת הלימוד

ורבינו הארז"ל ז"ע אה ששם אחד מתלמידיו לא יכתוב מכתביו וחידושיו זולת רבינו, ורבינו בעלמו כתוב בספר שער הגלגולים דע מן היום אשר מורי הארז"ל החל לגלות זאת החכמה לא זה ידי מידו אפי' רגע א' וכל אשר תמצא כתוב באיזהו קונטרסים על שמו ז"ל והי' מנגד מש"כ בספר הזה טעות גמור הוא כי לא הבינו דבריו ואם יש בהם איזה תוספו' שאינו חולק עם ספרינו זה אל תשית לבד בקבע אליו כי שום אחד מהשומעים את דברי קדשו לא ירדו לעומק דבריו וכוונתו בלי שום ספק, ואם יעלה בדעתך לחשוב שחוכל לברור הטוב ולהניח הרע, אל בינתך אל תשען כי אין הדברים האלו מסורים ללב האדם כפי שכל האנושי והסבירא בהם סכנה עצומה ויחשוב בכלל קוץ בנטיעות ח"ו לכן הזהרתיך ואל תסתכל בשום קונטרסים הנכתבים בשם מורי זלה"ה זולתי במש"כ כך בספר הזה ודי כך בהתרא' זאת עכל השער הגלגולים.

הגה"ק החיד"א ז"ע כתב בספרו קם הגדולם שנשמת רבינו הית' גדול מאד ונקי יותר מכל בני דורו,

בשנת ש"י אה הרה"ק רבינו רבי יוסף קאלו הבית יוסף ז"ע בשם המגיד הדובר בו ידעו להר"ם אלשיך ז"ע שזיהר בתלמידו רח"ו כי הוא עתיד למלאות מקומו,

חכמי ומקובלי דורו אמר על רבינו שאין כמוהו אדם גדול בישראל במעלה ובחכמה בדורו.

רבינו חזר בקבלה מ"ח ספרים.

והבעש"ט הק' קירב אליו את נשמת המגיד על ידי כח תורתו של הארה"ק אשר ממנו שורש נשמתו, כי כאשר בא המגיד אל הבעש"ט ביקש הבעש"ט ממנו שיפרש לו איזה מאמר בספר עץ חיים מהארה"ק. והמגיד ביאר את המאמר בכמה אפנים, אבל הבעש"ט אמר לו שבכל הפירושים האלו המידות הללו לא כתובות במפורש בתורה! משיב הר' חיים ויטאל כך: "אין המידות מכלל התרי"ג מצוות, ואמנם הם ההכנות העיקריות אל תרי"ג המצוות, בקיומם או בביטולם, כי המידות מוטבעות באדם ואין כוח בנפש השכלית, לקיים את המצוות, על ידי תרי"ג איברי הגוף, אלא באמצעות הנפש היסודית המחוברת אל הגוף. ויותר, צריך להיזהר האדם, ממידות רעות מאשר מקיום מצוות 'עשה' ולא תעשה', כי בהיותו בעל מידות טובות, בנקל יקיים את כל המצוות".

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ: שואל רבינו (שערי קדושה פרק א' - שער ב'): מדוע התורה לא מדברת בכלל על מידות? אין מצווה בתורה למשל, על ענוה או אין איסור המורה על כעס (וזאת למרות שחז"ל אומרים בפירוש: שכל הכועס, כאילו עובד עבודה זרה)? מדוע אם כך, המידות הללו לא כתובות במפורש בתורה?! משיב הר' חיים ויטאל כך: "אין המידות מכלל התרי"ג מצוות, ואמנם הם ההכנות העיקריות אל תרי"ג המצוות, בקיומם או בביטולם, כי המידות מוטבעות באדם ואין כוח בנפש השכלית, לקיים את המצוות, על ידי תרי"ג איברי הגוף, אלא באמצעות הנפש היסודית המחוברת אל הגוף. ויותר, צריך להיזהר האדם, ממידות רעות מאשר מקיום מצוות 'עשה' ולא תעשה', כי בהיותו בעל מידות טובות, בנקל יקיים את כל המצוות".

כתב הגה"ק ר' חיים חזקיהו מדיני בעל שדי חמד ז"ע: ראיתי בדברות קודש של רי חיים ויטל: שהמקיים מצות ביומו תתן שכרו וזכה אז לנשמה יתירה שקונה האדם בשבת. (שדי חמד ח"א כללים סימן כ"ו)

מתורתו של רבינו ז"ע

דע כי כל מה שנגזר למעלה מכרזים בכל העולמות ובפרט בעולם העשיה והנה עובי וגסות האויר אינו מניח שיעבור וירד קול הרוחני בתוכו, אמנם כשעופות מפריחים באויר הם חותכים ובוקעים האויר על ידי הפרחתם ואז קול הכרוז עובר דרך שם, וזשה"כ: כי עוף השמים יוליך את הקול (קהלת י' כ') ויש עופות אחרים שע"י ציפצופם מצטרף ומתחבר קול הכרוז עם קולם ועוברים יחד עמהם וכנגד אלו נאמר: (קהלת) ובעל קנפים יגיד דבר. (שער הגלגולים)

ידוע כי בהיות הרה"ק ר' ארון לייב מפרימישלאן ז"ע קטן מוטל בעריסה אמר על הבעש"ט הק' שהוא האריה"ק ועל המגיד הגדול הרה"ק ר' דוב בער ממעזריטש ז"ע שהוא רבי חיים וויטאל ז"ע. כי שורש נשמתו של הבעש"ט היה מנשמת האריה"ק ושורש נשמתו של המגיד ממעזריטש ז"ע מרבי חיים וויטאל ז"ע. וכל התיקונים והיחודים שנעשו על ידי האר"י הק' עם תלמידו רבי חיים וויטאל, חזרו חלילה על ידי הבעש"ט הק' עם תלמידו המגיד ממעזריטש ז"ע.

וכמו שרבי חיים וויטאל לא רצה מתחילה להתקרב אל רבו האר"י כן המגיד ממעזריטש לא רצה מתחילה להתקרב אל הבעש"ט הק'. וגם הוא כבר היה גדול בחכמת הקבלה טרם התקרב אל רבו וכבר למד כמה מאות ספרי קבלה. אבל מן השמים גילו להבעש"ט הק' שצריך לקרבו אליו ופעל שיבוא אליו.